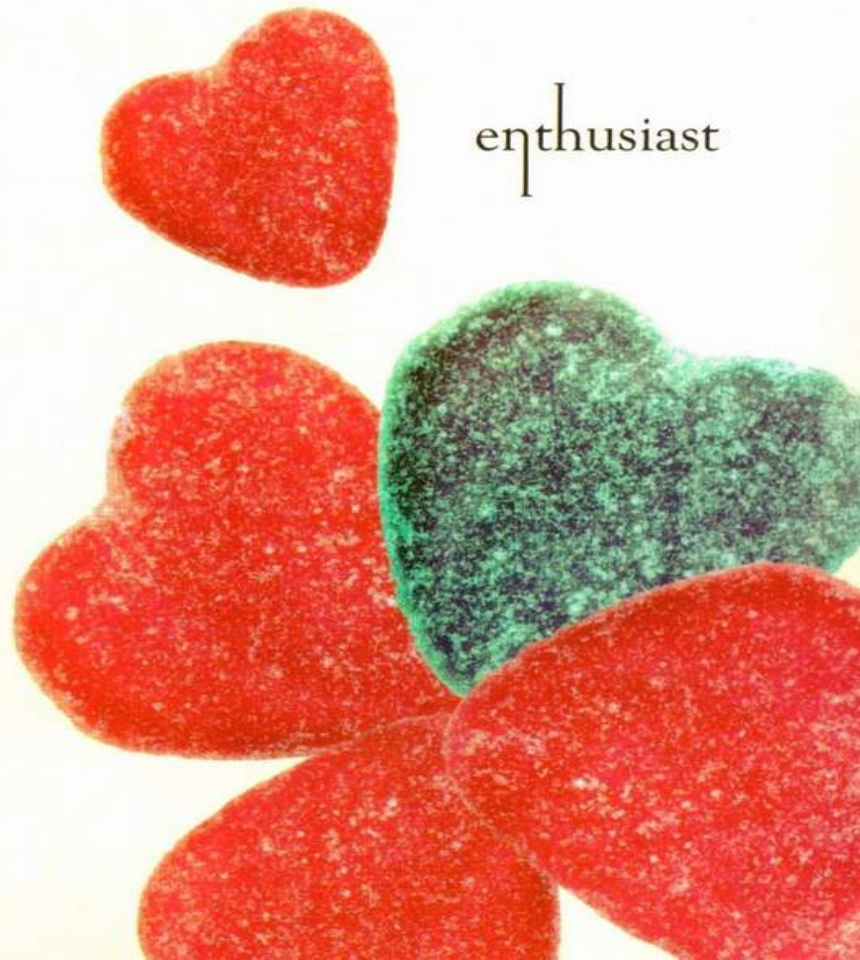

ПЕТ ПРИЯТЕЛКИ В ЕДНО ВЪЛНУВАЩО,
СМЕШНО И ЗАБАВНО ПЪТУВАНЕ
КЪМ СЕБЕ СИ

МОНИКА ПЕЦ
ДАМСКИ
ВТОРНИЦИ

enthusiast

МОНИКА ПЕЦ ДАМСКИ ВТОРНИЦИ

Превод: Людмила Костова

chitanka.info

Пет приятелки в едно вълнуващо, смешно и забавно пътуване към себе си.

Великолепна и забавна книга за едно приключение, което променя всичко.

От 15 години те са най-добри приятелки. Всеки първи вторник от месеца петте дами се срещат в заведението на любимия си френски готвач, а веднъж годишно се наслаждават на съвместната си почивка.

Но тази година всичко е различно. Юдит, отскоро вдовица, е решена да тръгне на поклонническо пътуване, следвайки стъпките на починалия си съпруг. Четирите жени, загрижени за скърбящата си приятелка, решават да я последват в пътуването ѝ до Лурд, Франция. Стъпка по стъпка, петте дами се натъкват на тайна, която ще обърка целия им живот и ще постави на голямо изпитание тяхното приятелство.

Поклонението, започнало като необмислена авантюра, обаче ще отвори очите на петте и ще ги накара да прогледнат истината — за себе си, за живота си, за семействата си, за любовта и кариерата. Нищо не е каквото изглежда.

На Петер, Ян, Лоте и Сот

1.

— Хайде, Том! Размърдай си задника! — кресна Люк. — Гостите ще дойдат всеки момент.

Собственикът на „Ле Жарден“ подгони припряно новия си сервитьор из бирарията. Всяка секунда над младия човек се сипеше порой от инструкции.

— Казах пет чаши.

— Не тези обикновени съдове.

— Къде са цветята?

— За всичко ли трябва аз да мисля?

Том тънеше в недоумение. За кого беше цялата тази истерия на Люк? От книгата за резервациите не ставаше много ясно.

— Но ние нямаме никаква резервация за масата до камината.

Люк замръзна на мястото си, сякаш е чул най-безумната забележка в живота си.

— Ти видя ли календара?

— Разбира се.

— Ами вторник е.

Люк повиши глас:

— Първият вторник на месеца. Това означава...

— Някакъв френски празник? — опита се да отгатне Том, сякаш участваше в някое куиз шоу.

Люк изстена дълбоко. Дали пък не сбърка, като даде шанс на един отпаднал от училището безделник? Единственият си опит в гастронормията Том бе придобил в детската си възраст. Преди години някакъв глупак, ръководен от хормоните си, го беше създал в хотела на спортния клуб „Еускирхен“. За съжаление този идиот беше Люк. Затова му беше трудно да каже „не“, когато преди пет седмици неговата бивша подхвърли на прага му несполучливия продукт на тяхната афера. Между другото, подхвърленото дете беше на деветнайсет и приличаше изцяло на майка си. Според Люк.

— Моите най-скъпи гости имат резервация за осем. Както всеки първи вторник от месеца. Още откакто работех като сервитьор, толкова отдавна е тази традиция — разпали се Люк, а гладкият му кьолнски акцент показва ясно, че той не е никакъв французин и „Люк“ е само псевдонимът му. Близостта до Френския институт обясняваше защо обстановката в ресторанта трябваше да остане непроменена.

Том продължаваше да не разбира:

— Да, и?

Люк отново въздъхна. На неговите шейсет и пет години беше редно полека-лека да започне да се замисля за наследник. Но как да обясни на несхватливия си син какво им е особеното на тези пет жени? Те идваха в бирарията му от петнайсет години. Първо всеки вторник, после веднъж месечно.

В онзи влажен ден, в който нищо не ти спори, Люк тъкмо се канеше да затваря ресторанта, когато петте жени, мокри до кости и в прекрасно настроение, се появиха за първи път на вратата му. Пет жени, толкова различни, колкото изобщо можеш да си представиш: Каролине, студената адвокатка, спортен тип, с класически изсечени черти на лицето; Юдит, бледа, слабичка и прозрачна; Ева, току-що дипломираше се лекарка; Естел — истинска светска дама, и най-младата — Кики, абитуриентка, с блестящото излъчване на пъстра пеперуда.

Каролине бе успяла да придума Люк да отвори още няколко бутилки. Словоохотливата адвокатка още тогава командваше парада. Макар първоначалната идея да пийнат нещо след курса по френски да е била на Юдит.

— Искам да се насладя докрай на свободната си вечер — бе заявила тя.

По-късно стана ясно, че Юдит е казала на тогавашния си мъж Кай, че курсът по френски е по настояване на работодателя ѝ и е на негови разноски. Тя разчиташе на навика на своя педантичен съпруг да си ляга точно в 22,30 часа, което щеше да му попречи да забележи, че тези вторници стават все по-дълги. Курсът по френски беше сложил отпечатък върху брака ѝ от самото му начало до края. Юдит излъга Кай, че ходи на курс по моделиране, и продължи да се среща с приятелките си. Измина цяла вечност, докато те ѝ вдъхнат достатъчно кураж най-накрая да прекрати нещастния си брак. Люк наблюдаваше

как през годините неуверената секретарка се превръща в жена, която с помощта на езотериката и мъдростта на Далечния изток търси своя собствен път.

Люк съпътстваше своите пет дами през годините. Виждаше как талантивият юрист Каролине се превръща в известен адвокат по наказателни дела, как печалната лекарка Ева изоставя лекарската си професия и създава семейство, и как абитуриентката Кики пораста. За тези петнайсет години всичко претърпя промяна. „Ле Жарден“ се промени от място за тайни срещи в открита сцена, а Люк — от сервитьор в собственик. Само тънещата в лукс Естел, най-възрастната от дамите, си оставаше същата. За нея беше важно да се виждат богатството ѝ, второто жилище в Сент Мориц и добрия ѝ хендикап в голфа. Люк имаше усещането, че тя се е родила в костюм на „Шанел“.

— Петте жени, които наскоро идваха тук. — Том най-последно загрижен. Лицето му засия. — И малката ли ще дойде? Онази, с дългите крака и късата пола.

— Кики ли? Да не си посмял да се доближиш до нея — предупреди го Люк.

— Ама тя е толкова сладка.

Люк ли не знаеше? Кики не беше сладка. Кики беше фурия. Жизнерадостна, дива, изпълнена с енергия, постоянно в добро настроение и все щастливо влюбена. „От целомъдрието ти излизат пъпки“, твърдеше тя. Искала да научи френски, защото по време на екскурзията след завършването на училище се била влюбила безумно в някой си Матийо от Руан. Надявала се това да даде нови импулси на връзката ѝ, когато ще могат и да си говорят. За съжаление, след четири часа „френски за начинаещи“, тя установила, че Матийо най-обича да говори за бившата си приятелка. Утешила се с Ник. И с Михаел. Кики мечтаеше за сериозна връзка, но все ставаше така, че повече ѝ харесваше сексът, отколкото участващите в него мъже.

„Хубавото на това, да си необвързан, е, че можеш да се концентрираш изцяло върху кариерата си“, казваше си тя. Сегашната ѝ работа като дизайнер към реномираното дизайнерско студио „Талберг“ не ѝ донесе очаквания триумф. Кики бе част от дизайнерски екип, който работеше за Йоханес Талберг — глава и баща на фирма за

проектиране на мебели, лампи, аксесоари за дома и кухнята, дори понякога на цялостния интериор на магазини и хотели. На Кики още не ѝ се беше удало да изпъкне кой знае колко сред групата дизайнери. Но тя вярваше в утрото. Всеки ден е ново начало.

— Разкажи де — настояваше младият сервитьор.

Люк можеше много да разкаже. Той знаеше не само за похожденията на Кики. Петте жени нямаха даже бегла представа колко много знаеше Люк за тях. Внимателният подслушвач бе осведомен дори за традиционните им дълги пътувания. И това не беше никак чудно, тъй като приятелките редовно си разменяха шеги по повод годишното пътешествие, което също така редовно предизвикваше взрив от веселие и смях.

Първия път бяха ходили на планина, за да се подготвят на спокойствие за изпита по френски. Съвместното им учене през уикенда се увенчало с успех, но не и изпитът. Кики и Естел дори не се явили на него. По онова време Кики се занимаваше предимно с френския език на тялото, а Естел бе установила, че предпочита вила в Алгарве, а не във Франция. Защо тогава да учи френски? Младата лекарка Ева получила от силното вълнение стомашно разстройство и прекарала по-голямата част от изпита в тоалетната на Френския институт. По-късно обясни, че вълнението ѝ се дължало не толкова на изпита, колкото на новия ѝ дигитален компютър за отчитане на овулацията. Не бил съвсем точен. Затова пък Давид, първородният ѝ син, определено беше. След седем месеца той се появи на бял свят. С тегло над четири килограма и ръст петдесет и седем сантиметра, което стана причина Ева да преобърне целия си живот наопаки. Край на изпита по френски и край на асистентското място в Кардиологичния център в Париж. Тя и до днес си пази подписания договор: „Като символ на живота, който съм можела да имам“, както казваше тя.

Юдит чинно се явила на изпита и не го взела. Немалката сума, която пръснала за системна десенсибилизация на страх от изпити и която беше взела от семейния бюджет зад гърба на Кай, можеше да се използва за нещо много по-смислено.

Само Каролине, адвокатката, взела изпита. Разбира се, с отличие. Каролине блестеше с перфектния си френски. Макар и да следеше

внимателно по вестниците нейната кариера, Люк така и не разбра за какво ѝ беше този език: нито един от извършителите на тежки престъпления, с които тя се занимаваше като адвокат, не бе опитвал да обере Лувъра, да отвлече самолет на Еър франс или да взриви Айфеловата кула. Дори съпругът на Каролине — Филип, общопрактикуващ лекар в Линдентал, обичаше да прекарва отпуските си в Италия. Нито едно от двете деца на Каролине не се нуждаеше от помощ за домашните по френски. Децата на Каролине нямаха проблеми в училище, за разлика от четирите хлапета на Ева.

Люк можеше с часове да разказва тези истории на любопитния си син. Но мълчеше като гроб. Собственикът на ресторанта беше достатъчно умен, за да не допусне жените някога да разберат колко много са разкрили за себе си, без да искат. Люк беше мълчаливият им спътник и поклонник, а „Ле Жарден“ — тяхна изповедалня.

Масата беше перфектно сервирана, готвачът — в стартова позиция, свещите — наполовина стопени.

— Къде се бавят?

Люк неспокойно поглеждаше часовника. Осем и петнайсет.

Отбиването на групи от близкия Френски институт в „Ле Жарден“ беше в реда на нещата. Необикновено беше разцъфтяването на последвалото истинско приятелство. Но още по-необичайно щеше да стане, ако днес масата на петте дами останеше празна.

Малко след единайсет Люк затвори ресторанта, без Каролине или някоя от другите да се обади, и той разбра, че нещо не е наред. Толкова не наред, колкото никога не е било през тези петнайсет години.

2.

— Трябва да отменим резервацията при Люк — говореха си дамите още преди няколко дни. Но когато дойде вторник, на никоя от тях не ѝ беше до това.

Арне, настоящият съпруг на тяхната приятелка Юдит, лежеше на четвъртия етаж в кьолнската болница „Свети Йосиф“. „Четвъртия етаж“, с тези безобидни думи лекарите и обслужващият персонал се стараеха да омекотят назоваването на крилото, в което се помещаваха стаите на умиращите. Тук всичко беше омекотено. Светлината, гласовете, най-вече очакването. На четвъртия етаж се очакваше смъртта. Арне я чакаше от шест дни. А заедно с него — Юдит и приятелките ѝ, които бяха неотлъчно до нея.

Болестта на Арне беше като пътуване с влакче в лунапарк. Всеки тласък нагоре се оказваше илюзия. Издигаш се, за да полетиш в следващия момент шеметно към бездната. Лошите новини прииждаха в бърза последователност:

- Не може да се оперира.
- Лоши кръвни показатели.
- Химиотерапията не действа.
- Само въпрос на време.

И така вече деветнайсет месеца оттогава. Деветнайсет месеца, в които Арне и Юдит избягваха темата за смъртта, доколкото изобщо можеха. Юдит се опитваше да пропъди мисълта, че скоро Арне няма да е до нея. Но краят беше неизбежен.

— Трябва да направим така, че винаги една от нас да е при Юдит — беше предложила Ева и определи график по часове за дежурствата им.

Ала именно тя беше първата, която се отклони от него. Лене, тринайсетгодишната дъщеря на Ева, обърка графика на майка си, като,

без да иска, падна от колелото и разклати единия от резците си. При това положение беше невъзможно Ева да я остави сама.

— Можеш ли да ме смениш? — беше изпратила Ева есемес на Каролине.

— Ще съкратя делото — бе обещава адвокатката, която беше по средата на разглеждането на едно наказателно дело.

Но се наложи Ева да си тръгне още преди да е дошла Каролине. И се случи това, което всички се стараеха да предотвратят: Юдит за първи път остана съвсем сама на четвъртия етаж. Сама със себе си и със страха.

— Ще се опитаме да направим раздялата възможно по-мека за семейството! — обеща пращящата от здраве сестра с твърд източноевропейски акцент. Тя само смени инфузиите и донесе на Юдит чай, който подозрително намирисваше на ром. — Незаконно е, но действа — прошепна съзаклятнически жената. — Страх, разтворен в алкохол.

— Благодаря, сестра...

Но как се казваше тя? Юдит на драго сърце би се обърнала към жената по име, ала ѝ беше невъзможно да произнесе убийствената последователност от съгласни, която се спускаше и издигаше върху огромните гърди на чехкинята.

— Чехите са много пестеливи на гласни — беше се пошегувал Арне през първия ден в момент на неочаквано прояснение. — Трябва да убедят финландците да им дадат малко от техните.

Юдит се беше засмяла уморено.

— Наистина — настояваше Арне с по-слаб глас, — да вземем думата „сладолед“: Чехите казват „zmrzlina“. А финландците? „Jaatelo“.

Юдит нямаше представа дали това е така. Разбираше само какво се опитва да направи Арне: дори на смъртното легло той се стараяше да ѝ даде кураж. Доколкото му позволяваха силите.

Юдит трябваше безпомощно да гледа как Арне става все по-блед и се губи между възглавниците, как носът му се изостря и дишането

му става по-плитко. Ръцете му потръпват, сякаш се канят да отлетят. С всяка минута едрият, силен мъж, в когото преди пет години се беше влюбила до полуда, въпреки гъделичкащата брада и вкуса му към карираните фланелени ризи, се топеше.

— Изглежда така, сякаш ей сега ще грабне китарата и ще запее за уиски, жени и пистолети — бе прошепнала Естел малко високо на другите приятелки, когато го видя за първи път.

— Аз имам лице без контури и ужасен вкус за дрехи. Това е част от мен — отвърна Арне също така дръзко.

Същото чувстваше той и към Юдит. Тя беше част от него. Шейсет и три дни след като я беше открил в библиотеката сред фън шуй и будизма, Юдит и Арне се ожениха на един кораб на Рейн.

— Всичко тече и се променя — обясни Арне, — пасва ни идеално.

На събитието приятелките не бяха единствените, за които се злословеше.

— Толкова се радваме, че ще се запознаем с Юлия — изписка една топчеста леля в люляков костюм. От нея лъхна мирис на нафталин и одеколон 4711.

— Тя се казва Юдит — направи за втори път забележка Каролине, тъй като това не беше единствената леля на Арне.

Лицето на старата дама придоби люляковия цвят на костюма ѝ.

— Стига — махна с ръка Естел. — И ние се запознахме с Антон едва преди няколко дни.

— Арне — напомни лелята, която очевидно не бе разбрала хумора на Естел.

— Всичко стана толкова неочаквано — чуваше се от всички страни, след което следваше учуденото: — Кой би могъл да предположи?

— Аз — заявяваше Юдит. — Още от първия миг разбрах, че ще остарее с Арне.

А ето че съдбата я доведе на четвъртия етаж на болницата.

Навън слънцето за първи път от няколко дни насам се показва иззад облаците, в болницата дойде времето за свиждане, а на четвъртия етаж времето едва се влачеше. Петдесет и девет минути до

следващото идване на сестрата, десет минути за чая, три минути да се изправят възглавниците на Арне, тринайсет секунди, докато се разтвори морфинът и се спусне по прозрачния маркуч.

Къде се бави Каролине? Всяка от кръга им бе добре дошла. Тяхната компания ѝ действаше успокояващо. Ева носеше кутии с нещо вкусно, Естел — най-новата клюка, Кики — добро настроение и лека шантавост. Но дори това бе по-добро от мъртвата тишина, в която очакваш единствено последния момент.

От коридора се чу шум. Изнасяха починал. Това не можеше да се сбърка. Болничните легла тракаха, но количките за извозване на умрелите се плъзгаха по балатума с меките си гумени колела. Първо се долавяше този лек звук, а после тежките стъпки на опечалените, които напускаха стаята на умирация. След час-два пристигаше санитарката със своята характерно скърцаща количка с почистващи препарати да дезинфектира стаята. После пак тракащото легло. През последните дни Юдит неведнъж бе чувала тази песен на смъртта, която, подобно на канон, не спираше да се повтаря на четвъртия етаж. Може би това бе по-лошо и от хрипкавото дишане на Арне.

Юдит не знаеше как ще живее без него оттук нататък. Не можеше да си представи, че след като напусне четвъртия етаж, ще трябва да се върне в празния апартамент. Как ще спи отново в леглото, споделяно някога с Арне? В спалнята им се бе настанило чудовище и тя никога нямаше да свикне с присъствието му.

Интересно. Наскоро Юдит бе отпразнувала четирийсетия си рожден ден и си даде сметка, че още не е спала в самостоятелно легло. На седемнайсет години тя напусна двуетажното легло в родния си дом, което делеше с осем години по-малкия си брат, и се настани при приятеля си. Кай беше на двасет и седем и притежаваше матрак, осемдесет сантиметра широк. При всяко движение ръката ѝ се търкаше о стената, която беше истинско ренде. Кай бе забъркал стърготини в бялата боя.

— Истинските грапави мазилки са много скъпи — казваше назидателно той.

Юдит предпочиташе пъстри ковъори с топли цветове, но това беше неговото жилище. Парите също бяха на Кай, както и представата

за живота — тя също беше на Кай. В тази категория влизаха грапавата мазилка, пестеливостта и брачните халки. Дори в секса Кай държеше на рутината. Той целуваше винаги по диагонал около пъпа и паралелно с това плъзгаше дланта си към дясното бедро. Сякаш бе научил наизуст указанията на някой сексолог. След няколко години съвместен живот Юдит така беше изстинала към него, че буквално се изстреля при Волф. А по-късно — при Арне. Когато валеше, Кай постилаше вестници на седалките в колата. Арне танцуваше бос в парка и миеше краката си в локвите.

— Теоретично — пророни уморено Арне.

Юдит се сепна. В стаята от дни цареше тишина, а сега изведнъж...

— Теоретично — промърмори още веднъж Арне, вдигна ръка и я отпусна изтощено. Колкото и да се мъчеше Юдит да се приближи до устата му, чуваше се само тази дума: „Теоретично!“

Томас Ман на смъртното легло е поискал очилата си, Гьоте — повече светлина, а Исус според легендата не е искал нищо повече. „Свърши се“, може би бе казал той на кръста, преди да се завърне при небесния си отец. На Юдит това й звучеше като че петима маркетингови експерти са седнали да обсъждат кои последни думи ще бъдат най-въздействащи при едно разпъване на кръст. Последното послание на Арне към живите, неговата последна дума беше „теоретично“.

Нямаше никакъв смисъл в това. Първият й мъж Кай въплъщаваше в себе си теорията. Арне практически се наслаждаваше на живота, беше непоправим оптимист и харесваше всичко, което се движи между небето и земята. Иначе щеше ли да се отправи на поклонение до Лурд, към пещерата на Света Дева Мария?

Вратата се отвори и изтръгна Юдит от мислите й. Каролине. Най-последно, най-последно! Облекчена, тя зарови глава в рамото й. А адвокатката не беше човек, когото можеш да прегърнеш току-така. Но Юдит се радваше, че вече няма да е сама. Каролине нежно я погали по гърба.

— Толкова съжалявам, Юдит.

— Ева трябваше да си тръгне по-рано. Заради историята на Лене със зъба. Паднала от колелото.

— Кога се случи?

Гласът ѝ звучеше съчувствено. А обикновено Каролине първа започваше да критикува Ева за прекалената ѝ отдаденост на семейството.

— Още вчера следобед, когато Лене се прибирала от училище. Но зъболекарят искал днес да я прегледа още веднъж.

— Юдит, говоря за Арне.

Каролине прониза Юдит с неподражаемия си поглед. Това бяха будни, умни, неподкупни очи, които по време на дело всяваха страх у противниците ѝ. А понякога и у Юдит. Изплашена, тя се извърна към Арне за подкрепа и разбра това, което Каролине бе забелязала от пръв поглед. Арне беше спрял да диша. Тънката кожа, която покриваше изпитото му лице, беше посивяла. Съвсем тихо той си беше отишъл. Сякаш за да не изплаши Юдит.

3.

Арне Новак почина във вторник рано вечерта. Той остави съпругата си Юдит, един тристаен апартамент на улица „Блументал“, две дузини фланелени ризи и една бомба със закъснител. Но Арне се сети за нея едва когато попадна в плена на четвъртия етаж. Ужасяващата мисъл бе проблеснала неясно в замъгленото му от морфина съзнание: дневникът от поклонническото пътуване, черната тетрадка с дефтин, още беше в гардероба. Мястото бе сигурно: само докато той е жив. Беше забравил за този дневник.

Неговият необратим оптимизъм му бе изиграл последния номер: Арне не искаше да приеме, че краят му приближава. Всеки ден зальгваше себе си и Юдит, че туморът ще му остави още време. Всяка нощ се молеше за отсрочка. Защо не изгори предателските записки, когато още имаше време и сили? Юдит не биваше да разбере какво е направил. Нищо не биваше да помрачава спомена за годините, прекарани заедно.

Ами ако Юдит намери тетрадката? Ами ако разкаже на приятелките си за това? А ако им покаже записките? Десет очи виждат по-добре от две. Естел обича скандалите, Каролине има непогрешим усет за лъжата. Веднъж озовал се на четвъртия етаж, Арне вече не можеше да повлияе на поредицата от събития, която щеше да последва, когато истината излезе наяве. Не само за Юдит, също и за другите дами.

— Теоретично...

„Теоретично можеш да започнеш да изхвърляш нещата ми“, искаше да каже за последно той на жена си. „Не се занимавай с разни стари боклуци!“ Мисълта му изчезна, преди да успее да я довърши.

— Теоретично — изплува отново в съзнанието му, после нишката се скъса и Арне загуби концентрация. За миг се сети, че трябва да унищожи нещо важно, после отново настъпи умората. Воалът на изтощението се спусна над всичките му грижи. Устата му беше суха. Това не го впечатляваше. Дори не му се дишаше.

Ту долавяше някоя дума през мъглата, ту усещаше ръката на Юдит върху своята. С мъка отвори клепачи, видя влажните очи на жена си и в следващата секунда отново я забрави. Нищо не може да се предотврати, грешката не може да се поправи. На моменти той дори забравяше за какво изобщо става въпрос. Миришеше толкова странно. На нещо отдавна забравено. На цигари. На Каро №5. Веднага позна марката. Дядо му пушеше тази трева след войната.

„Дневникът, сигурно дядо щеше да... аз трябваше...“, мина през главата му. И беше дотам.

Арне Новак умря с неясното чувство, че е забравил да направи нещо важно. И вероятно имаше право.

4.

Погребението беше пишно, а поманата в „Ле Жарден“ след него — изпълнена с настроение. „Това суетене ме отегчава до смърт“, би възнегодувал Арне. Но гостите на опечалените останаха доволни. Само Юдит бе разяждана от гузна съвест. Чувството, че не са направили най-доброто, докато живееха заедно, растеше у нея като тумор. Тя не спираше да се упреква. Бе пропиляла толкова много моменти от съвместния им живот. С болка си спомняше за щастливите първи дни с Арне. Закуска в леглото, обяд в леглото, а вечер заспиваха заедно върху трохите. Как ѝ се искаше отново да може да се ядоса за трохите в леглото.

Шест седмици след смъртта на Арне Юдит имаше усещането, че е потънала в тотална депресия. Без дълбокия му бас, характерния мирис на пантофите му и вечно разхвърляните му документи апартаментът ѝ се струваше чужд. Сърце не ѝ даваше да изхвърли всички неща, принадлежали на Арне и станали вече ненужни. Там, където все пак се опита да го направи, зейна празнина: оголени закачалки в гардероба, осиротяло нощно шкафче, излишна полица в банята. Юдит нямаше с какво да запълни дупката, оставена от Арне.

Тя никога не беше бъркала в гардероба му. До днес. Внимателно отвори вратата. Ръката ѝ нежно се плъзна по велуреното яке, якето от рипсено кадифе с овални орнаменти на ръкавите, с което бе облечен в библиотеката, и най-накрая по ризите. Колкото ужасни ѝ се струваха по-рано безвкусните му дрехи, толкова сладко ухаеше сега споменът. Измъкна няколко дрипи в кафяво, зелено и оранжево. Нещо изпадна. Някакъв предмет. Тетрадка. Дневникът на Арне.

Върху черната подвързия мъжът ѝ беше залепил с тиксо една малка икона: едно момиченце се молеше пред образа на Богородица край някакъв извор, заобиколено от овце. Юдит знаеше историята, криеща се зад тази картина. Момиченцето беше Бернадет Субирос, дъщерята на мелничаря, на която преди повече от сто и петдесет години се явила Света Дева Мария. Там, където момиченцето

получило видението си, днес е място за поклонение, намиращо се недалеч от Лурд. Всеки ден тук идват хиляди поклонници, за да намерят изцеление и сила. Поклонници като Арне.

Той бе започнал своето пътуване до Сантяго де Компостела две години преди да му поставят диагнозата рак. Две хиляди и четиристотин километра го деляха, от вратата на дома му в Кьолн до западния портал на помпозната испанска катедрала, в която се намира гробът на апостол Яков. Арне беше разделил поклонението си на етапи, които преминаваше за две-три седмици. Като учител в техникум той имаше много по-дълга отпуска от Юдит, която работеше на рецепцията в един кьолнски терапевтичен център, докато бе омъжена за Арне. Там тя насочваше посетителите към намиращите се под един покрив физио-, ерго-, танцови, игрови и езикови терапии. След смъртта на Арне Юдит напусна работата си. Въпреки съвета на своите приятелки.

Поклонническото пътуване на Арне беше планирано за много години. Спирките по пътя си той се бе опитвал да увековечи в дневник. Понякога Арне показваше на Юдит по някоя страница: рисунка, стихотворение, картичка, които прилагаше към описанието на отделните етапи. Юдит беше забравила за тази тетрадка, която сега се появяваше пред нея като съкровен завет от съпруга ѝ. И тя пое по страниците ѝ пътя, изминат от Арне.

Юдит не забеляза позвъняването на телефона, толкова вълнуваща беше тази неочаквана среща с мислите на Арне. Страница по страница двамата заедно изминаваха пътя на Яков, докато текстът не прекъсна. Насред изречението. На пътя за Сантяго де Компостела се бе изпречила диагнозата рак. Арне си беше набелязал маршрута. Крайната му цел беше Лурд, намиращо се леко встрани от пътя на Яков. Черната тетрадка го бе съпътствала и на това последно поклонение, с изходна точка плажът Нарбон. Според плана е трябвало да измине четиристотин и трийсет километра до Лурд, разделени на седемнайсет етапа. Девствената белота на последните петдесет страници и трагичната действителност поразиха Юдит като светкавица. Арне се бе надявал да намери изцеление при извора на

Бернадет. Но така и не беше стигнал до Лурд. Напълно изтощен, той бе прекъснал пътуването. Шест седмици по-късно беше мъртъв.

В месеците след смъртта на Арне Юдит бе започнала да изпада в някакво вцепенение. Имаше дни, в които правеше само неизбежното: дишане, издишане. Дишане. Издишане. Но сега пред очите ѝ съвсем ясно изникна решението за този въпрос — какво трябва да прави.

5.

Каролине беше разтревожена. Едва изчака края на заседанието и отново набра телефонния номер на Юдит. Вече цял следобед се опитваше да се свърже с приятелката си. Отново беше първият вторник на месеца и Каролине искаше да се увери, че Юдит не е забравила уговорката. Тя не биваше в никакъв случай да отсъства, тъй като днес щяха да говорят за ежегодната екскурзия.

Една колежка я поздрави с вдигнат палец за спечеленото дело. Каролине го прие вяло. Стомахът ѝ се свиваше от лошо предчувствие. Реши, че ако Юдит не се появи в „Ле Жарден“, тя самата ще отиде на улица „Блументал“.

Мрачните ѝ мисли бяха прекъснати от шумни стъпки. Естел винаги казваше, че разликата между скъпите и евтините обувки може да се познае по шума, който издават. Тези скърцаха. Явно скъпи кожени подметки: обувки на адвокат. И наистина именно представляващият отсрещната страна, Паул Гаснер, се опитваше да я догони. И то след като току-що бе съсипала деня му, както и доверието на клиента му. Всъщност не за първи път. Гаснер не беше лош човек, но на Каролине не ѝ се обсъждаше делото с колегата. Тя бързаше за „Ле Жарден“ и се опита да го отпрати колкото се може по-бързо.

— Съдията произнесе присъдата си. В наша полза. Не виждам какво още можем да обсъждаме.

Адвокатът не се остави да го отпратят. Напротив. Без всякакво предупреждение той ѝ направи предложение.

— Госпожо Зайц, кога най-после ще се съберем с вас? Двамата ще сме великолепен екип!

Така направено, предложението на Гаснер звучеше направо неприлично. Сваляше ли я? Божичко! Та тя беше омъжена. Щастливо омъжена.

— Както знаете, при мен нещата вървят чудесно. Както в професионален, така и в личен план.

Каза го.

Адвокатът остана невъзмутим.

— Уважаема Каролине — направи нов опит Гаснер, — нека бъдем честни. Вече не сме в първа младост. Ако искате кариерата ви да мине на следващ етап, сега е моментът.

Каква нечувана дързост! Но Каролине не каза нищо. От многото наказателни дела адвокатката се беше научила да прикрива емоциите си. Докато кипеше отвътре, външно остана напълно невъзмутима:

— Кой ви каза, че искам да променям живота си?

— Децата ви са отлетели от семейното гнездо, внуци не се очертават скоро. Съпругът ви си има лекарския кабинет, конгресите, спорта, а вие? Среща веднъж месечно с приятелките си от курса по френски. Това не може да ви е достатъчно.

Каролине се сепна. Главата ѝ забуча. Откъде този чужд човек знаеше тези неща? Какво целеше? Зablуждаваше ли се тя, или наистина в гласа му се долавяше нотка на съжаление? За миг Каролине забрави дори притесненията си за Юдит.

— Не ми се сърдете, че съм се осведомил за някои неща. Все пак човек трябва да знае кого взема в офиса си — обясни господин Нагъл тип с нахална усмивка.

Каролине гледаше недоумяващо. Уж нямаше вид на жена, която би оценила едно такова шпиониране, а този мъж се усмихваше така подкупващо. Вероятно се мислеше за Джордж Клуни на кьолнската адвокатура. На свой ред Каролине също го удостои с най-чаровната си усмивка.

— Как мога да се свържа с вас?

— За умни жени и добри новини съм на разположение ден и нощ.

С чувство на увереност, че е спечелил Каролине, Гаснер надраска личния си телефонен номер върху една визитка.

— Ще обмислите ли предложението ми?

— Не! — отсече рязко Каролине. — Но ако ми трябва информация за живота и заниманията ми, ще ви се обадя.

Тя дръпна визитката от ръцете му и го остави да примигва в недоумение.

Качи се в колата си и на лицето ѝ грейна доволна усмивка. Каролине обичаше да я ухаждат, ала нямаше нужда уважаемият колега да знае това.

— Адвокатът на отсрещната страна е искал да те привлече да работиш с него? — Петте приятелки се заливаха от смях, когато половин час по-късно Каролине най-цветисто им разказа за смешката.

— Да не съм луда да работя с човек, който си пъха гагата в нещата ми! — завърши разказа си тя.

Вече ѝ беше съвсем леко на душата. Защото и Юдит беше дошла в „Ле Жарден“. Изглеждаше още по-бледа и по-прозрачна. Но беше тук. Каролине така се успокои, щом я видя, че забрави за неприятния тон, който ѝ държа адвокатът. В портмонето ѝ дремеше визитката с личния му телефонен номер.

6.

Междувременно за Том това беше седмият поред първи вторник на месеца. Седем пъти бе сервираше на масата до камината, седем пъти напразно се бе опитвал да привлече вниманието на Кики.

Вече нямаше нужда да се чуди кое меню за кого е. Салатата беше за Юдит, която почти не реагира, когато той ѝ поднесе подредената с толкова любов чиния. Каролине, седнала начело на масата като председател, току поглеждаше към Юдит. Печените картофи, фасулът, месцето, Каролине беше равнодушна към всичко. Нещо беше станало с Юдит. Но какво?

Естел не се впечатляваше от това. С неугасващ апетит тя похапваше от своя омар, залят с естрагонов сос. Обикновено Люк не слагаше в менюто си разни луксозни буламачи, но веднъж в месеца правеше изключение за Естел. Тя пък му се отблагодаряваше с щедри бакшиши и препоръки сред своя кръг познати новобогаташи, които превръщаха „Ле Жарден“ в свое любимо място. Ако обаче имаше нещо, което да я интересува повече от екзотичните ястия, то това бяха любовните интриги. Естел беше очарована от историята с адвоката.

— Каролине си има таен обожател.

— Всичко е само професионално, Естел.

— Кой ли му е разказал за нашия курс по френски? Оттогава минаха петнайсет години — учуди се Ева.

Каролине беше не по-малко озадачена:

— Той е по-наясно и от мен за срещите на Филип.

Кики въздъхна дълбоко:

— Такова нещо никога не ми се е случвало. Ще съм благодарна, ако отново ми възложат дизайна на някоя пластмасова чаша за „Талберг“. Досега никой не е искал да ме привлече да работя за него.

Затова Том освети ястието ѝ. Опита се да я впечатли с ефектен пламък — тя дори не погледна натам.

Разочарован, Том отиде до Ева, която все още държеше менюто в ръцете си. Докато другите отдавна вече ядяха, тя все не можеше да

реши какво да си избере. Ева нервно подръпваше окъселия си пуловер. Как успяваха приятелките ѝ да изглеждат така перфектно? Тя беше с неизменните си джинси, пуловер и конска опашка.

„Дроб, може би ще си поръчам дроб. Фридо обича дроб.“

Приятелките ѝ завъртяха очи. Не беше за вярване, че някога Ева беше най-амбициозната от петорката. След петнайсет години брак с Фридо и четирите им деца тя не знаеше дори какво ѝ се яде. Готвеше и мислеше само за другите.

— Ще си поръчам като нейното — реши тя само за да не кара Том да я чака. Ева посочи към Юдит, която бе оборила глава и ровеше рехавата си салата от марули и дребни морковчета. Юдит дори не вдигна поглед. И без това усещаше, че тази вечер Каролине не откъсва очи в нея. С онзи особен поглед, с който я бе погледнала и в болницата. Поглед, който не те оставя да се изплъзнеш. Който настоява за разговор.

— Добре съм... наистина... Излизам много... само тази седмица нямах време... посадих нови цветя на гроба — пелтечеше тя. Юдит не можа да попречи на сълзите да напълнят очите ѝ.

— Мога ли да направя нещо за теб? — искаше да знае Каролине.

— Стига си ме разпитвала, Каролине, моля те. Иначе отново ще започна да плача, а не искам... — Гласът ѝ се скърши.

От шест месеца приятелките я наблюдаваха как се измъчва. Беше време да се направи нещо. Опитаха се да я развеселят.

— Да си дойдем на темата. Къде ще ходим тази година?

Люк сръга сина си:

— Гледай сега какво ще се случи!

И наистина — Каролине едва довърши изречението си, и настана истинска суматоха. Естел първа заяви желанието си:

— Искам да спя под звездите. Не е нужно да са много. Пет звезди в хотела и две — в ресторанта.

Кики веднага я прекъсна:

— Имам нужда да се гмурна в големия град. Искам да излизам, да празнувам. Самотата си я имам и вкъщи. Още малко, и за рождения ми ден ще започнат да ме поздравяват само „Чибо“ и „Т-мобил“.

— За мен е все едно — подхвърли Ева, — с вас съм.

Люк се усмихна дяволито:

— Това ще продължи поне един час. После Каролине ще си каже тежката дума и тогава трябва да сервираме шампанското за взетото компромисно решение.

Адвокатката се опитваше да внесе ред в дебатите с конкретни предложения:

— Наскоро един клиент ми разказа за някаква малка хотелска вила в Австрия. Мястото било чудесно за разходки. А тенис кортът...

Другите така и не научиха за тенис корта, тъй като Естел категорично се противопостави на идеята:

— Хотелска вила ли? Това ми звучи като двойна стая. Няма да ходя в двойни стаи. Та аз дори вкъщи нямам двойна стая.

— Тази година ще ходите без мен. — Юдит бе обмисляла по време на цялата вечеря това, което трябваше да сервира на приятелките си. И сега тихото ѝ изказване се загуби сред врявата, която вдигаха останалите.

— Една хотелска вила не предлага кой знае какви възможности. Няма всеки път да...

— Тази година ще ходите без мен! — повтори Юдит толкова високо, че всички се стреснаха. Настъпи неловко мълчание. И четирите се бяха втренчили неподвижно в нея.

— Какво каза? — пророни Каролине.

— Няма да дойда с вас.

От всички страни заваляха коментари към Юдит.

— Как така?

— Защо?

— Точно на теб това ти е нужно най-много.

— Откъде ти хрумна?

— Разбира се, че ще дойдеш.

Другите гости в ресторанта бяха спрели да се хранят. С нескрито любопитство те наблюдаваха разгорещения спор на жените.

— Намерих дневника на Арне — опита се да оправдае решението си Юдит. Приятелките бяха отчаяни.

— Каква връзка има това с нашата екскурзия?

Юдит се опита да обясни какво има предвид:

— Арне си водеше дневник. Пътен дневник. За пътя на Яков. Но се е канел да ходи в Лурд. Заради лековитата вода.

Очите ѝ се напълниха със сълзи. Гласът ѝ ставаше по-тих.

— Ако беше успял да отиде... тези, тези бели страници в дневника на Арне, ужасно е!

— Не разбирам какво общо има това с нашето пътуване — каза Каролине и поклати глава.

Юдит продължи с по-твърд глас:

— Нямам време да дойда с вас. Ще довърша пътя на Арне.

Най-после изплю камъчето. Тя знаеше какво означава това за верните ѝ приятелки. Досега не се беше случвало някоя от тях да наруши общата традиция. Това щеше да е първата им годишна екскурзия от петнайсет години насам, в която нямаше да вземат участие и петте.

Юдит плахо повдигна глава. Очакваше, че приятелките ѝ ще се нахвърлят върху нея със същите думи, които тя сама си беше казвала поне хиляда пъти.

— Шест месеца, Юдит! Не мислиш ли, че е време да започнеш отново живота си?

— Трябва лека-лека да се сбогуваш с Арне.

— Юдит! Гледай напред, а не назад.

— Опитвали ли сте с изповед?

Това беше свещеникът от погребението на Арне, чийто глас междуременно също се присъединяваше към другите в главата ѝ. Но за какво да се изповядва Юдит? Защо трябва да се връщаш към минали грешки? Това мразеше тя в католицизма. Постоянно да се чувстваш виновен. За каквото се сетиш. А и за каквото не се сетиш.

— Глупости. Католицизмът прощава всичко. Това страшно много успокоява — бе възразил Арне.

Юдит не спираше да води този разговор с починалия си мъж. Вече започна да се пита дали има начин за малко да спре да мисли за съпруга си. Поне за час или само за пет минути.

— Мисля — поде отново тя, — че ще намеря утеха едва когато завърша пътя на Арне. Дневникът му трябва да се допише. — Юдит отново се опита да породи разбиране у приятелките си. Нима те трябваше да разбират нейните проблеми? Тя никога не се бе

осмелявала да разкаже на някого за угризенията си. Пък и за това, което я мъчи.

Каролине се опита да разтълкува думите ѝ:

— Искаш да отидеш до Лурд?

Юдит кимна:

— По същия път, който е изминал Арне.

— Всъщност как става това? Пилигримския път на крака ли го изминаваш, или трябва да се влачиш на колене? — попита Естел и веднага бе санкционирана с енергично сритване в кокалчето. Но дискретността не беше сред качествата ѝ. — Не е нужно да ме риташ, Ева. Въпросът ми е напълно уместен. Или не е? Юдит?

Юдит не обърна внимание на грубата забележка на Естел.

— Това е моят начин да се сбогувам — като довърша главата от дневника на Арне. Трябва само, само дето не знам...

Тя беше решила да се държи храбро, но сълзите рукнаха неконтролируемо по бузите ѝ. Ръцете ѝ се разтрепериха и Юдит посегна към чашата си. Бутна я. Червеното вино се разтече по масата като кърваво петно.

— Аз ще дойда. Ще дойда с теб — взе Каролине светкавично решението си. — Да не мислиш, че ще те оставя сама в неизвестното? При твоята обърканост сега?

Юдит беше толкова изненадана от този обрат на нещата, че спря да плаче.

— Ще го направиш ли за мен?

Каролине кимна. Тя много добре познаваше приятелката си. Юдит си беше нерешителна и колеблива, живееше неподредено и ден за ден, подхващаше ту едно, ту друго, а след смъртта на Арне и това не правеше. Поклонения, католицизъм, култ към Богородица, чудно изцеление: пълни глупости, считаше Каролине. И все пак щеше да ѝ помогне да реализира идеята си. Проблемите изчезват, когато бъдат решени. Ако ще решението да е поклонническо пътуване.

— И аз ще дойда — включи се Кики. Тя бе на мнение, че идеята е откачена. Но понякога човек трябва да вземе радикални мерки, за да постигне нещо. — Може би в пещерата хората се молят не само за

изцеление, а и за появата на някой симпатичен мъж. Накрая ще си взема котка и ще я храня с магданоз.

Приятелките се засмяха. Те ли не знаеха: проблемът беше по-скоро в това, че Кики не можеше или не искаше да се обвързва. Кандидати имаше достатъчно, чужди легла също. Кики обаче не се задържаше на едно място повече от няколко месеца.

Съпричастието на приятелките стопли сърцето на Юдит. Почувства се малко по-добре. Очите на Каролине се насочиха към Естел:

— Още някой?

Естел отказа да отвърне на погледа ѝ. Боже мой. Поклонническо пътуване. Тя дори за пудела си осигуряваше специален транспорт за кучета. Защо да се шляят час и половина по Рейн, когато в същото време могат да литнат до Лондон на шопинг? Вместо да отговори, Естел подложи винените чаши на внимателно разглеждане. Сега пък и това. Всички ли чаши бяха празни?

Ева плахо вдигна ръка:

— Ако всички сте съгласни, и аз съм „за“. Така или иначе имам нужда от малко спорт.

Тя за стотен път опъна доста отеснелия си пуловер над тлъстинките, които не бяха за гледане, само за да си боцне в следващия миг едно месце от чинията на Каролине. Типично за Ева. Винаги започваше със салата, а после си хапваше и останалото. Този лош навик, който имаше от къщи, ѝ беше докарал в течение на годините десет излишни килограма и хронично гузна съвест. Сутрин неизменно започваше с ананасова диета. И понеже днес така и така нямаше значение, тя изяде и остатъка от омара с естрагоновия сос.

Естел си вееше с менюто. Всъщност тя искаше само да привлече вниманието на Том, сервитьора. Каролине прие това като знак на съгласие.

— И Естел ще дойде. Единодушно решено. Петте ще предприемем поклонническо пътуване до Лурд.

— Моля? — Лицето на Естел пребледня изпод старателно нанесения грим. В погледа ѝ се четеше истински ужас. Каролине не се впечатли. В този момент важна беше само Юдит.

— Не можем да те утешим в скръбта ти, Юдит. Но можем да те придружим по пътя.

Тя погледна трогнато развеселените физиономии. Някаква необяснима симпатия я заля. Ако се бяха запознали днес, вероятно никога нямаше да се сприятелят, през изминалите петнайсет години всички различия помежду им бяха станали несъществени. Юдит никога не бе усещала така силно тази връзка, както в този момент.

Естел още не се беше съвзела от шока, когато Том се приближи до масата край камината. Люк бе очарован от начина, по който се бяха усъвършенствали движенията му. Само за шест месеца успя да направи от Том истински сервитьор. Младежът имаше талант. Нищо чудно. Та той бе копие на баща си.

— Да сервирам ли шампанското? — попита учтиво момчето.

От Естел излезе само едно хриптене:

— Мисля, че ми трябва „Бърза помощ“.

7.

Тежкото беемве с лекарски знак на стъклото рязко наби спирачки. Мъжът на Каролине Филип, все още с лекарската престилка, слезе от колата си. Не му трябваше много време да търси жена си, тъй като портата на двойния гараж беше широко отворена. Каролине се въртеше сред велосипедите, рафта с инструменти и кашоните, търсейки подходящо оборудване за пилигримка като нея. Туристически обувки, термос, спален чувал, дъждобран, раница... Къде се беше дянала проклетата раница?

Бяха изминали шест седмици, откакто бе взето решението за съвместно поклонническо пътуване. Утре трябваше да тръгнат, а Каролине още не бе успяла да събере нещата си.

Поне Филип бе изпълнил поръчките ѝ:

— Мехлем за мехури, друг мехлем, бинт, спрей за рани и десетлитрова празна бутилка. Ако водата от Лурд помага, ще преместя кабинета си там.

Каролине метна небрежно в един ъгъл бензиновата туба, която Филип беше тикнал в ръцете ѝ.

— Подигравай се колкото си искаш!

— Лурд ли? Поклонническо пътуване по Пътя на Яков? Откога приемаш тези неща на сериозно, Каролине?

— Не е за поклонническото пътуване. Просто ще придружа Юдит. Ако, разбира се, си намеря раницата. — Каролине отвори един от кашоните. И развълнувано бръкна вътре. Най-отгоре имаше една мъничка бейзболна тениска. — Помниш ли това? Първото нещо, което купихме на Винсент.

Сред дрехите беше заровена една малка играчка на Винсент и Жозефин, техните две деца, които отдавна бяха пораснали. Но Филип не обичаше да се рее в спомени.

— За какво ги пазиш тези джунджурии?

— За внуците ти!

— Внуци ли? Твърде млад съм още, за да ставам дядо!

— Филип! Винсент и Фийн са над двацет. Може да се случи всеки момент.

Филип не отговори. Той наблюдаваше замислено отражението си в огледало, окачено в един ъгъл. С отривисто движение оправи леко посребрената си коса и припряно въздъхна.

— Когато си прибера шкембето, изглеждам съвсем прилично. Ни най-малко не изглеждам като дядо Филип.

Каролине обви ръце около мъжа си.

— Аз те харесвам и с шкембе.

Тя понечи да го привлече към себе си, да го прегърне, да се притисне до него, но Филип се отдръпна рязко.

— Ето те и теб. — Той вдигна възторжено нагоре прашасалата раница.

У Каролине се разля чувство на разочарование. То се появи само за миг и също така бързо се разсея.

— Ще се видим ли отново? Довечера?

— Дежурен съм. Пак трябва да замествам колегата с бебето.

Каролине се сепна. Какъв колега? Какво бебе? Не трябваше ли да знае такива неща? Може би и двамата бяха прекалено погълнати от работата си. Тя твърдо реши за в бъдеще да предвижда в графика си време и за Филип.

— Когато се върна, ще прекараме един уикенд само двамата. Никакви дежурства по заместване на приятели...

— ... никакви съдебни дела в леглото — прекъсна я Филип, — никакви обаждания от престъпници в неделя сутринта, никакъв кейк при леля ти Гертруде, никакви приятелки.

Каролине не понасяше този дразнещ тон, който се промъкваше в разговорите им през последните месеци. Но и не ѝ се влизаше в разпавии. Не и малко преди да отпътува.

— И двамата ще се освободим от ангажиментите си. След поклонението — побърза да каже помирително тя.

Филип я целуна по челото.

— Обещано.

Едва си беше тръгнал Филип, и погледът ѝ попадна в старото огледало. Как ли изглежда отстрани? Тя разгледа критично фигурата

си. С доволство си отбеляза, че все още няма да е трудно да се напъха в сватбената си рокля. Колегата ѝ определено грешеше. Каролине бе доволна от живота си. Две чудесни деца, поели уверено по своя път, професионална реализация, любящ съпруг, който гледа на нейната кариера така сериозно, както ѝ на своята собствена. И най-важното: още правеха секс. Дори по общо желание. Е, в повечето случаи и един заради друг, но животът беше перфектен.

8.

Още малко време! Ева копнееше за още един-два часа. Приятелките се бяха разбрали да отидат заедно на летището. Каролине щеше да е шофьорът и трябваше да вземе всяка поотделно. Ева беше първата от маршрута ѝ.

Стегнатата раница вече чакаше в антрето. Но Ева продължаваше да снове из идеално подредената си кухня и да лепи последните бележки: тенджери, чинии, чаши, продукти — всичко бе подробно описано на семейството, което нямаше представа кое къде се намира.

Трима недорасли тийнейджъри следяха отегчено от масата припрените движения на майка си. До тях бе Фридо старши. Преди няколко години той сам се беше нарекъл старши. След като Ева бе измислила имената на Давид и Лене, Фридо настоя той да избере име на третото дете. Тоест на Фридо младши. В службата по гражданско състояние не му хрумна нищо по-добро. Това беше и последният му опит да се противопостави на вещината на жена си и на предварително направените семейни планове. Когато двайсет месеца по-късно се появи малката Анна, ролите в семейството окончателно се разпределиха. Ева отговаряше за семейството и социалните контакти, а той беше нещо като министър на труда, финансите и икономиката.

На четирийсет и три години Фридо беше член на управителния съвет на едно застрахователно дружество, горд собственик на еднофамилна къща с огромна градина и напълно безучастен към нещата, касаещи всекидневието на собственото му семейство. Сега той внимателно разглеждаше изписаните на ръка цели страници с указания, които Ева тикаше в ръцете му.

— В понеделник Давид има тенис, а Фридо — помощ в църквата?

Ева кимна нервно. Няма начин нещо да не се обърка, вайкаше се тя. Пътешествието щеше да продължи десет дни. Плюс заминаването и прибирането. Досега петте приятелки не бяха отсъствали за толкова дълго.

— Само в петък ще е трудно с родителската среща на Лене и евентуално в сряда.

— Сряда ли? Абсурд. Тогава има заседание на управителния съвет.

Заседанието на управителния съвет беше за Фридо нещо като хронично състояние. Родителски срещи, возене на деца, украсяване на тенис клуба, счупени ръце, крака, детски проблеми: от години Фридо неизменно имаше заседание на управителния съвет, щом станеше въпрос за семейни ангажименти. При това той никога не отказваше. Просто беше зает и нямаше как.

— Вземи си помощничка, Ева — постоянно я навиваше Фридо. Но Ева не беше родила четири деца, за да ги хвърли на някоя румънска детегледачка.

— Това е просто работа — бранеше се усърдно тя, когато приятелките ѝ за пореден път вдигаха вежди.

— Това е просто робия — коментираше сухо Естел.

Разглезената приятелка беше класически пример за жена, която обича да препълва куфарите си, а носенето им да оставя на друг. Естел не работеше. Естел делегираше отговорности. Намираше си отговорници за аптекарската верига, получена чрез брака ѝ, за домакинството, за живота си. Дори вибратор имаше в чекмеджето на нощното шкафче, който, по думите ѝ, превъзхождал мъжа ѝ по издръжливост.

Ева можеше да вземе пример от Естел. Но Ева беше от друго тесто. Тя дори се опитваше да прикрие със суетенето си обземащото я на моменти чувство за вина.

— Яденето е готово. Тайландска рибена супа, свинско печено, банички с три пълнежа, вегетариански за Лукас, сирене за Лене, кайма за всички останали.

Тя отваряше чекмеджетата на хладилника, заредени с цяла армия грижливо надписани кутии с храна. Фридо гледаше своята дълбоко замразена храна така, сякаш тя бе най-малко осмото чудо на света: смаяно и без всякакво разбиране за чуждата култура. На никого не му хрумваше, че Ева заслужава поздравления, задето се е погрижила за семейството си за времето, докато отсъства. Дори на самата Ева.

— Сигурна ли си, че искаш да направиш това? — попита Фридо.

— Не, не съм — веднага отвърна Ева.

Но Анна, най-малката ѝ дъщеря, с която Ева имаше особена връзка, се намеси неочаквано:

— Според мен трябва да отидеш на поклонническото пътуване, мамо. Нищо няма да ми стане, ако съм единствената, която ще участва сама в мероприятиято „Съвместно печене на кекс от майка и дете“. Наистина.

Деветгодишното момиченце нежно обви ръце около шията на майка си.

Когато Каролине взе Ева, майката на четири деца се чувстваше смъртно изтощена. И то още преди да се е доближила и на сантиметър до началото на поклонническото пътуване.

— Може да си направя резервация и да дойда по-късно.

— Ева, винаги има нещо. Турнирът по тенис на Давид, концертът на Лене, заседанието на управителния съвет...

— „Съвместно печене на кекс от майка и дете“! Представи си какво ще стане, ако Фридо отиде по средата на заседанието. Защото трябва да пече в училище мраморен кекс. — Ева звучеше истински отчаяно.

Съчувствието на Каролине си имаше граници:

— Искаш ли да чуеш истината, Ева? През годините така си ги научила твоите хора, че сега не могат да разпознаят и собствените си чорапи.

Ева знаеше, че Каролине е права. И въпреки това се чувстваше гузна.

— Фридо ще се справи страхотно, Ева. Няма да се изгуби в пустинята на обслужването, която ти остави зад себе си.

— Мислиш ли?

Каролине въздъхна дълбоко. Всяка година едно и също. Най-напред приятелките дискутираха надълго и нашироко, преди да се спрат на определено място и дата. А после Ева, Кики и Юдит все размисляха и предлагаха друго.

— Имам много работа.

— Няма как да тръгна.

— Съжалявам.

На Каролине този сценарий ѝ беше до болка познат. Както винаги тръгването им представляваше цяло събитие. Ако изобщо тръгнаха.

Първо всяко дете трябваше да бъде прегърнато и целунато, после мъжът, после пак децата. Едва когато семейството застана до градинската порта и започна да маха за довиждане, можеше да се отбележи началото на тръгването. Каролине въздъхна. Една от петте дами вече беше в колата ѝ. Оставаха другите три.

9.

Другата, освен Каролине, която не се питаше дали не е по-добре да си остане къщи, беше Естел.

— Поклонническото пътуване е най-новата мода сега — обясняваше тя убедено на мъжа си. — Трябва ли да съм единствената изостанала?

Естел имаше друг проблем: разполагаше с гардероб от двайсет и пет квадратни метра, а нямаше какво да облече. След като се бе съвзела от първоначалния шок, тя се залови за работа. Кое то за Естел означаваше да се обади на някого и да му възложи задачи.

Два часа по-късно в елегантния Ханвалд при нея се появи личният ѝ шопинг асистент, нейният Ел-Шоп^[1].

На улицата, на която живееше Естел, нямаше къщи, а само селски имоти. Обзавеждането на вилата беше изцяло в стила на Естел. Малко тежко, малко претрупано, малко повече злато и разкош. При нея всичко беше до крайна степен пищно: статуи, шнулове, пискюли, декоративни възглавници и блестящи мотиви „Версаче“ по десертните чинийки и кувертюрите на леглата.

— Дължа всичко това на баща си — обичаше да казва тя. — Нюх за парите и разсъдливост при харченето им. — Естел боготвореше баща си Уили.

Бежанец от Източна Прусия, след войната той бе направил цяло състояние от търговията със старо желязо. С риск за живота си беше събирал от бомбардирания катедрален град нападалите сред развалините късове желязо, подпори и релси, за да ги използва повторно. Събирай, разпознавай, сортирай, обогатявай — това беше жизненото му кредо. Естел го разшири с тази добавка: покажи какво имаш. Какъв е смисълът да си богат, ако никой не вижда това?

— Трябва да е нещо — заяви нейният Ел-Шоп още преди входната врата да се затвори, — което да придаде на скаутското естество на поклонническото пътуване нотка на закачливост. — Ел-Шоп познаваше вкуса на Естел. Винаги когато предстоеше някое

голямо обществено събитие, той цъфваше до нея. По собствените му разбирания, в случая облеклото трябваше да е съобразено със стария непретенциозен пилигримски път. Но той никога не би предложил такова нещо: във време на финансова криза не можеше да си позволи да изгуби една от най-скъпите си клиентки. На нито един от двамата не му хрумна да отидат в спортен магазин, на щанда „Туризм“. — Ще пожертвам реномето си, съкровище! — прошепна възбудено Ел-Шоп и започна търсенето.

В деня на тръгването приятелките се смаяха от резултата на неговите усилия. Огромната плъзгаща се врата, която пазеше вилата на Естел от нежелани погледи и ревностни свидетели на Йехова, примирено се отвори. Лампата в антрето светна автоматично. Вкусът на Естел към големите сцени бе известен на всички. Но този път Каролине и Ева, които идваха да я вземат, си глътнаха езиците от изненада.

— Важно е видът да поразява с изненадващи детайли — беше препоръчал Ел-Шоп. Почеркът му се усещаше във всяко парченце плат: в подчертаващия формата карго панталон (Ел-Шоп беше особено горд с раковината на Яков от кристали Сваровски, която блестеше върху стегнатия задник), шушляковото яке с цяла дузина мултифункционални джобове и кожени гарнитури, а на гърба — елегантна златиста раница „Бърбъри“. Естел си носеше и пудела. В ръка. Кученцето беше луксозен аксесоар към тоалета ѝ.

— Нищо не казвате — извика тя. — Изненадах ви, а?

Каролине прихна. Това ѝ харесваше у тази нейна приятелка. Естел бе в състояние от сърце да се присмива на себе си. Е, още по-приятно ѝ беше да се присмива на другите. Острият ѝ език бе гаранция за доброто прекарване на дългите пилигримски дни. Разбира се, приятелката можеше спокойно да се лиши от пудела си и тя го направи, като го обсипа с целувки.

Сбогуването с топчестия и плешив съпруг, който намести куфара ѝ в багажника, протече значително по-хладно. Една въздушна целувка. Но кралят на аптеките, поне с една глава по-нисък от Естел, притисна

жена си до себе си и я целуна с такава страст, че лицата на Каролине и Ева пламнаха от неудобство.

— Винаги съм си мислела, че е с него заради петте му аптеки — промърмори Каролине.

— И то при толкова дълъг брак — въздъхна Ева.

Колкото по-интензивни ставаха целувките, толкова повече у двете се прокрадваше съмнението, че историята с вибратора е преувеличена. Така беше и с всичко останало, което Естел правеше или казваше.

— Човек трябва да преувеличава, за да го разберат — натъртваше винаги Естел и упорито твърдеше, че това е цитат от Мао. Юдит не биваше да си мисли, че е единствената, която разбира от философията на Далечния изток.

Кой знае до какви интимности щяха да стигнат Естел и нейният крал на аптеките, ако не беше колелото, което едва не ги прегази. Бе дошла Кики, която иначе беше последната от списъка на тези, които трябваше да бъдат взети.

— Няма ли да е по-лесно да не минаваш да вземеш и мен? — извини се тя, обръщайки се към Каролине.

Както винаги, Кики изглеждаше малко завейна. Над туристическите си панталони бе облякла къса рокличка, с шарена раница на гърба. Макар и в средата на трийсетте, приличаше на истинско момиченце. В кошницата на велосипеда имаше още някои неща, които трябваше да се наместват в раницата.

— Трябва да свърша нещо по пътя — обясни Кики, преди на някого да му хрумне да задава неудобни въпроси. — Напоследък в студиото е малко...

Кики трескаво затърси подходящо описание на това, което пречеше на работата ѝ в студиото. И реши, че е най-добре да не занимава приятелките си със служебни проблеми.

— Малко е напрегнато — завърши тя изречението си.

Каролине клатеше глава и гледаше как всичко това потъва в раницата, фотоапарат, хартия, моливи, скицник, тиксо, ножица.

— Изглежда така, сякаш ще напускаш.

— Това разпит ли е? — тросна се Кики на Каролине.

Каролине и Ева смаяно се спогледаха. Сигурно имаше сериозна причина Кики да остави у Естел колелото, което използваше всеки ден. Приятелката се държеше изключително странно. Защо Кики реагира толкова агресивно?

— Тя е в трудна възраст — предположи Естел. — Но пък кой не е!

За първи път у Каролине се прокрадна леко колебание. Дали пък не беше по-добре тази година да си остане вкъщи? През целия си живот бе завиждала на хората, които знаят кога да спрат — тя така и не се научи да го прави. Каролине беше последователна и оставаше до горчивия край. И той трябваше да настъпи.

Всички се отправиха към Юдит, която бе решила преди заминаването още веднъж да отиде набързо на гробищата. Сега тя стоеше пред грижливо украсения гроб на Арне и ѝ беше трудно да се откъсне от него. Юдит почти се губеше в огромната карирана фланелена риза на мъжа си, която си беше навлякла.

— Не знам дали съм способна на такова поклонническо пътуване — сподели тя с Каролине, която се бе заела да я откъсне от вцепенението ѝ:

— Не можеш да ме оставиш сама с момичетата. Не можеш да ми причиниш това.

Юдит бе разколебана:

— Как ме виждаш? На поклонение? Всички тези километри? Пеша?

Каролине взе една свещ от гроба на Арне и я тикна в ръката на Юдит.

— Ще я занесем вместо него в Лурд. Все едно самият той е ходил на поклонението.

Каролине сложи раницата на раменете на Юдит, прегърна я и я поведе към изхода на гробищата, където чакаха трите приятелки.

Има моменти в живота, когато всичко се подрежда и се слива в едно голямо смислено цяло. Този момент не беше такъв. Докато петте жени се настаняваха в самолета, бомбата на Арне вече тиктакаше. Запалващият механизъм беше задействан. Бяха подадени малки знаци, предупреждения. Те не ги усетиха. Вместо това пиха наздравица с евтино шампанско на летището.

— За поклонническото пътуване на приятелките!

— За Лурд и Света Дева Мария!

[1] Съкратено от „личен шопинг асистент“. — Бел.прев. ↑

10.

— За мама!

Когато самолета се доближи до френския средиземноморски бряг, Фридо и дъщеря му Анна седнаха в нощната кухня и чукнаха чашите си с какао. На осма страница от указанията на Ева пишеше, че какаото помага за безсънието на децата.

Още на първата глътка момиченцето поклати глава.

— Мисля, че мама прави какаото с мляко.

Фридо кимна сериозно. Той ръководеше отдел със сто трийсет и двама служители, но с приготвянето на какао очевидно се затрудняваше. Беше му трудно да се оправи дори с газовата печка.

— Поне е горещо — каза Фридо и направи показно, като разбърка усърдно своята ужасна напитка.

Анна присви очи и направи като него.

Отгоре виеше Супер Марио с такива децибели, каквито само тийнейджърите считаха за социално приемливи. Трите по-големи деца вероятно се бяха събрали в стаята на Давид и се състезаваха с коли на електронната игра Уи. А уж Фридо ги беше накарал да си лягат още преди час.

— Не мога да заспя, ако мама не ме целуне за „лека нощ“ — каза тъжно Анна.

На Фридо му идеше да отвърне: „И аз не мога.“ Но така едва ли щеше да успокои дъщеря си.

— Искаш ли да видим къде е тя сега?

На детското лице най-последно се появи усмивка.

Анна и Фридо заедно проследиха на лаптопа пътя, по който бяха поели петте жени. *Le Chemin du Piemont Pyreneen*^[1].

— Ще летят от Кьолн до Монпелие. Там ще пренощуват. Рано сутринта ще вземат автобус дотук.

Фридо смело сложи кръст на изходната точка. Той бе копирал една карта на началната страница на компютъра на Анна. Сега тя можеше всеки ден да си отбелязва напредването на приятелките. Момиченцето местеше безпомощно поглед от екрана към баща си и обратно.

Този кръст беше на ничия земя.

— Това нищо не ни помага.

— Напротив, Анна, трябва да ни помогне.

Фридо горещо се надяваше на това. Пък дори и да е само една мобилна радиоантена. Той имаше неприятното усещане, че приготвянето на какаото нямаше да е единственото препятствие, което му предстоеше през следващите дни.

[1] Пътят за Пиемонт Пиренеи (фр.). — Бел.прев. ↑

11.

Изобщо не си го представяха така. Няколко голи скали, принадлежащи на Масив дьо ла Клап, една самотна улица, една запустяла автобусна спирка. Петте изменили лица се кокореха във френското утро. Петте дами бяха стигнали до изходната точка на поклонническото си пътуване. Юдит бе настояла да започнат от покрайнините на плажа Нарбон. Там, където беше началото на последния етап от поклонението на Арне. През първите дни той все още беше записвал достатъчно подробно и Юдит се надяваше да намери всички споменати места. След третия ден те трябваше да изминат няколко етапа с обществения транспорт, за да стигнат точно до отсечката от Сен Лизие до Лурд. Десет дни пълна програма: предстоеше им повече от двеста и петдесет километра път пеша. А бяха едва в началото: пет жени от големия град in the middle of nowhere^[1].

Каролине носеше шапка, Кики — момичешка кърпа за глава, Юдит — кахърна физиономия, Ева — неизменната си небрежна конска опашка, а Естел — огромни, шикозни слънчеви очила. Докато не забележа, че нищо не вижда с тях. Тя дръпна модния аксесоар от носа си и установи, че не е от слънчевите очила. Не се виждаше нищо, защото просто нямаше нищо, което да се види. Освен, разбира се, пейзажът. Да, пейзаж имаше колкото искаш.

На хоризонта се виждаше как се отдалечава междуградският автобус, с който бяха пристигнали. Шумът от двигателя затихваше. Засилващата се юнска жега караше въздуха да трепти, свиреха щурчета, една птица размаха криле, в листата, които покриваха влажната земя, изпърха бръмбар. Някъде в далечината излая дворно куче. Наоколо не се забелязваше жива душа.

— Поне този път на Яков не е толкова оживен, колкото испанският.

Каролине първа бе възвърнала способността си да говори. Първоначалният шок бе преминал. Докато Кики увековечаваше

забележителната сцена с безбожно скъпия си дигитален фотоапарат, Юдит вече претърсваше отстрани на улицата това, което мислеше, че трябва да търси. На един порутен камък блестеше раковината на Яков, безспорен знак, че са излезли на Пътя на Яков.

— Тук Арне трябва да е прекъснал последното си поклонение — прошепна развълнувано Юдит.

Само Каролине разбираше какво означава това за приятелката ѝ. Тя твърдо реши да направят така, че пътешествието да се увенчае с успех.

— И какво чакаме сега?

Каролине хвана Юдит под ръка. Двете така възторжено се понесоха по пътя, че закрепените на раниците им раковини на Яков весело заподскачаха нагоре-надолу. За първи път от смъртта на Арне жена му беше щастлива. Чувстваше се добре и в мир със себе си: да продължава пътя, да изпълнява дълга, просто да действа. И да се приближи още веднъж до Арне. В това начинание имаше някаква магия, нещо почти свещено.

Някои хора имали дарбата по време на поклонението да установяват контакт свише, с божественото. Юдит мечтаеше да бъде една от тях. Беше готова за това. Точно както Арне тя щеше да се отдаде с цялото си сърце на поклонническото пътуване. Щеше да бъде едновременно с Творението и със себе си.

— Къде е нашият шерп? — Гласът на Естел безмилостно ги върна към реалността.

— Какъв шерп? — попита Каролине.

— За багажа! Духовното пътешествие би ми било по-леко, ако някой ме освободи от физическото бреме.

Каролине само се подсмихна.

— Ти знаеше в какво се забъркваш.

Естел остана невъзмутима.

— Бях длъжна да се пробвам. Поне това може, нали? — каза тя и тръгна, като с достойнство задърпа след себе си елегантен куфар с огромни колела. — Изработен е по поръчка. „Ив“ практически спасяват тялото ми от мъки — обясни тя в отговор на любопитния поглед на Кики.

— Устройство с четири колела за придвижване по неравни терени. Бих могла и аз да измисля нещо такова.

— Ти не се ли занимаваш със съдове за еднократна употреба?

— От днес нататък вече не. Но сега фирмата ни е обявила вътрешен конкурс. „Талберг“ е получил огромна поръчка. Представете си, нашето студио трябва да проектира вази за ИКЕА. Който спечели вътрешния конкурс, ще види проекта си в стотици филиали по целия свят. Това е моят шанс.

На Естел направо ѝ стана жал за Кики. Само заради новата поръчка ли беше толкова изнервена? От години Кики работеше неуморно за своята кариера. Това не беше първият вътрешен конкурс, за който тя говореше толкова възторжено. Но в този проект се беше вкопчила така, както в никой друг досега. Защо ли? Кики проектираше предмети за домакинството: прибори за еднократна употреба, пластмасови чинии, декоративни клечки за коктейл, разни пластмасови продукти, които дори си нямаха имена, ширпотреби, за които никой не би предположил, че са проектирани от дизайнер. И тя се надяваше един ден да спре да се занимава с проектиране на стоки за еднократна употреба. Надяваше се на поръчки и на мъже. А междувременно в студиото на „Талберг“ прииждаха млади дизайнери. Стажанти, още с акне по лицата, но високо мотивирани, пълни с идеи и готови да изтикат Кики встрани. Този път трябваше да се получи: „На трийсет вече те изтласкват на резервната скамейка.“

Естел се питаше какъв ли може да е шансът в дизайнерския бранш на човек като Кики, отдавна прехвърлил трийсетте. Но приятелката ѝ продължаваше да нарежда.

— Не можеш да повярваш колко са различни стажантите при нас — оплакваше се тя. — По цял ден обикалят с пластмасовите си бутилки за вода и разцъкват телефоните си. Ходят по купони само за да качат снимки в интернет на следващия ден — възмущаваше се Кики. — Всички са виртуално свързани.

Тя обаче премълчаваше факта, че упорито се опитва да се сближи с младите колеги и си е направила профил във фейсбук. Имаше известни колебания относно посочването на семейния си статус. „It’s complicated“^[2] беше единствената възможност, която донякъде описваше семейното ѝ положение. Само за една седмица страницата ѝ във фейсбук се изпълни с толкова бивши, за колкото на другите им трябваше цял живот. Но имаше и по-лошо. Когато получи съобщение, че някакъв си Матийо от Руан иска да се свърже с нея, реши да сложи

край. За нищо на света не желаше Матийо да разбира за нейното „It’s complicated“ и на свой ред да ѝ говори за щастливия си семеен живот с неговата бивша-приятелка-настояща-съпруга-и-майка-на-очарователните-му-дъщери. Още по-малко ѝ се щеше това да стане достояние на младите ѝ колеги в работата, с които набързо се беше обвързала виртуално.

— Остаряваш, скъпа моя — забеляза неделикатно Естел и така напипа същността на проблемите на Кики.

В своето вечно гледане към утрешния ден тя неусетно бе натрупала огромно количество минало. И така у нея бавно се прокрадна усещането, че може би нищо няма да излезе от голямата ѝ кариера на дизайнер. Дори и да изпрати някой знаменит проект. Кики включи фотоапарата си и се приготви да заснеме всичко, което би ѝ послужило като вдъхновение за колекцията от вази. Специфичните цветове на Южна Франция, мирисът на ранното утро, тихите шумове на природата, всичко това можеше да даде тласък на някоя уникална идея. Този път щеше да се получи.

Ева все още стоеше на автобусната спирка и трескаво търсеше телефона си.

— Ей сега идвам — извика тя на приятелките си.

Не ѝ бяха нужни подслушвачи на разговора. Тя знаеше мнението на приятелките си относно ролята ѝ на свръхмайка. Но преди да се отпусне и спокойно да потегли на път, трябваше да се увери, че всичко вкъщи е наред.

Ева трескаво натискаше бутоните и разтръскваше телефона. Тя дори се покачи на една малка скала и го вдигна във въздуха. Опитът да се свърже със семейството си не сполучи. Нямахме обхват.

Приятелките ѝ се обърнаха към нея. Ева им махна.

— Ей сега тръгвам. — Бързо грабна раницата, метна я на гърба си и залитна назад. Дали пък не беше се натоварила малко повече от нормалното?

Спътничките ѝ вече се скриваха зад ъгъла, когато на свой ред с пъшкане тръгна и Ева. Едно, две, три, четири. Жегата тежеше, раницата тежеше, но другото беше наред. Естествено. Най-последно направи пет крачки напред. Ако една крачка е седемдесет сантиметра,

то колко крачки са до Лурд? Когато обаче дисплеят на телефона ѝ (с калкулатор) светна, ѝ се прииска да не беше се захващала със смятането. Четиристотин хиляди крачки до Лурд! При това без да се броят крачките, които трябваше да се изминат с автобус и такси. Никога нямаше да се справи.

Ева не предполагаше, че още зад следващия завой ще има пауза. Не защото така им се искаше, а защото още на първото разклонение се бе появило разногласие.

— Трябва да тръгнем наляво. Така, естествено, ще стигнем до манастира — съобщи Юдит.

Естел се опита да надникне иззад рамото ѝ в записките в дневника на Арне. Юдит рязко се извърна.

— Какво толкова тайно има в тази тетрадка? — възмути се Естел.

Юдит не ѝ обърна внимание. Противно на страховете на Арне, тя пазеше дневника като своя неприкосновена реликва. Пък и това, което пишеше той за манастира, не беше нещо особено. Описваше с подробности колко сърдечно бил посрещнат от бенедиктинските монаси и как го нагостили с хляб, козе сирене и домашно произведено вино. По време на месите въздухът се изпълвал с григориански песни. Юдит дори се надяваше да отидат в същата обител, в която Арне бе намерил подслон. Кой знае, може би монасите щяха да си спомнят за онзи поклонник, приличащ на каубой от Дивия запад.

— Оставете пътя вляво и тръгнете по по-малко използвания маршрут в източна посока — прекъсна мислите ѝ Каролине. Тя четеше от някаква книга, пилигримски пътеводител. Напълно в стила ѝ. Каролине никога не разчиташе, че някой друг ще знае какво трябва да се прави. — Трябва да продължим надясно.

— Наляво.

Ами сега? Пръстите на Юдит и Каролине съвсем недвусмислено сочеха в две различни посоки.

Накрая, плувнала в пот, се дотътри и запъхтяната Ева.

— Внимание. Обстановката е нажежена — прошепна ѝ Кики.

Юдит и Каролине стояха една срещу друга, всяка със своя наръчник в ръка, подобно на двама боксьори на ринга, които чакат

сигнала за началото на първия рунд. Гняв се надигна у Юдит: как си позволяваше Каролине такова вмешателство?

— За мен е важно да тръгнем по пътя, посочен от Арне!

— Дори и той да е в погрешната посока?

— Арне пише, че когато вървиш по Пътя на свети Яков, не можеш нищо да предвидиш. Трябва да бъдеш готов да посрещнеш нещата, които ще ти се изпречат на пътя.

Очите на останалите три жени се местеха ту към Юдит, ту към Каролине, сякаш следяха тенис мач.

— Готова съм да посрещна всичко. Стига да се движим в правилната посока.

— Това е моят път. Арне ми е посочил него.

— Това е вековен, ясно описан път. Арне не е първият, който го е изминал.

— Ти дойде с мен! Не обратното — сопна се Юдит на Каролине с грубост, която трудно можеше да се предположи у такава нежна, тъничка особа. Тя с тежки стъпки се отдалечи, без да обръща повече внимание на приятелката си и нейните възражения. В посоката, указана в дневника на Арне.

— Сигурно е знаел някой по-кратък път — сви рамене Ева.

Естел също тръгна.

— Манастири с такова обслужване ми се струват неустойимо привлекателни.

Колелата на куфара ѝ затракаха по скалистата пътека.

Каролине беше ходила специално в едно бюро за поклоннически пътувания в Кьолн. Беше разпитала за подробности и си бе набавила пилигримски пътеводител. Единственият, в който пишеше за тази отсечка, беше на френски. Все пак ставаше въпрос за един от сравнително малко оживените пътища на Яков. Тя знаеше, че Юдит греши. Каролине направи последен опит да убеди групата:

— Днес трябва да изминем поне двайсет и осем километра. Ако още в началото тръгнем в погрешна посока, никога няма да стигнем до Лурд.

Никоя от жените не реагира. Те бяха застанали на страната на Юдит.

Каролине ядно се примири. Пет минути след началото на поклонението петте бяха изправени пред първия си опит за разцепление. Твърде рано бе да рискуват, мислеше си тя.

Каролине вървеше с крива усмивка зад приятелките си. Минаха покрай един камък с мидата на Яков, който почти изцяло бе закрит от тревата. На зеления фон се виждаше само една стрелка. И тя сочеше в противоположна посока.

[1] Насред пустошта (англ.). — Бел.прев. ↑

[2] Сложно е (англ.). — Бел.прев. ↑

12.

„Кой глупак го е измислил това поклонническо пътуване?“, блъскаше си главата Ева. Тя се беше отказала да брои крачките си. Докато крачеше по безкрайния, лишен от всякаква сянка път през лозята, които украсяваха нежния хълмист пейзаж, Ева мислеше само как да направи крачката в момента и да събере сили за следващата. Явно ѝ бяха тежки греховете. Нищо чудно, предвид факта, че тя всяка нощ преди лягане се мотаеше около хладилника. По време на обедите и вечерите някак си успяваше да се въздържа. Но когато бойното поле в кухнята се изпразнеше, последната пералня беше на простора, латинските думи научени и четирите деца — разпределени по стаите си, Ева нямаше повече сили да се противопостави на каквото и да е изкушение. Може би трябваше да готви по-малко. Ако не останеше нищо, нямаше да го има и изкушението. Тя обаче обичаше вратата на дома ѝ да бъде широко отворена и всеки ненадеен гост да бъде добре дошъл на пищната ѝ трапеза.

Вероятно това бе отзвук от собственото ѝ детство. Като тийнейджърка Ева не смееше да покани никого вкъщи. Никога не можеше да бъде сигурна дали майка ѝ не се разхожда из къщи по пеньоар, дали не се е проснала на леглото и дали няма да пропъди потенциалните ѝ приятели с думите: „Аз съм Регине, по-голямата сестра на Ева.“ Тя се мислеше не само за най-добрата приятелка на дъщеря си, но и за възплъщение на вечната младост. Държеше дъщеря ѝ и внуците да се обръщат към нея на малко име. Това обаче не пречеше на Анна да се хвърля на врата ѝ при всяко от ужасните ѝ посещения с възторженото „Бабо“. В това отношение внучката беше непреклонна, а логиката ѝ — желязна: Регине скоро щеше да навърши седемдесет и си беше нейна баба. А човек нарича баба си баба. Точка. Ева искрено вярваше, че на новото поколение му предстои прекрасно бъдеще.

Регине би одобрила предприетото от Ева търсене на себе си. „Три седмици в Индия ме зареждат за следващите единайсет месеца в Кьолн“, не спираше да повтаря по-рано тя. Като дете Ева имаше

чувството, че тя самата е част от това, което майка ѝ с мъка изтърпява. Ходенията на Регине в ашрам^[1] бяха за Ева като островчета на блаженството. Защото тогава я водеха при Лоре, строгата ѝ баба. Списъкът от ясни правила на баба Лоре, включващ и неделното ходене на църква, беше за Ева чудесен контраст и тя с удоволствие следваше програмата. Харесваше ѝ това прилежание, редът, дори забраните. Както и църквата. Ева много се зарадва, когато разбра, че Фридо е практикуващ член на една католическа общност. Тя се чувстваше прекрасно в голямото семейство на мъжа си, което ѝ бе оказало топъл прием. Семейства като това на Фридо Ева беше виждала само по телевизията, по-точно — Уолтънови. За съжаление, след пет посещения в Индия в рамките на три години, на Регине ѝ омръзна и тя започна да търси себе си основно в Кьолн. Поне Ева да познаваше баща си. Но Регине го беше отписала. „Кой си пада още по обикновените бургерски семейства?“, отбиваше въпросите тя, с които понякога Ева се пробваше да научи нещо.

— Аз — казваше Ева предпазливо.

Но Регине не искаше и да чуе.

Ама че работа: вместо да се наслаждава на омайните гледки в далечината и наоколо, които предлагаше непознатата местност, тя уморено се влачеше метър след метър и мислеше за майка си. И то при положение, че отдавна бе спряла да мисли за нея. Ева всеки ден се стремеше да подреди живота си по начин, различен от начина на Регине. Понякога си мислеше, че идеята за един отворен, гостоприемен дом, в който децата ѝ могат без страх да канят приятелите си, ѝ беше харесала повече, отколкото самото преместване. Голямата къща край парка, която купиха преди няколко години, беше винаги оживена. Мястото за игри на зелената морава стана притегателен център за всички малчугани от околността. Домът ѝ беше първото място, където на играещите им хрумваше да отидат, когато: им се ходеше до тоалетната, бяха жадни, трябваше им лепенка, да се обадят по телефона, да вземат помпа за гумите на колело, да отидат още веднъж до тоалетната. Ева винаги беше насреща. Сигурно беше единствената кьолнска гражданка, която оставяше входната врата отворена, за да не се налага да се разхожда при всяко позвъняване.

Да се разхожда. Да. Да се разхожда. Още една крачка. И още една. Колко още оставаше? Ева вдигна поглед от прашната земя и видя светлина в края на тунела. Правият чакълест път бавно се изкачваше. Ева беше сигурна: отгоре щеше да се види манастирът. В днешно време дори монасите имаха телефон. Най-последно можеше да се обади в Кьолн. Тя се оживи. Усети как се разбуждат задремалите ѝ сили. Щеше да се справи с тази последна част. Първият етап бе почти зад гърба ѝ. Поклонението не било толкова трудно нещо. Само още няколко крачки.

Когато погледът ѝ се спусна от обраслата седловина в падината, която изглеждаше толкова безлюдна, колкото и пътят, останал зад тях, Ева разбра, че относно поклонничеството бе направила досега само една-единствена грешка. И тя беше, че каза ДА на това безумно начинание.

[1] Уединено място, в което мъдреците се оттеглят, за да живеят в мир и сред природата. — Бел.прев. ↑

13.

— Не е ли великолепно? — беше коментарът на Кики за омайната гледка към Средиземно море и курорта на плажа Нарбон, останали зад гърба им.

За разлика от Ева, която на всяка крачка охкаше и пъшкаше, на нея ходенето като че ли не ѝ създаваше никакви проблеми. Гледаше на това като на неоченима възможност да не се придвижва на колела. Студио „Талберг“ се намираше в един индустриален квартал в покрайнините на града. В старите тухлени халета, в които някога са разфасовали месо на апетитни парчета, междувременно бяха намерили убежище медийни и дизайнерски фирми. Кики изминаваше този път с колело, независимо от времето. Дванайсет километра на отиване. Дванайсет километра на връщане. Без изобщо да се броят посещенията при клиенти и производители. Дори и в тези случаи тя се придвижваше почти винаги с колело. Кики беше добре подготвена за такъв пилигримски маратон.

Топлината галеше кожата ѝ. Миришеше на изобилие, на лято, на лилии, на мащерка и розмарин. Дали Бог или Големият взрив бе отговорен за тази игра на светлината, цветовете, сенките и ароматите, на Кики ѝ беше напълно безразлично. Нека другите си блъскат главите над това. Тя се радваше, че е далече от Кьолн, където не само времето беше повече облачно, отколкото ясно.

Кики не беше разказала нищо на приятелките си. Те не подозираха нищо. Нито за проблемите ѝ в студиото, нито за лошите новини, които всеки понеделник долитаха в дома ѝ под формата на банкови извлечения. Тя работеше по шейсет часа на седмица, за да се окаже накрая бедна като църковна мишка. Талберг считаше за достатъчна награда за сътрудниците му възможността да посветят живота си на реномираната му фирма. Ако Естел не ѝ даваше тайно пари на заем, Кики щеше да гледа годишната екскурзия през крив макарон.

— Защо се оставяш Талберг да те използва? — изкритикува я Естел, когато видя, че Кики дори на поклонение не може да се раздели със скицника си.

— Да работиш за Талберг е издигане в дизайнерския бранш — каза възторжено тя.

Беше толкова горда, когато на интервюто преди шест години представи своята папка и Талберг оцени таланта ѝ. Талберг, дизайнерът, художественият директор и изкусен бизнесмен. Талберг, който неведнъж бе обявяван от списанията за „Designer of the Year“^[1].

Талберг, чиито проекти показваха във водещите дизайнерски музеи по цял свят. Значи този Талберг бе повярвал в таланта ѝ. Той възторжено се бе произнесъл за нейните проекти като за иновативни, забавни и смислени. Когато чу, че е назначена на постоянно място, Кики направо не беше на себе си от възторг и съвсем пропусна покрай ушите си размера на месечното възнаграждение. Много дизайнери биха си дали последната риза от гърба, за да работят за него. Тя бе отишла една стъпка по-напред. Тя беше дала последната си риза и сега се опитваше да свърже двата края с това, което Талберг ѝ плащаше за нея.

— Той е феномен — отстояваше решението си Кики. — Толкова много можеш да научиш от него. Трябва да видиш как с няколко щрихи успява да превърне една посредствена идея в брилянтен проект.

Тя умишлено премълчаваше, че последният посредствен проект, който Талберг бе поел в опитните си ръце, беше нейният. Проклетите пластмасови прибори за авиолиниите! Докато правеше мострите за ножове, ѝ идеше да се самоубие с някоя от тях. За съжаление те бяха твърде тъпи, твърде чупливи, твърде шуплести и най-вече — грозни!

— Очевидно нямате представа какъв е днес стандартът в бизнес класата — беше я нахокал Талберг пред целия екип.

— Нормално — засмя се горчиво Кики. — С това, което ми плащате, не мога да си позволя друго, освен евтини авиолинии. А там сервират сандвичи. — Разбира се, не го каза на глас. Защото Талберг отдавна беше минал на следващото работно място, където на колегата ѝ, направил проекта за съответната чиния, също не му бе провървяло особено.

„Дизайнът е като десетобой. Трябва да се научиш да владееш бързото редуване на високо и ниско“, беше научила тя по време на

следването си. Кики не желаше повече провали. Искаше най-после да успее. Искаше да направи нещо, с което да се открие сред множеството, работещо за Талберг.

Всичко можеше да послужи за основа на колекцията ѝ от вази. На всеки метър от пилигримския път Кики откриваше нови мотиви за своя фотоапарат. Чепата лоза, която говореше за отминала реколта, причудлива каменна композиция, върху която един гущер се приличаше на слънце, диви орхидеи покрай пътя, онази граблива птица, която се издигна над варовиковата скала на Масив дьо ла Клап.

— Това е лешояд, който дебне полегнали поклонници — каза заканително Естел и погледна съчувствено пышкащата Ева. Естел нищо не разбираше от природни красоти. — Какво си се разснимала пак? — попита тя недоумяващо, когато Кики най-прилежно се наведе над някаква хартийка, която твърде дълго бе стояла на слънцето.

— Виж тези неопределени цветове. Сякаш едва докосват хартията — превъзнасяше находката си Кики, съзнавайки, че Естел би оценила размазаните модели само ако са от колекцията на Емилио Пучи или Мисони.

Кики снимаше всичко: парче от стар вестник, водно конче, в чиито крилца се отразяваше цяла цветна палитра.

— Талберг харесва природните мотиви.

— Йоханес Талберг харесва само себе си — предупреждаваше Естел, която няколко пъти се беше засичала с шефа на Кики в голф клуба. — Толкова е суетен, че е в състояние да направи групова снимка на самия себе си.

Естел имаше известно право. Но това се дължеше на произхода на Талберг. Израснал в ужасен малък град, чиито жители се изхранвали благодарение на местната фабрика за обувки. Всички бащи и майки работели там. Само Талбергови не. Фабриката била тяхна. Талберг бил израснал с персонала и по детските крака се научил да разпознава разликите в социалното положение. Шефът на Кики се преместил в други кръгове, там, където старите пари си давали среща с младежкия предприемачески дух. Един бранш, в който всеки говори на „ти“ на всеки, не позволяваше на Талберг да се държи на разстояние от своите служители.

Поръчката на ваза беше шансът на Кики да се изкачи до най-високите кръгове и да покаже какво може. Талберг и пресата, която

щеше да разгласи за голямата поръчка на ИКЕА. Кики почти виждаше статията пред себе си. „Божествен дизайн“, пишеше с големи червени букви, а отдолу — историята на възникването на проекта ѝ. „Идеите се родиха по време на поклонническото ми пътуване“, такова изречение би стояло много добре в интервю за „Уютен дом“. „Не вярвах“, щеше да продиктува тя на някоя впечатлена журналистка, „но поклонническото пътуване до Лурд се оказа повратна точка в кариерата ми.“

Горе-долу така щеше да звучи. Пък и самото заглавие щеше да подхожда. *Божествен дизайн*: такова нещо ѝ трябва.

Обективът на фотоапарата ѝ намери светещо зелено насекомо. То висеше на едно растение с триъгълната си глава надолу и чакаше някое непредпазливо животно да се приближи. Насекомото държеше крачката си сгънати пред дългото тяло.

— Богомолка — отгатна Каролине. — Вече са рядкост дори на юг. — Кики винаги се беше чудила какви са тези знания, които Каролине току изважда от ръкавите си.

Естел завъртя очи.

— Богомолка ли? Типично за Пътя на Яков. Тук дори насекомите са католици. — На Естел ѝ беше писнало от пейзажа. — Отдавна трябваше да сме стигнали до прословутия манастир на Арне — мърмореше тя.

— Напротив — отсече ясно Каролине. — Движим се в обратна посока.

Каза го толкова високо, че Юдит, която вървеше начело на групата, нямаше как да не я чуе.

[1] Дизайнер на годината (англ.). — Бел.прев. ↑

14.

Юдит беше цялата зачервена и плувнала в пот. Това не се дължеше на слънцето, което вече приближаваше зенита си, размиваше цветовете и омаломощаваше работниците из лозята на хълма. Не се дължеше на нещата, които Юдит виждаше и усещаше. Дължеше се на нещата, които тя не виждаше. Идиличният поток със студената питейна вода, порутения парапет на моста, на който Арне се е наранил, разнебитената от времето сенчеста пейка, ударената от гръм пиния, от чийто пън растял нов живот: през цялото време Юдит напразно се оглеждаше за всички тези подробности, така цветно описани от Арне в неговия дневник.

„Трябва да гледаш по-внимателно“, смъмри се тя сама. Но как можеше да се съсредоточи, когато зад нея коментарите просто не спираха?

— В случай че не намерим манастира — каза Естел, — имам няколко идеи. Асистентката ми намери в интернет всички ресторанти в околността. — Тя извади от раницата си няколко компютърни разпечатки и с наслада започна да чете менюто на най-близкия звезден ресторант.

— Еленов пастет с фъстъци, мариновани речни раци със сос от вермут. На по-малко от двайсет километра оттук. Ще си отдъхнем.

— Не можеш да си отдъхваш по време на поклонението. Иначе няма полза — поучаваше приятелката си Кики. — В края на Пътя всичките ти грехове ще бъдат опростени.

Ако имаше нещо, от което Естел да се интересува повече от доброто ядене, това бяха историите. Дискретността не беше нейната стихия. Животът бе твърде кратък за такива работи. По-добре да стреля направо:

— Пак ли е замесен мъж?

Кики махна с ръка в знак на опровержение.

— Когато се приберем у дома, проблемът ще се реши от само себе си.

— Проблеми, които се разтварят във въздуха? — весело изчурулика Каролине. — Моите клиенти също вярват в това. Сметките никога не излизат. Едно обаче е сигурно: ако не ме послушате, ще се въртите в кръг.

Юдит много добре разбираше, че забележката е адресирана до нея. Искаше ѝ се да има дар словото на Каролине или да бъде директна като Естел. Сигурно Арне щеше да измисли подходяща реплика в случая. Той умееше да отпуска напрежението с някоя шега.

В разбърканите ѝ мисли се връза пронизителен звук. Телефонът на Ева звънеше. Тя вдигна облекчено. Най-последно място, където има обхват.

— Фридо! Как сте? Много се разтревожих.

За съжаление връзката беше толкова лоша, че Ева трябваше да вика, за да я разберат. Юдит и останалите бяха принудени да чуят целия разговор. Не беше трудно да се отгатне какво казва Фридо от другата страна на линията.

— Фридо, със сигурност съм сварила наденицата.

Нейните указания се стрелкаха в бързо стакато.

Юдит се смая от търпението, което проявяваше Ева към Фридо.

— В хладилната кутия, не в хладилника.

— А средното чекмедже?

— Червеният надпис.

На Ева ѝ беше трудно едновременно да говори и да ходи. Тя се задъха.

Докато Юдит отправяше гореща молитва към небето, Кики предложи да се хванат на бас.

— Залагам десет евро, че Фридо няма да успее да сервира вечерята.

Естел направи съпоставка:

— Дори пуделът ми може сам да си намери яденето. Те напрегнаха слух да чуят как напредва разговорът с Фридо.

— Точно така! А сега всичко това трябва да се затопли — наставляваше Ева.

Естел се страхуваше от най-лошото.

— Надявам се, че може да борава с микровълновата. Тя едва довърши изречението си, когато Ева кресна ужасено:

— Фридо, само не в микровълновата.

— Трябва да си припомниш как се готви, Естел — изкиска се Кики.

Естел реагира с престорено възмущение:

— Аз мога да готвя. Сама се научих да си правя чай.

Юдит бе попрочела нещичко за поклоненията. В нито една от историите нямаше поклонник, който да виси на телефона и да изнася на домашните си лекция за риска от използването на микровълновата печка и произтичащата от това вреда на антиоксидантите, предизвикващи артериосклероза, рак или катаракта.

Междувременно главата на Ева бе придобила доматен цвят.

— Бях сигурна, че на Фридо ще му е трудно — прошепна тя на приятелките си. — Ама няхах представа, че може да му липсват елементарни познания за нещата.

Тя поклати глава и като отмести ръка от микрофона на телефона, продължи вече с тон на търпелива съпруга:

— Трябва да свариш наденицата в гореща вода. Просто вземи една тенджерка вода, плитката. Не, не червената. Точно така. Пет до седем минути. Да, ще изчакам, разбира се.

Юдит не чу нищо повече. Беше открила нещо. Онова там отпред може би е мостът. Малкото мостче над потока имаше ръждясал парапет, който се издаваше заплашително напред. Тя въздъхна облекчено. Може би на това парче желязо Арне е наранил дясната си ръка. Бяха на прав път. Прокара предпазливо пръсти по острия метал и отново си спомни защо се впусна в тази авантюра.

Но когато след два часа упорито маршируване мостчето отново изплува в полезрението ѝ, усещането ѝ се промени. Извитият ръбест метален парапет все още се издигаше на пътя. Този път от лявата страна. Юдит се радваше, че не спомена на приятелките си за тези подробности в дневника.

15.

Достатъчно. Спешно трябваше да спрат за почивка. Юдит се тръшна изтощена в сянката на една разклонена пиния.

Кики събу туристическите си обувки и започна да масажира изтормозените си пръсти. Разтоварването от греховете било тежка работа. Най-вече за крайниците.

— Не си усещам краката — хленчеше тя.

Естел, която се беше проснала в тревата с разперени ръце и крака — поза като за правене на отпечатък в снега, — сбърчи погнушено нос.

— Ако съдя по миризмата им, бих казала, че вече са мъртви.

Дори Кики, която беше свикнала на всяко нещо да търси и да намира добрата му страна, се изнерви.

— Въртим се в кръг от часове — оплака се тя с насочен към Юдит, изпълнен с упрек поглед.

Естел пък каза това, за което Каролине бе предупредила още преди часове:

— Определено вървим в погрешна посока.

Юдит избягваше да кръстосва поглед с Каролине. Естествено, имаше въпроси, естествено, нелепата ситуация се дължеше на нея. Но това засягаше само Арне и нея. Тя се опита да спаси каквото можеше да се спаси:

— Какво толкова? По-важно е какво се случва вътре в теб.

Естел си събу обувките. Мехури. Ужасни мехури. Мехури. Живо месо!

Юдит продължаваше невъзмутимо:

— Арне казва, че поклонническите пътувания предизвикват чувства, каквито не си подозирал, че може да изпиташ.

— Имам желание да убия някого — произнесе категорично Естел.

— Трябва да осъзнаеш необходимостта от ходенето — обясни ѝ спокойно Юдит. — Тялото ти ще се нагоди по естествен начин към новия ритъм на живот. Едва тогава ще преоткриеш себе си.

Езотеричните прочувствени напеви довършиха запаса от търпение на Естел:

— Кой го казва? Арне пророкът? Я да видим.

Естел посегна с любопитство към дневника в тревата. Но преди да успее да го вземе, Юдит страстно прегърна тетрадката. Никой нямаше право да се докосва до завета на Арне.

— Само исках да разбера още какви духовни предизвикателства ме очакват — оправда се Естел.

Безсилие и гняв кипнаха у Юдит. Защо ли ѝ трябваше да взема приятелките си на поклонническото пътуване? Трябваше сама да го направи. Достатъчно тежко ѝ беше да върви по стъпките на Арне и без намесата на останалите. Злъчните им коментари, нямата им критика и постоянното бърборене зад гърба ѝ отравяха цялата атмосфера. Тя се отдалечи малко от групата и се опита да се концентрира върху причината, довела я във Франция. Трябваше да завърши по подобаващ начин, с финална глава, дневника на съпруга си.

Тя отвори внимателно тефтера и отвинти капачката на писалката на Арне. Откакто Юдит беше надраскала със своята писалка „Пеликано“ тетрадката си в основното училище, не бе хващала в ръка такова пособие. Старомодното наследство от мъжа ѝ беше с течачо мастило.

И това на практика се отразяваше и на думите. Вместо прегледни и мъдри слова върху хартията, първото, което направи впечатление на Юдит в дневника на Арне, беше едно мокро петно в кобалтовосиньо. Тя усети напирещите сълзи. Непрекъснато някакви дреболии прекъсваха концентрацията ѝ. Някоя песен по радиото, която са слушали заедно, описанията на волво, които Арне бе предложил за презентацията на новия модел, пресъхналата купичка за мляко, която той редовно пълнеше, за да примами съседската котка на техния балкон. А ето и сега това ужасно петно в дневника му. Арне би се опитал да разчете добър знак от формата на петънцето. Така, както ѝ

беше разчел бъдещето по облаците над Балтийско море по време на първата им отпуска заедно.

— Аз съм опитен гадател на облаци — твърдеше тогава той и я уверяваше, че облаците приличат на черешова торта „Шварцвалд“. — Предстоят ни сочни, сладки години — беше прошепнал в ухото ѝ. И Юдит му вярваше. Докато не се случи всичко.

Не желаше да продължава да мисли за това. Случилото се трябваше да бъде заличено. Не искаше повече да ѝ липсва Арне. Някои хора пишат дневник, за да си спомнят за себе си. Юдит щеше да пише, за да забрави. За облаците и за всичко, последвало след тях. Не беше нужно особено въображение, за да се разчете знакът на мастиленото петно. То приличаше на буреносен облак. Боговете се готвеха да хвърлят светкавица по нея.

Юдит трескаво прелисти страниците и започна отначало. Четвъртък, 17 юни. Отново се панира. Какво трябваше да пише за първата част на поклонническото пътуване? Беше твърдо убедена в правилността на указанията, посочени в дневника на Арне. И въпреки това се беше объркала. Юдит си вгълпяваше, че не намира правилните думи единствено от умора.

16.

— Знам от какво се нуждаем — извика радостно Ева. Тя пъшкаше последна в колоната и само с един поглед разбра, че на групата вече ѝ липсва домашният уют. Юдит бе кръстосала крака в поза Лотос, с обърнати към небето длани и затворени очи.

— Разиграва театър повече за своя мъртъв Арне, отколкото за живия — коментира странното ѝ поведение Естел.

— Тя загуби мъжа си, Естел. Нормално е да прекалява малко — защити я Ева.

Тя се тревожеше за приятелката си. Приятелките бяха свикнали с драматизирането на Юдит. Още от времето с Кай тя предпочиташе да говори за проблемите си, вместо да ги решава. Но след смъртта на Арне сякаш онемя. А щом Юдит няма желание да говори, това е знак за тревога.

Ева свали тежката си раница. Знаеше, че в Кьолн има топло ядене на масата. Така че можеше спокойно да се погрижи и за себе си. Както и за приятелките си, които спешно се нуждаеха от ободряваща закуска. За тяхна голяма изненада Ева извади от раницата си цял пикник. И една много тънка мушам, в която Кики възторжено разпозна един от първите си проекти в студио „Галберг“. Скоро нищо нямаше да може да се види от десена. На мушамата се появиха най-различни лакомства. Маслини, салам, сирене, банички наред с бисквити с пармезан, кифлички със сушени домати и орехово морковени филийки. Пилигримски погледнато, щеше да е безотговорно да ометат всичко това, но в случая нейното тайно кулинарно оръжие означаваше спасение на жизнените сили изобщо.

— Разбирам го Фридо. На негово място и аз не бих те пуслала да ходиш никъде. Невероятна си — въздъхна Естел.

Ева се засрами. Не умееше да приема комплименти.

— Само някои дреболии. Нищо особено — започна да скромничи тя. А всъщност дни наред се беше занимавала с подготовката и приготвянето на пикника. Без да се брои умората, с която бе мъкнала тежката раница.

Ева пълнеше пластмасовите туристически чинии, прислужваше и се радваше, че на другите им е вкусно. След толкова часове ходене пеша едно такова обикновено място под сенките те кара да се чувстваш като в страната на приказките. И четирите приятелки се отпуснаха безгрижно, доволно похапнали от вкусните деликатеси, които им поднесе тя, и заряха поглед над хълма. От тучната трева се издигаха сурови скали, въздухът трептеше в обедната жега, а щурците пееха вечната си песен. Миришеше на сух прах, розмарин и екскурзия. Изтощението се замени с по-възвишени чувства. Те бяха на път. Бяха далече от Кьолн, един град, където половин тетрадка можеше да се напълни с описанията на грозотата на площад „Барбароса“.

Можеше да бъде идеалният пикник. Ако Юдит не се беше отцепила от групата и ако модерната техника не беше създала устройство, благодарение на което си непрекъснато на разположение. Още на първата хапка телефонът на Ева звънна. И както винаги, тя веднага се отзова. Болезненото усещане в стомаха, че нещо в Кьолн може да не е наред, не й даваше мира.

— Здравей, Лене. Какво? Двойка по математика ли? Как е възможно? — Ева въздъхна. Дори малките неприятности бяха в състояние да я извадят от равновесие.

Ева тъкмо бе започнала да успокоява Лене, когато забеляза унищожителните погледи, с които я удостоиха приятелките ѝ. Защо я зяпаха така критично? Та те дори нямаха представа за какво говори тя. Естел имаше двама големи заварени синове, но те отдавна не живееха вкъщи; децата на Каролине бяха, разбира се, перфектно отгледани, Кики не бе стигнала по-далеч от търсенето на подходящ баща, а Юдит толкова дълго обмисляше дали да стане майка, че вече беше станало твърде късно. Никоя от тях не знаеше какво е да имаш четири деца в училищна възраст. Регине винаги е твърдяла, че това се дължи на ненавременното предоставяне на самостоятелност. Когато си пропуснал подходящия момент в развитието на детето, нещата веднага

започвали да куцат. Хубаво говореше Регине. Но как се постига това? Да влачиш четири малки деца по Пражката родителско-детска програма, да възпитаваш у тях ранна музикалност, да ги учиш на плуване в ранна възраст и да посещават уроци по китайски. И да не забравяме тестовете за интелигентност при проблеми с училището. Понякога Ева имаше чувството, че е единствената майка, не отдаваща лошите оценки и хроничното неудоволствие да се ходи на училище на високата надареност. „Постижения под възможностите“ наричаха такава неща в училище. Лене просто караше пубертет и от време на време проявяваше мързел. Но трябваше ли поради тази причина да изостави дъщеря си? Само защото е на поклонение? Не искаше да бъде като Регине, която изчезваше по цели седмици, без да я е грижа за каквото и да е. Това беше прекалено. Откакто пристигна във Франция, струваше ѝ се, че на всеки пет минути мисли за майка си.

17.

— Когато се запознах с Ева, тя щеше да започва работа в Кардиологичния център в Париж. А после се омъжи за Фридо, започна да ражда деца едно след друго и дори не си завърши курса по френски — цупеше се Естел.

Каролине отвърна с пълна уста:

— Ти също не го завърши.

— Опитах се, честно. Дори си мислех, че имам талант. До момента, в който пробвах да си купя автобусен билет във Франция. — Естел направи една от своите артистични паузи.

— И? — попита нетърпеливо Кики.

— Не знам какво съм казала, но вероятно шофьорът го е разбрал като „събуй си панталоните“.

Всички прихнаха. Дори сърдитият поглед на Юдит не успя да укроти веселия им смях.

— И въпреки това сега учиш полски — жегна Естел Кики.

— А как иначе да се разбирам с икономката? Тя казва все едно и също изречение. Да пукна, ако разбирам нещо.

Каролине отново се намеси в разговора:

— Междуременно не разбра ли какво означава изречението?

Естел изимитира с полски акцент.

— Не се тревожете, мъжът ми ще го залепи.

Отново избухнаха в смях.

— Може ли поне от време на време да млъквате? — срыза ги Юдит.

Смехът приседна на Каролине. Естел и Кики веднага пропъдиха детинското си настроение.

— Сигурно пейзажът предизвиква алергична реакция — рече Естел. — Тези поляни, чистият въздух вероятно не ни действат добре.

Самообладанието напусна Юдит.

— За вас това е някакво развлечение — каза горчиво тя. — Но не и за мен. Искам да преживея тук всичко така, както го е преживял

Арне. Така хубаво си го представях, а, а, а сега дори не знам къде се намираме.

Сълзите ѝ рукаха. Умората и отчаянието, които ѝ се бяха натрупали през последните часове, я довършиха.

— Бях решила да бъда силна — промълви тя.

Смехът се изпари от смутените физиономии. Кики прехапа колебливо долната си устна. Чувстваше се виновна. Естел — доста помалко. Вече започваше да се дразни от ореола, с който Юдит кичеше починалия си съпруг. По-рано непрекъснато слушаха колко много я потиска Арне с любовта си, ала Юдит сякаш бе забравила това. За облекчение на Каролине, Естел си спести по-нататъшните коментари. Тя поне знаеше кога да спре.

Каролине просто прегърна Юдит. Ни най-малко не желаше да се изкара по-знаеща. Особено след всички тези петнайсет години заедно и при предстоящите четиристотин и трийсет километра до Лурд. Четиристотин двайсет и седем, за да сме точни. Понеже Каролине знаеше с точност къде се намират.

— Може би не знаем по кой път е минал Арне, но пък знаем къде е искал да отиде.

Юдит почти не реагира. Тя беше на края на силите си.

— Няма смисъл. Пилигримството само прави нещата по-лоши — изхлипа тя. — Най-добре е да се върна.

Каролине извади справочника си.

— Точно това и трябва да направим. Ландщрасе е на няколкостотин километра оттук. Това е най-краткият път, по който можем да стигнем до правилния маршрут. Само няколко километра.

Естел припадна театрално.

— Какво стана с „Бърза помощ“, която си бях поръчала?

18.

Казват, че с годините кучетата заприличват на стопаните си. Очевидно същото важи и за селяните и техните животни. Не можеше да се твърди с положителност кой бе по-учуден от срещата с петте самотни, градски, запотени дами на пустия чакълест път: мълчаливият селянин или овцете, които гледаха втренчено с вдигнати носове от товарното ремарке живописната група пилигримки. Понякога не са необходими думи. Селянинът разбра и без да му обясняват, че тук става въпрос за християнска любов към ближния. Той безмълвно отвори входа към ремаркетото и избута овцете встрани. После с прости чък жест покани петте изнурени пилигримки да се качат.

Юдит се качи и така даде сигнал, че за днес е готова да забрави дневника и указанията в него. Каролине и Ева я последваха. Дори Кики се отказа от по-нататъшно домогване до опрощаването на греховете. И четирите бяха единодушни, че като за първи ден от поклонничеството са направили достатъчно. Дори повече от достатъчно! За всеки случай достатъчно, за да приключват вече.

Само Естел се колебаеше. Кой знае дали сред френските овце не витаеше желание за кръвно отмъщение. Може би тези овце бяха роднини на агнетата от Полиак, с които предишната вечер се беше угощавала в Монпелие. Младо агне с лучен мармалад. Сякаш бе минала цяла вечност оттогава. Като спомен от един по-ранен живот. От един хубав живот. Опърпаното ремарке изобщо не изглеждаше приканващо. Но имаше ли избор? Ужасяващата мисъл да изминат дори още един метър пеша й вдъхна кураж да прояви мъжество и да преодолее органическата си непоносимост към селския двор. Докато Естел се опитваше да си намери сигурно място на максимално голямо разстояние от овцете, Ева удобно беше седнала по турски върху товарното ремарке. Тя с наслада си похапваше от остатъка от пикника, който беше пропуснала.

Разнебитеното превозно средство потегли. Вятърът блъскаше в лицето на Естел острия мирис на овце, моторът ръмжеше. От кабинката на шофьора на трактора зазвуча дрезгаво радио. Оттам, като гласове от миналото, пееха Попис за това, как нищо не се е променило. Non, non, rien n'a change. Накъсаната, но весела мелодия вля живот у жените.

— Това парче го превеждахме на курса по френски — извика Кики. Естел имаше някакъв бегъл спомен, че е гледала по телевизията френската момчешка група. Може би по времето, когато Руди Карел още беше безспорен герой в съботната вечер.

Кики започна да пляска с ръце и да пее. Mais tout a continue, mais tout a continue. Всичко си е отново както преди, казваше се в текста. Нищо не се е променило. Non, non, rien n'a change.

Дори Юдит бе привлечена от веселата песен. Заедно с Ева и Естел тя пое рефрена, а Кики отговаряше за соловото изпълнение и строфите. Не беше сигурна в текста, затова пък компенсираше с най-драматични жестове. Само Каролине се въздържаха от участие и се смееше.

— Не мога и две верни ноти да изпея.

Беше ѝ достатъчно да гледа своите момичета. И докато те пееха весело, тракторът се вряза с ремаркетото си в нежния пейзаж на хълма и мина покрай неколцина пръснати пешеходци, което от своя страна идваше да покаже, че те не са единствените, избрали този затънтен път на Яков.

Естел беше доволна: може би това ремарке беше най-доброто място, откъдето се виждаха уединеността и красотата на пейзажа. И най-доброто място да усетят, че са заедно. Ако сега се беше запознала с останалите четири, приятелството им нямаше да има шанс. Но след петнайсет години можеха да си кажат истини, които на друго място биха довели до смърт и убийства.

Non, non, rien n'a change. Нищо не се беше променило. Нямаше и да се промени. Каквото и да се случи.

Естел провеси изтерзаните си крака от ръба на ремаркетото. Нещо я докосна леко по тила. Обърна глава встрани и погледна в две влажни овчи очи, които с обожание се пулеха в кожената гарнитура на якето ѝ.

Както бе казала Юдит: „С поклонничеството откриваш нови страни у себе си.“

Естел току-що бе открила, че с овците имат еднакъв вкус за дрехи.

19.

Тракторът спря с пъшкане пред първия си гараж, Auberge Sainte Marie, странноприемницата Света Мария. Бяха успели. Първият етап бе вече зад гърба им. Както безмълвно беше поканил жените, по същия начин мълчаливият селянин отвори преградите на ремаркетото и те слязоха.

В селото цареше почти средновековна атмосфера. В тесните улички се гушеха една в друга здрави двуетажни къщи от масивни естествени камъни в сиво, охра и матовожълто. Окъртените фасади говореха за безкрайна борба срещу разрухата. Бяха закърпени и почистени само онези места, които най-вероятно спешно са се нуждаели от това.

Каролине беше доволна, че пътуването свърши. Докато минаваха през селото, ремаркетото се движеше в опасна близост до зидовете на къщите, но селянинът не бе счел за нужно да намали темпото. Стените на къщите свидетелстваха за това, че отдавна никой шофьор не бе успявал да спазва правилното разстояние от зидовете. Може би по тази причина прозорците във фасадите бяха толкова малко и толкова малки. Техните размери обаче бяха съобразени със законите на симетрията.

Тези каменни фасади изглеждаха пусти, тъй като малкото прозорци бяха залостени с капаци и жалузи. Но пък сателитните чинии на покритите с дървени плочи покриви показваха, че тук не бе съвсем безлюдно. Светът на радиото беше пренесен и в това село.

Странноприемницата Света Мария се намираше на площад с малка църква, един кулинарен магазин и туюнджийница, откъдето се научаваха не само новините от широкия свят, а и най-новите селски клюки. Днес тези клюки се въртяха около пет дами, дошли от широкия свят и загубили се в селото.

Каролине огледа внимателно резбованата статуя на светицата, която се открояваше в една ниша в дебелия стена на входа на

странноприемницата. Мария бе представена като облечена в бяло жена, с диплеца се рокля, пристегната със син колан. На единия ѝ крак имаше златна роза. Точно така бе описало Богородица четиринайсетгодишното момиче на мелничаря Бернадет Субирос през 1858 година, след като тя му се явила в скалната пещера. Каролине беше прочела историята в интернет и съвсем, между другото, бе установила, че в секуларизирания свят при търсенето на свещеното място Лурд излиза информация за дъщерята на Мадона, която носи същото име^[1].

Ако трябваше да бъде честна, Каролине не харесваше историята на Бернадет. „Не ви обещавам да сте щастливи в този свят, но виж, в другия може.“, трябва да е казало видението на детето. Разбира се, казано от Богородица, то се е приело за чиста монета, тъй като такива неща не подлежат на проверка.

Професионалната деформация на Каролине да проверява казаното за доказателства и правдоподобност се прояви и сега. Неясните истории я дразнеха. Неясните истории създаваха проблеми, усложнения, нощни смени и неприятни изненади в съдебната зала.

Как така загадъчното видение в Лурд беше съвпаднало точно с отцепването четири години по-рано на догмата за непорочното зачатие на Богородица? „Que soy era Immaculada Councersiou“, беше отговорила жената, появила се пред очите на Бернадет в скалната пещера, когато момичето я попитало за името ѝ. „Аз съм непорочното зачатие.“

Точно това не разбираше Каролине. Непорочното зачатие няма връзка с Исус. То касае само Мария. В догмата Пий IX беше фиксираше като основа на вярата, че не само Исус е продуктът от девственото раждане. По Божията милост Мария още от първия миг е била изключена от първородния грях. Макар, от друга страна, бременността на бабата на Исус Анна да е била напълно естествена. Каролине сбърчи чело: обикновено полово сношение? И при все това непорочно зачатие? Само католик може да проумее тези неща.

За всеки случай един адвокат насреща ѝ не би могъл да мине пред нея с подобно причудливо доказателство. Но с религията е друго. Или вярваш, или не. Вероятно Каролине не вярваше на нито една дума от историята на Бернадет. Нито пък, че лечебната вода на Лурд е такава, каквато я изкарват. Каролине беше прочела, че при научните

изследвания не са открити никакви необикновени минерални съставки в изворната вода. Казано на прост език, това се оказало питейна вода. Но ако хората вярват в историята на Бернадет и искат да си нарекат странноприемницата на нея, Каролине нямаше нищо против.

Радостният вик на Юдит я изтръгна от мислите ѝ.

— Света Богородице! Отново сме на пътя, посочен от Арне. — Юдит скочи сияеща от ремаркетото. Едва успяваше да овладее ненадейно обзелото я щастие. — Ще спим там, където е нощувал Арне. Може да не е минал точно по пътя, по който минахме ние, но пак сме на неговия път. Ще видите, че ще ви хареса — увери приятелките си тя. — Арне обичаше това място. Тук има винарска изба, прекрасни меки легла, просторни бани. Точно каквото ни трябва след един дълъг ден ходене пеша. Вече няма да се отклоняваме от указанията му.

Гласът ѝ звучеше по съвсем различен начин. Огромната неувереност, която изпитваше Юдит по време на първия етап, сякаш се беше изпарила. Бяха стигнали до пилигримския маршрут на Арне и сега тя бе готова отново да поеме командването. Всичко беше наред.

До момента, в който загорялата от южното слънце стопанка на странноприемницата Жинет не им отвори скърцащата врата на стаята им. Не беше нужно Каролине да продължава да изследва странноприемницата. Един поглед бе достатъчен, за да се разсее и последното съмнение: имаше нещо нередно в дневника на Арне. И това нещо беше повече от едно погрешно указване на посоката.

[1] Дъщерята на Мадона се казва Лурдес, както е изписването на града на френски език. — Бел.ред. ↑

20.

— Пу за мен горното легло — изчурулика весело Кики.

Залитайки, тя повдигна себе си и багажа си на горното легло, което се намираше до запотения прозорец. Останалите още не се бяха съвзели от шока. Какъв ти лукс? Помещението имаше вид на истинска монашеска килия. И това далеч не се дължеше само на огромното разпятие, което украсяваше стената.

Една неонова лампа осветяваше безпощадно скучните подробности от обзавеждането: три легла на два етажа, един стол, една разклатена маса, един гардероб с шест панти и врати, които не можеха да се затворят. Всичко това от най-фина ламинирана пластмаса. Леглата бяха постлани с колосани памучни чаршафи, които сякаш бяха колекция отпреди войните.

— Една приятелка прави чанти от такива неща. Приличат на топли кифлички — дивеше се Кики.

Тя нямаше нито време, нито желание да се занимава с обзавеждането на някакъв си хан. Беше ѝ напълно все едно какво пише в дневника на Арне. Кики нямаше търпение да се заеме с проекта си. Беше видяла толкова много интересни форми и цветове, пейзажът се бе запечатал в съзнанието ѝ. Шумовете и музиката бяха важни за нея. През първия семестър в академията по дизайн беше предизвикала голям смях, когато при представянето на първия си продукт беше пуснала CD, за да покаже какво чувство би трябвало да внуши нейният проект на диван.

Всички останали часове наред бяха шлифовали и боядисвали макети от полиуретанова пяна. Между другото, отдавна съществуваха уреди, които с едно натискане на копчето правеха от компютърния проект триизмерен модел.

Кики беше ободрена. Денят ѝ бе подарил толкова различни впечатления. Сега просто трябваше да ги вплете в проект. Тук можеше да работи много по-добре, отколкото в студиото в Кьолн, където колегите постоянно ѝ се пречкаха. Тук беше тихо. Твърде тихо.

Юдит, която след пристигането им в странноприемницата кипеше от ентузиазъм, си беше глътнала езика при вида на стаята с шестте легла.

Естел бе слязла в мазето, поне там да намери нещо хубаво. Когато отново излезе, размаха радостно находката си: една многолитрова кутия вино.

— Единственото, което открих в така наречената винарска изба — съобщи тя, докато раздаваше и пълнеше чашите.

Каролине вдигна чашата си.

— Да прием за хубавата си колибка. Също като Арне — издекламира тържествено тя.

Не вложи абсолютно нищо лошо в думите си, но Юдит веднага се засегна. Лицето ѝ се вкамени. Каролине сякаш не забеляза това.

— Виното никак не е лошо — продължи одобрително тя.

— Какво означава това, Каролине? — изсъска Юдит.

— Вероятно Арне е възприемал нещата по друг начин. Не такива, каквито са били в действителност — каза помирително Каролине.

Не ѝ беше до спорове. Юдит обаче насочи разговора към кавга.

— Дошъл е тук, за да се нахрани, а не да мисли как е обзаведено.

Кики въздъхна. Понякога Каролине беше непоносима с тази нейна болезнена пристрастеност към истината. Какво значение имаше дали Арне е описал точно пътя и подслона? Нали имаха покрив над главата, бяха здрави, предстояха им още цели десет дни във Франция и виното беше разкошно. Какво повече искаха?

„Престани. Остави Юдит на илюзиите ѝ“, идеше ѝ да нахока приятелката си, но в този момент Каролине добави:

— Не ти ли се струва странно, че указанията в дневника са толкова несъответстващи? — не се отказваше тя.

Кики не беше единствената, която усещаше, че нещата вървят към кавга. Ева застана между „настръхналите петли“ и им наля вино. Тя се опита бодро да потуши скандала, преди още той да е избухнал.

— Има толкова много пътища на Яков, и всички те водят до Сантяго де Компостела.

Юдит избута Ева встрани.

— Вероятно собствениците са се сменили — каза Юдит упорито. Естел заопипва леглото си с върха на пръстите си.

— Тук май никой не е сменял чаршафите през последните седем месеца.

Тя се беше подготвила за всякакви случаи. Извади от куфара си препарат срещу насекоми.

— Накъде биете? — попита Юдит.

— Наистина ли мислиш — заоправдава се Каролине, — че според Арне това е било лукс?

— След цял ден ходене пеша? Определено. Да — подхвърли с наслада Кики. Беше напълно убедена в това, което каза. Тя се беше разположила удобно на горното легло, бе опряла на стената няколко скици на вазата си, които беше направила по пътя, и всичко ѝ се струваше прекрасно. Освен капризите на приятелките ѝ. На долното легло караницата продължаваше с пълна сила. Каролине не отстъпваше, нито пък Юдит:

— Арне беше смъртно болен, знаеше, че ще умре. Всеки миг за него е бил като подарък. Всяка среща с творението — едно чудо. Дори с най-дребното същество.

Остър мирис изпълни стаята и отне способността на Юдит да довърши мисълта си. Естел безмилостно пръскаше едно дребно същество, което се беше скрило в леглото ѝ заедно с цялото си семейство, за да го изпрати в отвъдното. Тя виновно погледна първо Юдит, а после и към мелето сред пълзящите животинки.

— Можем да се пренасочим към будизма — предложи разкаяно Естел. — Те вярват в превъплъщението.

Юдит излезе от стаята и затръшна вратата. Ева я последва, като не пропусна да укори спътничките си.

— Това изобщо не беше необходимо — изсъска тя. Така и не се разбра кого имаше предвид. Каролине заради нейните сезиращи въпроси или Естел заради безпардонния ѝ хумор.

— Идеално — поздрави Кики Каролине с вдигане на палец. — Сега Юдит ще има още една причина да подсмърча до полунощ.

— Ако не се обадя, утре сутринта отново ще тръгнем в погрешната посока — оправдаваше се Каролине.

Но на Естел ѝ се искаше да доразвие предположенията ѝ.

— Случайно да си имала клиент, който да е фалшифицирал цял дневник?

— Хитлер? — попита Кики.

Каролине се засмя:

— Естел има предвид сериен престъпник, който си мисли, че може сам да си напише алибито.

Естел кимна многозначително.

— Кой знае какво е имал да крие Арне?

21.

Цял ден Каролине бе обмисляла как да убеди Юдит да се доверява по-малко робски на съмнителните указания в дневника на Арне. И най-накрая реши да дава направо.

Сега се упрекуваше, че не успя да формулира по-дипломатично вмешателството си. На пейката пред страннопиемницата тя пиеше чаша вино и наблюдаваше вечерния селски живот. Последните слънчеви лъчи блискаха горещо злато върху сивите фасади на къщите. Беше приятно топло. По уличката няколко момчета вървяха след кикотещи се момичета, с които взаимно си отправяха хулигански жестове и подвиквания. До църквата се събираха старците на селото за вечерно бърбрене. Те току хвърляха погледи към Каролине. Но тя не ги забелязваше.

Каролине се ядосваше на себе си. Защо реагира така остро? Тя завиждаше на Кики за таланта ѝ да приема спокойно нещата. Кики не задаваше излишни въпроси. Вероятно ѝ беше все едно дали ще отидат в Лурд, Тимбукту или направо никъде. Просто се наслаждаваше на дните и на това, което ѝ предлага случаят. И все пак влагаше усърдие във всичко, което прави. Защо на нея не ѝ се удаваше да гледа спокойно на живота? Кики я обичаха. Докато Каролине я ценяха, често се плашеха от нея, а понякога открито ѝ се противопоставяха.

В професионалния живот тя действаше така: внимаваше, изчакваше и в подходящия момент казваше това, което счита за правилно. Защо в личния живот да бъде иначе?

„Нали затова са приятелките. Да ти помогнат да се вземеш в ръце“, самоуспокояваше се тя. Лъжите бяха част от професионалното ѝ всекидневие така, както „амин“ в църквата. Всеки ден тя се сблъскваше с фалшиви показания и полуистини, с претексти и ласкателства. Правото защитаваше лъжците. „Nemo tenetur se ipse accusare“ беше красноречиво доказателство за това. Никой не е длъжен да се натоварва и да взема нещата присърце. Колкото спокойно

приемаше лъжите в заседателната зала, толкова бе непримирима в личния си живот към най-дребната неистина.

Вместо да продължи да тормози Юдит с неудобни въпроси, Каролине се концентрира върху мъжа си. Цяла вечер се опитваше да се свърже с Филип. Арне беше негов пациент. Възможно бе да са говорили за последното му поклонническо пътуване, Филип имаше и мобилен телефон, но го използваше само в краен случай и рядко си даваше номера. Не обичаше да го безпокоят нито чрез модерната техника, нито пред вратата, освен със записан час и спешно повикване. Не обичаше и да плаща сметки.

Каролине звъня многократно в кабинета, но все получаваше един и същи отговор. „Господин Зайц е на домашно посещение.“

Явно из целия Кьолн беше плъзнала епидемия и на пациентите им бе невъзможно сами да отидат до кабинета на Филип.

Всъщност не за първи път не си говореха с дни. Не бяха от семействата, поддържащи постоянна връзка. Нито във всекидневието, нито по време на командировка. Каролине не се нуждаеше от непрекъснати обаждания, есемеси и имейли, за да се увери, че Филип е още жив и я обича. Толкова много се надяваше той да ѝ помогне.

Каролине въздъхна и се облегна назад. От един отворен прозорец се носеше оглушителното *Journal de 20 heures*, което от известно време беше осъвременено от една жена, заела мястото на френската новинарска икона Патрик Поавр д'Арвор. Предаването съпътстваше Каролине по време на целия ѝ курс по френски. Няколко деца играеха футбол между две обърнати кофи за боклук и на всеки гол се радваха така, сякаш френският национален отбор е станал световен шампион. Един глас повика момчетата да се прибират за вечеря. Останаха само старците, седнали на перваза на църковната стена, да коментират събитията от деня. Странно, мислеше си Каролине, по селата на юг на седенки се събираха само мъже. Но и при петте приятелки не се получаваха семейните вечери. Винаги когато идваха и мъжете, нещата се усложняваха.

Каролине настръхваше при спомена за първото причастие на първородния син на Ева Давид, отпразнувано пищно. Под пищно празнуване Ева разбираше това, да покани не само приятелките си със семействата им, плюс цялото голямо семейство на Фридо, но и ексцентричната си майка. Каролине нямаше представа какво би могло още да я учуди, докато не се запозна на тържеството с Регине. Майката на Ева беше смаяна от факта, че дъщеря ѝ поддържа една семейна традиция, от която тя самата с мъка се беше откъснала.

— Ти направо надмина баба си Лоре — каза още на влизане тя.

От тона ѝ можеше ясно да се заключи, че това не е комплимент. Между Регине и ревностно католическото семейство на Фридо, което бе дошло на причастията на Давид с всичките си деца и децата на децата си, се стигна до неприятна размяна на реплики. Сред тази суматоха бяха и приятелките с мъжете си.

Докато Кики разбиваше на най-малкия брат на Фридо първо сърцето, а после и носа (и двете съвсем неволно), Естел и нейният крал на аптеките съжалиха, че не са се възползвали напълно от възможността да вземат голяма опаковка риталин, за да раздадат на многобройните деца. Или на Регине, която тъкмо беше помолила Филип да излекува травмата, причинена ѝ от католицизма в детството. Тя изобщо не можеше да приеме, че дъщерята, която чрез нея е дошла на бял свят, може да подлага внука ѝ на нещо толкова догматично, каквото е причастията.

— Да вземем изповедите — ревеше Регине в ухото на Филип, за да надвика децата. — Като малка трябваше да се извинявам дори за грехове, за които вече не си спомнях. Все този страх. Бог знае точно какво трябва да изповядаш преди още да си го направил.

Едва беше успял Филип да се откъсне от Регине, и налетя на Кай, който поправяше Юдит на всяко трето изречение. „Това, което казваш, е вярно само донякъде“, беше любимото му изречение. Три дни по-късно Юдит го напусна.

След като приключи празничният следобед, донесъл на Ева среден нервен срив, тя заяви, че вече ще празнува църковните церемонии само в тесен семеен кръг. Мъжете на приятелките също не бяха допринесли за най-добрите спомени от този ден. Оттогава те се

стараеха по възможност да не присъстват на срещите на петте жени. За приятелките така беше по-добре. Единственият мъж, който продължаваше да идва на събиранията във вторник, беше Арне. Той често караше Юдит до „Ле Жарден“ и оставаше не само за по една чаша, но понякога и до края на вечерта. Юдит бе щастлива, че Арне я приема на сериозно. Не ѝ харесваше обаче, че ѝ го казва двайсет и четири часа в денонощието. Каролине много се чудеше на симбиозата помежду им. Но след Кай всяка промяна беше стъпка напред. Юдит не беше силна. Когато нямаше рамо, на което да се облегне, тя падаше. Странно как не ѝ бе хрумвало по-рано: Юдит, която цял живот не бе оставала без мъж до себе си, след смъртта на Арне за първи път беше сама. Нищо чудно, че ѝ беше трудно да се справи с новия си живот.

Каролине напразно се опита още веднъж да се свърже с Филип. Междувременно асистентката му си беше тръгнала. Вместо нея се включи телефонен секретар: „Кабинетът на доктор Филип Зайц. В момента не мога да говоря. При спешни случаи, моля, обадете се на «Бърза помощ».“

Каролине объркано затвори. Не ѝ трябваше „Бърза помощ“. Трябваше ѝ Филип. В този момент ѝ се искаше връзката им да беше поне малко като тази между Юдит и Арне.

Уличката беше опустяла, светлините на къщите — угасени. В нишата на стената трепкаше свещ. Дева Мария се усмихваше снизходително. Подсмиваше се. Та нали тя караше хората да отидат пеша до пещерата в Лурд.

— Кажете на свещениците да пращат процесии тук и да построят параклис — каза Богородица на Бернадет по време на тринайсетото появяване. След осемнайсетото появяване Мария изчезнала и оставила на хората само това, което им е надробила. Мария беше отправила зов, Арне се беше отзовал и сега Каролине трябваше да изсърба попарата.

Каролине отпусна безсилно телефона си. Надяваше се седмото ѝ чувство, което напипваше лъжа, да се окаже невярно. Все трябваше да има някакво обяснение за липсата на всякакво съответствие на данните в дневника с реалността. Някакво логично обяснение.

22.

Кики седеше царствено на горното легло и скицираше. Поклонничеството ѝ даваше чудесна възможност да не прави проекта директно на компютъра. Тя бе прекарала следването си по време, когато се рисуваше с молив, линия и хартия. Компютризацията в бранша я бе заварила неподготвена. Междувременно Кики бе придобила основни познания. Но лекотата, с която по-младите дизайнери край нея боравеха с автоматизирани чертожни програми, ѝ беше чужда. Винаги когато се затруднеше, тайничко посягаше към молива и се чувстваше като собствения си дядо, който още считаше Шарл Азнавур за най-добрия певец, а Петер Франкенфелд — за върха на немския хумор: динозавър малко преди смъртта си.

Погледът на Кики попадна върху приятелките ѝ. Тя запечатваше всичко с фотоапарата си: спящата Юдит. Нощната масичка със свещта, която трепкаше пред портрета на Арне. До него — свежи цветя и чаша вино. Дори във Франция Юдит бе направила олтар на мъжа си. Тя спеше спокойно. Ева на отсрещното горно легло изглеждаше сякаш е изпаднала в кома. От часове не беше мръднала и на сантиметър от първоначалната си поза. Още едно „щрак“. На дисплея се появи снимката на спящата Естел със синя маска на очите. Краката, които лекуваше, стърчаха изпод одеялото.

Кики се усмихна дяволито. Естел щеше да я намрази заради тази снимка. Тя премина нататък по снимките. Събитията от деня се нижеха в обратен ред. Всичко беше запечатано: покрусените лица на приятелките след влизането им в стаята, Ева сред овцете, страхотният пикник, богомолката, първата обща снимка, шампанското на кьолнското летище, тръгването. И изведнъж — тази снимка: Кики и Макс, хванати за ръка. Макс беше висок мъж, с класически черти на лицето, рошава руса коса и весела усмивка, която още не беше оставила следи по лицето му. На двайсет и три още нямаше бръчки.

Кики развълнувано прелисти дигиталните си спомени: щастлива влюбена двойка в една палатка, на скачане от трамплин, почти голи в огледалото на една баня. Безгрижни и щастливи моменти, заснети на самоснимачка или с протегната ръка. Кики разглеждаше с усмивка детински веселите снимки. Докато не разбра какви ги върши всъщност. Натисна енергично бутона „delete“. Симпатичният младеж се разпадна на хиляди пикселчета. Макс изчезна от паметта на фотоапарата ѝ, както беше изчезнал и от живота на Кики. Вече край. Никой нямаше да научи какво е имало между тях.

Минути по-късно Кики задряма над работата си и спомените за Макс. Смътно долавяше съскането на две котки, които яростно се бореха за територия, отдалеч се чуваха ударите на часовника на селската църква отмерващи единайсет. Светлината пред образа на Арне трепкаше безшумно. Всичко беше тихо и спокойно, стряскащото телефонно извъняване, което разпори райската тишина. Между другото, този звук беше колкото необходим на поклонничките, толкова и мразен от тях. Звънеше телефонът на Ева, разбира се.

Каролине беше готова да се закълне, че пространството между долното и горното легло е предвидено повече за пигмеи, отколкото за високи къолнски адвокатки по наказателни дела. За съжаление нейните рефлексии от късния следобед не се бяха запазвали. Тя се надигна и се удари в дъската на горното легло.

Телефонът на Ева продължаваше да звъни безмилостно. Пронизителният сигнал беше спомен от едно време, когато апаратите се поставяха в коридора и звъняха толкова силно, че да ги чуват из цялата къща. Но доброто старо време беше отминало и телефоните отдавна си нямаха постоянно място, а все се оказваха там, където не трябва.

След многобройни извинения Ева се спусна от леглото си. Тя поначало не искаше да спи на горния етаж. Първо, защото нямаше представа как ще успее да се качи що-годе прилично по стълбата, и второ, защото се страхуваше, че през нощта няма да може да излиза. Ева пропъзля непохватно до долното легло. С цялата си тежест се стовари върху ръката на Юдит, която извика от болка.

Къде беше ключът за лампата? Къде беше проклетият телефон? Единственото, на което се натъкна, беше острият ръб на нощната масичка. За съжаление чрез коляното си. Виното се разля върху босите ѝ крака. Ева изкрещя, Каролине изстена, а Кики хвърли възглавница. Само Естел продължаваше да си спи блажено и не усети нищо. Кое не ѝ пречеше сутринта на закуска пламенно да уверява останалите как цяла нощ не е мигнала.

Най-накрая Каролине успя да напипа в тъмното телефона на Ева. Тя взе пронизителното нещо и образувайки висока дъга, го хвърли през прозореца. Отвън се чу възмутено свинско грухтене. Каролине беше улучила някого.

23.

През живота си Жинет беше подслонявала много гости. През десетките години, в които ръководеше странноприемницата „Света Мария“, тя се беше научила да преценява хората. Когато малко преди полунощ една отпусната, закръглена жена, обута в долнище на пижама, по тениска и с боси крака, застана пред нея, тя с прост жест посочи телефона в коридора.

Ева едва успя да набере кода на Кьолн, толкова силно трепереше. Беше някаква смесица от студ, умора и изтощение, които усещаше с всички фибри на тялото си. Анна веднага вдигна.

— Ти каза, че мога да ти звъня денем и нощем — извини се тя на майка си, която наистина беше казала така.

Естествено, късното позвъняване беше от Кьолн, от къщи.

— Какво има?

— Мамо, в стаята ми има върколак — трепереше тънкото гласче.

Върколак. Ама разбира се. Най-лесно е да се пребориш с него от Франция. Да не би Фридо да е разрешил на малката да гледа филми с големите?

— Аничка, защо не отидеш при тати?

— Тати не вярва във върколаци. Как тогава ще ги открие?

Колко просто било само. Не вярваш във върколаци и те оставят да спиш на спокойствие дори ако си само на десет метра от потенциалната опасност.

— А как ти и батковците?

— Те само ми се присмиват.

Ева прекрасно разбираше, че не става въпрос за върколаците. На Анна ѝ беше мъчно за мама, така както и на нея ѝ беше мъчно за дъщеря ѝ, а и за цялото семейство. Но при дадените обстоятелства това не утешаваше никого.

— Анна, знаеш ли какво ми пееше баба Лоре, когато не можех да заспя?

Ева приседна на каменния под, облегна се на студената стена и затананика някаква мелодийка. Имаше хубав, топъл глас. Жинет, която разтребваше в кухнята, прекъсна работата си и, трогната, се заслуша. Също както се бе заслушало и малкото момиченце от Кьолн. Анна не можеше да говори. Мъката беше заседнала в гърлото ѝ. Ева знаеше какво я тревожи.

— И ти ми липсваш. Всички ми липсват. Гушни се в моето легло. И целуни тати от мен. Сладки сънища.

— Мамо, плачеш ли? — попита Анна недоверчиво.

Ева избърса сълзите от бузите си и каза твърдо:

— Не, не. Не плача.

Ева окачи слушалката на вилката и погледът ѝ попадна върху пожълтял къс хартия: до телефона висеше графикът на местната автобусна линия. Плътните розови букви показваха, че има спасение. Това бяха само няколко думи, които щяха да извадят очите на Ева. Тръгване към летището: 8,15 часа.

24.

Слънцето бавно се издигаше високо над хълмовете и потапяше сивите стени на къщите в топло злато, по тясната уличка изръмжа самотна веспа, два петела се надкукуригнаха. А Ева още се чудеше какво да прави. В гърдите ѝ съжителстваха две души и те си разменяха вербални удари.

— Вторият ден ще мине по-добре — казваше едната.

— Да мине ли? За бога! Нито метър по-нататък. Да си имаме уваженията — натърти другата.

— Анна може да се справи сама. Единствената, която не се справя, си ти.

— Трябва да се върнеш у дома. Забрави да им кажеш как работи сушилният.

— И други майки има тук. Например Каролине. Какво ти пречи на теб?

— Нима ще се откажеш? Само ти?

— Ти си пораженка.

— Ставай, Ева!

Това вече не бяха вътрешните ѝ гласове. Това беше Каролине, която нежно я будеше.

— Как така? Стана ли време? — смотолели Ева. Някъде между окуражителните думи и безнадеждните самообвинения тя беше заспала.

— Седем и половина е. Ако тръгнем веднага след закуска, ще сме изминали най-тежкия път, преди да ни застигне обедната жега — убеждаваше я Каролине.

Ева уморено се зарови пак във възглавниците. Как го правеха нейните приятелки? Каролине беше бодра като ряпа, Юдит казваше утринната си молитва пред импровизирания олтар на Арне, дори Естел беше приключила с гримирането.

— Ей сега ще дойда — каза Ева примирено на приятелките си, които, примрели за кафе и гладни, се изгубиха в посока към

закусвалнята.

Дали думата „обедна жега“ или представата, че трябва да се свърши нещо уморително, но когато вратата се затвори след приятелките, тя вече знаеше какво да прави. Летището, у дома, мисълта за тях беше толкова съблазнителна.

Ева намести уморено схванатите си крайници. После по обичайния си непохватен начин се спусна от горното легло. Свече се долу като чувал брашно. При това откри, че не беше единствената, която не бе изпълнена с ранобуден пилигримски дух. Кики, понеже бе работила през половината нощ, след събуждането на Каролине отново беше заспала.

Ева започна да прибира предпазливо нещата си, като се стараяше да не вдига шум. С всяка прибрана вещ в дълбоката раница ѝ ставаше по-леко на сърцето. Би било наивно да се твърди, че можеш да се отправиш на поклонническо пътуване без упорита подготовка и редовни упражнения. Утре можеше да се запише на фитнес в Кьолн. След няколко години, когато децата пораснат, щеше да направи втори опит, вече с каленото си и тренирано астрално тяло. Сега беше неточното време и неточното място. Тя беше допълнителен товар за приятелките си и вечна спънка в колелото им.

Ева погледна припряно колко е часът: беше малко преди осем. Крайно време бе да затвори главата „Поклонническо пътуване“. Сложи раницата си на гърба и както обикновено залитна назад, към леглото на Кики. Средно голямото земетресение, което разтърси паянтовото двуетажно легло, не можа да наруши здравия ѝ сън.

Ева излезе на пръсти от стаята и се спусна надолу по скърцащата стълба. Още няколко крачки, и щеше да е до изхода. Но не ѝ беше писано. Вратите към закусвалнята бяха широко отворени. Дори по-лошо: масата на приятелките беше разположена така, че те имаха директен поглед към коридора.

Ева се скри ужасено в един тъмен ъгъл, където натрупаният от десетки години прах само чакаше да влезе в носа ѝ и да предизвика предателско кихане. Тя имаше достатъчно енергия да избяга, но нямаше сили да скрие това решение от останалите.

Приятелките тъкмо се убеждаваха, че има основателна причина французите да нямат собствена дума за закуска. Сутрешната закуска можеше спокойно да се нарече *petit dejeuner*, „малък обяд“, и пак щеше да е малко. Естел отхапваше умърлушено от един сандвич с топено сирене, Каролине пиеше *Ricore*, тази специфична смесица от кафе и цикория, която Юдит не искаше и да помирише. Тя се бе надвесила над една карта на местността и търсеше в нея по данни от дневника на Арне.

8,02 часът. Ева се колебаеше: дали да не рискува да притича навън? Тя беше сигурна, че приятелките ѝ няма да я оставят да се измъкне толкова лесно. Също така ѝ беше ясно, че няма да издържи и вербалното замерване с аргументи. Оставаше само задният изход като единствена възможност. Щеше да се обади на Каролине от летището. Ева решително се озова до една странична врата, отвори я и се измъкна през нея.

Навън! Успя! Затвори очи и се облегна на вратата, която се заключи зад нея. Изчака да види дали от другата страна има раздвижване. Беше спокойно. Тя въздъхна, отвори очи и разбра, че проблемите тепърва предстоят.

25.

Ева беше не само съпруга, майка, готвачка, медицинска сестра, шофьор, перачка и чистачка. За четирите си деца тя беше и безценен помощник при писането на домашни. Неотдавна беше висяла над главата на Фридо младши, който трябваше да намери по немски произхода на няколко поговорки. Особено интересен беше изразът „Schwein gehabt“^[1].

Според една от теориите, изразът води началото си от Средновековието, когато по време на спортните празници загубилият състезанието получавал прасе като утешителна награда. От днес Ева считаше версията за най-правдоподобната от всички версии. Защото точно това ѝ изпрати съдбата, която я тикаше към второ поклонение. Ева беше претърпяла поражение. Сега си получаваше прасето. То се казваше, според табелата на решетката, Роза и сега се бе изправило пред нея огромно и могъщо. Страничният изход изобщо не беше предвиден за тайно напускащи гости. Това беше входът към калния двор на Роза. Тъй като тя все беше гладна и изглеждаше сякаш е готова всеки момент да се втурне в кухнята, вратата откъм външния двор нямате брава. От двора се излизаше директно на улицата. За да стигне до нея, Ева трябваше само да завие надясно, към входа на странноприемницата. Оттам до спирката имаше стотина метра. Само че насреща ѝ беше Роза. Ева беше в капан, изходът за бягство бе препречен.

Вече беше 8,03 часът.

Ева предпазливо стъпи напред и потъна до кокалчетата във вонящата тиня. Чудовищното прасе гневно изгрухтя. В чинията едно такова животно изглеждаше къде-къде по-естетично.

— Къш... allez... изчезвай... disparez.

Роза не даде вид, че се впечатлява от треперещия глас на Ева. Тя пристъпваше любопитно с тънките си крачка, приближавайки се все

повече и повече. На зурлата ѝ просветна някакво желе.

— Никога повече няма да си поръчвам свинско. C'est promis^[2].
Честно — умоляваше я Ева.

Само ако беше довършила този курс! Вероятно добитъкът разбираше командите единствено на френски. Меката свинска зурла, мокра и лъскава, се притисна до ръката ѝ. Ева затвори очи и тихичко изстена. Щеше да е по-правилно в тази ситуация да извади по-малък късмет.

Трябваше. Да се махне. Сега. От. Прасето. Нали бързаше. Единственото оръжие, с което разполагаше, бяха нейните провизии. Всички хранителни продукти, сладки, шпеков салам, бисквити, които беше купила вечерта от супермаркета, можеха да се превърнат в муниции. Вероятно беше по-лесно да се измъкнеш от сито прасе? Ева отчаяно предложи на упоритата Роза всичко, което имаше за ядене. До последната трошичка.

Автобусът вече беше пристигнал в селото. Клаксонът му ехтеше из малките улички.

Ева едва направи крачка напред, и Роза се хвърли към нея. Вероятно допускаше, че Ева крие още съкровища в раницата си.

Тя извика от отчаяние.

— Още. Още. Още. Все не е достатъчно. Направих всичко. Сега ме пусни. Тъпо животно. Fous le camp^[3]!

Прасето сякаш се стресна от тази енергична канонада ругатни. Ева не можеше да повярва, че ѝ се случва такова нещо. Роза освободи пътя. Ева метна раницата на гърба си, изненадана от неочакваната си победа, и за първи път не залитна назад. Ето още нещо ново.

Без тоновете провизии на гърба беше по-леко да се покатериш на оградата. Ева се озова на улицата. Старците, които сякаш се бяха сраснали с църковната стена, проточиха сбръчканите си шии и наместиха очилата на уморените си очи: най-послед тук се случваше нещо.

Ева внимателно се плъзна към входа на странноприемницата, когато отново се появи засечка. Този път ханджийката пушеше пред къщи. Жинет извади от джоба на палтото си омърления телефон на Ева. Надеждата, че никой не е забелязал бягството ѝ, се пукна като сапунен мехур.

— Има три вида пилигрими — каза Жинет с наставнически, заплашителен тон. — Туристи, които се наслаждават на самото преживяване, вгълбени в себе си, които с всяка крачка се приближават до собственото си сърце...

Автобусът профуча покрай тях в посока към спирката. Вратите му се отвориха. Ева се чудеше дали да хукне, или да запази приличие. Тя посегна към телефона, но ханджийката нямаше намерение да ѝ го даде, без да довърши религиозното си поучение. Ева трескаво търсеше под какъв претекст да се измъкне.

— Търсенето на себе си не е моята цел. Майка ми все още търси себе си. Опита всичко. Живот според Мао, езотерични танци, тантра секс. Аз все бях сама. Не искам да бъда такава майка. Такава, която е тръгнала на поклонение, докато семейството ѝ се нуждае от нея.

Ханджийката разбра. Очевидно Ева спадаше към третата категория пилигрими.

— А има и нерешителни хора, които при първото препятствие си търсят оправдания.

По лицето ѝ бе изписано разочарование от слабостта на Ева. Или Ева просто си въобразяваше? Все едно. Поне си взе обратно телефона.

Хукна към автобуса, заудря по вратата и за нейно най-голямо облекчение я пуснаха.

Ева се тръшна изтощена на мястото си. Беше успяла. Малцината ѝ спътници сбърчиха носове при полъха на кочина, който нахлу с нея в автобуса. Тя дори не забеляза. Трескаво чистеше изцапания дисплей на телефона си. Двайсет пропуснати повиквания бе изписано на приветственото ѝ съобщение. И всички от собственото ѝ семейство. И три от Регине. Първото съобщение беше от Давид. Без заобикалки той излагаше питането си. „Мамо, имаш ли представа къде са ми чорапите за тенис?“, казваше той с укорителен глас. „Бях ги оставил върху пианото, а сега ги няма.“

Издаденото напред вътрешно огледало отразяваше образа на шофьора на автобуса. Ева се втренчи. Това да не беше някакъв мистериозен двойник? Златната верижка и розовата униформена риза не можеха да заличат впечатлението, че човекът зад волана е точно

копие на Фридо. С ехидната си усмивка шофьорът даваше знак, че е готов да я откара до дома ѝ.

Автобусът излезе от селото. Без Ева.

— Също като с Роза — обясняваше тя на ханджийката, която стоически я бе изтърпяла. — Трябва да си поставиш някакви граници. Иначе ще те изядат с парцалите.

Тя тикна телефона си в ръката на Жинет.

— Ако някой се обади, вероятно съм го загубила. Колкото и глупаво да звучи.

Ханджийката се усмихна доволно.

— И винаги има пилигрими, които могат да те учудят.

Ева сияеше. Тя самата беше изненадана от себе си. А това отдавна не се беше случвало.

[1] „Имам късмет“, буквално: „имам прасе“ (нем.). — Бел.прев. ↑

[2] Обещавам (фр.). — Бел.прев. ↑

[3] „Махай се!“ (фр.) — Бел.прев. ↑

26.

— Вече се страхувах, че ще си стегнеш раницата и тайно ще ни изоставиш — призна Каролине, когато Ева седна на масата за закуска.

А Ева се беше постарала да влезе възможно най-възторжено в закусвалнята, за да не заподозрат другите опита ѝ за бягство. Трудно беше да замажеш очите на опитната адвокатка.

— Преборих се с прасето у себе си — обясни Ева — и с прасето отвън. На фона на това какво са няколко километра до Лурд!

Ева ядеше с огромен апетит. Който ходи на поклонение, трябва и да се храни. Тя начупи една бисквитка в огромната си чаша, поръси я обилно със захар, после поля всичко това с горещо Ricore с мляко и блажено го разбърка. Толкова мекичко беше в устата, че неизбежно се сещаш за зъбни протези. Кашата беше топла и сладка и безспорно съдържаше многобройни калории, които като с магическа пръчка щяха да я пренесат на следващия етап.

В кухнята Жинет се беше надвесила над дневника на Арне, който Юдит ѝ бе дала. Хотелиерката поклати енергично глава. Същото направиха и готвачката и доставчикът на напитки, които веднага бяха повикани. Дневникът беше подаван, нарисуваната карта — разглеждана, въртяна и обявявана за неточна. От познаващите местността гости също не можа да се изтръгне нещо повече от безпомощно вдигане на рамене.

Юдит смутено се приближи до Каролине.

— Може би си права — каза тя с крива усмивка. — Важното е да пристигнем в Лурд.

Каролине изрови бележките си.

— Вече открих маршрута, по който трябва да вървим днес — обяви тя пред приятелките си.

Юдит кимна със свити устни. Ева тревожно погледна едната, после другата. Конфликтите бяха нещо обичайно между приятелките.

Кога изобщо са били на едно мнение? Мълчанието я тревожеше. Беше все едно да гледаш счупено от удар с камък предпазно стъкло. Дупката се вижда ясно, но не и дали и накъде ще се разшири.

Каролине стана. Беше време да тръгват. Тя се огледа наоколо. Къде се губеше Кики?

Загорели голи крака, тяло с правилни пропорции, примамлива гледка. За Кики не беше проблем да притича полугола в градината, където бяха прострени дрехите ѝ. Не беше нужно и да бърза. Защо? Тя не представляваше интерес за прасетата. Също и за Роза, която лежеше в тинята и разсеяно преживяше.

— И това тромаво животно ти е създало проблеми? — щеше покъсно да попита недоумяващо Кики, когато Ева разкажеше историята си.

Но Кики си беше такава. Тя имаше завидната дарба да вижда във всичко положителното. Веднага щом се събуди, отиде до прозореца и зарея поглед над покривите с дървените плочи. Слънцето гъделичкаше носа ѝ, на стената над леглото ѝ висяха многообещаващите скици и Кьолн беше много далеч. Какво още ѝ трябваше?

Кики тъкмо беше събрала дрехите си от простора, когато две ръце отзад се увиха около талията ѝ. Тя се завъртя и се изплаши до смърт. Пред нея стоеше млад мъж с рошава руса коса и светнали от радост очи. Това беше човекът, който миналата вечер бе изтрил от виртуалната ѝ памет. Това беше Макс. И то, както винаги, в безсрамно добро настроение.

— Радваш ли се?

Без обяснения, без нищо. Просто едно „Радваш ли се?“.

Сигурно така се е чувствала малката Бернадет, когато ѝ се е явила Дева Мария. Само дето видението на Кики беше напълно земно. За част от секундата Макс успя да направи това, което не беше успяло да направи предишния ден ходенето цели километри пеша: общо усещане за слабост обхвана Кики. Коленете ѝ омекнаха като пудинг, пулсът ѝ се ускори като в увеселително влакче, а мозъкът ѝ беше напълно изпразнен. С един удар кръвта бе изтласкана от мястото, предназначено за създаване на мисли. Затова пък се вля там, където трябваше да се оформят червени петна по шията и лицето ѝ.

— Макс — изтръгна се от нея.

Първоначалният шок не ѝ позволяваше да използва по-сложни изрази. Тя си даде сметка, че все още е в градината по бельо. Бързо се напъха в роклята си.

— Чудесно постъпи, като избяга от студиото. С промяната на средата на човек му идват най-добрите идеи — рече Макс.

В момента на Кики ѝ идваха не толкова креативни прозрения, колкото най-банални въпроси. Как беше научил Макс къде ще я намери? На никого в студиото не беше казала къде ще прекара отпуската си.

— Кой ти каза... дори ние не знаехме къде ще спим — запелтечи объркано тя.

— Дъщерята на твоята приятелка Ева качва всичко на сайта си. С точните часове.

Мобилният телефон на Макс извънна пронизително. Той зарови в чантата, метната през рамото му. Само че не търсеше апарата, а разпечатка от компютъра, от която трябваше да стане ясно как е дошъл тук. На картата, която бяха направили Фридо и Анна и която бяха качили в интернет, се проследяваше пътят на Ева с точност до минутата. Кики изстена. Ясно беше, че на Ева ѝ е трудно да се откъсне от семейството си. Но не и на Кики. С това тя нямаше абсолютно никакъв проблем. Само че Макс беше на друго мнение.

— Казах ти, че всичко свърши.

Той я поправи. Обективно. Без упрек в гласа.

— Ти прати есемес. „Не се получава. Съжалявам. Кики.“ Пет лаконични думи.

— Няма какво повече да се добави — оправда се Кики.

Макс остана невъзмутим. Спокойният му, дружелюбен тон я объркваше. През ум не ѝ беше минало, че ситуацията, станала непоносима още в Кьолн, ще се пренесе така светкавично във Франция.

Пол Саймън знаеше „Петдесет начина да разкараш любимия“. Може би трябваше повече да помисли за другите четирийсет и девет, преди да се спре на изпращането на есемес като най-бърза алтернатива. На Кики не ѝ се водеха онези разговори при раздяла, при които със сълзи на очи изричаш слабо утешаващото изречение „Нека

си останем приятели“. Тя искаше да избегне сцените и най-вече — прощалния секс. Подозираше, че признанието ѝ няма да се хареса на Макс. Ама че няма да му обърне никакво внимание, това направо я порази.

— Не вярвам на нито една твоя дума — засмя се безсрамно той.
— На нито едничка. Дори на „Кики“. Кики, която аз познавам, не би си тръгнала просто така.

Кики се ядоса. Какво търсеше той тук? Защо изобщо е дошъл? Пронизителното звънене на телефона му я изнервяше още повече.

— Вдигни най-после — избухна тя.

— О, това е баща ми — каза кратко Макс. — Винаги се ядосва, когато не знае къде съм.

Всяко изречение беше нова бомба.

— Тръгнал си просто така? Без да кажеш на някого? — опита се да събере в някакво смислено цяло току-що чутото Кики.

Звъненето спря. Тя усети, че я обзема паника.

— Когато се прибера, ще му обясня всичко. Ако дотогава и на мен ми стане ясно — обеща Макс.

Този път Кики не отговори. Зад градинската ограда изплуваха четири любопитни лица. Приятелките бяха готови за втория етап. Каролине размахваше раницата на Кики.

Колко секунди ѝ оставаха, преди да трябва да обясни на останалите присъствието на Макс? Какво можеше да каже за свое оправдание? Макс не беше прав. Тя бе мислила часове наред върху есемеса. И беше сигурна във верността на всичките пет думи. И най-вече на „Не се получава“.

28.

— Какво прави Кики там? — недоумяваше Каролине.

От градинската ограда те я наблюдаваха да разговаря ядосано с някакъв млад мъж и да жестикулира така, сякаш се мъчи да изгони цял рояк насекоми. От спокойното поведение на приятелката ѝ, което предишната вечер толкова бе впечатлило Каролине, сега не бе останало нищо.

— Какво прави тя там? — повтори Естел. — Кара се. С Макс Талберг.

Тя се наслади на учудването на останалите. Дори Юдит забрави за момент терзанията си:

— Талберг ли? Имаш предвид студио „Талберг“?

— Имаш предвид Талберг, за когото работи Кики? — включи се с предположение и Каролине.

— Лично с престолонаследника. Макс ще поеме фирмата. Веднага след като завърши следването си в Лондон.

Ева коментира сцената по своя начин:

— Сигурно е нещо свързано с работата. Може би Кики трябва да свърши нещо.

— Ти сигурно вярваш и в непорочното зачатие — изсмя се Естел.

Едва сега Ева зацепи:

— Искаш да кажеш, че Кики... та той е твърде... на колко години е той?

Каролине взе думата:

— Достатъчно е голям, за да има кредитна карта, и достатъчно малък, за да сътвори един куп глупости.

Естел бе насочила мислите си в съвсем друга посока. Погледът ѝ се спря с видимо одобрение върху младия мъж.

— Мога да я разбера Кики. Ако аз бях една-две години по-млада... — Тя не довърши мисълта си. Наясно бе, че и казаното е достатъчно, за да шокира Ева. — Шегичка, Ева. Не съм си го и помисляла — усмихна се дяволито Естел.

— Стига приказки — прикани ги Каролине. Тя заклати раницата на Кики. Сигналът за тръгване.

— Хубавото на поклонническите пътувания е това, че с лекота се запознаваш с хората — каза Кики, след като намести раницата на гърба си.

Смехът ѝ прозвуча неестествено. За нищо на света не искаше да признае, че младият мъж до нея ѝ е бил гадже, което по най-идиотския начин бе тръгнало по петите ѝ. Все пак се чувстваше длъжна да даде някакво обяснение.

— Това е — започна бодро тя, спря и се обърна с надеждата, че Макс няма да я злепостави, като направо се представи за неин неочакван гост: — Как ви беше точно името?

— Макс Талберг — притече се на помощ Естел. — Можеше поне да запомниш името му, при положение че спиш с него.

Кики остана със зяпнала уста. Трябваше да се досети, че Естел познава не само шефа ѝ, но и цялото семейство Талберг.

— Макс е легенда в голф клуба, откакто сви градинската косачка и нагази с нея в патешкото езеро — обясни Естел.

Макс се усмихна невъзмутимо.

— Тогава бях на десет.

Ева погледна от друг ракурс на ситуацията.

— Щом Кики е тук с приятеля си, значи и аз можех да взема Фридо — подхвърли обидено тя.

Кики се заоправдава енергично:

— Не съм го канила.

Естел не мислеше, че това е кой знае каква драма.

— Спокойно, Кики, важното е, че ти си щастлива.

— Дори щастлива не съм — избухна Кики. Тя се отдръпна рязко от Макс.

Другите приятелки направиха същото.

Макс запристъпва известно време нерешително от един крак на друг. После нарами чантата си и тръгна след жените, спазвайки почетно разстояние.

29.

„Пътят на Яков предлага на странниците вълнуващи срещи, впечатляващи пейзажи и едно особено духовно преживяване“ — беше прочела Ева в пътеводителя на Каролине. Този ден той предложи на петте дами разходка през средновековния Нарбон, намиращ се на седемнайсет километра от плажа Нарбон, където бяха предишния ден. Ева завиждаше на туристите, които се люлееха в своите лодки-къщички на Канал дьо Рубин и си прекарваха една непринудена отпуска. Разполагаха с достатъчно време и за прочутата катедрала, и за слънчевите улични кафенета, и за римските руини, и за френското всекидневие. На Ева ѝ се искаше по цял ден да обикаля пазара, да се диви на сергиите с местни продукти, с всички тези зеленчуци, плодове, подправки, месни деликатеси и лъскави морски дарове. Но след кошмарния предобед Пътят на Яков предложи на приятелките наказателен график и не толкова атрактивен маршрут: Пътят продължаваше по една утъпкана, изравнена странична уличка. Зад индустриалните сгради от лявата им страна минаваше четирилентовата магистрала А-61, която свързваше Средиземно море с Атлантическия океан. Каква жег! Каква смрад! Това беше от този тип улици, които още от пръв поглед те карат да онемееш, и преди да тръгнеш по тях, вече си уморен. Само Естел изглеждаше доволна. По тази безкрайна писта един куфар на колелца се явяваше единственият подходящ пилигримски аксесоар.

Ева позна по стиснатите устни на Юдит, че думата магистрала очевидно не фигурира в дневника на Арне. Покрай тях се стрелваха товарни камиони и пращаха в лицата им сух прах и изгорели газове. Собственикът на едно павилионче за закуски, което странно защо се казваше „Грунд ле Баракуда“ и носеше гръмкия надпис *Салати, пържени картофи и панини грил*, изсвири с явен намек след тях. Работниците от автосервиза до павилиончето килнаха назад омазаните си бейзболни шапки, за да виждат по-добре необичайната дамска група. На лицата им бе изписано нещо средно между любопитство и

шеговита насмешка. Ухилените им физиономии показваха, че по този участък не се срещат често пътници, на чиито раници се люшкат мидите на Яков. Може би щяха да разберат, ако някой предприемаше поклоннически пътувания до Грейсланд, последното място за отдих на Елвис. Но да ходиш до гроба на някакъв апостол, мъртъв от две хиляди години?

Ева можеше да си представи как изглеждат отстриани: пет разглезени от цивилизацията жени, отпавили се на поклонение, защото вече всичко са видели и направили в този свят. Кой знае дали обзавеждането в странноприемницата „Света Мария“ не бе избрано преднамерено. Умната Жинет, която толкова добре познаваше мотивите на пилигримите, бе предложила на гостите си точно това, което търсят: трудности, дискомфорт и неудобства — именно преживяванията, за които обичаш да разказваш у дома на чаша скъпо червено вино.

„Нормално“, мислеше Ева. Щом ще се прави поклонение, то това няма да е по царския път в посока към Сантяго де Компостела, където пилигримите бяха обичайна гледка. Тя се влачеше по непознат, лошо снабден с табели страничен път. Може би така изглеждаше и нейният живот. Ева сякаш отдавна се движеше по страничната пътека на живота.

На приятелките им беше все едно, че ги зяпат. Естел изглеждаше така, сякаш ей сега ще даде автограф на закачливия собственик на „Ле Баракуда“.

Ева усети облекчение, когато пресякоха магистралата над един мост и сивият бетон на оскъдно обраслите хълмове се загуби от очите им. Зад тях изчезнаха и Нарбон, и шумът на магистралата. Типичната за низината ниска растителност бе погълната от обрасла с дървета местност. По пътя танцуваха сенките на дърветата, които се люлееха от летния бриз: високи, наситенозелени кипариси от едната страна и разлистени широколистни дървета — от другата. На километри отук нямаше нито село, нито град, нито зяпачи. По пътя се намираще само бенедиктинският манастир „Фонфроад“, където дори нямаше вече монаси, но затова пък имаше ресторант с обслужващ персонал, състоящ се от съвсем млади хора. Няколко маси по-нататък бяха заети от двама италиански мотористи, които бяха прекарвали деня си със своите допотопни „Мото Гуци“ и сега обядваха. Те се интересуваха

много повече от персонала, отколкото от свежите зеленчуци в чиниите си. Но пък персоналът се отегчаваше от посивелите изирайдъри точно толкова, колкото и приятелките. Иначе храната беше страхотна.

Обядът започна със салата „Мескун“ от свежи зелени марули, зеле и цветни листа, с много зехтин, лимон и пресен хляб. После месо с картофено пюре, а за десерт — ягодов шербет. Юдит човъркаше омлета си. Приятелките с мъка се удържаха да не си поръчат вино към обилния обяд. Още дори не бяха преполовили заплануваното за деня. Вероятно щяха да останат тук до вечерта, ако не беше автобусната фирма „Шпац“ от Фулда, която изсипа на паркинга на абатството група жизнени пенсионери. Според табелата на автобуса тези пенсионери бяха на екскурзия „Катари и каталунци“ и се бяха отдали на кратко опознаване на Северна Испания, Андора и Южна Франция. Бяха бързи: три страни за девет дни, хапване за петнайсет минути, а пиенето, ако може, на крак. „Раз, прас“.

— Когато е на възраст, човек няма много време за прахосване — оправда Ева нетърпеливостта на пенсионерите.

Но когато първите започнаха да се оплакват на висок глас от мудността на обслужването, петте дами си плюха на петите. Искаха да отидат на място, където е тихо и където няма опасност да срещнеш досадни сънародници.

Ева се отпускате с всяка следваща стъпка. На пустия път, където нямаше работници и ухилени съдържатели на закусвални, които да ги гледат как изпълняват дълга си с пот на чело, тя се чувстваше като преродена. Както и без тежката раница. Изпълваше я гордост. Окрилена, Ева застана след обедната почивка до Каролине. Зад тях вървеше Кики, чието лице сякаш казваше: „Не ми се говори!“

30.

Кики не виждаше нищо. Нито абатството „Фонфроад“, сгушено живописно в една долина сред обраслите с гъста зеленина хълмове, нито красивите пъстри прозорци, които потопяваха изсечените вътрешни пространства в многоцветна светлина, нито обраслата в зелено аркада с двойни колони и сводове, нито розовата градина. Въпреки това тя откри нещо ново. Този път в себе си. Чувството на разкаяние.

Как можа да се случи това с Макс? Не беше любов от пръв поглед. А какво беше? Когато Кики започна при Талберг, Макс беше висок гимназист, чиито дълги ръце се мятаха около слабото му, непропорционално тяло, сякаш не бяха негови, а на някого друго. Моделчиците, при които бе заставен да ходи, за да усвои основите на занаята, го определяха като безнадежден случай. Работата с ръце, която му възлагаха, бе да налепи по стените помощни указания за следващия урок по френски.

Кики едва не падна от стола, когато преди няколко седмици Талберг ѝ съобщи, че ще прекара междусрочната си ваканция в нейния отдел, финансовата криза бе ударила яко техния бранш: на много места обемът на производството намаля, редица важни италиански клиенти фалираха, списанията за дома, които неизменно хвалеха продуктите им, вече не се издаваха. Във времена, когато бе обичайно старите служители да се заменят с евтини стажанти, не беше никак добър знак, ако се наложи да делиш едно и също работно място със сина на човека, който ти е шеф и художествен директор на фирмата.

Кики си представяше какво ще стане. Тя виждаше как много стажанти идват и повечето си тръгват. Сред тях имаше стеснителни, които немееха от благоговение, по-отпуснати, които не биха направили нещо, ако шефът изрично не им каже, а също и карьеристи, с голямо его и социална компетентност. Имаше и от добрите, които можеха да станат опасни за нея, защото проектите им бяха свежи, иновативни и секси. Към коя ли група щеше да се причисли Макс?

Първото впечатление от Макс беше, че е стеснителен. Направо забравяш за присъствието му, толкова сдържан беше той на първата среща. До брейнсторминга за реконструкцията на един шикозен хотел близо до гарата. Талберг искаше предложения от всички сътрудници.

В екипа се проведе брифинг. Колегите трябваше да се съобразяват с целевата аудитория и старинната конструкция, с маркетинговите анализи и най-новите изследвания за въздействието на цветовете и тенденциите в хотелския бранш. Един колега стигна дотам, че буквално разпори плюшеното фоайе и го обзаведе в пясъчносветли цветове, когато отнейде се чу музика.

Макс беше станал и сложил едно CD в компютъра.

— Най-напред трябва да се създаде усещане за пространството, преди да се разпердушини всичко — извини се той без всякакво смущение.

Вместо със суха теория, студиото се изпълни с меланхолична мелодийка. Контрабас на заден план, после заподскачаха леки като перце клавирни звуци. Един колега потупа циферблата на часовника си, стажантите се проснаха с кикотене на бюрата. Ако Макс не беше синът на шефа, всички щяха да имат определено мнение относно този вид загуба на време и щяха да си го кажат.

Кики се потопи в музиката. Песента я понесе по мокрия асфалт, в самотната нощ. И тя си представи жената, която, след като цяла нощ бе танцувала, прекосява фоайето на хотела с люлеещи се в ръката ѝ обувки с високи токчета и си поръчва на бара последно питие. Мелодията бе меланхолична и при все това жизнерадостна.

Кики смаяно вдигна поглед от скицника си. Четиринайсет дни бе работила страница след страница с Макс, без ни най-малко да се впечатли от него. Едва сега тя забеляза, че момчето с непропорционално телосложение се беше превърнало в истински мъж, който се облича подчертано небрежно, сякаш за да покаже, че няма нищо общо с парите на баба си и дядо си, нито със скъпите бутикови ризи на баща си. От фигурата му ставаше ясно, че отдавна е захвърлил виолончелото, за което е настоявала майка му, и сега се занимава със спорт. И все пак имаше чувство за музика.

Кики разбра какво иска да изрази Макс с песента. Тя много точно илюстрираше старинната атмосфера, която хотелът създаваше по неповторим начин. Наистина ли трябваше това да се разруши? Явно беше безмълвна реч за страховития и загадъчен чар, който се излъчваше от хотела.

— Каква беше тази песен? — попита тя, когато последните звуци се стопиха в помещението и последният стажант се бе завърнал пред компютъра си.

— Шведски джаз — обясни Макс. — Последните дни на лятото.

Кики не се нуждаеше от повече обяснения: музиката изразяваше злополучна ваканционна любов. За нея и песен можеше да се напише. От „Попис“ например.

Когато същата вечер потърси в You Tube Jan Johanson — Visa Fran Utanтуга и чу песента за втори път, разбра защо жената толкова харесва нощните хотели: може би е срещнала сродна душа на партито, от което току-що си е тръгнала.

Кики мълчаливо се усмихваше на тези спомени, докато не забеляза, че Каролине, която вървеше редом с нея по пилигримския маршрут, внимателно я наблюдава. Не казваше нищо. Въпреки това Кики се чувстваше длъжна да даде обяснение.

— Да, когато започнахме, знаех на колко е години. Не, проблемите няма да се решат от само себе си. Да, права си — побърза да добави тя.

Каролине се смая от тази остра реакция:

— Никой не те упреква, Кики.

Не беше и необходимо. Кики сама се упрекуваше. Според някои хора личният и професионалният живот не бива да се смесват. Тя никога не го е разбирала. Как може хората да работят един с друг, без между тях да се появят някакви чувства? За да създадеш нещо, трябва да вложиш чувства.

Докато колегите ѝ разработваха своята разрушаваща концепция, Кики и Макс работеха върху точно обратното предложение. От обсъжданията за плътност и прозрачност, за крещящи или убити цветове, за материи и усещания се стигна до словесна престрелка. От дразгите — до неочакваните комплименти, от скришните погледи над

чашите с кафе — до продължителни погледи и привидно случайни докосвания. Неговият афтършейв освежаваше застоялия въздух в печатницата, където плотерът изплюваше резултата от съвместната им работа. Главите им се докосваха, когато се навеждаха над готовата презентация.

Минаха три седмици, докато се появи реакция от Талберг. Нито похвала, нито какъвто и да е коментар. Само някакъв половинчат намек, че отсега нататък шефът ще им възлага по-трудни задачи. Тя получи имейл, с който той им предлагаше да направят проект за серията вази на ИКЕА.

Макс и Кики отпразнуваха успеха си в бара на „техния“ хотел, където един пианист придаваше на фоновата музика кокетен шепот. На раздяла Макс я целуна по устните. Секунда по-късно я помоли за извинение.

— Не е нужно да се извиняваш — отговори Кики.

Това беше началото. Началото на края. И началото на проблемите ѝ, които я преследваха чак тук във Франция. И то не само в преносен смисъл.

— А уж поклонничеството смъквало грижите от раменете ти — недоволстваше Кики. Тя се беше обърнала и установи, че Макс продължава да върви след тях. Кики не знаеше да плаче ли, да се смее ли. Аварийната спирачка, която бе дръпнала след шест седмици тайна връзка, беше отказала.

31.

— При теб всичко е толкова просто — призна Кики на Каролине.
— Имаш кариера, деца, сполучлив брак.

Каролине нищо не каза. Относно Филип можеше да се поспори.

— Господин доктор Зайц е на семинар на Съюза на домашните лекари — обясни секретарката, когато тя му позвъни сутринта.

— Моля?

— Провежда се винаги около петнайсети юни, госпожо Зайц. Вече десет години — поясни не без скрит упрек гласът отсреща. — Доктор Зайц ви изпраща поздрави и каза, че ще се обади, когато се прибере.

Значи вчера Филип се е обадил на секретарката си, но не и на собствената си жена? Може да е било разговор на живо. Филип страдеше от тежка фобия към таксите на мобилните телефони. Откакто преди седем години по време на отпуската си в Италия бе набутан от една напориста пациентка да плаща стотици евро за телефон, той бе твърдо решен да прекратява всякакви разговори, когато е в чужбина, понеже за него телефонните компании са банда престъпници и трябва да бъдат бойкотирани по всякакъв начин, Филип дори не забеляза, че таксите са намалели. Той използваше мобилния си телефон само в крайни случаи. Тоест никога.

— Каролине просто е случила на мъж. Филип никога не е бил толкова безпомощен, когато трябва да се погрижи за себе си, като Фридо — съгласи се Ева. Тя се задъхваше. Ходенето ѝ идваше малко в повече.

Приятелките имаха право: Филип готвеше, Филип пазаруваше, Филип знаеше къде се намира прахосмукачката и за какво се използва. Той носеше ризите си на химическо чистене и вземаше оттам и ризите на Каролине. Само дето не обичаше да говори по телефона.

Каролине я беше яд на себе си заради семинара, както и заради коментара на секретарката. Не можеше да си го прости. Явно не беше чула за него. Защото главата ѝ беше още в съда, а краката ѝ — вече на

поклонническото пътуване. Може семинарът да беше за Филип толкова естествен, че да не се налага да я уведомява специално. Нея и без това нямаше да я има.

Комплиментите на Ева и Кики увиснаха във въздуха. Вместо да говори за брака си и за фобията на съпруга си към телефоните, тя предпочете да смени темата:

— Какво толкова е направил Макс, че си му сърдита?

— Иска да ме представи на родителите си. На неделния голф — обясни Кики с драматичен тон.

Каролине гръмко се изсмя:

— На това му казвам аз сериозна причина за скъсване.

— Не е нужно нещата да са толкова официални. Особено пък представянето на баща му. Това беше флирт, глупава грешка.

— Явно Макс вижда нещата по друг начин — каза Ева и погледна назад.

Кики и Каролине проследиха погледа ѝ. Междувременно Макс ги беше настигнал и чинно вървеше до Юдит, която тъкмо му показваше една снимка на Арне. Тя разказваше нещо, жестикулираше и се смееше. Юдит изглеждаше така непринудена, както от дълго време не бе изглеждала.

— Какво прави Макс тук? — попита объркано Кики.

— Прави това, което ние от месеци напразно се опитваме да направим — развеселява Юдит — отгатна Каролине.

Наистина отзад се чуваше весел смях.

— Не може да постъпва така — възрази Кики.

— Вероятно Юдит се радва, че може да говори за Арне на човек, който няма да я разпитва за дневника — не отстъпваше Ева.

По-добре да не го беше казвала. Защото веднага обърка стъпките си и се задъха. Каролине я изгледа критично.

— Ей сега ще ми мине — каза запъхтяно Ева. Множко ѝ дойдоха пилигримските задачи. Трябваше да избере едно от двете. Да ходи или да говори.

— Макс ми изглежда симпатичен — рече Каролине.

— Той е на двайсет и три — прекъсна я Кики. — Когато се е раждал Макс, аз съм била на тринайсет и за първи път съм се целувала с език. С Робърт. Най-отвратителната целувка в живота ми. Цяла събота и неделя се мъчех да излича от себе си допира с това мокро

нещо. Когато съм преживявала първата си сърдечна травма, Макс е ревал за биберона си.

Ева само се засмя.

— На кого му пука в днешно време от разликата във възрастта, Кики? — подхвърли Каролине и поклати глава.

Отговорът на Кики дойде като изстрел от пистолет:

— На мен! На мен ми пука. Аз съм рядко консервативна.

Дори и без да говори, Ева трудно поддържаше темпото на приятелките си. След „Фонфрoад“ те предприеха дълъг маршрут нагоре по Мон Гран. Сто четирийсет и пет метра височина бяха твърде много за Ева. Тя забави ход. Оставаха ѝ сили само колкото да представи нещата така, сякаш това е желанието ѝ.

— Ще погледна какво правят другите — излъга тя.

32.

Ева изостана. Каролине и Кики продължиха с непроменено темпо, без да прекъсват разговора си. Известно време Ева успяваше да се движи редом с Юдит и Макс. До ушите ѝ стигаха само откъслечни думи.

— С Арне се запознахме в една библиотека за езотерична литература — говореше Юдит. — Той ме наблюдаваше през цялото време. А после дойде при мен с книга в ръка. „Това ще ви хареса“, каза ми. И беше прав.

Ева се почувства виновна, когато чу колко весело звучи гласът на Юдит. Изведнъж си даде сметка, че Макс прави нещо, което на тях никога не им се удаваше: той слушаше внимателно как Юдит му говори за Арне. А те подсъзнателно очакваха, че след толкова месеци от смъртта на съпруга си тя ще подхване друга тема. Макс беше нещо коренно различно. Той не изразяваше мнение. Нито за Арне, нито за продължителността на поклонението, нито за дневника.

— И веднага сте разбрали, че това е вашият човек? — попита той.

Юдит толкова се трогваше от стари истории, че Макс мигом ѝ легна на сърцето.

— Може ли да минем на „ти“? Аз съм Юдит.

— Макс.

Погледът му се насочи към Ева, която се опитваше да върви с тях. Беше ѝ невъзможно да говори. Успя само да вдигне ръка. Макс, който от един час бе посветен в тайните на петте приятелки, знаеше това.

— А вие сте Ева, нали?

Ева кимна. Представяше си как са я описали Кики и другите. То какво ли биха могли да кажат за нея? Тя самата не знаеше: с тези четири деца пет години и половина бе сновала само между родилното легло, бебешкото кошче и пералнята. Ева изостана още. Не можеше да спазва дори темпото на Юдит и Макс.

— Трябва да го направя... — Какво всъщност трябваше да направи? Единственото, което ѝ хрумна, беше само детинското „за тигърчето крал“. Още едно от животинските словосъчетания на Давид, за които тя не можеше да разбере откъде се е сетил. Всъщност единственото нещо, което ѝ се бе опирало досега.

„Кралят на тигрите“ беше нарицателното наименование на една броня на вермахта от Втората световна война. Ева нямаше представа какво може да е общото между Хитлеровата експанзия и това, че трябва да се направи нещо. Обяснението на Давид, че и двете са гадни, ѝ се струваше незадоволително.

— Трябва да го направя за тигърчето крал — беше глупавият израз, който бе чула Ева и който ни най-малко не съответстваше на това, което я вълнуваше. — Трябва да седна — беше точният израз за намерението ѝ.

Отзад се чуваше пронизителното тракане на куфара на Естел. Тя го влачеше с плавно темпо нагоре.

— Извинявай, Ева, но ако се забавя при теб, ще изгубя плавния си ритъм.

И така, Естел също отмина. На Ева пак ѝ се случи същото. Отново изостана последна. И през следващите дни едва ли щеше да мръдне от тази позиция.

33.

Дни и километри минаваха покрай Ева. Пътят се точеше все през едни и същи пиниеви гори, чиито форми вече бе опознала и отвътре, и отвън, през маслинови горички и лозя. Каролине, която както винаги беше идеално подготвена, показваше забележителностите на местността: църкви с интересни фрески, манастири, които днес се обитаваха само от филипинки. Многобройните руини предлагаха на Каролине възможността да разкаже за верската общност на катарите, които преди осемстотин години разпространявали в Гралсбурген тайното си учение, докато папата не ги обявил за еретици. Вековете минаваха покрай Ева в бърза последователност. Докато в разказите на Каролине избиваха катари, детронираха князе, плячкосваха замъци и развиваха лозарството, Ева се бореше със себе си.

Ева имаше бодър дух, но слабо тяло. С всеки следващ ден от поклонническото пътуване тя си даваше сметка, че не бе създадена за тази форма на покаяние. Да се носи от едно селище на друго, да опакова, да разопакова, пак да опакова, като прекарва едната нощ на квартира, другата на хотел, третата в странноприемница. Кога по-добро, кога по-лошо като стая, храна, вино, закуска и после пак на път. Когато пристигнаха в китното селце Лаграс, имаха усещането, че времето е спряло от четиринайсети век насам, самата Ева се чувстваше като в средновековно село. Село, изравнено със земята. Дори не може да види пазара, който уж се провеждал всяка събота в Лаграс. От пътуването с автобус и такси до Каркасон и после до Франжо, които дадоха възможност на петте — и на Макс — да си отдъхнат, тя разбра също толкова малко, колкото и от пътуването на следващия ден до Мирпоа. Ева висеше безсилно под дървените аркади в един бар и отпиваше от своята перие с лимон, докато приятелките ѝ кръстосваха четириъгълния площад, църквата и магазините в двуетажните постройки, а Макс небрежно си почиваше на тревата. От подпорите на

къщите към Ева гледаха красиви жени и ужасяващи чудовища. Как да се наслади на нещо, когато в следващия момент трябваше да го изостави и да продължи пътя си?

Да върви. Да върви. Да върви. Пътят, приятелките и техните проблеми потъваха в мъглата на постоянната физическа преумора. След леките за изкачване хълмове на първия етап и удобното, продължило два часа и половина пътуване с автобус между Мирпоа и Сен Жирон, на Ева ѝ предстоеше истинското предизвикателство. Пред нея се простираха Пиренеите. Наистина, само предпланината. Но за Ева и това беше достатъчно. С тежки стъпки тя се влачеше по Кол дю Порте д'Аспе. Връх, който бе коствал нервите на много участници на Тур дьо Франс и живота на един италиански колоездач. Беше шести ден. Предстояха им още сто и петдесет километра.

Една детска песничка не излизаше от главата на Ева.

— Едно и две, и три / калпак, бастун, чадър / напред, назад, встрани / едно и две, напред върви.

Някога с тези безсмислени стихчета тя мотивираше Давид и Лене, когато малките им крачета отказваха да ги носят от градината до вкъщи. По-късно, когато се родиха Фридо младши и Анна, тя престана с този начин на убеждаване. При четири деца не можеше да си позволи да изготвя на всеки индивидуална програма за мотивиране. Понякога не ѝ стигаше търпението и умножените по четири претенции ѝ идваха в повече. И я уморяваха.

— Едно и две, и три.

Гъсто обраслият планински пейзаж трептеше, пътят се виеше, а слънцето размекваше мускулите ѝ. Ева затърси шишето с водата си. В него не бе останала нито капка. Дори една-единствена капчица. Нямаше да се справи. Не беше толкова издръжлива като приятелките си, които както обикновено я чакаха на разклона. На Ева ѝ оставаше последното спасение на пилигрима: тя склучи ръце и отправи кратка и гореща молитва към небето.

— Помогни ми, свети Яков! Помогни на една бедна пилигримска душа — извика не без патос тя.

Естествено, нищо не се случи. Още няколко метра, и Ева щеше да се свлече на сухия пясък. На колене. Тя. Не. Можеше. Повече. Може

би трябваше по друг начин да се говори с апостола. С нарастващо отчаяние Ева повтори молбата си:

— Скъпи Сен Жак, побързай. Телепортирай ме.

Пак нищо не се случи.

Ева вдигна палец. Това бе отчаян жест. Тъй като в това затънтено място не минаваше къорова кола. Навред царяха простор и самота. От нейде се чу лай на куче, една мравка полази по ръката ѝ. Беше твърде слаба, за да се пази. Свали раницата си и падна настрани.

Ева се намираше в края на своето поклонническо пътуване. Тя лежеше неподвижно на земята, сякаш бе достигнала собствената си крайна цел. Над главата ѝ чуруликаха птички. Ако цвърченето им се усилише, нямаше да мине много време, и грабливите хвъркати щяха да разберат, че тук има лесна плячка. Ева чакаше всеки момент да чуе пляскането на могъщите крила на орел. Но вместо това се чу дрезгавият рев на мотор. Изсвистяха спирачки. Тя вдигна уморено глава.

Когато облакът прах се слегна, пред нея лъсна триколесен яркочервен мини пикап. От рязкото спиране в малкото ремарке затракаха бутилки портокалов сок, затъркаляха се един през друг домати и южни плодове. Изпадна една кошница със сандвичи. Какво беше това? Фата Моргана, която заблуждава пътниците? Мираж? Вратата откъм мястото до шофьора се отвори със скърцане. Като в лупа на времето.

Всичко това напомняше на Ева за уестърните, които обичаха да гледат синовете ѝ. Секунда преди голямата развръзка. Вятърът разпръсква пясък и слама над прашния селски площад. Противниците се чакат в засада. Музиката става заплашителна. Имаш чувството, че ей сега ще се случи нещо. Напрежението виси във въздуха.

Само че това не беше уестърн и нищо не заплашваше Ева. Без да се замисля, тя тежко се надигна, намести изтощените си крайници и се затътри към колата. Караше я един здравеняк с огледални слънчеви очила и петдневна брада. Макар че колата му достигаше най-много четирийсет километра в час, той имаше излъчването на наперен изирайдър. На пръв поглед не будеше особено доверие. В Кьолн това

щеше да е идеалният момент да избягаш с писъци. Мъжът протегна ръка на Ева и лаконично се представи:

— Жак.

Ева засия с цялото си лице:

— Знам.

Без да се колебае, тя се пъкна заедно с раницата си в паянтовия автомобил. Жак се смая от естествения начин, по който Ева се настани до него. Той избухна в гръмогласен смях и повдигна слънчевите си очила. Под тях се разкри едно загоряло от слънцето, приветливо лице, с многобройни бръчици. Жак избърса сълзите от очите си и докато още се смееше, рече:

— Чудеса не мога да правя, но мога да ви закарам до нашия хотел.

Ева кимна. Не беше и очаквала друго. Тя се облегна на отворения прозорец, вдигна очи към небето и каза една-едничка дума: — Благодаря.

34.

Докато Ева се молеше, Естел вървеше направо, без да спира.

— Ама че глупаво нещо — ругаеше тя на глас.

Естел беше бясна на куфара си. Не бяха изминали и половината път, а на нея вече ѝ беше писнало от неприятното лашкане. А уж Ив бяха помислили за всичко. Достатъчно собствено тегло, подвижни, приспособени за неравен път колелца с разширени междурелсия, големи и меки като на ролери. Дори на гърба му Ив бяха сложили презрамки за раница. Естел обаче беше твърдо убедена, че отдавна е минала възрастта, в която обикаляш света с багаж на гърба си. Ако сме честни, тя не е и била в тази възраст. Докато нейните състуденти обикаляха с раници на гърбовете след някой индуски гуру в търсене на душевен покой, Естел си беше подсигурила охолен живот наготово. Както у дома, така и на почивка. Не можеше да проумее защо Кики толкова обича да пътува без пари, без предварителна подготовка и без план. Всяка година тя влачеше армагани от далечни страни. Матийо изчезна сам, останалото беше предимно от материално естество и се изгуби при честите местения на Кики. Един комплект винени чаши, които тя с мъка си беше пренесла на гръб чак от Мексико, защото не могла да устои на дебелилото стъкло с въздушни мехурчета, преживя своя крах, когато някаква ревнива съпруга се появила в дома ѝ, за да говори с нея. Неведнъж полицията се хващаше на уверенията на Кики, че няма представа, че любимият ѝ е женен.

Дръжката за влачене на куфара се изплъзна от ръката на Естел и той падна на земята. Колелцата отново се бяха натъкнали на препятствие. Тя се наведе, вдигна отново дръжката и с мъка намести куфара върху стойката му. Рамото я болеше, а мехурите по дланите ѝ нарастваха. Километровото стръмно изкачване бе превърнало куфара в олово. Каролине имаше лепенки в раницата си. Само че тя беше на няколко метра пред Естел. Тя забърза темпото си и се отпусна на един

камък. Кой казва, че „подвижните колелца превръщат пренасянето в удоволствие“? Това си беше чисто мъчение. Естел ядно смени ръката, когато писукането на един клаксон я накара да се дръпне от пътя. Зад нея се носеше ръждясал мини пикап. Един от многото, които сновяха из местността. Особеното в това возило беше главата на Ева, подаваща се от него. Приятелката, която, откакто бе с Фридо, не бе поглеждала друг мъж, седеше сгъчкана в малката шофьорска кабинка с някакъв непознат и сияеше така, сякаш лично беше срещнала Божията майка. Какво, за бога, правеше Ева?

— Странноприемница „Дьо ла Пе“ — извика тя от колата, докато минаваше покрай приятелките. — На осем километра оттук.

— Не може така. Не е честно — нареждаше Естел.

Но пикапът вече трополеше към Юдит, която се изуми от дързостта на Ева да се откъсне от групата.

— Така не се прави поклонение — извика тя укорително, което не помрачи доброто настроение на приятелката ѝ.

Ева беше помислила и за другите:

— Определих кой къде ще спи. Предвидих и Макс.

През последните дни той се беше превърнал в неразделна част от туристическата група. По свой си начин. Не се буташе напред. Нито се смесваше с другите, спазваше дистанция, а понякога по цели часове ставаше съвсем невидим. И когато се качваха в автобус, отново се появяваше. Просто беше един от тях. И сега Макс махна приветливо на Ева, когато колата мина покрай него, за да се приближи към челната част на групата.

— Жак ни предлага подслон — извика Ева на Каролине и Кики. — Ще ви чакам.

Колата се отдалечи, облакът прах се слегна, шумът на мотора заглъхна. Останаха само пътят и жените, които вървяха по него. Камък след камък. Стъпка след стъпка. Метър след метър. И в тази благоговейна тишина се чу металически звук. И после ругаенето на Естел. Никой не обърна внимание. Това бяха обичайните шумове, които вървяха един след друг и ги съпътстваха по време на цялото поклонение. Като светкавица и гръм.

35.

Малкият триколесен автомобил се клатушкаше в засилено темпо по каменистото шосе. Жак разказваше за овчаря, който вече бил четиринайсето поколение в този занаят, за следите от мечка, намерени предишния ден, за хитри овце и бурни кавги. В района имало повече организации за борба с мечките, отколкото съответните животни. Въпреки това неотдавна някакъв откачен ловец застрелял едно животинче.

Жак можеше да качва колкото си иска мечки по гърба на Ева^[1] (щом като ще си говорим за мечки): тя чуваше само половината от това, което той цветисто ѝ описваше. Умората ѝ бе отнела способността да се замисли за ситуацията, в която се бе поставила — да се отдели от приятелките си и да тръгне с някакъв чужденец, на когото знае само малкото име. Ева нямаше представа къде отива и какво ѝ предстои. Най-необмислено се беше забъркала с някакъв непознат като жадна за живот тийнейджърка. Чувството беше невероятно.

Докато той говореше за нашествието от мечки и откачения ловец, тя се чувстваше сигурна. Гледаше с любопитство мъжа на шофьорското място. И той като нея не беше много млад, но все още не бе и стар. Животът беше изрисувал многобройни линии по лицето му. Личаха си вятърът, времето и трудностите, през които е преминал Жак. Ева усещаше бедрото му, топлината, която то излъчваше. Още малко, и щеше да положи глава на силното му рамо. Но преди да успее да прояви тази дързост, автомобилът с пресипнало скърцане спря пред една помпозна сива каменна постройка, която приличаше на индустриална. Трите етажа на странноприемница „Дьо ла Пе“ се издигаха направо на скалистия хълм, с изглед към малка маслинова горичка. Издадените напред корони на вкоренените в оскъдната камениста почва дървета говореха за вековна традиция и усилена

работа. На входа се кипреше овехтяла картина, изобразяваща гълъба на мира с маслиново клонче в човката.

— Някога тук са трошали маслините, после са ги мелели и пресовали. Когато през шейсетте години родителите ми купили това място, мелницата била съсипана. Мечтата им била да създадат тук място за срещи на млади хора от цял свят. Оттам и патетичното му име. И общите спални — обясни Жак.

Странноприемница за млади хора ли? С общи спални? В името на разбирателството между народите? Боже господи! Защо не се осведоми по-точно за подслона, който тъкмеше за приятелките си? Те вече имаха няколко кошмарни нощувки зад гърба си и наистина заслужаваха нещо по-добро от някакво общежитие, предназначено за младежи. Това, че можеш цяла нощ да се веселиш, без да безпокоиш съседите, едва ли можеше да се нарече съществен плюс за приятелките.

Тя се огледа критично: в градината висеше простряно пране, някакъв празен кафез за птици се люлееше в мертеците, дървените талпи бяха проядени от дървояди, а паяците неуморно плетяха своята мрежа. Защо да търси друг подслон? Старата маслинова мелница на Жак ѝ харесваше.

Докато внасяше вътре продуктите, които бе докарал, той побутна Ева да седне на един от плетените столове, разположени на сянка под чинарите, и да го изчака.

— Облегни се удобно, нищо не прави и се чувствай като у дома си — предложи Жак на Ева.

Ева се наслаждаваше на спокойствието. Отдавна бе копняла за момент като този. Откога не бе имала време само за себе си? Не беше нужно да върви, нито да се грижи за някого, нито да пазарува. В Кьолн беше по цял ден на разположение, за да няма спънки в семейното битие, Фридо проявяваше спортен хъс. Дълго се опитваше да пречупи перфекционизма на жена си. Давид каза при последното си обаждане, че масата в кухнята вечер обикновено изглеждала така, както са я

оставили сутринта на закуска. Стриктно избраното меню било заменено с пици по домовете.

— Радвам се, когато сутрин успея да изпратя навреме децата на училище. А аз — да не закъснея за работа — призна си Фридо. — Вече дори позакъснявам за заседанията. И познай какви са последствията. Никакви. Светът не се срутва от това.

Ева се беше засмяла на телефона. Тя живо си представи как мъжът ѝ се носи из кухнята в своя елегантен, състоящ се от три части костюм тип „днес-имам-заседание“, и в старателно излъсканите си ръчно изработени обувки, за да изпълни точно сутрешните си задължения. Сигурно в офиса си имаше екселска таблица, с която да оптимизира процесите. И как всяка сутрин се паникьосва от спрелия будилник, изкипялото мляко и плитките на Анна.

— Лене казва, че приличам на Пипи Дългото чорапче, ударено от ток — беше казала дъщеря ѝ. — А татко се справи по-добре от вчера. — Въпреки злополучната си прическа тя звучеше весело. — Хубаво е, че тати има повече време за нас — призна на майка си тя.

Вътрешно Ева се радваше, че на съпруга ѝ е дадена възможност да се прояви като връзвач на плитки и ловец на върколаци. Може пък тя наистина да отнемаше нещо на Фридо и децата, като се грижеше за всичко. Това, което се случваше сега в Кьолн, си беше в реда на нещата. Не беше повод за тревога.

Ева се залюля на плетения стол, затвори очи и зачака да я обземе райско спокойствие. От наклонения и облепен с фолио прозорец зад гърба ѝ долитаха шумове, подсказващи, че това е кухнята. Отваряха се и се затваряха вратички на шкаfoве, тракаха съдове, един нож се стовари върху дървена дъска, зацвърча мазнина. Навън се появи облак: апетитна миризма на чесън, мащерка и дафинов лист, смесени със зехтин. Това беше по-интересно от всякакво безделие. Така да седи, да мълчи, да размишлява и, боже мой, да пропилее деня? Това не беше за нея.

Ева влезе с любопитство в къщата. Към кухнята се отиваше по един изненадващо висок коридор с тежка тъмна дървена ламперия и

яркочервен теракот. На варосаните в бяло каменни стени бяха окачени инструменти, които говореха за някогашната функция на тази постройка. Пожълтели снимки свидетелстваха за повратната история на маслобойната и на хората, които бяха работили тук.

Векове наред пред тази къща са позирали сериозни и отрудени работници, станали по-късно войници в униформи през Втората световна война. Черно-белите фотографии висяха до поизбелелите цветни снимки от следвоенно време и съвременните лъскави портрети. Семействата от снимките — съответните собственици — ставаха в продължение на десетилетията все по-малки, докато през шейсетте години на тяхно място се беше появила пъстра хипи комуна. Едно голо момче с рошав перчем се беше изплезило дръзко на фотографа. До него — мъж и жена пред изрисуван автобус Фолксваген. Тя — весела, с черна къдрава буйна коса, която едва се удържаше от една лента на челото, той — дългокос, с корона от пера и панталони чарлстон. Възможно ли бе това да са Жак и родителите му?

Още една интересна снимка: на видно място бе окачена уникална групова фотография, на която Жак беше сред дузина мъже в дълги червени роби. Коя ли беше организацията, в която членуваше той? Все още ли имаше тайни общества в тази област? Мъжете не изглеждаха особено святи. По-скоро приличаха на съдии от федералния конституционен съд, срещнали се на къолнския карнавал. Наместо белите островърхи нагръдници, които красяха тогите на висшите съдии в Германия, мъжете на снимката носеха лъскави, кръгли глинени гърнета, окачени със зелена лента на врата.

— Членовете на Академията по приготвяне на касуле^[2] — каза един глас зад гърба й.

Ева се стресна. Жак се бе приближил незабелязано до нея. Тя беше толкова погълната от снимките, че не го чу.

— Касуле? — Заради високите тавани ли гласът й прозвуча толкова странно? Или беше от физическото присъствие на Жак, което я напрягаше?

— Специалитетът на баба ми — обясни той. — Тя е от Каstellнодари. Меката на касулето. Тази вечер може да го опиташ.

— То ли мирише толкова апетитно? Може ли да помогна? — попита Ева ентусиазирано. Да бърка в чужди тенджери беше много отпусканско от това, да седи в някакъв плетен стол и да зяпа маслиновите дървета. Можеше да научи нещо ново. Вместо отговор Жак отвори вратата на кухнята.

[1] Да качиш мечка на гърба на някого — да го баламосаш (нем).
— Бел.прев. ↑

[2] Боб с месо в гърне. — Бел.прев. ↑

36.

„С всяка стъпка получаваш отговор“ — бе упоменато в един сайт, който трябваше да представи на потенциалните пилигрими привлекателността на безкрайното ходене пеша.

„Що за кич“ — си беше помислила Каролине у дома. Сега това изречение бе придобило съвършено ново значение. Това не беше кич, а чисто безумие.

На всяка стъпка Каролине се натъкваше на нови въпроси и вълчи ями. Последните дни показаха, че петнайсет години не стигат, за да опознаеш истинския Аз на някого. Или това беше заради Пътя? Дали пилигримството не разкриваше качества, които оставаха скрити във всекидневието? Само допреди три часа тя бе готова да се обзаложи, че Ева е последната, която ще се качи в колата на непознат и ще отпраши с него в неизвестна посока.

„С всяка стъпка възниква нов въпрос“, така трябваше да гласи изречението. Не само Ева изглеждаше променена. С всеки изминал ден от поклонението поведението на Кики, която не разменяше и дума с Макс, също ѝ се струваше загадъчно. Тя се отнасяше към него като към мебел, която всеки ден подминаваш, без дори да я забележиш. Каролине бе виждала как мъжете в живота на Кики идват и си отиват, но с никого от тях Кики не се бе държала по този начин.

— Viens ici! Viens ici! Vite! Vite! Vite!^[1]

Тези възбудени гласове изтръгнаха Каролине от мислите ѝ. Две полски работнички викаха високо и трескаво ръкомахаха. Техният френски беше развален и неразбираем. В съдебните документи наричаха този тип хора с ужасната дума „миграционен пълнеж“. Двете жени от „миграционния пълнеж“ така възбудено жестикулираха, че Каролине и Кики, които вървяха плътно една до друга, интуитивно предположиха, че се приближава някоя подивяла мечка, готова да ги глътне за обяд.

Без да подозират какво им предстои, Каролине и Кики най-безстрашно прескочиха вратата на оградата, която разделяше пътя от полето. Само за да установят, че тази история, с общуването между чужди култури, е история, изпълнена с недоразумения. Нямаше никаква опасност. Напротив — работничките искаха на всяка цена да направят нещо добро за тях. Сигурно вярваха, че всички поклонници на Яков са бедни и разчитат на милостиня и не допускаха, че продоволствената помощ, която предлагаха с думи и жестове, би могла да се изтълкува като натрапничество.

Петте дами току-що се бяха нахранили в предишното село. В закувалнята на супермаркет „Интермарше“ те се насладиха на огромни препечени сандвичи със сирене. Само че това нямаше значение за работничките. Доколкото Каролине успя да разбере нещо от разваленото им и изпъстрено с диалекти говорене, стана ясно, че двете са дълбоко убедени, че да помогнеш на пилигрими е не по-малко свято, отколкото сам да се отправиш на път към някое свято място. Бог вижда добрите дела. Дали пилигримите наистина са изтощени, гладни и нуждаещи се от помощ беше с второстепенно значение в представите на полските работнички.

Нямаше как. След като се разбра, че вече са се подкрепили в закувалня в Порте д'Аспе, трябваше поне да опитат от киселите ябълки (това беше предложеното продоволствие, не друго). Полските работнички се прекръстиха доволни. А Каролине и Кики продължиха пътя си. На всяка стъпка — приключение.

[1] „Насам! Насам! Бързо! Бързо! Бързо!“ (Фр.). — Бел.прев. ↑

37.

Дружното хрупане на ябълки не попречи на Каролине да се върне на темата, която я занимаваше от няколко дни.

— Това, което не разбирам в тази история с Макс...

— Ти обаче не се отказваш. Трябваше да станеш адвокат — засмя се Кики.

Каролине не се остави да я баламосат.

— От години търсиш нещо сигурно — отвърна тя.

Кики мигом я прекъсна:

— Какво мислиш, че ще се случи, когато Макс ме представи на шефа ми като негова снаха?

Каролине остана невъзмутима:

— Ще пресметне колко е възрастовата ви разлика.

— Ще ме изхвърли — поправи я Кики.

Адвокатката обаче имаше собствено виждане по въпроса:

— Защото разглеждаш малолетни ли? Не става. Макс е пълнолетен.

На Кики не ѝ беше до шеги. Тя знаеше, че приятелките ѝ се отнасят критично към това, че често сменя мъжете. При това, без да бъде ни най-малко неморална. Просто нямаше план. Също като при проектите. Някои колеги направо си представяха готовия продукт. Но не и Кики. Тя трябваше първо да го скицира, да пробва различни варианти, да види предмета, да пипне с ръце материала. Кики първо чувстваше, после мислеше и решаваше. Как можеше да знае дали обича някого, ако не е опитала да бъде с него, за да види как ще потръгнат нещата? Любовта не е чувство, което те връхлита ей така. За нея любовта беше действие. Да обичаш, означаваше да действаш и да опитваш. Беше като изкуството и професията: не можеш да твърдиш, че си добър сладкар само защото всеки ден си залепвал нос на витрината, без да опиташ сладкишите.

— Ти прилагаш евристичния метод в любовта, с пробата и грешката. Тестваш мъжете по определена система и се надяваш, че

така ще откриеш правилния.

За пробата и грешката Кики беше наясно. Затова и завързваше запознанства. Какво обаче беше „евристичен“?

— Това е изкуството с ограничени знания и малко време да стигнеш до добро решение — обясни Каролине.

Това Кики вече можеше да го разбере. Тя не знаеше нищо, а времето летеше.

— Защо все на мен? — измрънка тя. — Всеки път, когато се запозная с някой мъж, той или се оказва женен, или твърде отдаден на кариерата си, или пословичен кръшкач. Сега пък налетях на тийнейджър.

Във всеки случай беше откачено: как може човек в средата на трийсетте да има толкова романтични представи за любовта? Във всички женски списания пише, че сериозните връзки имат странични ефекти: като чорапи под дивана, оставена отворена паста за зъби и еднообразен секс. Как може да ти се струва атрактивен даден мъж, когото гледаш колко усърдно си мие зъбите или си реже ноктите? Не е чудно, че това слага край на романтичната комедия, в която влюбената двойка се прегръща и промълвява думи като „Докато смъртта ни раздели“. Това, което следва, се определя с думите „грижа за връзката“. Кики бе виртуоз на началата, но не умееше да поддържа започнатото.

— Обичаш ли Макс? — попита предпазливо Каролине.

Кики отговори уклончиво. Каролине не разбра нищо конкретно.

— Ако Талберг ме изхвърли, къде ще си намеря друга работа? Кой ще ме наеме? На четирийсет си и стар, и скъп. Трябва да видиш нашите стажанти. Откакто започна финансовата криза, те направиха шеметна кариера и струват на Талберг някакви си триста евро на месец.

— Обичаш ли го? — настояваше за отговор Каролине.

Кики хвърли поглед към Макс, който вървеше на почетно разстояние след тях, и дръзко ѝ намигна. Тя се изчерви. Каролине се усмихна дяволито.

— Не. Разбира се, че не — отхвърли всякакви подозрения Кики. — Не го обичам.

Тя се зарадва, че телефонът на Каролине позвъни и рязко сложи край на разговора. Коя от двете бе по-облекчена? Кики, която бе избавена от неподкупната проникателност на Каролине, или самата

Каролине, на дисплея на чийто телефон светеше името, което ѝ трябваше?

— Филип. Най-последно!

38.

— Ааа. Ааа. Ааа! — пъшкеше Естел.

Всяка стъпка беше изтезание. Не краката я боляха. За своя собствена изненада тя беше налучкала ритъма, който ѝ помагаше да се придвижва, без да се уморява. Непрекъснатото ходене се бе превърнало в нещо нормално. Нужен ѝ бе само някой, с когото да си поприказва. Или иначе казано, събеседник.

— Скучно ми е така сама — казваше си тя и поздравяваше всеки пилигрим, пътник или турист, който ѝ се изпречеше на пътя и за когото разбереше, че знае немски език. Понякога се убиваха цели часове в такива разговори.

Тя обичаше някой да ѝ разказва за живота си. Особено впечатлена остана от разказа на един бивш министър с прошарена коса, който тръгнал на поклонение, понеже след два мандата бил изоставен не само от своята партия, но и от семейството си.

— Осем години отсъствах от къщи. Дори кучето не знаеше, че съм свой човек — жалваше се той.

За жалост Естел загуби министъра по време на един обяд.

На негово място тя срещна в местния хранителен магазин, където можеше да се пазарува ядене и пиене в късните часове, завеждащия щетите в една застрахователна компания, чиято цел била да се дистанцира за малко от проблемите на своите нещастни клиенти. След него се появи Ханна, току-що напуснала работа фризьорка, с ясна представа за това, какво очаква от пилигримството: тя искаше да срещне или Бог, или нов мъж. Господарят на мирозданието будеше у нея възторг не по-малък от този към мъжете. Естел съжаляваше, че никога няма да научи как е протекъл нататък животът на тези двама души. След едно разклонение те се бяха изгубили завинаги. Най-често се срещаха двойка учители от Рейнланд-Пфалц, излезли във ваканция. Все на възраст в края на петдесетте, преподаващи немски и география, носещи рула тоалетна хартия и компютърни распечатки с указания, свързани с историята на изкуството. Хората се срещаха, провеждаха

много лични разговори в продължение на един-два километра, а после се разделяха с едно кратко „Желая ви приятен ден“.

— Аз съм единственият пилигрим, който не преживява сериозна житейска криза — констатира след няколко дни Естел.

Бракът ѝ беше безупречен. Мъжът ѝ притежаваше много качества. Можеше да печели пари, да купува картини и да ги окачва навсякъде, да замазва станалите прекалено големи дупки от дюбели, да паркира новата кола и да носи закуската в леглото. И да се смее на вицовете ѝ. Какво друго ѝ трябваше?

— Може би пилигримството те прави щастлив, защото установяваш, че има много по-зле от теб — предположи тя.

Така че не вглеждането в собствения живот, не ходенето пеша ѝ причиняваше дискомфорт. А куфарът, който се измяташе на всяка неравност. Ръцете ѝ горяха. На дясната ръка се виждаха наченките на кървави мазоли.

Мазолите бяха любима тема на разговор сред пътуващите. Един от учителите я посъветва да прокара с една игла конец през мехура и да го върже на възел. За няколко дни конецът щял да изсмуче течността и кожата щяла да изсъхне. Това щяло да помогне и да облекчи болката. Жена му залагаше на собствената урина, а Юдит — на самовнушението.

— Концентрирай се върху физическите усещания за болка, а не върху свързаните с нея чувства — беше посъветвала същата сутрин Юдит Естел, когато последната със звучно охкане хвана дръжката на куфара.

Но Естел нямаше навика да се занимава с такива умствени щуротии. Едва ли щеше тепърва да се опитва. Вместо това вече три километра тя водеше вътрешна борба между способността си да страда и суетата. Католицизмът не беше за нея, даде си сметка Естел. Но тя си знаеше това още от дванайсетгодишна, когато за кратко бе гастролирала в едно католическо девическо училище.

— Любовта на Исус Христос личи от неговата необикновена саможертва — наставляваха строго монахините своята нова ученичка.

Изискваната готовност за саможертва стоеше в бурно противоречие с подчертаното чувство на Естел за несправедливостта на саможертвата. Несправедливост беше и това, класната да я накара да подели сладкишите си с целия клас. Дори с дебелията Бербел Вите. За разлика от Естел, дебелията Бербел пееше всяка неделя на литургията и със своя изсечен почерк и влудяваща благопристойност беше любимо дете на всички учители. Естел не желаше да споделя. Особено своите честно спечелени сладкиши.

Нещо друго обаче споделяше с удоволствие. При определени от нея условия — срещу малка такса, Естел позволяваше на съученичките си да хвърлят поглед в едни доста особени книги. Тя направи цял бизнес с еротичните любовни романи, които майка ѝ четеше тайно и които криеше в кошницата с прането за гладене. От влажното пране книгите бяха станали двойно по-дебели. Кое то беше добре дошло за Естел, тъй като цената на произведението се определяше от обема му. За жалост дебелията Бербел Вите се стремеше не толкова към сетивното, колкото към греха и наказанието. Тя я издаде. Манастирското училище беше търпяло Естел цели три месеца.

Естел си навлече не толкова гнева на монахините, колкото признанието на баща си, който позна в нейния бизнес нюх собствената си плът и кръв. Уили бе направил пари от метални отпадъци и ги включи в по-надеждни сделки. В карнавалната трупа, в която работеше, така и не го избраха за някоя от важните роли. Клоуните не приемаха на сериозно търговците на метални отпадъци с дебелиашки хумор, вечно с черно под ноктите и съмнителни контакти. Съпругата му също не правеше изключение. Дъщерята на заможното семейство бе загубила всичко с бягството си от Източна Прусия. Освен надменността, в която бе възпитана. Чувството на благодарност, че Уили е спасил живота ѝ, като ѝ е предложил подслон и силното си рамо, се бе стопило в първите бездетни години от брака им. После тя се бе затворила в себе си и беше замечтала за един свят на романтични герои с изящни ръце на пианисти.

— Естел трябва да има по-добър живот — реши баща ѝ.

С избора на елитно училище той вярваше, че осигурява на дъщеря си достъп до по-добра среда. А такава среда в Кьолн беше католическата. Той прие лично мъмренето в училище.

— Виж тези ръце, Естел — винаги казваше баща ѝ и показваше своите нечисти, мазолести длани, покрити с дебела рогова кожа.

Още няколко дни ходене пеша, и нейните ръце щяха да изглеждат точно като ръцете на търговец на метални отпадъци. Трябваше ли да отидат напразно двайсет години мазане с кремове, масла и пилене? Всички полиращи компреси за ръце ей така за нищо? Тя не можеше да причини това на починалия си баща.

Естел бе достигнала критичния момент: след сто и петдесет километра мъчение тя буквално се беше предала и бе готова на всичко, за да се избави от невъзможното творение на Ив.

— Всичко се свежда до подходящото оборудване — беше я посъветвала Каролине. На Естел ѝ трябваша няколко дни, докато разбере, че най-важните неща, от които се нуждае, за да стигне до Лурд, бяха несъвместими с куфара ѝ: търпение, издръжливост и ръце без мазоли.

Не можеше, а и не искаше да се освободи от нещата си просто така. Ето защо появата на полските работнички ѝ дойде много добре. Двете жени гледаха невярващо как Естел премята през оградата първо куфара, а после и себе си. Ако се беше приземила летяща чиния, едва ли щяха да гледат по-изненадано.

Докато Каролине умееше да се оправя сред езиковия хаос, Естел постигаше това чрез действие. Тя тикна в ръцете на жените всичко, което си мислеше, че може да ѝ липсва. Сбогом, спрей против насекоми, довиждане, маска за очи и гримове. Чао, гаден куфар. Докато изхвърляше всичко наред, тя неволно попадна на брошурите с информация за ресторантите в района. Не, чак дотам нямаше да стигне. Все още не я беше напуснала надеждата, че пилигримството не е само гладуване и лишения. Може би щеше да убеди приятелките си, че един обилен обяд в луксозен ресторант е вид служене на Бога. Макар и по заобиколен път.

Полските работнички разглеждаха скептично разните мукутийки и тубички, кремове и маски за очи. Най-вероятно мислеха Естел за дистрибутор на „Ейвън“, който разнася пълен с мостри куфар

из провинцията. Наложил се усърдно жестикулиране от нейна страна, докато обясни, че могат да задържат всичко. Безплатно. И без да се задължават да купуват нещо. Работничките се прекръстиха. Дори не предполагаха, че Бог може толкова скоро да ги награди. Посланието на Богородица, което гласи, че вярващите ще намерят щастието си едва в един друг свят, днес се оказа празна заплаха.

Естел забърза с всички сили към приятелките си, но внезапно долови гласа на Каролине. До ушите ѝ достигнаха откъслечните думи: Арне. Поклонение. Приеман час. Останалото се разнесе от вятъра. Естел беше благодарна на своята жертвоготовност. Шумът от колелцата, които дрънчаха по неравната земя, сигнализираха отдалеч за нейното присъствие. Тя вдигна крак над каменната настилка и леко докосна земята. Нищо нямаше да чуе, ако не се приближеше достатъчно.

Каролине се беше привела над един дънер. Говореше по телефона. С Филип. Беше свързано с нещо, което интересуваше Естел много повече от историите за живота на пътниците, които срещаше. Ставаше въпрос за Арне.

39.

— Длъжен съм да пазя тайна. Знаеш това — чуваше се ядосаният глас на Филип от слушалката.

Каролине не разбираше. Хиляди пъти беше чувала този аргумент в своята професия. От лекари, от които искаше да изтръгне показания, от адвокати на насрещната страна, от свещеници, но не и от собствения си мъж. Толкова трудно се бе свързала с него, а сега той ѝ излизаше с номера за клетвата за поверителност.

— Не може да бъде — негодуваше Каролине.

— Пошегувах се — каза по-меко Филип. — Не мога да ти кажа нищо, защото нищо не знам.

Измъкването му прозвуча като плоска лъжа. Ако се опитваше да шикалкави, не му се удаваше. Разговорът с него се превърна в кошмар.

— Филип, недей така. Та ти разказваш дори за пациентите си!

На клетвата за поверителност никога не се бе гледало особено сериозно вечер на масата. Понякога човек трябва да говори, макар това да е противно на всякакви правила. Особено в началото на кариерата си Каролине имаше нужда от някого, с когото да споделя как е минал денят ѝ. Говореше, когато за първи път се сблъска със снимка на труп и трябваше тайно да повърне, говореше, когато един клиент насочи нож срещу нея, говореше, когато я бяха назначили за защитник по случая Неле Бауер. Неле беше на две. Точно колкото Жозефин по онова време. И беше мъртва. Полицайте бяха намерили момичето в кошарката му. Пронизано осем пъти с нож. Майката на Неле, Стефани, сама повикала полицията. Макар да съобщила за внезапно нападение, мигом я обявили за главна заподозряна. Каролине не вярваше на версията за високия непознат, който, представяйки се за разносвач на пици по домовете, нахлул в апартамента и направо пробол момиченцето. Стефани през сълзи призна за наркокариерата на бившия си приятел и агресивните вярващи, които я заплашвали. Никой от полицайте не вярваше в невинността на жената. И, естествено, започнаха да търсят следи.

На делото Каролине стъпка по стъпка доказва, че доказателствата са незаконно придобити, манипулирани и изопачени. Беше второкласна оправдателна присъда „поради липса на доказателства“ и Каролине бе оплюта в една долна статия. Не ѝ се вярваше, че доказателствената част по едно наказателно дело може да бъде ахилесова пета в един демократичен правов ред. Стана ѝ мъчно, понеже Неле Бауер я хвърли в дълбоко съмнение относно правилността на позицията ѝ. Когато се прибра вкъщи и Жозефин уви ръчички около нея, тя избухна в плач.

На всеки наказателен защитник му е известен моментът, в който пуска някого на свобода, макар да е убеден във вината му. Стефани Бауер беляза нейния първи път. Без Филип Каролине щеше да полудее. Как щеше да разбере отчаянието ѝ той, ако не беше му разказала: за раните на Неле, за слабото телце и за това, колко безстрастно говореше Стефани за дъщеря си. Филип понесе делото заедно с нея. Той имаше цялото време за това, тъй като първата негативна статия за жена му и въпросът трябва ли да се защитава чудовище пометоха пациентите от чакалнята му.

Ненаказаната смърт на Неле Бауер остави отворена рана в биографията на Каролине. Собствените ѝ деца бяха вече пораснали и тръгнаха по своя професионален път. Жозефин пое по стъпките на баща си и записа медицина, а Винсент поддържаше един уебшоп, в който предлагаше тениски и суичъри. Моделите му се търсеха. А животът на Неле приключи за две години. Тя никога нямаше да има бъдеще.

След погребението на Арне Каролине отиде на гроба ѝ. Не я утешаваше това, че последният дом на Неле, дори след толкова много години, продължаваше да е поддържан с любов. Каролине беше сигурна, че свежите пролетни цветя и новото плюшено мече не бяха от Стефани Бауер.

По ирония на съдбата Неле даде решителен тласък на кариерата ѝ. Едва на трийсет, Каролине беше най-известният адвокат по наказателни дела в Кьолн. Именно злъчните статии ѝ дадоха стимул да продължи напред. С всяка злобна статия растеше вътрешната ѝ съпротива. Ако правораздаването минеше в ръцете на гневната тълпа,

която ѝ отправяше заплахи и бойкотираше кабинета на мъжа ѝ, това щеше да е началото на края на правовата система. Бракът ѝ преживя атаката, кабинетът също оцеля. А сега Филип беше седнал да ѝ разправя за клетвата за поверителност.

— Какво ти става? — попита изумено тя.

— Въобразяваш си — отвърна Филип. — Четеш прекалено много криминалета, а те са пълни с лъжи.

Колко пъти си казваше същото и Каролине през последните километри. Но в стомаха ѝ си оставаше лошото предчувствие:

— Нещо не е наред с дневника на Арне.

— Е, и? Теб това какво те засяга? — беше реакцията на мъжа ѝ по темата.

— Юдит е моя приятелка. Искам да ѝ помогна.

— Арне е мъртъв — напомни Филип на Каролине. — Не се рови в стари истории, Лине.

Побесняваше, когато Филип я наричаше Лине. Правеше го само щом забравеше да донесе навреме нещата ѝ от химическото чистене, макар да беше твърдо обещал, когато вземаше дежурства, макар да знаеше, че в съответния ден леля Гертруде ще празнува рождения си ден: в такива случаи той я наричаше Лине.

— Ако знаеш нещо, трябва да ми кажеш — настояваше тя.

Отговорът на Филип се сля с шума, сред който се намираще. Това бяха гласове и музика.

— Какво ще кажеш? Това е някакъв кошмар. Всъщност къде си? От дни се опитвам да се свържа с теб. Филип! Филип?

Връзката прекъсна. Каролине затвори и трескаво започна да набира номера. Заето.

— Странно. Телефонните линии винаги прекъсват, когато трябва да говориш с някой мъж.

Каролине се обърна. Естел стоеше облегната на едно дърво. Тя дори не си бе направила труда да прикрие подслушването си.

— Наистина ли мислиш, че Филип знае тайната на Арне? — попита тя безцеремонно.

Каролине сви рамене. Сигурно имаше основателна причина мъжът ѝ да се позовава пред нея на клетвата си за поверителност. Това не се беше случвало досега. Пък и Каролине не можеше да си представи тези мъже да са се сблизили в края на болестта на Арне.

Толкова да са се сближили, че дори Арне да му споделя неща, които са тайна и за Юдит. Арне и Филип бяха толкова различни.

— Този човек говори прекалено много — беше забелязал Филип при първата им среща. — И все за неща, които не са интересни.

Филип беше твърде земен човек, за да се впечатли от мъглявите идеи на Арне за Бог, за света и за всичко свързано с това. На Филип никога нямаше да му хрумне да чете на Каролине бъдещето им по облаците. За тази работа той разчиташе на тримесечните си плащания, на стопанския дял на франкфуртската общност и на сериозен данъчен съветник.

— Реалността не може да се предвиди — стараяше се да издекламира Арне. — Дори височината на Айфеловата кула варира според външната температура с около петнайсет сантиметра.

Филип имаше какво да възрази за закономерното разширяване на стоманата, но се боеше, че Арне ще извади и за това някакъв мъгляв отговор.

И тези двама мъже са успели да се сближат в последните месеци на Арне? Каролине дори подозираше, че Филип избягва Арне, откакто той стана негов пациент. Тя се чувстваше виновна, тъй като беше помолила мъжа си да погледне медицинските документи на Арне. Това се случи, след като в болницата го бяха отписали, Филип се отнасяше резервирано към Арне дори когато болкоуспокояващите вече не можеха да помогнат и не му оставаше нищо друго, освен да придружава Арне по тежкия му път и да оказва подкрепа на Юдит.

— Арне никога не е бил предмет на разговор между нас — призна откровено Каролине.

Пък и защо да бъде? Тя нямаше нужда да разпитва Филип за Арне. Тя можеше да познае по влажните очи на Юдит какво е здравословното му състояние.

През това време Филип се държеше на дистанция.

— По цял ден говоря за тези неща, не искам и вечерта да го правя — извиняваше се той, когато не желаяше да приеме покана за гостуване у Юдит и Арне. Много мразеше по време на задушевна вечеря с приятели да обсъжда здравословни проблеми. Може би това дистанциране си имаше съвсем друга причина. Да не би Арне да е доверил нещо на Филип? Нещо, което толкова е възмутило Филип, че чак да страни от Арне и Юдит? Защо Филип не казва нищо?

— За дневника е — заключи Естел. — Докато не се разбере какво пише в него, ще действаме напосоки.

Каролине се питаше дали действаването напосоки в този случай не беше по-разумното решение. Наистина ли беше важно да се знае каква тайна е отнесъл в гроба си Арне?

Ако се замислеше, току-виж се оказало, че странният разговор с Филип е важно парченце от пъзела. То все още не можеше да се намести сред другите в картината. Беше изолирано, на неправилното място. Засега.

40.

— Направо не мога да повярвам. Нашата послушна Ева — дивеше се Естел.

Петте дами заедно с Макс бяха пристигнали в странноприемницата след края на уморителния етап. Предстоящото изкачване на височина хиляда сто и шейсет метра бе туширало приповдигнатото настроение на всички. Недоумяваха как колоездачите на Тур дьо Франс изминават с колело същото разстояние в двете посоки за по-малко от четири седмици. Сега петте дами седяха като кокошки на върлина на една пейка в кухнята. Краката им бяха потопени в пет еднакви пластмасови легена, които Жак бе напълнил с приятно топла вода, с разтворена сода. Естел имаше чувството, че цял ден е ходила, без да направи дори крачка към целта си. При другите положението не беше по-различно.

Единствено Ева танцуваше доволна и с приповдигнато настроение из кухнята. Тя току флиртуваше с Жак, който непрекъснато ѝ предлагаше вино. От онези вина, които при нормални домашни условия се използват основно вместо оцет. В кухнята на Жак миришеше божествено. Също като храната, която бяха сготвили двамата след дълги часове задружна работа. Жак не се поколеба лично да поднесе на Ева първата лъжица.

— Тайната на божественото касуле е в избора на варивата. Баба ми залагаше на белия боб от сорт Линго — шепнеше Жак, докато поднасяше към устата ѝ лъжицата.

Бузите на Ева горяха. От жегата в кухнята. От многото вино. От мъжа до нея. Ева, която иначе винаги следеше за полезността на манджите, сега се оставяше Жак да ѝ готви. Обилното ястие с боб и месо от гледна точка на калориите беше абсолютно неприемливо. Тя съвсем беше забравила клетвата си да не се докосва занапред до свинско. Както беше забравила и всичко, свързано с живота ѝ. Беше

забравила дори приятелките си. Днес тя сякаш не беше тук. И не искаше нищо и никой да ѝ развалят вечерта.

Напрежението бе надвиснало над групата като буреносен облак. Пилигримството им действаше като събирателна леща. По време на поклонението се създават условия за избухване на всички конфликти, които човек парира във всекидневието си чрез трескава заетост. Кики се стараеше максимално да игнорира Макс и усърдно работеше над своите проекти, Юдит се бореше със сълзите, Каролине току поглеждаше към мобилния си телефон, а Естел гледаше втренчено както змия заек: в отворената раница на Юдит, най-отгоре беше дневникът. Как ѝ се искаше да хвърли един поглед на загадъчните му страници. Юдит пазеше тази тетрадка така, сякаш беше свещеният Граал. Всяка нощ тя пъхваше дневника под възглавницата си. Но сега Естел виждаше, че е настъпил шансът ѝ. Юдит щеше да се разсее по време на яденето. И тя щеше да отмъкне тетрадката. Щеше да стане за миг.

И тъкмо да се изправи, Ева тикна в ръката ѝ чиния касуле. Гладът на Естел беше по-силен от любопитството ѝ.

— Не казвай, че цял ден си прекарала в кухнята — смая се Естел.

Жак не можеше да се нахвали от своята помощник-готвачка:

— Ева ми помагаше във всичко: на кисна боба, свари го, отдели бульона. Потопи патешките бутчета в мазнина, запържи свинските ребърца, изпържи чесновите наденици, добави сланината от гръбнака, а после и джолана.

— Накрая ти сложи в гърнето боба и месото, поля всичко с бульона и го остави на огъня — добави прилежно Ева.

— И цял ден се занимавахте с това? — учуди се Естел.

Всъщност тя се опитваше да разбере какво друго са правили Ева и Жак, освен че са готвили заедно. Само че Ева, в нейното приповдигнато настроение, беше имунизирана срещу подмятания.

— Разбира се, че не. Касулето трябва дълго да се наглежда. От мазнината се образува тъмна коричка. Трябва постоянно да разбъркваш. При това много внимателно, ако не искаш да смачкаш

боба. Касулето е готово след образуването на коричка за седми път — обясняваше надълго и нашироко Ева.

Жак втъкна в косата ѝ червената шапчица на своята гилдия.

— Добре дошла в клуба — заговори тържествено той. — Можеш да се гордееш със себе си.

Ева се изкиска неуверено. Тя не знаеше как да реагира на необичайното за нея мъжко внимание. Поне никой не можеше да види как се изчервява. Лицето ѝ си беше зачервено от жегата в кухнята и многото вино. Кики засне забележителната сцена.

Естел никога не би си поръчала доброволно ястие с много месо и зеленчуци. Но след първата хапка тя разбра, че боб с месо и зеленчуци е точното нещо, което е в състояние да възстанови силите на един изтощен след дълъг ден ходене пеша пилигрим. Още по-стъписваща от яденето беше промяната у Ева.

— Откакто прекъсна телефонната връзка със семейството си, Ева стана съвсем друга — прошепна Каролине. — Толкова освободена не съм я виждала от години.

За Юдит странната промяна у приятелката ѝ не беше изненада:

— Пилигримството изважда скритото отново на повърхността.

Преди Юдит отново да се впусне в спиритуалните си излияния, Естел възрази:

— Странно. Аз нищо не усещам. Сигурно нямам кой знае колко под повърхността — изчурулика тя.

— Това прилича на, има вкус на... — търсеше Ева подходящото сравнение, изсмя се гръмогласно и взе още една вилица. Тя се хранеше заедно с приятелките си с нестихващ апетит. Единствена Юдит, както обикновено, само ровеше в чинията.

— Мога да ти направя омлет — предложи Жак.

Тя кимна унило.

— Да, омлет. С удоволствие.

От дни Юдит не се докосваше до нищо друго.

— Elle n'aime pas ce qu'on mange ici — шепнеше персоналът в ресторантите, в които ходеха. — Тя не харесва нищо от това, което

ядем тук. — Тук направо ставаш аутсайдер, ако не ядеш нито месо, нито риба. Тогава остава само омлетът.

Унилото човъркане на Юдит лазеше по нервите на Естел. Да не би Юдит да си налагаше някакво особено самоизтезание? Самобичуване? Или просто разиграваше един голям театър? Как да успее да надникне в тетрадката, като тя не се откъсваше нито от яденето, нито от компанията? Сякаш ѝ беше забранено да се наслаждава на нещо, което Арне вече не може да преживее.

След като от учтивост хапна два-три пъти от омлета, Юдит стана безмълвно, взе дневника и раницата си и излезе.

— Така не може да продължава повече — прошепна Естел на Каролине. — Трябва да направим нещо.

Остана загадка какво имаше предвид Естел.

41.

Параклисът, малко отдалечен от странноприемницата — насред една поляна, посрещна Юдит с мирис на тамян и разтопен восък. Монотонното пеене на една френска пилигримска група, която се беше събрала на вечерня, придаваше на църквата някаква магия. Без всякакъв акцент пилигримите си мърмореха в равномерен напев молитвата „Слава на тебе, Мария“.

Je vous salue, Marie pleine de graces,
le Seigneur est avec vous.
Vous etes benie entre toutes les femmes
et Jesus, le fruit de vos entrailles, est beni.
Sainte Marie, Mere de Dieu,
priez pour nous pauvres pecheurs,
maintenant et a l'heure de notre mort.

Непрекъснатите литании образуваха монотонен звуков килим, който изпълваше кораба на църквата с аурата на тайнственото. През изминалите дни Юдит си бе създала навика да посещава вечер заедно с Ева местната църква. За нея това беше част от поклонническото пътуване. Арне беше правил така и Юдит искаше да прави като него.

— Нашите католически активисти — присмиваше се Естел, когато двете хлътваха за пореден път в някоя църква.

При това Юдит не беше католичка. И никога не е била. Тя завиждаше на Ева за безрезервната ѝ, разбираща се от само себе си вяра. Самата Юдит преживяваше нещата повече духовно, отколкото религиозно. Духовно и търсещо.

Юдит толкова се надяваше на някакъв знак. С всяка крачка, която правеше, тя копнееше за магическия момент, в който ще настъпи онова особено усещане, което толкова вдъхновява пилигримите. Тя копнееше

за среща с висша сила, която да ѝ даде сили да събере пръснатия си на хиляди парчета живот отново в едно цяло.

Юдит не смееше да заговори приятелките си на спиритуални теми. Как би могла да обсъжда тези неща със стъпилата здраво на земята Каролине? За адвокатката имаха значение само доказателствените факти. Единствената, с която можеше да се говори по религиозни въпроси, беше Ева. Но как се пита такова нещо?

„И? Как е? Имаше ли вече Божествено преживяване?“

Щеше да прозвучи също като неприличния въпрос на баба ѝ, който вечно я преследваше в тийнейджърските ѝ години: „Е, Юдит, имаш ли си вече сериозен приятел?“ И то само за да я издаде на майка ѝ при първото „Да“. „Детето е твърде малко, за да има сериозен приятел“, казваше с негодувание тя.

Донякъде въпросът за Бог беше също толкова личен, колкото въпросът дали и с кого правиш секс. Юдит потрепери вътрешно. Как можеше да мисли за секс в църква? Струваше ѝ се, че магическият момент никога няма да настъпи. Тя не беше достатъчно отворена за него. Мислите ѝ постоянно се отклоняваха в друга посока.

Може би това се дължеше на параклиса, който изобщо не навяваше мисли за изцеление и спасение на душата. Също като катедралата в Мирпоа, тази църква бе обзаведена с пищни изображения на разпъването на кръст, мъчението и смъртта. Още като дете ужасиите в католическите църкви плашеха Юдит. Като единственото дете без вероизповедание в своя випуск, тя на бърза ръка бе разпределена да посещава часовете по католическо вероучение. А към тях спадаха и омразните посещения в църквата.

„Юдит е едно страхливо дете“, пишеше в училищната ѝ характеристика. Всъщност тя се страхуваше от всичко и от всекиго. От паяците, които братчето ѝ ѝ пъхаше в леглото, от това, да не си забрави текста на стихотворението, когато се изправи пред класа, от високите гласове на родителите си, които постоянно се караха. Но най-ужасни бяха училищните посещения в църквата. Всички тези изображения на страданията в камък, мрамор и стенописи, чудовищните останки на някогашен живот зад стъклото, гробовете, гробниците и балсамираните трупове.

Бернадет, по чудо останала нетленна, сякаш е умряла едва вчера, лежеше в една ракла в Невер. Слава богу, Бургундия беше далече, така че нямаше опасност на някоя от приятелките да ѝ хрумне да удостои трупа с посещение. На Юдит ѝ стигаше картичката, изобразяваща мъртвата Бернадет, която Арне беше залепил в дневника си. На нея Бернадет кротко си лежеше в една ракла, облечена в монашеска дреха, склучила ръце за молитва. Юдит се ужасяваше от гледката. Жилите на ръката на Бернадет трепкаха, ноктите ѝ бяха почти розови, лицето — леко загоряло от слънцето. На Юдит ѝ беше жал за тази измъчена жена. Изтощена от недоверието, неразбирането и нападките, Бернадет се беше разболяла от костна туберкулоза и бе умряла на трийсет и пет години. Какво я топлеше, че през 1934 година са я обявили за светица? Какво я топлеше, че шейсет и седем от хилядите изцеления, получавани от поточето, са признати официално за чудо? Според Юдит цената, която бе платила Бернадет за срещата си с Богородица, беше твърде висока. Виденията са били просто едно зрелище. След като случаят станал известен, край пещерата се събрали десет хиляди зяпачи, за да видят Бернадет. Не всички са били добронамерени. Бернадет е била сочена като лъжкиня, била е обект на присмех, на очерняне. По-късно, когато избягала в манастира, не трябвало изобщо да говори за преживяванията си. „Дева Мария ме използва за метла“, вероятно е установила трезво тя. След като била употребена, я захвърлили небрежно в ъгъла.

Je vous salue, Marie pleine de graces,
le Seigneur est avec vous.
Vous etes benie entre toutes les femmes...

А проповедта продължаваше ли, продължаваше. Сигурно молитвата помага. За Арне беше ясно, че произходът и целта на живота са нещо извън него. „Хората трябва по-малко да питат и повече да се молят“, беше неговото кредо.

Юдит неуверено склучи ръце за молитва. Трябва да си католик, за да знаеш думите на молитвите. Тя си купи една свещ и докато я

палеше, се опита да каже молитвата. Думите сами изникнаха в главата ѝ.

Слава на тебе, Мария, милостива,
Бог е с теб.
Ти си Богородица сред жените...

Защо думите не искаха да излязат от устата ѝ? Молитва за нас, грешните. Вместо това по лицето ѝ се търкулнаха сълзи. Някой положи студена ръка на рамото ѝ. Юдит се стресна. От френската група се беше отделил един мъж и незабелязано се беше приближил до нея.

— Мога ли да направя нещо за теб, сестро? — заговори я той. Пронизителният му глас отекна странно в ухото ѝ.

Юдит поклати глава.

— Единственият човек, който би могъл да ми помогне, е мъртъв.

— Поклонничеството е като война със самия себе си — отвърна мъжът. — Кръв, пот и сълзи. И само ти можеш да спечелиш войната.

Юдит не беше сигурна дали изобщо има какво да спечелва за себе си.

— Мъжът ми е мъртъв. Вече съм изгубила войната.

Отговорът на пилигрима дойде бързо и рязко като плесница.

— Не става въпрос за това. Става въпрос за теб и за твоето прегрешение.

Юдит извърна глава встрани. Кой беше този тайнствен утешител? През пелената от сълзи тя видя един нисък, набит мъж, с късо подстригана червена коса. Очите му бяха дълбоки и тъмни и зениците им се сливаха с ирисите. Тя усети, че се смразява не само от студената ръка, отпусната на рамото ѝ. Това бяха очи, в които човек не би могъл да намери опора. Можеше само да се удави в тях.

Юдит инстинктивно отстъпи крачка назад, ръката падна от рамото ѝ.

— Греша в скръбта си. Греша по време на поклонническото пътуване. Как си позволявате да осъждате живота ми?

Тя стрелна с гневен поглед недискретния мъж и започна да заеква. Пилигримът остана невъзмутим от нейното избухване. Нищо не бе нарушило спокойствието му.

— Не пътят е труден. Трудното е това, че човек се среща със самия себе си.

С всяка дума той се приближаваше повече. Сенките на свещите придаваха на изражението му нещо демонично и то я плашеше.

— И истината, която човек разбира за себе си — продължи непознатият с изкривено лице — и която невинаги е приятна. Без признание няма решение.

Юдит се чувстваше притеснена. Какво беше това подозрително назидание? Искаше ѝ се просто да избяга.

— Нямам представа за какво говорите — приключи тя плашещия я разговор.

Пилигримът прие поведението ѝ като доказателство, че е прав:

— Напротив, сестро, знаеш. Ала не искаш да си признаеш.

Достатъчно. Какво си въобразяваше този тип? Какво знаеше за нея той? Трябваше да спре да го слуша. Юдит забърза към изхода на църквата.

— Можеш да избягаш от мен — прозвуча студено зад гърба ѝ. — Но не можеш да се скриеш от истината. Защото тя е вътре в теб.

Да се махне. Само да се махне. Да се махне от този дяволски мъж и неговите злокобни предсказания.

С един тласък Юдит отвори тежката църковна порта. Нахлулият студен въздух се уви около пламъците на свещите и мигом ги угаси. Непознатият пилигрим сякаш потъна вдън земя. Чуваше се само тихата литургия.

Je vous salue, Marie pleine de graces,
le Seigneur est avec vous.
Vous etes benie entre toutes les femmes...

Французите продължаваха да се молят, сякаш нищо не се бе случило. Никой не беше забелязал нещо необичайно. Никой, освен Юдит. Тя горещо се надяваше това да не е знак за предстоящи беди.

42.

Борбата за най-хубавото легло беше започнала. В тесния коридор на странноприемницата цареше оживена препирня кой къде ще спи. Освен петте дами, тук беше пристигнала и френската група пилигрими от параклиса, което означаваше край на задушевната вечер в кухнята. В коридора две дузини пилигрими очакваха да бъдат обслужени и настанени. Жак усърдно се опитваше да въведе ред в хаоса. Той се вцепени, когато разбра, че не само Макс и приятелките са се пръснали сред французите, но и Ева.

— Ей сега се връщам. Не си отивайте — беше ѝ прошепнал в ухото, когато започна френската инвазия и го принуди да напусне кухнята.

А когато приятелките разбраха, че и за тях е време да положат морни пилигримски глави, излязоха и те. Да чакат в кухнята Жак да се върне? Докъде щеше да доведе това?

— *Les hommes a gauche, les femme a droite.* Мъжете вляво, жените вдясно — надвикваше Жак възбуденото надприказване и своето отчаяние. В коридора гъмжеше от народ. Дамската групичка щеше да се пръсне от яд, че вместо да виси в кухнята на вино и касуле, не си е резервирала навреме нощувките. Сега не им оставаше нищо друго, освен да се смесят с френската група.

Раници се закачаха една за друга, лакти се изнасяха встрани, кореми се използваша като защитна преграда, пръсти се приклепваха. Във въздуха тежко висеше смесица от мирис на пот, чесън, тамян и обилно консумиран алкохол. А вероятно и обилният бобен обяд започваше да напомня за себе си?

Жак не се поддаде на това впечатление. Той галантно убеждаваше две дами в напреднала възраст, които или бяха сестри, или бяха ходили при един и същи фризьор, че самостоятелните стаи са само за много възрастни хора. И когато близначките, които допреди

миг недоволстваха от липсата на удобства, хлътнаха в общата спалня, се чувстваха толкова млади и привлекателни, колкото не са били от години.

— Тази нощ всички трябва да се сместим на едно място — съобщи Жак над главите на чакащите и погледна към Ева. Погледът му беше еднозначно двузначен.

— Не се колебай да се възползваш от ситуацията — чу Ева един глас.

Но това не беше вътрешният ѝ глас, а гласът на Кики, която неочаквано беше изтласкана от навалищата към Макс. Той театрално си запуши носа:

— Обичам те, Кики, ама не чак толкова.

— Сега разбирам защо пилигримството помага срещу плътски наслади — установи Естел. — При миризмата на пилигримска пот, щеш не щеш, си оставаш целомъдрен.

Тя се опитваше с упорито дишане през устата да пропъди адската смрад и с премерени маневри да направи крачка напред. Само Юдит сякаш не забелязваше натрапчивата миризма. Погледът ѝ неспокойно се рееше над множеството.

— Този тип беше с французите. Сигурна съм в това — хленчеше тя.

— Какво толкова те притеснява той? — попита Каролине Юдит. Не разбираше защо приятелката ѝ е толкова разстроена.

— Трябваше да го видите. Очите му мятаха искри. Сякаш искаше да ме нарани.

— Нещо като католически Талибан ли? — попита Естел.

Ужасът беше сковал крайниците на Юдит. Изпод слънчевия загар, който бе придобила през последните дни, тя беше преbledняла. Бе убедена, че този човек е враждебно настроен към нея.

— Той ме заплаши!

— Но какво толкова ти каза? — опита се Каролине да внесе ред в объркания ѝ разказ.

— Какво ли може да е казал — намеси се Естел. — Талибаните си знаят само едно: грях и наказание.

Юдит погледна Естел в пристъп на паника.

— Ехо, това съм аз — махна Естел.

Ева вече нищо не разбираше.

— Юдит изглежда по-разстроена и от вкъщи — шептеше Каролине.

Но в този миг получи остро ръгване с лакът в корема от един обигран френски турист и реши, че не е готова за борба за надмощие от този род. Тя се измъкна от навалищата и зачака търпеливо в един ъгъл хаосът да утихне.

— *Les hommes a gauche, les femme a droite.* Мъжете вляво, жените вдясно — повтори Жак.

Естел и Кики изчезнаха с облекчение надясно, а Макс, не без съжалителен поглед в посока към Кики, наляво.

— Как само стоеше този мъж между свещите — все още не можеше да се успокои Юдит. — Като видение. — Не можеше да разбере защо никой не взема думите ѝ на сериозно.

Ева си имаше обяснение за този забележителен феномен:

— Това е пътят, Юдит. Това е, което прави пътят с човека — каза възторжено тя и отново се сети за своя спасител. — Ходенето е толкова монотонно, че възприятията неизбежно стават по-наситени. Дори всекидневните събития придобиват нещо магическо — мърмореше тя и гледаше втренчено към Жак. Цял ден бяха готвили заедно, бяха се смели и флиртували. Тя се наслаждаваше на любопитните му погледи, на начина, по който поставяше ръката си върху нейната, докато говореше. Жак не се стараше да прикрие, че намира Ева за привлекателна.

Дори Фридо не беше навлязъл така устремно в живота ѝ, както Жак. Фридо не беше човек на прибързаните и внезапни действия. Като ученик го изхвърлили от отбора по футбол, понеже реакциите му били твърде бавни и все му отнемали топката, Фридо не понасяше да го припират, но ако му се дадеше възможност, проявяваше издръжливост и упоритост. Той не беше нито бърз, нито привърженик на прибързаните действия. Първото си предложение за брак беше формулирал толкова внимателно, че Ева дори не го забеляза. Все пак тя се омъжи за него. До ден-дневен ѝ беше мъчно, че баба Лоте не се запозна с Фридо. Щеше да го хареса. Но едва ли щеше да хареса това, че тя е тук, във Франция, и изобщо не мисли за него, а за мъжа, който стои в коридора и разделя тълпата както Мойсей морето.

Ева се опита да си представи какъв ли беше животът на Жак извън работата му. Дали не беше светец, паднал от небето? Или водеше съвсем обикновен начин на живот? Може би живееше с родителите си под един покрив. Леви борци за мир, вече посивели и прегърбени и пушещи тайно внесен канабис. Или имаше собствено семейство? Жена и деца, които днес по случайност са на гости у баба и дядо? Ева нищо не попита за това, а и Жак нищо не спомена. Бяха прекарвали целия ден заедно. Без минало и без бъдеще. Но Жак явно беше на друго мнение.

— Защо не поостанеш няколко дни тук? — попита той Ева, когато най-после спокойствието беше възстановено. — Можеш да ме научиш на някои ваши рецепти.

— Рейнско печено мариновано говеждо месо — предложи тя.

— Трудно ли е? — попита Жак.

— Отнема време.

Жак засия.

— Идеално.

Интересът му я ласкаеше. А една афера по време на отпуск беше последното, което тя търсеше. Ева знаеше мястото си. При Фридо, при децата, при приятелките. Не трябваше да бъде тук, когато утре на обяд той се върнеше от всекидневното си пазаруване.

— Дойдох с приятелките си и с тях ще си тръгна. Така е редно. Свети Жак ме спаси.

Ева му се усмихна засрамено. За нейните представи това беше равносилно на обяснение в любов. Но не всяка любов трябва да бъде изживяна. Някои любови трябва кротко да си останат в сърцето. Там, където не могат да навредят.

Сякаш усетил, че раздялата ще настъпи по-бързо, отколкото се е надявал, Жак извади една пощенска картичка, на която бе изобразена странноприемницата „Де ла Пе“ от времето на движението за мир. На гърба ѝ той написа на Ева традиционната рецепта за касулето.

— Академията ще се радва, ако рецептата стане популярна у вас.

Гласът му се плъзна по гърба ѝ. Трепереща, Ева отвори портмонето си, за да прибере картичката. В прозрачното джобче греха

семејни снимки. Жак взе ръцете ѝ в своите, привлече я към себе си и запечата целувка на устните ѝ.

— Bon voyage, Eva^[1].

— Благодаря за всичко — прошепна тя, преди да побърза да напусне помещението. Беше доволна от деня. И от рецептата, която беше на сигурно място в портмонето ѝ. Като спомен и като предупреждение. Ева още усещаше целувката върху устните си. И вече знаеше какъв е вкусът на касулето. Това беше вкусът на новото начало.

Жак остана в коридора, загледан замислено след Ева. Когато се обърна, забеляза, че е забравил още един пилигрим: Каролине. Тя се правеше, че гледа съсредоточено евтината пластмасова щампа на стената.

— Нищо не съм видяла — извика Каролине. — Трябва нещо да се е залепило за очите и ушите ми.

Жак само се засмя. Той надникна в дясното помещение. После решително посочи наляво. Там, където малко преди това се беше шумгнал Макс. Това трябваше да покаже на Каролине, че тук наистина няма единична стая.

[1] „На добър път, Ева.“ (фр.). — Бел.прев. ↑

43.

Неудобно легло, теснотия, мъжка компания. Каролине бе настанена заедно с Макс в мъжката спалня. В еволюцията от първобитни хора до съвременни индивиди спането на групи е представено по-скоро като правило, отколкото като изключение. Но дори ако приемем, че пилигримството е завръщане към простите форми на живот, това, което предстоеше на Каролине през тази нощ, си беше истинско предизвикателство. При вида на косматите мъжки крака, отпуснатите мишци и издутите кореми тя дълбоко съжали за учтивото си поведение по време на разпределянето на леглата.

Опита се, доколкото е възможно дискретно, да си съблече дрехите. Когато забеляза обаче ококорените очи на своите съпилигрими от мъжки пол, реши, че ще прекара нощта в поклонническото си облекло. Така поне донякъде можеше да се ограничи влошаването на смрадливото положение, произтичащо от пилигримството.

Преди да настъпи всеобщата нощна тишина, бе угасена всеобщата светлина, което предизвика гневен протест от множество гърла и отново святкане на лампите на тавана. Три пъти се светваше и изгасваше осветлението, докато накрая настъпи тишина. Каролине тъкмо се бе сгушила във вълненото одеяло с чаршаф, когато гръмна монотонното мърморене на вечерната молитва. Какво още искаха тези хора? Не бяха ли достатъчни молитвите в църквата, с които да измолят прошка за греховете си? Противно на очакванията ѝ обаче, в тихото мърморене имаше нещо успокояващо. Пътят беше уморил крайниците на Каролине. Самата физическа дейност и проверяването на собствените граници гонеше мислите от главата. Някакво неочаквано усещане за щастие се плъзна по цялото ѝ тяло.

Адът настъпи едва след няколко минути. Някои хъркат от време на време, други — непрекъснато, трети — когато имат хрема или са

прекалили с алкохола. Човешкият вид, склонен да се впусне в пилигримско приключение, хърка най-силно. На всичкото отгоре съседът на Каролине от легло шестнайсет, което бе непосредствено до нейното, дереше цигарения катран от измъчените си бели дробове. Беше нетърпимо.

Каролине сякаш беше единствената, на която ѝ пречеше това тайнствено съревнование за най-високи децибели. Проучванията показват, че жените спят по-добре, когато нямат мъж до себе си. Практиката на свой ред показва, че при мъжете сякаш е точно обратното. Господата пилигрими спяха, Каролине се измъчваше. Защо не помисли за тапи за уши? Естествено, те бяха на първо място в списъка ѝ. И, естествено, тя размисли и на бърза ръка реши, че по неизвестния страничен маршрут на Пътя на Яков едва ли щеше да ѝ се наложи да спи в препълнена обща спалня.

Каролине ядно захлупи възглавницата на главата си. Тя отчаяно се опитваше да заспи, когато усети, че някой седна на походното ѝ легло.

След нападението с нож Каролине тръгна на курс по самозащита. Заедно с дъщеря си Жозефин, която по нейно нареждане се записа и на курс по боравене с оръжие. Този курс се превърна в неочаквана кулминация на съвместния им живот: между ръгането с лакти, ударите с коляно и яките ритници в стъпалата, прасците, коленете, бедрата и слабините, майка и дъщеря прекарваха много време заедно, говореха си и се смееха. Каролине все се канеше да пита Фин дали да не запишат опреснителен курс. Сега беше твърде късно. Нямахше безопасен начин да се отбранява. Каролине се опита да си спомни къде е джобното ѝ ножче, когато чу шепота на женски глас.

— Трябва да ти покажа. — Нощният нападател беше Естел.

Светлината, която се процеждаше през вратата от коридора в спалнята, бе достатъчна на Каролине да види, че Естел държи нещо в ръка. Дневникът на Арне.

44.

— Това е кражба — възмути се Каролине.

Естел бе на съвсем друго мнение.

— Необходимост най-вече.

Двете жени се бяха усамотили в общата баня с душовете в края на коридора. Единственото място, където можеше да се говори спокойно. Е, ако не се броят за смущаващи мигащата неонова лампа, оранжевите плочки и един капещ душ, който като тъпан известяваше, че тук трябва да се направи основен ремонт.

— Няма да се замесвам в такива работи — отсече Каролине. Думите ѝ отекнаха във високата, облицована с плочки баня. Ако някой запееше тук на висок глас, цялата къща щеше да разбере. Още едно доказателство: Каролине имаше неподходящ за шепнене и шушукане глас. Когато казваше нещо, го казваше така, че да чуят дори пенсионери с тежка форма на глухота, които гледат да не изпуснат някой публичен процес за убийство. — Ние сме приятелки, не е редно да постъпваме така една с друга.

— Само чуй това — продължи енергично Естел.

— Вече си го прочела — позна Каролине.

Естел не обърна внимание на упрека на Каролине, разтвори невъзмутимо дневника и зачете на висок глас:

— Според някои пилигримите пият вода и ядат хляб. Но когато след дълга отсечка от прашния път се отбих при Жером, разбрах, че не искам повече да се мъча. Искам да се наслаждавам на лакомствата, предлагани в страната, която изминавам метър по метър пеша. Никъде другаде не можеш да се насладиш на такъв автентичен вкус както при Жером.

— Арне от плът и кръв — каза Каролине. — Малко преувеличено, унило, цветисто. Типично за Арне.

— Да, ама не — изрева Естел.

Тя се наслаждаваше на разкритията си. Каролине се чувстваше като в куиз шоу, в което се търсят не само отговорите, но и въпросите.

Тя вече беше забравила, че не иска да знае нищо за похитения дневник.

— За какво намекваш? Изобщо за какво говориш, Естел?

Каролине не можа да се въздържа от острия тон, с който подлагаше свидетелите си на кръстосан разпит. Въпросът сега не беше от криминално естество. Касаяше се за нейната приятелка Юдит и починалия ѝ мъж.

Естел доказа, че нюхът към пикантни скандали не я е напуснал дори във Франция. Преднамерено бавно и театрално тя извади от джоба на панталона си една хартийка.

— Спомняш ли си коментарите за ресторантите?

— За маринованите речни раци в сос от вермут? Разбира се. Всеки път, когато се ядосаш, се сецам за тях.

Естел се засегна:

— Ние сме група. Тук всеки трябва да си изкаже мнението. И ето, аз казвам, че тялото ми, което с толкова време, усилия и пари...

— Казвай направо какво има — прекъсна я неучтиво Каролине.

Естел пое дълбоко въздух.

— Текстът, тези потискащи описания... — Тя отново направи драматична пауза.

— Естел!

— Арне ги е преписал — хвърли бомбата Естел.

— Как така ги е преписал?

— Този текст в дневника е едно към едно с един от коментарите за ресторанта, който си свалих от интернет.

Естел трескаво посочи с пръст точно определено място.

— Прочети сама.

Каролине взе хартиятката. Буквите затанцуваха пред очите ѝ.

— „На лакомствата, предлагани в страната, която изминавам метър по метър пеша. Никъде другаде не можеш да се насладиш на такъв автентичен вкус както при Жером.“

Арне дори не си беше направил труда да смени имената.

Естел зачете на глас заедно с Каролине:

— „Животът с Бог и като Бог във Франция придобива нов смисъл тук. Когато се смесят листа от билки с фин зехтин, разбираш, че малките удоволствия са самото царство.“

Естел спря да чете.

— Намерих и други места — продължи тя. — Историята с монасите, която приехме с отворени обятия: всичко е нагласено. Дневникът на Арне Новак е компилация от изрезки.

Каролине остана безмълвна. В помещението се чуваше само неспирното капене на душа. Студенината, която се излъчваше от плочките, полази по гърба ѝ. Трябваше да си наметне някое яке. Но тя не беше подготвена за подобно нещо. Нито за душа, нито за плочките, нито за студенината, нито за това, което ѝ каза Естел. Точно Арне, който можеше да напише цял роман по облаците, да ползва за дневника си готови текстове?

— Значи поклонническото пътуване на Арне е измислено? — смая се Каролине.

— Де да беше толкова просто — въздъхна Естел и измъкна от обложката на дневника една надраскана бележка.

— „Скъпи Арне, Саму ще пристигне от Англес в седемнайсет часа. Д.“ — разчете Каролине неясния почерк.

— Англес е малко преди Лурд — беше проучила вече Естел. — На два дни път пеша оттук.

— Кое то значи, че Арне е идвал в района?

— А в дневника си лъже, че не е — заключи Естел.

И какъв е смисълът? Каква причина е имал Арне да лъже, че е бил на поклонение? Какво се крие зад мистериозната бележка?

— Саму ще пристигне в седемнайсет часа. Саму. Саму — мърмореше под нос Каролине. — Това име ми е познато. Саму.

Името извика у нея блед спомен. Беше като дума, която стои на върха на езика ти, а не можеш да я произнесеш. Естел беше крачка напред в мислите си. Тя кристално ясно формулира какво трябва да се прави:

— Трябва да намерим този Саму в Англес. Както и Д.! Това са важни свидетели.

Каролине съзнаваше, че е прекрачила невидима граница. Смътното усещане в стомаха се превърна в осезателно доказателство. Що за деяние се криеше тук? Каква истина се опитваше да замаже Арне? Кой знае каква лавина щяха да отприщят, без да искат? Образът

на съпруга на приятелката ѝ, който си беше изградила, се пропука. Ако той се разпаднеше, колко ли от живота на Юдит също щеше да се разпадне?

Естел въздъхна:

— За първи път разбирам какво намираш в тази твоя работа.

Тя звучеше ентузиазирано. Каролине много добре знаеше какво следва, когато Естел се запали по нещо. Щеше да извика на помощ Бог, света и всичко останало.

— Нито дума на Юдит! — предупреди тя.

Естел вдигна патетично пръст за клетва.

— Ще мълча като гроб. — Тя направи многозначителна пауза. — Поне ще се опитам.

45.

— Сигурна съм, че оставих дневника под възглавницата си. Както всяка вечер. А сутринта го намерих под леглото.

Юдит изглеждаше съсипана по време на закуската в странноприемница „Дьо ла Пе“. Естел мълчеше. Тя знаеше много добре защо е разстроена приятелката ѝ. Да измъкнеш дневника изпод нечия възглавница беше детска игра, но да го върнеш на предишното му място, виж, това беше сложна работа. Когато отвори вратата на спалнята, Естел завари Юдит будна. Естел само искаше да се размине с голямата беда и затова бързо бутна дневника под леглото на ѝ.

С твърдото намерение да остане будна и по-късно да го върне на първоначалното му място, Естел кротко си заспа. Докато не бе разтърсена от Юдит.

— Мисля, че някой е ровил тук — шепнеше тя.

Срещата с демоничния пилигрим така се беше загнездила у нея, че дори през ум не ѝ мина да потърси по-обикновена причина за мистериозната разходка на дневника си. Тя беше убедена, че маслиновата воденица и параклисът са нечисти места.

Докато Юдит трескаво събираше нещата си, Естел мълчеше. Тя мълчеше и на закуската, когато Макс попита Каролине къде е била толкова време през нощта. Мълчеше и когато Юдит призова за скоростно потегляне оттук. Биваше я в мълчанието. И все пак побърза да сложи край на необичайното положение. Мисията на Естел беше проста. Тя гласеше: „Да приключваме с това.“ Не беше в стила ѝ да шикалкави.

Съвсем според мотото, че последните ще станат първи, нещата се бяха обърнали. По време на този етап към Англес крачеше уверено една силно мотивирана Естел. Дори и ако това означаваше първа да се разминава с овцете, козите, кравите и дивите кучета, които неизменно се изпречваха на пътя на групата туристи. Когато за първи път

отстрани от пътя една изплашена до смърт коза, Естел се почувства като Индиана Джоунс, който преодолява препятствия в търсене на истината. Щеше да е смешно, ако не ставаше въпрос за Юдит. До нея пристъпваше Ева с прилив на нови сили и убеждения.

— Знаеш ли кое му е великото на това поклонение? — довери тя на приятелката си. — За първи път от години се докоснах до себе си.

Естел кимна:

— Ако симптом за самопознанието е мускулната треска, значи и аз съм се запътила натам.

Естел се обърна да види дали Каролине, която вървеше с Кики, гледа към нея, и ѝ намигна. Каролине трябваше да знае, че може да разчита на нея. „Прави добро и разкажи за него“, се говореше в къолнските благотворителни среди. Какъв беше смисълът да направиш жертва, ако никой не разбере за това?

46.

— Какво ѝ става на Естел? — учуди се Кики. Тя веднага усети, че нещо не е наред.

Каролине отклони темата:

— Сигурно е нервен тик.

— И при мен е така — каза Кики с престорено отчаяние. — Всеки път, когато се обърна, виждам Макс Талберг.

Всеки носеше своята раница. Раницата на Кики се казваше Макс и сама си се носеше. Той не я притискаше с нищо, нищо не изискваше.

— Искам да знаеш, че съм тук — обясни ѝ накратко.

— Не забелязваш ли, че лазиш по нервите на приятелките ми? Пречиш! — хвърли Кики в лицето му.

— Не — каза Макс.

Кики знаеше, че той е прав. Макс беше станал естествена част от групата им. А за Юдит — важен събеседник. Кики тайно се дивеше на търпението, с което Макс слушаше историите на приятелката ѝ. Интересът му изглеждаше искрен. Кики подозираше, че междуременно той ще научи доста и за нейния живот.

— Докога ще се правиш, че Макс не е тук? Трябва да поговорите — настояваше Каролине.

Кики се отнасяше с Макс като с въздуха. Макс го понасяше със самодоволна усмивка и непоклатимо добро настроение. Кики беше изтормозена от тази ситуация. Тя беше толкова заета да пренебрегва Макс, че не можеше да избистри мислите си. От дни не беше нанесла нито чертичка на листа.

А всичко се беше наредило така добре: поклонничеството ѝ даваше редкия шанс да се върне към корените на своята професия. Колко художници бяха достигнали в Южна Франция своите висоти. Сезан, Гоген и Ван Гог ѝ бяха нагледен пример как се улавят чистите цветове на юга. Възможността да работиш тук беше дар.

„Приказвай си! При теб нищо няма да се получи“, прекъсна я един вътрешен истеричен глас. „Нищо няма да направиш. Също като в студиото. В Кьолн отдавна вече щеше да си готова. Вместо това ти дори не предложи проект по темата «Аксесоари за дома».“

„Така е“, допълни откровено Кики. С вътрешния си глас не можеше да спори. За какво да си говорят? И двамата знаеха, че той има право. Но имаше съществена разлика между тях. Гласът броеше само провалите, а Кики — единствено възможностите: „Всички фирми купуват един и същи проект. Дизайнерите са го научили наизуст и всички предлагат едни и същи скици.“

„Оправдаваш се, Кики. Както обикновено, Кики“, продължаваше да писука гласът. „Ще пропуснеш последната възможност, Кики. Сериозно ли си мислиш, че за седем дни ще ти се удаде нещо, което при другите...“

„Четири дни. Имам още четири дни“, прекъсна тя вътрешния си глас.

„Ти пропиля времето си в Кьолн с Макс. Пропиляваш го и тук. И сега е вече твърде късно“, човъркаше терористът навътре, разкривайки все по-ужасяващи и по-ужасяващи картини. Сигурно панически ококорваше очи, размахваше възбудено ръце и получаваше сърцебиене.

„В крайна сметка нямаш нищо. Нито кариера, нито мъж, нищо. Това беше последният ти шанс.“

— Престани — излезе тя от арената на двубоя със своя цензор. — Това, което плещиш, не ни помага изобщо.

— Нищо не съм казал — защити се смаяно Макс.

Кики беше толкова погълната от разговора със самата себе си, че не беше забелязала кога се е приближил.

Естел, чийто завиден талант беше да се появява в правилното време на най-интересното място, се намеси:

— Не се тревожи, Кики. В този район е нормално да чуваш гласове. Обикновено промърморват нещо като „Аз съм непорочното зачатие.“

Каролине я задържа:

— Кики и Макс ще минат и без твоите житейски напътствия — каза строго тя. Погледът ѝ към Кики беше изпълнен с недвусмислено послание: „Хайде. Направи го“, бе изписано на лицето ѝ.

Тя трябваше. Беше длъжна. Можеше. Да говори с Макс. Сега. Но как да стане? Как да му обясни по най-убедителния начин, че двамата нямат бъдеще заедно? Тя имаше най-хубавата професия на света, беше на крачка от големия удар. Не можеше да си позволи грешки. Нито Макс.

— Как може човек да е толкова твърдоглав! — изсъска тя на младия мъж.

— Не съм твърдоглав — отвърна Макс невъзмутимо. — Само знам, че ми харесва. За разлика от теб.

Кики пое дълбоко дъх.

— На двайсет и три имах три гаджета за една седмица. На двайсет и три човек не знае нищо.

Макс реагира лекомислено:

— Затова те изчаках да пораснеш.

Моля? Той беше не само твърдоглав. Той беше безсрамен.

— Не те обичам — запокити срещу него Кики. Дори грубото отблъскване не предизвика у Макс гневна реакция. Той дръзко се ухили. Явно Кики не беше достатъчно ясна. — Разбра ли? Не те обичам.

— Не си откровена със себе си, Кики. С нас.

Не ставаше. Кики остави Макс и с бързи стъпки се присъедини към Каролине и Естел, които я посрещнаха с въпросителни погледи.

— Изясняването на нещата не е за мен. По-добре да се откажа — рече тя.

Трябваше да направи нещо по-важно от това, да тормози Макс.

По време на следващата спирка Кики демонстративно отвори скицника си. Достатъчно дълго се бе оставила на Макс да я откъсне от концепцията ѝ. Сега пристъпваше към дневния ред. А в него имаше само една точка. Вази. Сега. Веднага.

Кики енергично нахвърля едрите контури на листа и остана смаяна от резултата. Всичко, което беше видяла през последните дни, се преплете в една картина: линиите и цветовете сякаш се изляха от само себе си и образуваха филигранен модел, който хармонично

залепна за формата. Дни наред Кики само беше гледала, слушала, мирисала и докосвала. Сега проектът се появи като от само себе си на хартията. Беше един от онези магически моменти, в които усещаш, че друг движи молива ти. Някои колеги биха нарекли това „божествено вдъхновение“. Кики не можеше нищо да започне с готови идеи. Идеите трябваше да се изстрадат. Често бяха необходими стотици мъчителни и напразни часове в ателието, докато се появи от нищото представата. Проект, който трябва само да прерисуваш на листа. Това не беше чудо, беше къртовски труд.

Чу се смях. Кики вдигна поглед. Действителността се беше вмъкнала между нея и блока ѝ. В образа на Макс. Отново.

47.

Каролине се засмя. Интересно ѝ беше как Кики си криви душата. Каролине отдавна беше забелязала това, което виждаха и другите приятелки: Кики беше влюбена. И по цял ден не правеше нищо друго, освен да отрича очевидното. Каролине се питаше кога ли Кики ще престане да лъже себе си.

Каролине се облегна безгрижно назад. Дамите бяха насядали по грубите камъни на едно свлечено речно легло, врязало се дълбоко в пейзажа. Настъпил беше идеалният момент. Първоначалните проблеми бяха останали зад тях, а до Англес имаше още път. Идеален момент за спиране на времето. Каролине се опита просто да се наслаждава на мига. Също като Макс.

Гол до кръста и с навити крачоли, Макс стоеше на речния бряг, дялкаше копие и посвещаваше Ева, Юдит и Естел в изкуството на риболова.

— По движението на водата може да се познае, че има пъстърва. Трябва да прецениш колко е голяма и после да се прицелиш в нея — обясняваше той.

Макс не полагаше никакви усилия да бъде харесван и приеман. Правеше това, което му доставяше удоволствие, и привличаше другите със своя ентузиазъм. Така привлече и погледите на четирите дами върху себе си. Както и на Кики, която не го изпускаше от очи иззад скицника си. Дори Естел нагази в плитката вода и провери с обнажено копие дали би имала шанс да си осигури сама прехраната сред пустошта.

— Къде си научил това? — впечатли се тя.

— Никъде. Само от книгите. На Карл Май.

— Карл Май ли? — попита високо Естел, така че и Каролине да чуе. — Той само се прави, че лично е преживял приключенията. Иначе

всичко в историите му е измислено — продължи да сипва сол в раната тя.

На Каролине ѝ спря дъхът. За Естел тайните бяха от ден до пладне. Можеше да преброи на пръстите на едната си ръка колко време щеше да мине, докато Юдит разбере, че Естел си е вряла носа в дневника зад гърба ѝ. Слава богу, в този момент Макс метна копието си. Водата пръсна нагоре, под водната повърхност настъпи оживление. Една прободена риба се бореше за живота си.

— Уцелих. Аз уцелих — изрева Макс.

В суматохата около убитата риба издайническата забележка на Естел не направи впечатление.

— Досега не съм улавял риба. Нито веднъж — чудеше се Макс.

— Типични южняци — остроумничеше Естел. — По цял ден се мотаят и накрая се оттеглят на почивка. Нищо чудно, че са лесни за ловене.

— Може би просто Карл Май е събирал внимателно информация — извика въодушевено Юдит.

Каролине наостри уши. Дали приятелката ѝ не беше забелязала нещо? Дали не знаеше повече, отколкото показваше? Тя бързо отхвърли глождещото я съмнение и сама си нареди: наслаждавай се. Сега. Потопи се в мига. Колкото е възможно. Англес е далече. Ранното лято — толкова е приятно.

Малко по-късно три риби бяха наредени върху дървени прътове над малък огън, запален от сухи клони между камъните. Явно дори на поклонническото пътуване обслужването на скарата си беше мъжка работа. Дори Ева, която всяко лято ги канеше на голямо барбекю, се отдаде на мързел. Тя беше помогнала да се изкормят рибите и да се напълнят с подправките, растящи край пътя. Останалото трябваше да поемат останалите. Ева доволно се опъна на слънце и остави готвенето на другите.

— Яденето е много по-вкусно, когато е изненада — въздъхна тя и затвори очи. С всеки изминал ден Ева ставаше все по-добра в потискането на рефлексите си да се впусне да помага, когато беше редно задачите да се разпределят.

Каролине се наслаждаваше на тръпчивия вкус на рибата, на пресния хляб и безделието. Времето беше престанало да препуска. В мързеливата отпуснатост всички проблеми бледнееха. Може би не трябваше да се разбутват нещата. Да отидат до Лурд, да си запалят на пещерата по една свещ за Арне и всичко да се забрави. Кого го интересуваше защо Д. е счел за необходимо да уведоми Арне, че Саму ще го посрещне? Кого го интересуваше, че Саму и Арне са имали нещо общо? Арне беше мъртъв. И те бяха дошли във Франция, за да затворят последната глава. Просто трябваше да не си отваря устата и да забрави за бележката и въпросите. Мисълта за това бе прогонена толкова бързо, колкото беше дошла. Естел се обърна към Каролине и я дари с още един от своите тайнствени погледи. Каролине ѝ отвърна с жест, който заплашваше Естел с мигновено обезглавяване.

Едно пронизително извъняване на телефон припомни на Каролине, че все пак времето не е спряло. Още ги имаше. Всички проблеми, които беше запратила встрани. Този път приносител на гибелните новини беше телефонът на Макс.

48.

— Няма ли да погледнеш кой ти е писал? — попита Кики.

— О, това е баща ми — гласеше слабо успокояващият отговор. За Макс беше много по-важно да сервира на Кики рибата с галантен поклон. Кики не можеше да се освободи от съмнението, че в Кьолн нещо не е наред.

— Може да е важно.

Вместо отговор Макс тикна телефона в ръката ѝ.

— Щом мислиш, че баща ми е нещо важно.

Кики се стъписа.

— Прочети го — насърчи я Макс. — Нямам тайни от теб.

На дисплея бе изписано съобщение, че има есемес от Талберг. По принцип Кики не обичаше да се рови в чужди телефони. Но в случая това можеше да касае и нейното бъдеще. Тя трябваше да знае дали Талберг е информиран. Кики отвори есемеса, за да се оправдаят най-големите ѝ страхове. МАКС, ОБАДИ СЕ! МАЙКА ТИ СЕ ПОБОЛЯ ОТ ПРИТЕСНЕНИЕ, се крещеше с главни букви.

— Още ли не си се обадил в Кьолн?

Макс поклати глава и продължи невъзмутимо да яде.

— Баща ти ще държи отговорна мен, ако не ме... ако не изчезнеш — каза строго Кики.

— Защо непрекъснато се занимаваш с баща ми?

— Трябва да му отговориш.

— Ако това е толкова важно за теб, пиши му ти.

— Какво ще стане, ако той разбере за нас? Дори няма да погледне проекта ми — избухна Кики. — Цялото студио ще ме коментира.

Тя беше заговорила високо. Четирите дами скришом наблюдаваха какво се случва между двамата. Дали ще прерасне в кавга? Макс приемаше спокойно упреците на Кики. Той сви рамене.

— Не ме интересува какво ще кажат другите.

Кики се предаде. Лесно му беше на Макс. На двайсет и три и на Кики ѝ беше все едно какво мислят другите. На двайсет светът е отворен пред теб, на трийсет все още намираш аварийен изход, на четирийсет вече става твърде тясно. Особено ако нямаш наследство, на което да се облегнеш. Макс виждаше иначе нещата:

— Следобедът на лодката. Нощта в палатката. Кики, не си ме излъгала, когато ми каза, че не можеш да си представиш живота без мен. Че ние си принадлежим.

У Кики се надигна отчаянието:

— Не мога да остареея заедно с теб. Аз вече съм стара!

— Какво значение има малката разлика във възрастта — възрази Макс.

Това не беше въпрос. За него това беше трезво отбелязан факт. И не подлежеше на коментар. Макс се обърна и я остави. Кики се ядоса. Това, което току-що бе казала, сякаш беше влязло през едното му ухо и излязло през другото. След като Макс не схващаше, тя трябваше да поеме инициативата.

Те отдавна бяха потеглили и минаваха през една гора, а Кики продължаваше да си блъска главата над сто и шейсет начина да даде смекчаващо обяснение на Талберг. След три километра и половина тя бе убедена, че най-добре ще бъде, ако се аргументира с работата. Единственото, с което можеше да се влияе на Талберг, бяха иновативните идеи. След още седемстотин метра Кики най-после се справи с трудната формулировка и сътвори на дисплея повече от осем думи:

Във Франция съм. Трябва ми спокойствие за няколко проекта. Не знам защо се тревожите. Съжалявам. Макс

— Щом това те успокоява — отвърна кратко той, когато тя му показва есемеса.

— То трябва да успокои баща ти — поправи го Кики.

Когато натисна бутона за изпращане, камък ѝ падна от раменете. Талберг вече знаеше къде е синът му. Без да се налага Кики да замесва името си в съобщението.

Малко по-късно ѝ хрумна, че можеше да помоли Каролине за съвет. Каролине можеше да я предупреди. За това какъв бумеранг са лъжите. И за това, че повечето лъжци правят една основна грешка: мислят си само за момента на облекчение, но не и за онова, което следва. Нямаат дългосрочен план.

Кики бе излязла спешно от „положението шах“. Но как да измисли стратегията върху дъската за толкова много фигури? Чак когато изгуби половината от тях с един безразсъден ход, започна да ѝ просветва. Главно това, че беше на три крачки от провала. Стратегическото планиране не беше в стила ѝ. Тя предпочиташе да действа направо, оставяше се последниците да я изненадат и беше доволна от това. Този път точно двацет минути. После получи квитанция под формата на есемес. Отново с главни букви: ДОГОДИНА ХОТЕЛЪТ ЩЕ РЕМОНТИРА СТАИТЕ. КОГО ОТ НАШИТЕ ХОРА ДА ИЗПРАТИМ ТАМ? Явно Талберг имаше нов мобилен телефон и никаква представа как се пише с малки букви.

„Уред, за който се налага да четеш инструкциите за употреба, не е читав“, обичаше да се шегува той. Държеше на простотата. Но пък простите решения невинаги бяха най-доброто, както се оказваше сега.

— Баща ми обича да знае кой къде е — коментираше Макс. — Единственият начин да се откъснеш от него е да се покриеш вдън земя.

Той изобщо не криеше къде се намира и сякаш беше задача на Кики да отговори и на този есемес. Тя беше отново в изходна позиция. Дори по-лошо. Беше с една крачка по-близо до пропастта.

49.

Ева вече не можеше да разбере приятелката си. От часове Кики си пишеше под фалшиво име с нищо неподозиращия си шеф.

— Макс ще се откаже, когато разбере, че с нас нищо няма да се получи — оправда се тя. — Ще се върне към следването, а аз — към работата си. Сякаш нищо не се е случило. Ще държа Талберг в неведение докогато е възможно.

Ева въздъхна. Тя беше решила да каже една добра дума за Макс.

— Като мен ли искаш да свършиш? Целият ми живот е сбор от само-ако-бях.

Кики не спираше да натиска бутоните на телефона:

— И при мен е така. Само ако не се бях забъркала с Макс.

Ева имаше друго предвид:

— Моето само-ако-бях касае само неща, които НЕ съм направила. Да замина за Париж въпреки Фридо, да работя като лекарка, да включа Фридо в домакинството, да имам своя стая, да оставя хладилника на мира.

— Защо не опиташ с Макс? — присъедини се и Каролине.

Наистина ли Кики не забелязваше, че той е нещо специално? Беше забавен, симпатичен и секси. Не беше трудно да се види, че Кики се самонавива. Какво още искаше тя?

— Каролине е права — потвърди Ева.

— Сега нещата са наред и няма нищо лошо. Но какво ще стане, когато навърша шейсет? — не отстъпваше Кики.

Отзад Естел се намеси в разговора.

— Един по-млад съпруг ти спестява разходи за болести и лекарства.

Четирите приятелки я засипаха с увещания от всички страни:

— Представи си, ако отсега знаеш какъв ще е животът ти на шейсет. Защото е предсказуем — обърна й внимание Ева. — Също като моя — сети се тя.

И Кики мислеше по същия начин:

— Може би и ти имаш нужда от гадже, Ева.

Ева се възпротиви:

— Обичам Фридо. Той е най-доброто решение, което някога съм вземала. Въпросът е какво правя аз със себе си. Не ми трябва гадже. Може би трябва отново да започна да уча френски. Или нещо друго. Ей така, за себе си.

Откога приятелките не бяха чували това от Ева — „Аз“. Това „Аз“ беше още мъничко, крехко и плахо, но вече съществуваше като дума. С всеки изминат километър Ева се чувстваше все по-освободена. С всяка крачка тя отърсваше от себе си по едно парченце от чувството за вина. Анна имала буйна коса. Е, и? Лене била забравила да си научи по математика, Давид не можел в последния момент да си намери чорапите. Не бяха ли пораснали децата достатъчно, че да се организират сами? Фридо младши не можел да отиде да помага в църквата без нейните шофьорски услуги. В крайна сметка нали си имаше колело? Ами Фридо? Можеше да се научи. Точно като нея. Само за Регине нямаше решение. Мисълта за майка ѝ я караше да усеща някаква неясна буца в стомаха си.

„Добре, че ми предстоят още няколко километра“, мина ѝ светкавично през ума. Тъкмо бе започнала да прави ревизия на живота си.

— Когато човек ходи пеша, има много време да мисли — рече тя смутено.

— На кого го казваш... — отвърна Каролине.

Бяха достигнали целта си за деня. Смачканата табела на входа на селището показваше ясно къде се намираха — Англес.

50.

Каролине преглътна тежко. Лекотата, която изпита на речния бряг, с един замах беше пометена. Сбъдвайки най-мрачните ѝ предчувствия, селото ги посрещна с недружелюбно мълчание. Изви се режещ вятър, който удари, задвижвайки в неравномерен ритъм, един самотен прозоречен капак в стената, преплете се в една перлена завеса, а тя с тихо шумолене полетя, разклати просторите, на които в редица се люлееха чорапи. До тях съхнеха шушулки чили. Една пластмасова ваза със свежи цветя беше съборена. Навсякъде имаше признаци на живот. Но на улицата нямаше жива душа, нито един прозорец не светеше. Оживените разговори, които ги съпътстваха по пътя им, бяха заглъхнали. Стъпките им глухо отекваха в тесните улички.

Единствената светлина идваше от включените фарове на една бяла кола: святка. Угасва. Святка. Угасва. Предупредителните мигачи изпращаха вяло извинение за това, че автомобилът е паркиран на сред пътя. Минавайки покрай колата, Каролине забеляза, че от едната ѝ страна грее синя звезда. Под нея четири букви: С.А.М.У.^[1]

На Каролине най-после ѝ просветна. Как не се сети досега: Service d'Aide Medicale d'Urgence. Samu. Бърза медицинска помощ.

— Нищо чудно, че ми се стори толкова познато — прошепна тя на Естел.

Сигурно беше срещнала съкращението в някой от текстовете, които бе превеждала на курса по френски. Естел и Каролине си дадоха знак само с едно споглеждане. Вече знаеха какво и кого трябваше да търсят.

Юдит беше спряла. Другите също. Те се заслушваха в уличките на селото. Отдалеч вятърът довяваше някакви особени звуци. Най-напред единични тонове, а после някаква объркана тръбяща мелодия.

Някаква разпалена, злокобна музика, придружена с тропот. Сякаш много хора се приближаваха в зловещ бавен марш. Петте дами продължиха, обхванати от неприятно чувство. Все повече се приближаваха до музиката. Докато пред погледа им се разкри човешко множество. Цялото село се беше събрало на процесия. С присъщата за един архаичен ритуал музика. В съпровод с маршовата духовна музика няколко мрачни мъжки фигури носеха в чудноват бавен марш една дървена Богородица из селото.

Погледът на Каролине се плъзна търсещо над множеството. И наистина — сред загорелите от слънцето туристи, в тяхното пъстро отпускарско облекло, между пилигримите и жителите на селото се отличаваше един як, набит мъж с бяла санитарна униформа. Това трябва да беше той. Саму. От Англес.

— Знаеш какво ще стане, ако го заговоря на френски — прошепна Естел на Каролине.

Имаше ли връщане назад? Каролине се поколеба само за миг. Може би този мъж притежаваше ключа към загадката на Арне. Може би това беше единствената възможност да се доберат до отговора.

— Погледни натам — извика Естел, дръпна възбудено Юдит за ръкава и посочи неопределено към група зяпачи.

Юдит нищо не разбираше. Какво толкова трябваше да види?

— Мъжът е облечен с риза на Томи Хилфингър — помогна си Естел.

Това май не беше вярно, но нищо по-добро не й хрумна в бързината. Юдит беше толкова заета да се подиграва над повърхностността на Естел, че не забеляза, че мястото до нея е празно. Каролине се беше измъкнала благодарение на Естел.

— Excusez-moi, monsieur — заговори Каролине предпазливо санитаря.

Отблизо мъжът с рошавата кестенява коса изглеждаше почти квадратен. Беше с глава и половина по-нисък от Каролине и пращеше от сила. Той й напомняше за изпечения лъжец в един долнопробен ресторант в близост до гарата, който слушаше рап и говореше

убедително, а пред съда не спираше да използва думата „респект“. Санитарят сякаш се правеше, че не я забелязва. Тя внимателно го потупа по рамото.

— Excusez-moi...

Тя не продължи, защото в същия миг Мадоната минаваше покрай тях. Санитарят смирено сведе поглед. И Каролине направи същото. Не ѝ се искаше да дразни излишно човек, който изглежда толкова сприхав и холеричен. А и сигурно е много неприлично да се покажеш непосветен в католическия ритуал. Когато отново вдигна очи, тя установи, че е съвсем сама на тротоара. Всички се бяха подредили в колона и следваха Мадоната. Множеството бе погълнало санитаря.

[1] S.A.M.U. (Фр.). — Бел.прев. ↑

51.

— Виж къде е Каролине — стъписа се Юдит.

Въпреки усърдните старания на Естел да отклони вниманието ѝ, тя беше забелязала Каролине в процесията. Юдит присви очи. Опита се да си обясни чудатото поведение на Каролине. Приятелката ѝ си проправяше път сред вярващите към челните места в колоната. За Юдит това беше повече от странно.

— Какво ѝ става? Какво търси тя там?

— Може внезапно да е станала католичка — предположи Кики.

Сега всички гледаха втренчено Каролине, която се беше навела над един санитар и водеше разговор с него.

— Може да ѝ е станало зле. Тя имаше странно усещане в стомаха — успокояваше ги Ева.

Юдит изобщо не беше убедена. Естел се притесни. Трябваше да измисли обяснение. И то да звучи логично. Безобидно. Как, по дяволите, да разсее Юдит, преди да се е досетила какво прави Каролине? Толкова не я биваше в лъжите. Почти бе готова да се предаде, когато небето ѝ изпрати спасителен отряд. В процесията Естел откри две дами на преклонна възраст, които приличаха на близначки. Около тях имаше и други познати лица.

— Французите — извика зарадвано тя. — Това не са ли французите от странноприемницата на Жак?

Юдит се обърна. В очите ѝ се четеше паника.

— Надявам се откаченият да не е тук — сипа нарочно сол в раната Естел. Французите също ги разпознаха. Нощувките, прекарани в общата спалня, съвсем определено допринасяха за разбирателството между народите. Те радостно помахаха на жените, сякаш това не беше богородична процесия, а шествие на народите по време на олимпийски игри. Юдит не беше единствената, изплашила се от това. Макс се боеше от най-лошото.

— Надявам се, че ние ще спим другаде. Няма да понеса още една хъркаща нощ — въздъхна той, с което даде на Естел окончателна идея

за отвличане на вниманието на Юдит:

— Веднага трябва да си потърсим място за нощуване. След края на процесията всичко ще е заето. Не искам пак да сме с французите на рогозки в някой физкултурен салон.

Юдит трескаво закима:

— Нека си намерим приличен хотел. Някъде, където няма опасност да се срещнем с пилигримски групи.

— Най-скъпият в района — ликуваше Естел.

Тя разгърна възторжено брошурите. Тук имаше и едно указание за ресторанти. Ако и стаите бяха толкова изискани, колкото менюто, явно й беше ден. Тя тайничко благодари на французите за това, че се плъзнаха из цялата процесия.

— За парите не се притеснявай — прошепна тя на Кики.

Не за пръв път Естел й помагаше. Веднъж трябваше да я спасява пред „Ле Жарден“ от една таксиметрова шофьорка, приличаща на борец и явно неподатлива на чара на Кики.

— Сигурна бях, че имам още една банкнота — беше изхленчила Кики. — Тя отказва да ме върне за дванайсет евро и четирийсет.

Естел й заемаше пари за такси, за сметката при Люк, а понякога и за наема. А сега и за хотел.

— Ще ти ги върна — обеща Кики.

— С лихвите, както винаги — кимна й Естел. Тя знаеше, че няма смисъл да се опитва да подарява нещо на Кики. Кики беше прекалено горда.

Естел даде знак за тръгване. И Юдит тръгна. За последен път се обърна. Но не французите я интересуваха. А Каролине, която водеше оживен разговор с един френски санитар.

52.

— Човекът с памучните ризи. Каубоят. Арне!

Каролине кимна. Мина известно време, докато санитарят разбере за кого му говорят. Той познаваше този човек. Даже доста добре.

— Откарах Арне с линейката в Тулуза — потвърди той. — Оттам той трябваше да се придвижи до болницата в Кьолн.

Каролине разбра само половината.

— Значи е припаднал по време на поклонението?

Санитарят я погледна така, сякаш Каролине не беше съвсем с всичкия си.

— Арне ли? На поклонение? Абсурд. Той си прекарваше отпуската при Доминик. Както винаги.

Каза го лаконично. Сякаш е известно на всички. Изречението продължи да отеква в главата на Каролине. Както винаги. Доминик. Отпуска. Както винаги. Доминик. Тя се опитваше да сглоби отделните думи в нещо, което да я отпрати към това, което знаеше за мъртвия си приятел. Но всички мисли водеха до все един и същи глупав насрещен въпрос:

— Арне често е идвал тук?

Санитарят нямаше желание да продължава разговора с досадната дама.

— Положил съм клетва за поверителност — махна с ръка той и отново се вля в общия молитвен поток.

Sainte Marie, priez pour nous,
Sainte Mere de Dieu, priez pour nous,
Sainte Mere toujours, priez pour nou...

Клетва за поверителност. На Каролине ѝ звучеше познато. Сякаш бе изминала цяла вечност оттогава. Този път обаче тя не беше склонна да се задоволи с толкова.

— Трябва да ми помогнете. Трябва да помогнете на нашата приятелка. Важно е — не оставяше човека на мира.

Санитарят се чувстваше крайно притеснен в религиозното си съсредоточаване.

Жената беше успяла да отключи предразположението му към холерични реакции.

— Какво си мислите, че е това тук? — продължи остро той. — Парадът на Дисниленд, който провеждаме за немските туристи ли? И вие се появявате тук и задавате въпроси. Каква сте вие? От някаква тайна полиция?

Вече се виждаха първите вярващи. Каролине замълча дипломатично. Ако сега отвърнеше нещо, току-виж, станало дума за неразчистени сметки от Втората световна война. Само че санитарят вече ѝ беше набрал и сам направи завой към темата.

— Какво си въобразявате вие, немците? Че всичко ви принадлежи? Че можете да правите каквото си поискате?

Стоящите наоколо се застъпиха за нея. Вдигна се врява. Неколцина селяни се намесиха и му заговориха с отривисти жестове. Каролине вече се готвеше да се оттегли, когато санитарят направи нещо неочаквано.

— Питайте Доминик — заповяда ѝ той. После надраска нещо на едно листче, тикна го в ръката ѝ и накрая се шмугна в процесията.

Sainte Marie, priez pour nous,
Sainte Mere de Dieu, priez pour nous,
Sainte Mere toujourn, priez pour nous...

Каролине стоеше като зашеметена. Нямаше отговори. Само адрес на Доминик. Трябва да задаваш въпроси само ако можеш да понесеш отговорите. Колко истина можеше да понесе Юдит?

Каролине смачка енергично бележката, метна я в един кош за хартиени отпадъци и се отдалечи. След пет крачки се обърна. Извади с погнуса хартиената топка от боклука и я разгъна. Ръцете ѝ трепереха. В този момент усети нещо странно. Някаква внезапна топлина се надигна у нея и буквално я накара да се обърне. Процесията се беше извила около селския площад и идваше право към нея. От златистата

статуя на Богородица, която се люлееше над главите на вярващите, струеше светлина. От Мадоната се излъчваше някаква тайнствена магия. За един кратък миг двете бяха свързани една с друга. В този необясним момент срещу Каролине вече не стоеше статуя от дърво. Каролине бе готова да се закълне, че Богородица я гледа право в очите.

Тя затвори уморено очи. После се отърси от странното чувство. Накъсването на съня можеше да доведе до илюзорни представи. Сигурно до същото водеха и физическото и душевното претоварване.

След няколко часа Каролине лежеше в удобно легло, което си заслужаваше всяка от петте звезди, категоризиращи хотела. Направиха си превъзходен пир — с никоя друга дума не можеше да се опише менюто от първо, второ до шесто — и пиха много. Но не можеше да спи. Лежеше в леглото до прозореца, вираше се в тъмната, беззвездна нощ и се надяваше на чудо. Чудото дойде. Ала беше тъжно чудо. Не само за Юдит. Най-вече за Каролине.

53.

Каролине не беше единствената, което се надяваше на чудотворно спасение.

— Мечтая си добрият домашен дух отново да се върне в Кьолн — каза Фридо, когато Ева направи вечерното си обаждане.

Не ѝ бяха нужни подробности. Умората в гласа му ѝ подсказваше как изглежда кухнята. Като всяка кухня, в която добрият домашен дух отсъства: кошът за боклук прелива, съдомиялната е пълна, мивката — затрупана, пусковият бутон — забравен. И ако имаш повече късмет, току-виж, си успял да си намериш чорапите в шкафа с напитките.

Фридо беше трезвомислещ човек. Не беше необходимо да хвърля боб, за да разбере кой е вършил цялата работа досега. Изненада го единствено колко много е тази работа.

— Какви трикове използваш, за да се справиш? — попита уморено той.

— Никакви — отвърна Ева. — Просто действам.

— И тези вечни заседания — оплакваше се Фридо. — Когато времето те притиска, едва тогава забелязваш колко чудовища седят в председателското кресло на заседателната маса. Усещам ги всичките: Бъбривият, Вечно питащият, Нищо не казващият и Самоизтъкващият се. Само тези, които трябва да вземат решение, мълчат.

— Назначете повече майки — предложи Ева.

Който има деца, които чакат за топло ядене, целувка за „лека нощ“ или родителско рамо, на което да се облегнат, няма време за безкрайни повторения, словоизлияния и отложени решения. Но това никога не стига до председателя, Фридо само въздъхна.

— Нямам търпение да се прибереш вкъщи — промълви тихо той.

Ева мълчеше. Нещо се беше променило. Уж беше тръгнала на поклонническо пътуване само за да направи нещо за Юдит. И защото другите приятелки се съгласиха. Междувременно и на нея ходенето ѝ се отрази добре. Тя не се осмеляваше да разкаже на изтощения Фридо за това. За моментите, в които не мислиш за абсолютно нищо, а само

усещаш как се променя земята под краката ти, вдъхваш мирис на жълтуга и хвойна, гледаш играта на облаците и цветовете. Усещаш движението на пътя при най-малката разлика във височината.

— Лека нощ, Фридо — му пожела тя. Не искаше да се издаде колко се радва, че ѝ остават още няколко дни пилигримство. Истината беше, че не я интересуваше дали кухнята в Кьолн е разтребена. Ева беше достигнала магическата точка на своето пилигримско пътуване: беше напуснала дома си, бе оставила всекидневието зад гърба си, но все още никъде не беше пристигнала. Просто пътуваше. Сред бури и ветрове.

54.

Късметът се обърна срещу тях. След като пропуснаха възможността да се възползват от няколкото свободни места в един автобус и едно безплатно пътуване между Монко и Сен Бертран дьо Коменж, те се забъркаха в поредната разправия помежду си.

— Казаха, че времето ще е лошо — беше ги предупредил шофьорът.

С възвишеното чувство, понамалено от двата дълги етапа, които им предстояха, петте дами доста се бяха задържали в световноизвестната катедрала. Вместо да побързат да се придвижат към следващия етап, те се дивяха на пищните дървени декорации и помпозното съпрестоліе.

Когато най-после си тръгнаха, беше станало доста късно. Тъмни облаци закриваха небето и обещаваха страхотен спектакъл. В далечината светеха хълмовете на Пиренеите, които с всеки изминал ден се приближаваха по малко до тях. Задаваха се буря и дъжд.

Юдит и Макс вървяха начело, следвани от групата.

— И какво? Открихте ли нещо?

Ева се приближи с любопитство към Естел и Каролине. Също и Кики. Каролине се обърна ужасена Естел — тя направи извинителен жест.

— Духът ми беше силен, но устата — слаба.

Беше грешка, че миналата нощ трите спаха в една стая.

— Е, казвай! Какво научи за дневника? Какво ти каза санитарят? — настояваше Естел. Цяла вечер тя се бе опитвала да се доближи до Каролине.

Юдит, чието подозрение се бе изострило, така и не успя да остане насаме с Каролине по време на вечеря. Тя, която обикновено първа се прибираше да спи, сега си поръча дори десерт. После беше настояла да вземе двойна стая за себе си и Каролине. Юдит се надяваше, че при вида на свещта, снимката и чашата вино, с които

всяка вечер правеше импровизиран олтар, Каролине ще бъде обзета от порив да ѝ се довери.

По-рано тази ситуация щеше да накара Каролине да се чувства притисната. Но това беше преди десет дни. В Кьолн ядеш на крак, тероризират те с помощта на мобилния интернет и бързите имейли и се задоволяваш с лека дрямка, ако работата не търпи отлагане. Но по време на поклонническото пътуване Каролине имаше време да реагира. Когато ходиш пеш, нищо не е толкова спешно. Доминик живееше недалеч от Англес. Между странноприемницата и него имаше две възвишения, които трябваше да се изкачат. Това нямаше да стане за един ден. Каролине беше благодарна за тази спасителна отсрочка. Щеше да ѝ е нужна, за да свикне с вчерашните новини.

— Излиза, че Арне е идвал редовно тук по време на отпуските си. При някой си Доминик — каза на глас Каролине. Опита се да звучи по възможност неутрално. И все пак вестта избухна като бомба. Естел веднага предположи:

— Вероятно си има още едно семейство, деца, мистериозен двойствен живот.

— Доминик съвсем спокойно може да е мъжко име — отбеляза Каролине.

Ева кимна развълнувано. Не искаше да повярва, че Арне е мамил Юдит.

— Възможно е всичко това да си има невинно обяснение! Да е недоразумение.

Каролине се измъчваше с упреци към себе си:

— Най-лошото е, че аз убедих Юдит да дойдем тук.

— Кой да предположи такова нещо! Арне я обожаваше — рече замислено Ева.

— И въпреки това я е лъгал — заключи Естел.

Първа се опомни Кики и ги върна към действителността:

— И какво ще правим сега? Ще ѝ кажем ли?

Сякаш чула името си, Юдит се обърна. По някакъв странен начин тя усещаше, че възбудените разговори зад гърба ѝ касаят нея.

Четирите жени, които досега бяха спорили оживено, онемяха.

55.

— За какво говорите през цялото време? — учуди се Юдит. От няколко дни имаше чувството, че се случват странни неща.

— Аз знам най-малко — каза Макс. — Мен не ме посвещават в тайните си.

— Мен също — оплака се тя.

С всеки изминал ден приятелките ѝ й ставаха все по-чужди. Юдит се чувстваше постоянно наблюдавана и оценявана. Знаеше, че те очакват от нея да се отърси от скръбта си и пак да стане предишната Юдит. Добре, че Макс се беше присъединил към тях. Тя се чувстваше привлечена от него. В никакъв случай не беше влюбена в младия мъж. Не, беше нещо съвсем друго. Просто Макс единствен се отнасяше безкористно към нея. Юдит отново се обърна недоверчиво. За да види пресилените усмивки на четирите приятелки. По-очевидно не можеше и да бъде.

Изви се силен вятър и спря дъха им. През целия етап Юдит бе гледала тревожно към небето. С първите капки увяхна надеждата, че облаците ще ги подминат. Само за няколко минути лекият дъждец премина в проливен дъжд. Пиренеите се скриха зад гъстите облаци. Светкавици прорязваха небето, рекичките прииждаха, отнасяха растенията и за няколко минути направиха пътя непроходим. Едва се виждаше на десет метра разстояние.

Те бързо се скриха в една дървена барака. Също като милионите мухи, бягащи от дъжда. Дори скъпият шоколад „Валрона“ и бананите, които Макс извади от ръчната си чанта, не успяха да разведрят атмосферата. На открито бурята приличаше на стихийна мощ. Вятърът блъскаше в изгнилите греди, дъждът не спираше да барабани върху изкорубения покрив. Миришеше на мокро, загнило сено.

— Получавам алергия от тази миризма — оплакваше се Естел, докато пъдеше мухите от себе си.

След четвърт час светкавиците престанаха. Беше започнало кротко да вали.

— Няма смисъл да чакаме — реши Каролине. — Иначе ще замръкнем.

Но идеята да стигнат до следващото село, минавайки по междуселския път, се оказа голяма грешка. Виждаше се лошо, маршрутът беше тесен. Всеки път, когато някой бибиткащ камион минаваше в опасна близост покрай тях, приятелките биваха гощавани с порция водни пръски. Нямахме смисъл. По-добре да тръгнат по дългия неравен страничен път.

Те се заизкачваха уморено нагоре по разкаляната пътека. В тинята се напредваше бавно. Юдит постоянно се подхлъзваше. Никога досега шестимата не се бяха чувствали толкова свързани със земята, никога досега не бяха гледали с такъв копнеж небето. Само оттам можеше да дойде спасението. Дъждът стесни хоризонта. Никой не беше помислил за целта на деня. Юдит изруга наум. Винаги беше смятала, че дъждът пречиства отвън, което върви ръка за ръка с вътрешното пречистване. Пилигримската романтика и религиозният патос ѝ бяха толкова далечни в момента, колкото и шушукането и тайните. Просто трябваше да се превъзмогне и този етап.

Тук-там се появяваше мидата на Яков, която указваше пътя. Ориентирането беше трудно, имаше вода навсякъде. Валеше върху ръцете им, влизаше вода във вратовете и обувките им. Набързо извадените от раниците дъждобрани вече запарваха.

— Ако не внимаваме, можем да се изпотим и да припаднем от нарушено кръвообращение — показва познанията си по медицина Ева.

Сълзи от изтощение течаха по бузите на Юдит. „Пилигримството трябва да се прави с чувство и осъзнатост“, беше отбелязал Арне в дневника си. В този ден единственото, което я придружаваше по пътя ѝ, беше усещането за безсмислие.

56.

От кулата се чу звънът на манастирската камбана, нейде отдалеч се долавяше тихото пеене на монасите. Те се молеха за здравето на своите гости, които дъждът бе довел на прага им. По принцип манастирът не приютяваше нито туристи, нито пилигрими, но за шестимата премръзнали, които треперещи застанаха в късния следобед пред портата на Сен Мартен, игуменът бе направил изключение.

Те получиха горещ чай и мраморен сладкиш. Обувките бяха напълнени с християнска религиозна литература и съхнеха до една боботеща кахлена печка в кухнята. Горещият душ отмиваше тинята от уморените крайници. Кики последна се пъхна под душа. Не пречеше това, че и тук имаше само мокри кабинни, набързо преградени с ниски стени. Беше й все едно, че душът до нея е прогнил. Докато от съседната кабина не стигна до нея странен мирис. Един поглед крадешком под разделителната стена й показа, че обонянieto й не я е излъгало. В съседната душ-кабина течеше пяна около големи боси мъжки крака. Нямаше съмнение: Макс се къпеше до нея. Едва ли беше нарочно, тъй като той продължаваше най-невинно да си тананика под нос.

Кики светкавично уви хавлията около тялото си и избяга. Но стаята, която делеше с Юдит, беше заключена. На Кики не й оставаше нищо друго, освен да отиде при приятелките си, които бяха във вътрешния двор на манастира и перяха изкаляните си дрехи в едно метално корито.

— Юдит е в параклиса — рече Каролине. Тя тъкмо очакваше Кики, за да й каже какво са решили. — Трябва да й кажем какво открихме. Иначе завинаги ще остане да виси между нас — обяви Каролине с твърд глас.

Надигна се гняв. Най-вече у Ева.

— Защо изобщо се забъркахте, където не ви е работата?

Дори Кики не бе въодушевена от плана. Разговорите силно се надценяваха. „Съкровище, трябва да поговорим.“ Колко връзки се разбиваха в словоборството, което следваше след това пагубно изречение? Преди да говориш, трябва най-напред да прецениш риска от нараняване. И шанса за промяна. Какво ще се подобри в случая с Арне при един такъв разговор?

— Юдит обича своя Арне. Трябва ли да накърняваме спомена за него? Не е нужно човек да знае всичко — каза замислено Кики.

Каролине настояваше на своето:

— Сигурна съм, че Юдит подозира нещо. Още от началото на пътуването се държи странно.

Естел изцяло беше на нейна страна.

— Каролине ще ѝ каже — определи тя, преди на някого да му е хрумнало, че може тя да се заеме с тази неблагоприятна работа.

— Какво да ѝ каже? — попита насмешливо Ева. — Ние не знаем какво е правил Арне по време на странните си пътувания.

— Но знаем какво правят мъжете в свободното си време — каза назидателно Естел.

— Какво е това? Конспиративна кафе-сбирка за изпиране на мръсните дрехи ли?

Четирите жени се стреснаха. Вгълбени в спора, те не забелязаха как Юдит се бе приближила зад тях. Разговорът внезапно прекъсна. Юдит разбра.

— Не съм нито сляпа, нито глуха, нито малоумна. Погледите, шушуканията, намигването на Естел... може ли да кажете тайната и на мен?

Мълчание. Все още. Ева и без това не се чувстваше упълномощена да говори, Естел се правеше на паднала от Марс, а Кики току-що откри, че дъното на раницата ѝ се е намокрило, което за съжаление нямаше как да се види отвън. Скиците, за които толкова се беше старала, плуваха в локва дъждовна вода. Кики разбра, че тук се е отмило бъдещето ѝ. Всяка чертичка, която бе направила с толкова труд и обмисляне, се беше разтворила във водата. Идеята се бе превърнала в

блед спомен, който се рееше бездомен във въздуха. Кики знаеше, че не може да възстанови филиграните.

Един поглед към Юдит ѝ бе достатъчен да схване, че моментът не е подходящ за вайкания. Имаше нещо по-лошо. И както обикновено, на Каролине се падна задачата да го събщи.

57.

Откъде да започне Каролине? Никой не те учи по време на следването на това, което е всекидневие в адвокатската професия: съобщаването на лоши новини. В Средновековието са предпочитали да скъсят с една глава пратеника, който не носи добра вест. А Каролине имаше цяла кошница лоши новини за Юдит. Като се започне от похищението на дневника, мине се през злоупотребата с доверието и се стигне до странното поведение на Арне.

Най-безопасният начин да изкачиш върха е да се приближаваш до целта, следвайки серпантините. Същото беше и с неприятните разкрития. Адвокатката внимателно заопипва почвата около истината.

— Става въпрос за дневника, за това, което е писал Арне.

Тя направи пауза. Този трик беше научила от Филип, на когото всяка седмица му се налагаше да съобщава лоши диагнози. Паузите давали на човека отсреща време да подреди мислите си и да формулира собствените си въпроси. Юдит очевидно не бе и чувала за тези теории. Още преди Каролине да стигне до първия остър завой, тя се нахвърли върху нея с упреци:

— Шпионирала си ме?

— Изслушай ме най-напред.

Юдит нямаше нужда да слуша каквото и да е. Тя отдавна имаше съмнения.

— Дневникът не е бил пхнат от магическа ръка под леглото ми. Не е имало и никакъв пилигрим, който да ме преследва. Това си била ти. Ти си ми го взела тайно.

— Аз бях — призна си Естел. — Каролине не можеше да ме спре.

— Беше грешка — добави откровено Каролине.

— Как смеете да ровите в нещата ми? Какво ви влиза в работата дневникът на Арне?

Юдит имаше право. Бяха сбъркали и ако искаха приятелството им да продължи, трябваше да поправят грешката си. Трябваше да

спрат с лъжите. Лъжите бяха като бумеранги. Връщаха се и се удряха в този, който ги е измислил, уж за да предотврати по-голямо зло. Понякога бумерангът се връща веднага, понякога му трябва повече време. Каролине беше защитавала един мъж, който след десетилетия бе застигнат от собствените си лъжи. Един екип беше повдигнал отново едно отложено дело за смъртта на тринайсетгодишно момиче. Трийсет години деянието остава неразкрито. Някога заподозреният съседски син се превръща в безупречен гражданин, примерен глава на семейство и прилежен служител без нито едно наказание. Минава половината му живот, когато отново се изправя пред съда. Неволно става най-добрият свидетел по обвинението, тъй като вече не си спомня какви лъжи е поднесъл на следствените власти преди много години. За истината си спомнят дори след десетилетия. Но този мъж отдавна бе забравил за лъжите си. Когато бумерангът му се върна, свари го неподготвен. Каролине не искаше да преживее такова нещо. Не и със своите приятелки.

Каролине преглътна. И продължи да говори. Защото така трябваше. Всичко трябваше да се сложи на масата.

— Очевидно Арне изобщо не е бил на поклонение. Дневникът му е колаж от материали, свалени от интернет.

Юдит се засмя подигравателно:

— Никога не си го харесвала. Защото той не пасваше на твоята рационална представа за света.

Каролине си напомни, че трябва да запази спокойствие. И да не казва какво вижда, а именно: нещастен опит да се очерни някой друг. Опит за замазване на собствените очи за това, което и сама е забелязала още откакто загубиха пътя при Масив дьо ла Клап.

— Имаме свидетел, Юдит. Арне е прекарвал отпуските си тук. Редовно. При човек на име Доминик.

Юдит заплашително присви очи:

— Продължавай!

— Ние не знаем нищо — каза Каролине. — Имаме адреса на Доминик. Само толкова.

Това беше. Каролине внимателно наблюдаваше приятелката си: как ли щеше го приеме? Останалите три жени подложиха на щателна

проверка върховете на краката си. След един ужасен миг Юдит избухна в смях. Смееше се от душа и сърце. Като освободена. Съвсем неподобаващо.

— Разбирам, че ти трябва време, за да го осмислиш — заговори ѝ внимателно Каролине.

Юдит продължаваше да се смее. Нито една от приятелките не можеше да си обясни странното ѝ поведение. Естел завъртя опрян на слепоочието си показалец: Юдит бе окончателно превъртяла.

— Ако при тези обстоятелства решиш да прекъснеш поклонническото пътуване, ще те разбере. Всички ще те разберем — заяви Каролине.

Юдит внезапно престана да се смее. Очите ѝ мотаха отровни стрели по Каролине. От малкото, нуждаещо се от закрила същество, което представляваше досега, тя се бе превърнала в човек, изпълнен със сила. И с някакъв неясен гняв в стомаха.

— Страхотната Каролине. Винаги точните думи в точното време. Гади ми се от твоята непогрешимост.

Петте дами бяха шокирани. Само Каролине остана невъзмутима.

— Ако искаш да си изкараш гнева на мен, давай. Нямам проблем с това.

Опитът да не се подклажда допълнително кавгата се разби в агресията на Юдит.

— До гуша ми дойде от противната ти надменност — нахвърли се тя върху Каролине. — Какво те е грижа за тайните на Арне? На твое място щях да помисля за собствения си брак.

Тишина. Внезапна. Ужасяваща. Веднъж изригнало, изречението остана да виси във въздуха. Дори Юдит се изплаши от това, което ѝ се изплъзна.

Каролине усети прилив на несигурност. От разговора по телефона насам мисълта за странното поведение на Филип не я напускате. Не беше споделила с нито една от приятелките си. Тя не обичаше да разкрива своите вълнения. Беше ѝ трудно да говори за чувства. Предпочиташе сама да се справя с проблемите си. Сви рамене. Донякъде, за да понижи адреналина си. Донякъде, за да овладее треперенето на гласа си. Всички тези трикове бе научила, когато прохождаше в професията. Някои от колегите ѝ разчитаха на бета-блокери. Каролине също пробва преди едно дело и загуби.

Хапчетата пропъждаха не само нервното напрежение, но и концентрацията върху същественото. На нея ѝ трябваше напрежение, за да действа. Но не толкова напрежение. Не и в личния живот.

— Какво искаш да кажеш? За какво говориш, Юдит? — попита тя, след като донякъде си възвърна самообладанието.

Юдит отстъпи назад. Клепачите ѝ затрептяха. С нервно движение тя сграбчи изкаляните дрехи.

— Извинявай. Нямах това предвид. Казах го просто така. Извинявай, аз просто малко... — Юдит се опитваше да омаловажи непредпазливата забележка, заплете се още повече и спря напред изречението.

— Знаех си. Пилигримството изважда наяве най-лошото у хората — намеси се сухо Естел.

58.

— Искам да остана сама — изрева Юдит.

Кики беше бясна. Не я пускаха да влезе в стаята си. Тя стоеше зъзнеща в огромния манастирски коридор, над който се извиваха кръгли сводове. От многобройните прозорци се процеждаше последната светлина на деня. Кики горко трепереше. Тук нямаше съвременна изолация. Вечният студ от избените помещения проникваше директно на партера. Кики пристъпваше от крак на крак. Тя беше боса и хавлията още бе увита около тялото ѝ.

Малко по-нататък Макс се беше облегал на студената стена и доволно се подсмиваше.

— Имам двойна стая. Две страхотни легла. С две завивки.

Кики се стараеше да не поглежда към него и само чукаше енергично на вратата. Денят беше истински кошмар. Нямаше да понесе още проблеми.

— Юдит, отвори — умоляваше тя.

Макс беше решил този път да не я остави да се измъкне.

— За теб само възрастта ли е важна? — подхвана той темата за техните отношения.

Кики удряше с длан по вратата. Монасите, отивайки на последната за деня литургия, обърнаха глави. Някаква жена, само по една хавлиена кърпа, и един много по-млад мъж, който се домогва до нея — това определено не бе всекидневие в тези свети помещения. Монасите се точеха изключително бавно по манастирския коридор.

Макс опита още веднъж:

— При избора си на партньор човек не взема предвид само едно негово качество. Ако търсиш ангел и гледаш само крилата му, току-виж, си си отнесъл вкъщи петел.

Кики прихна. Представата я развесели.

— Нямам нищо против петлите — продължи Макс. — С малко зеленчуци може да се получи чудна супа.

Кики отстъпи. Беше решила, че няма смисъл да чака в коридора и да мръзне, докато Юдит се успокои.

— Приемам предложението ти. Но това не означава нищо. Не си мисли, че съм променила мнението си — предупреди тя.

Макс вдигна три пръста за клетва.

— Няма да те докосна. В името на всичко, което е свято за мен. — Дръзкият блясък в очите му показваше, че това не значи кой знае колко за него. Кики тръгна към Макс и настъпи кърпата, която се свлече на земята. Макс я вдигна. Уви я грижливо около раменете ѝ. Приблужи се до нея. Много се приближи. Опасно се приближи.

— Ангелите са безполови — каза дрезгаво Кики, — затова живеят толкова спокойно.

Макс нямаше нищо общо с ангелите.

— На кого му се живее в рая? Такава скука е там.

Той отметна един кичур от лицето ѝ. Върховете на пръстите му се плъзнаха по бузите ѝ, докоснаха устните ѝ. Кики потрепери, коленете ѝ се огънаха. Покрай дъжда, унищожените скици и кавгата на приятелките съпротивата ѝ се беше стопила.

През изминалите петнайсет години петте дами бяха преживели неразбирателства, спорове и разпавии. Ала нищо не можеше да се сравни с това, което се случи по време на това поклонение. За Кики петте приятелки бяха скалата в прибоа. Но сега всичко беше плувнало. Не само скиците.

Кики уморено обори глава върху гърдите на Макс. Ръката му се плъзна по голото ѝ тяло. Той миришеше на своя билков душ гел, на лято, на червени ягоди, миришеше на Макс. Верен и чужд едновременно, топъл и прелъстителен. Кики се предаде. Стотици километри тя се бореше срещу тази невъзможна любов. Дни наред вървеше пред него и след него и беше до него. Докато не я заболя вратът от усилията да не го гледа. Тя уви ръце около Макс. Кърпата отново се свлече на земята. Кики стоеше почти гола в манастирския коридор и беше забравила за целия свят.

59.

„Ако имам въпроси относно собствения си живот, ще ви се обадя.“ Кога беше времето, когато Каролине се шегуваше по този начин? Като че ли оттогава беше изминала цяла вечност.

Каролине беше останала във вътрешния двор. Обградена от хилядолетни зидове, струваше ѝ се, че е извън времето. Току се чуваха удари на камбана и молитви. Едно монашеско расо се мярна под аркадата. Няколко подплашени петела сновяха из градината, някаква котка се беше излегнала мързеливо на една пейка. Тази идилия рязко контрастираше с бурята в душата ѝ. Каролине беше сама. Само една очукана каменна статуя на Богородица беше свидетел на объркването ѝ.

„На твое място бих се замислила за собствения си брак.“ Това изречение пълзеше по всички мозъчни извивки. Пред вътрешния ѝ взор се заредиха странностите от последните дни. Студената бърза раздяла, дните, в които не можеше да се свърже с Филип, странният телефонен разговор, мълчанието. Тя въртеше в ръце някакво листче, което бе извадила от портмонето си. Визитката на колегата ѝ. След срещата им в съда, когато така дръзко ѝ беше предложил промяна, не се бяха засичали повече.

От време на време той ѝ пращаше по някой есемес, с който ѝ напомняше, че предложението му още е в сила.

„Аз съм доволна от живота си“, твърдеше тя едва допреди няколко седмици.

„Това едва ли ви е достатъчно“, беше казал той. „Съпругът ви си има лекарския кабинет, конгреси, спорт. А вие?“

Мъжът ѝ отдавна си имаше свой живот: това ли искаше да каже колегата ѝ? Дали адвокатът, дали Юдит не беше открила това, което бе видимо за всички? Де да имаше човек смелостта сам да си зададе въпросите. Затова ли беше тази нотка на съчувствие в гласа на колегата ѝ? На нея ѝ беше подействало дразнещо. И притискащо.

Суета, призна си тя. Беше поласкана, че някой недвусмислено я ухажда, флиртът ѝ бе доставил удоволствие. Беше пренебрегнала зъбчетата, скрити във въпросите му. Бе пропуснала всички предупредителни сигнали. Трудно беше някой да убеди Каролине в очевидното. Това можеше да направи само тя.

Каролине гледаше втренчено визитката, сякаш решението на проблемите беше закодирано в телефонния номер. Тя реши, че е все едно дали е банално отражение на светлината, или е чисто самовнушение. Но жената от камък беше права. Извади енергично телефона си и направи нещо необичайно. Избра номера на колежата си Паул Гаснер.

— Знаех си — прозвуча възторжено от другия край на линията.
— Знаех си, че ще ми се обадите.

За него не беше изненада, че Каролине му се обажда след седмици колебание. За нея обаче беше. Как можа да ѝ хрумне да се довери на един непознат? На човек от професионалното си обкръжение, когото познаваше съвсем бегло? Още имаше избор. Можеше да направи така, че казаното от нея да прозвучи като отказ. Можеше да мине за невинно позвъняване. Наистина ли го искаше? Да отвърне поглед?

— Не става въпрос за вашето предложение — каза тя. — Става въпрос за мен.

Паул Гаснер заговори предпазливо:

— Сигурна ли сте, че мога да ви помогна?

— Явно знаете за моя живот повече, отколкото аз самата.

Каролине се мъчеше да не гледа към Богородица. Не ѝ трябваше Божествен знак, за да разбере, че има право да задава въпроси на себе си и на другите. Не искаше да бъде като онези съпруги, с които толкова често се срещаше на делата: нищо неподозиращи, слепи, глухонemi и неможещи да приемат истината. Тя познаваше жени, които въпреки фактите искаха да вярват в невинността на извършилите криминално деяние техни съпрузи, понеже в противен случай щеше да рухне представата им за самите себе си. Тя не желаше да бъде такава. Щеше внимателно да прецени какво иска да знае.

— Намекнахте нещо за съпруга ми. Свързано с конгресите и спорта. Какво имахте предвид?

60.

Ева се въртеше, без да може да заспи. Беше опитала всичко. Пи топло мляко, започна да брои овце, тананика църковната песен на баба Лоре, пробва с клякания. Нищо не помагаше. Неприятното чувство, което породя у нея кавгата, не можеше да се прогони с никакви трикове за заспиване. Тя се надяваше утре всичко да се изясни. Юдит и Каролине просто трябваше да си поговорят.

Ева разбираше Юдит. Злоупотребата с доверие от страна на Каролине и Естел беше може би по-тежка и от това, което мъртвият Арне беше направил или даже не бе направил. Нищо чудно, че Юдит прибягна до глупави намеци. Тя беше като животинче, притиснато в ъгъла, което хапе безмилостно напосоки. На това се дължеше евтината провокация, визираща брака на Каролине. Нищо друго не можеше да бъде подмятането на Юдит. За Ева Филип и Каролине бяха перфектната двойка. Заедно бяха от над двайсет години, отнасяха се с уважение един към друг и можеха да разказват вицове, без да се прекъсват взаимно и да развалят интересното. Сигурно беше провокативен въпрос. „Утре всичко ще се изясни“, каза си тя. И все пак не можа да заспи.

Ева нервно светна лампата. Килията беше повече от оскъдна. Празни, бели стени, тежка дървена врата, прозорец, който беше твърде висок, за да може от него да се погледне в градината. Единственото развлечение, което се предлагаше, беше един куп броеве на християнското „Списание Лурд“. *Списание* за поклонниците от третото хилядолетие разглеждаше само една тема. Историческият Лурд от времето на виденията, образите на Бернадет, чудотворните лечения и потоците пилигрими. На всяка втора страница бе изобразена Богородица с нейното бяло покривало, син колан и златни рози на двете стъпала. „Покай се, покай се, покай се“, беше извикала фигурата на Богородица. „Молете се за грешниците.“

Ева дори за секунда не се съмняваше, че историята е била точно такава. Защо момичето ще лъже? Кой би й нашепнал сложното

изречение на шестнайсетото видение: „Que soy era Immaculada Councersiou.“ „Аз съм непорочното зачатие.“ Такова нещо не би могло да хрумне на едно необразовано дете на работници. Водата на Лурд лекуваше хора. Телата и душите им. Магията на мястото щеше да достигне в сърцата им. Тя се надяваше на това.

„Покай се, покай се, покай се“, отекваше в просъница в главата ѝ. Но кой беше в случая грешникът? Кой беше извършителят? И кой — жертвата? За какво изобщо ставаше въпрос?

„Внимавай какво четеш преди заспиване“, винаги предупреждаваше баба Лоре. Ева установи, че историята на Бернадет няма да ѝ помогне да заспи спокойно.

Чу се някакъв шум. Дали заключи вратата? Май не. У дома това беше задача на Фридо. Обикновено тя си лягаше, когато Фридо допиваше последната си чаша вино във всекидневната.

Ева вдигна глава. Беше ѝ трудно да се ориентира. Нито луна, нито слаба светлина от уличен фенер или прозорците на съседни къщи не осветяваха скромната стая. В Кьолн оставяха завесите дръпнати. Затъмнени помещения като това тук ѝ приличаха на гробници и от тях сънуваше кошмари.

Не, Ева не се беше заблудила. Приближаваха стъпки. Предпазливи стъпки. Стъпки на човек, който не иска да бъде чут и видян. Някой бавно натисна резето надолу. В рамката на вратата застана тайнствена дама. Беше облечена с бяла рокля и носеше бяло покривало. Надиплената одежда бе пристегната в талията със син колан.

— Аз съм — прошепна фигурата на Богородица. Прозвуча повече като гласа на Юдит, отколкото на непорочното зачатие. Юдит се беше увила в бял чаршаф. Въпреки покривалото трепереше като трепетлика.

— Помислих, че имам видение — възмути се Ева. — Никога повече не прави така.

— Искам да разбера къде наистина е бил Арне — каза Юдит с учудващо твърд глас. — Ще дойдеш ли с мен? При Доминик.

— Сега ли? Посред нощ? — учуди се Ева.

— Четири километра са. Ако тръгнем веднага, утре ще сме там за закуска. Не мога да чакам.

Нещо в бодрия тон на Юдит не се хареса на Ева. Първо странният смях, когато Каролине каза, че нещо в дневника не е наред, а сега пък тази неочаквана решителност.

— Ти си единствената, която винаги е държала на мен. Дори на себе си не вярвам — опита се да убеди Юдит колебаещата се Ева.

Ева се измъкна от леглото. Беше наивно да вярва, че бурята, разразила се между приятелките, ще отмине от само себе си. Така или иначе не можеше да заспи. Време беше нещата да се изяснят.

61.

— Там има някого.

Няколко килии по-нататък Кики се вдигна от възглавницата и се заслуша в тъмнината. Откъм коридора се чуваха скърцане на врата, сподавени гласове, а после и стъпки. Тя се изплаши.

— Навън има нещо. Наистина.

— Спи спокойно.

Макс я бутна да си легне на малкото походно легло. Беше му ясно заявено, че той ще спи на двойното легло.

— Защо не съм като теб? — питаше се Кики. — Нищо не може да те изплаши.

Макс промърмори в полусън.

— А ако може? Страхувам се от кучета, от изпитите в Лондон, от хората във фирмата, които очакват да знам всичко, от оплешивяване, изпълнен съм със страхове.

Кики се сгуши в лакътя му.

— Може да ни стане по-добре, ако се страхуваме заедно.

Макс изведнъж се разсъни. Той ясно разбра какво имаше предвид Кики.

— Искаш да бъдеш с мен?

— Ще се разкайваш — заплаши го Кики. — Хъркам след прекаляване с червено вино, никога не мога да намеря два еднакви чорапа, работя по петнайсет часа на ден, за да си остана пак бедна, аз съм...

Макс прекъсна с целувка прирпените ѝ словесни излияния.

— И едно простичко „да“ щеше да е достатъчно.

— Ти си невъзможен — бранеше се Кики.

Макс я гледаше сияещ. Тя повече го усети, отколкото видя.

— Затова се влюби в мен.

— Не. Заради шведския джаз. Когато пусна сидито в студиото. Мелодията ме трогна.

— Знаеш ли, че композиторът е написал музиката и за филма „Пипи Дългото чорапче“? Същият човек.

Странно. Никак не се връзваше. Може би затова се беше влюбила в Макс. Защото противоположностите се привличат. Беше се влюбила в Макс, защото той бе различен. Имаше нещо магнетично у него. Защото харесваше музиката, която харесваше и тя, защото беше тук заради нея, защото тя искаше да е тук заради него. Кики плъзна пръсти по тялото му. Той се чувстваше като котка. Без мускули. Кожата му беше топла. Съвсем нежна. Макс буйно я прегърна. Той не искаше част от нея. Искаше я цялата.

„Бяхте толкова шумни — щеше да каже Естел на закуска в манастирската трапезария, — че дори монасите до вас имаха нужда да изпуснат по една.“

А Кики щеше да избухне в безгрижен смях. Веселият ѝ смях щеше да прокънти под сводовете: „Какво ме интересува какво си мислят другите за нас!“

62.

„Ще се срещнем на моста“, беше написала Ева на една бележка, която пъкна под вратата на стаята на Каролине. Циферблатът на часовниковата кула показваше 5,23 часа, когато тежката дървена порта се затвори зад двете жени. Ева и Юдит потеглиха с равно темпо.

Объркани мисли, призрачен пейзаж. Над един рибарник беше легнала мъгла от изпарения, нивите и дърветата блестяха в нереално синьо-зелено. Новият ден се събуждаше. Един трактор пореше утринната сивота, зад него няколко птици се надяваха да си намерят червеи. Когато първите слънчеви лъчи достигнаха върховете на кипарисите, манастирът беше вече зад тях.

Ева бе достигнала състоянието, което предизвикваше възторг у толкова много пилигрими. Краката сами се движеха и автоматично се напасваха към особеностите на пътя. В празната глава се зараждаше благочестиво желание. Какво очакваше тя от Доминик? Ева не беше в състояние да си наложи съветите, които не спираше да повтаря на децата си: „Занимавай се само с проблемите, които имаш, а не с тези, които можеш да си навлечеш.“

А какво трябваше да се прави с проблемите, които идват от миналото?

— Сигурна ли си, че искаш да направиш това? — попита Ева Юдит.

Двете бяха застанали пред един голям портал. Ева беше подготвена за всичко. За малка еднофамилна къща, за апартамент в новозастроен квартал, но не и за ужасната постройка, по която личеше, че скоро е правен ремонт, фасадата от последната четвърт на деветнайсети век блестеше с нова боя. Само чугунът на входната врата бе прояден от живописна ръжда.

Юдит нито за миг не се поколеба. Тя уверено натисна звънеца.

— Ако Арне ми е изневерявал... — Тя не довърши изречението.
— Искам да знам истината, Ева — отрони накрая.

— Той е мъртъв. Какво ще промени това? — направи последен опит Ева.

— Всичко. Всичко. Всичко — заяви Юдит. Гласът ѝ звучеше едва ли не весело.

Ева нямаше време да се учуди на странния отговор. Вратата се отвори. Една дама с ослепително бяла престилка до коляното мина с енергични крачки по чакълестата пътека на входа. Върху силно опънатата назад пригладена коса бе закрепено сестринско боне. От всички фибри на тялото ѝ се излъчваше усърдие.

Сестрата ги прие с водопад от неразбираеми френски думи. Гласът ѝ звучеше дълбок и дрезгав и издаваше вълнуващ живот отвъд спретнатата униформа. Ева и Юдит нищо не разбираха. Чуха само въпросителната в края на изречението.

— Доминик? — изграчи Юдит.

Жената вдигна озадачено вежди.

— Vous etes Dominique. Вие сте Доминик — каза Юдит, този път с по-твърд глас.

Жената избухна в гръмогласен смях. Едва успя да се успокои, толкова абсурдно ѝ се виждаше предположението на Юдит. После им даде знак да я последват през двора.

Ева видя на паркинга автобуси за инвалиди. Под навеса имаше няколко инвалидни колички. Арне да е прекарвал отпуските си тук? Този Арне, когото тя познаваше, имаше непоносимост към болници и правеше всичко, за да остане болестта му незабелязана. Но дали тя изобщо го познаваше? Познаваше ли приятелката си?

63.

Юдит се задушаваше. Във високите коридори се носеше мирис на дезинфектанти, урина и прясно кафе. На всяка крачка туристическите обувки на Ева и Юдит изтръгваха въздишки от мръсния, покрит с кафяв балатум под. Какво беше това? Хотел? Санаториум? Нещо подобно на четвъртия етаж?

— Ние сме нещо като продължение на болниците в Лурд — обясни общителната сестра, която междувременно бе разбрала, че Ева и Юдит са от Германия. Немският ѝ беше доста по-разбираем от френския им. Със съзнанието, че е по-необходима на друго място, тя приказваше, докато бързаше по коридора. — Грижим се за поклонниците, които желаят да останат в района още няколко дни. За много болни това поклонение е единствената екскурзия, на която изобщо някога са били.

На стените бяха облепени сгънати инвалидни колички. А над тях — окачени вечните групови снимки на гостите от посещението им в Лурд, във все една и съща композиция: на първата редица бяха седящите в инвалидни колички, зад тях — всички, които можеха да стоят на собствените си крака, на третата — стъпили върху пейка, се виждаха придружителите в униформите на различни помощни организации. В далечината се забелязваше молитвената базилика. А после — шок. Сред груповите снимки имаше един портрет на Арне. Самоуверен и весел, той се усмихваше срещу Юдит и Ева. Беше нарамил раница, на която висеше мидата на Яков. Бяха дошли на правилното място. Не-Доминик разтвори вратите на трапезарията.

Юдит и Ева се огледаха смаяни. На кръглите маси с по осем места закусваха предимно възрастни и болни хора. Повечето гости се нуждаеха от помощ, която им се оказваше от цяла бригада сестри с

бонета. Някои изглеждаха така, сякаш това беше не единственото, а последното им пътуване. Ева беше толкова потресена от гледката, че дори не се сети да си зададе въпроса как се вписваше Арне в тази картина. По лицата се четеше болест, старост и смърт. Юдит и Ева гледаха развълнувано хората: една бледа жена, с хлътнали очи, включена на перманентно захранване с кислород, един престарял мъж с безброй линии по лицето, седнал в инвалидната количка и стиснал патериците си, една жена, чиито крайници водеха собствен спазматичен живот, сред тях — двойка съпрузи с посивели лица, които уморено хранеха тежко увредената си дъщеря. Момичето със сплетени коси, лунички и живи очи беше напълно отпуснато в пъстрата си инвалидна количка. На облегалката подскачаха весели букви: Селин. Ева веднага разпозна прогресивно мускулно заболяване. Никое чудо на света не можеше да го излекува.

— Те не идват в Лурд с надеждата за изцеление — сякаш прочела мислите ѝ, каза сестрата. — Идват, за да получат утеха. Така се чувстват по-малко сами.

Жената сновеше неуморно из залата. Ту слагаше и раздигаше маси, ту нарязваше хляб, ту миеше съдове, избърсваше нечия брада, освобождаваше закачили се една за друга инвалидни колички. И най-накрая търсените думи:

— Ето го Доминик — посочи тя към мястото, където се раздаваше храната.

Юдит застина с отворена уста. Взираше се невярващо към Доминик. Ева проследи погледа ѝ. И беше не по-малко изненадана.

Доминик беше висок мъж около седемдесетте. Човек планина, с леко набола сива коса, остри черти на лицето и енергични движения. Той не можеше да им обърне внимание, понеже с парче торта, на която гореше една-единствена свещ, гръмогласно и лично поздравяваше един от своите гости за деветдесет и първия му рожден ден. Юбиларката, съсухрена женица с дяволити очички, се сви в количката си от вълнение. Едва тогава Доминик отиде при неканените посетители.

— Юдит Функе — представи се тя.

Мъжът категорично не беше това, на което се беше надявала и което очакваше. Юдит смутено му протегна ръка, която увисна във въздуха. Доминик не я пое. Учтивата усмивка, още изписана на лицето му, изчезна.

— Сбъркали сте адреса — отрязва я рязко той.

— Става въпрос за мъжа ми, за Арне. Вие го познавате — заговори припряно тя. — Видяхме снимката му. В коридора. Неговият дневник ни доведе тук.

Беше очевидно, че Доминик много добре знае за кого става въпрос. Също толкова очевидно беше и това, че не проявява ни най-малко желание да го обсъжда с Юдит.

— Съжалявам — приключи разговора той, — трябва да се погрижа за новопристигналите пилигрими. — Рязко хвана дръжките на една инвалидна количка и затика изненадания мъж, който до този момент се обслужваше сам, с бясна скорост до едно свободно място на маса за осем души. Обслужваният в количката запротестира: вече бил закусил, но Доминик така свирепо го изгледа, че човекът изведнъж реши, че е време за втора закуска.

Юдит онемя от грубото неочаквано отпращане. Ева се притече на помощ на приятелката си и извика след Доминик:

— Тя току-що откри, че нещо не е както трябва в пилигримския дневник на съпруга ѝ. Исква да разбере истината.

— Вашата приятелка и преди не се е интересувала какво става с Арне.

Доминик беше човек с ясна гледна точка. Той далеч не беше добродушният човечец, какъвто очакваш да видиш в заведение като това. Отговаряше троснато, което подразни Ева. Какво си въобразяваше този човек? Тя енергично застана на страната на приятелката си, която следеше разговора с нарастваща тревога.

— Как смее да говорите така? Та вие изобщо не я познавате.

— Арне беше мой приятел — изтърси Доминик.

Гласът му се скърши. Той с мъка продължи:

— Искях да дойде с мен до Сантяго де Компостела. Но не, той трябваше да се върне при тази жена. — И насочи пръста си към Юдит, сякаш се канеше да я прободне.

— Да си вървим, Ева. Хайде — умоляваше я Юдит.

Ева обаче не се отказваше. Не ѝ се нравеха неясните недомлъвки.

— Какво се опитвате да кажете?

— Това, че Арне беше глупак. Всичко прощаваше на жена си. Дори за любовника ѝ.

— Това е нелепо. Юдит, кажи му, че това не е вярно — подкани я Ева.

Вместо да отговори, Юдит хукна да бяга. Тя се блъсна в една помощничка с табла. Чашите се разбиха на пода, яйцата се плъснаха, една камара кроасани цопнаха в локва чай. Юдит не можеше да спре. След нея беше потопът, пред нея — катастрофата. Защото Доминик едва бе започнал.

— Мислела, е, че той не забелязва как нощем тайно си говори по телефона, как се кипри за романтична среща. Веднъж я проследил до хотела, където се срещала с любовника си.

— Той знаеше ли кой е?

— Разбира се. Личният им лекар.

Ева се засмя. Беше смутен, недоверчив смях. Това не можеше да бъде вярно. Сигурно беше недоразумение. Какво друго би могло да бъде?

— Филип лекуваше Арне — съпругът на една приятелка — процеди Ева, сякаш това беше железен аргумент.

— Филип. Именно. Така се казваше мъжът — отвърна Доминик.

Кръвта тъпо пулсираше в слепоочията на Ева. Думите се стоварваха върху главата ѝ като удари с чук. Юдит и Филип? Връзка? Зад гърба на Арне? Зад гърба на Каролине? Зад гърба на всички? Не вярваше, че Юдит е способна на такова нещо. Никой не го вярваше за нея. Ева се чувстваше като попаднала във филм. Дори не можеше да спре да си клати главата. Това тук не беше решение на проблемите им. Беше достигане до предела им.

— Арне търпеше това — говореше тъжно Доминик. — Толкова се боеше да не я загуби, че загуби себе си и своето достойнство. Много преди да си отиде окончателно.

Доминик вече не изглеждаше свиреп, а наранен и раним.

— Бяхме заедно на едно поклонническо пътуване — разказваше той. — Запознахме се малко след Кьолн. Двама глупаци, които търсеха мидата на Яков между Рейн и Мозел. Не бяхме разменили нито дума. Докато след няколко дни не установихме, че се движим с еднакво темпо.

Ева кимна. Тя веднага разбра как общият ритъм може да създаде особена връзка между двама души.

— Значи пилигримският дневник не е скалъпен? — затърси изход от катастрофата Ева.

— Арне искаше да покаже на Юдит, че все още е силният мъж, в когото тя се е влюбила. В началото той наистина ходеше на поклонения. После само се преструваше, че продължава неуморно пилигримството си. Преструваше се, че двамата имат бъдеще. В действителност беше много болен. След Сантяго де Компостела дойдох тук. Арне идваше при мен по време на отпуските си, за да се съвземе. Докато и това спря да помага. Наложих се да прекъсна последния си престой.

Ева бавно проумяваше. Тя довърши беззвучно мисълта.

— Това е било последното му поклонническо пътуване. Докарала го е линейка. Саму. В седемнайсет часа.

— Шест седмици по-късно Арне почина — кимна Доминик.

— Юдит ли ви каза?

— Разбрах случайно. Един от нашите пилигрими си носеше кьолнски вестник.

За миг стана тихо, съвсем тихо. Ева посърна. Доминик изговори на глас мисълта ѝ:

— Юдит излъга всички. Вас също.

64.

Къде се бави Ева? Какво толкова си говорят двамата? Юдит сновеше неспокойно пред портала. Разтревожените ѝ стъпки скърцаха върху чакъла. Доминик, това можеше да е бившият белгийски banker, за когото Арне бе споменал съвсем в началото. Съпругът ѝ не разказваше много за пилигримството.

— Нищо не е толкова отегчително, колкото разказите за екскурзиите на другите — винаги казваше той. Като дете Арне мразеше вечерите за показване на диапозитиви у многото си лели, към които тогава се присъединяваха и чичовците.

— Не ти ли е познато? — беше попитал той Юдит. — Тези стандартни текстове, с които започват всички диапозитиви. Забавното, което не може да се види на снимката, е отзад вляво, зад дървото, там е леля Фрида с маймуна в ръка.

Арне мразеше организираните мероприятия. Странното е, че на диапозитивите никога не се вижда това, което си имал предвид. И не се усеща. Освен времето, което бавно се влечи, докато мълчаливо изтърпяваш богато документираните разкази за случайни запознанства по време на отпуската, изпуснатия автобус и пищната флора и фауна около хотелския басейн.

— Трябва да усещаш чуждите страни, а не ги увековечаваш в диапозитиви — акцентираше Арне.

Ето защо си водеше само пилигримски дневник, но не носеше фотоапарат. Сега Юдит съжаляваше за това. Ако знаеше, че Доминик е пилигримски другар, никога не би помолила Ева да я придружи.

Дали наистина Доминик знаеше нещо? Нещо конкретно? Нещо, което да я zlepостави?

— Умеем да мълчим заедно — беше казал Арне за Доминик. Може би повече са мълчали, отколкото говорили. Изобщо кой е казал, че Арне знае нещо за Филип? Може да е имал само подозрения, които лесно да се отхвърлят.

Входният портал се отвори. Юдит се скри зад един декоративен тропически храст. От сигурното прикритие тя наблюдаваше как Доминик лично извежда Ева. На раздяла той хвана ръцете ѝ и ѝ заговори дружелюбно. Юдит слушаше носовото му говорене, без да разбира нито дума. Като че ли Доминик утешаваше госта си. Ева мълчаливо хапеше устни и постоянно кимаше.

Най-сетне двамата се разделиха. И после Ева дойде. Право при нея. Нямаше нужда Юдит да пита каквото и да е. Тя можеше да разчете по унищожителния ѝ поглед, че приятелката ѝ знае всичко.

— Връзка. С мъжа на най-добрата ти приятелка. Повече от месец. Как можа?! — порицаваше я Ева.

Юдит не можеше да я вини, задето е шокирана. Тя самата беше. След първата неволна целувка. После започна да отбягва Филип, когато беше възможно. Почти четири седмици. Докато Арне не я помоли да го придружи на контролния преглед.

— Тревожа се за теб — беше казал Филип крадешком.

Простичко изречение. Кое то ѝ подейства добре. Защото вкъщи всичко се въртеше около болестта на Арне. Защото невинното изречение ѝ даде усещането, че има бъдеще. Тя самата. Дори без Арне.

— Филип ме изслушваше. Винаги когато имах нужда. И в един момент това прерасна в нещо повече.

— На теб ти се искаше Арне да си е имал любовница! Това щеше да смекчи вината ти — замерваше я Ева с упреци.

— Какво трябваше да направя? Случи се. Не можех да кажа истината на никого. Арне беше смъртно болен.

— Аз бях на твоя страна, Юдит — поклати глава Ева. — Утешавах те, изслушвах те, когато говореше за него. И за мъката си. Доминик е прав: ти взе всички ни за глупаци. Най-вече Каролине.

— Това е вината, Ева. Вината, която изкупувам тук.

— Такова нещо не може да се изкупи, Юдит. Не и в присъствието на мамената приятелка.

Юдит посърна.

— Знаех, че ще ме осъдите, когато разберете. Страхувах се да бъда сама в този момент.

Ева недоумяваше:

— Можеш ли да мислиш за друго, освен за себе си и за собственото си удобство?

Тя търсеше думите, спря, завъртя се и отново се нахвърли върху Юдит. Юдит вдигна отбранително ръце към лицето си. Ева беше толкова превъзбудена, че всичко можеше да се очаква от нея. Дори да я удари.

— Това с Филип още ли продължава? — изсъска тя.

— Той искаше да започне нов живот с мен. Откакто Арне е мъртъв, не мога повече да му изневерявам. Може би Арне беше любовта на живота ми. А аз не я оцених. — И отново се затъркаляха сълзи.

— Ще кажеш на Каролине — рече студено Ева.

Очите на Юдит се разшириха от ужас. Тя успя само да промълви:

— Това може да си остане между нас. Всичко приключи.

Ева не даваше и дума да става.

— Писна ми от твоето самосъжаление. Ще говориш с Каролине. Ако не го направиш до Лурд, аз ще се заема.

65.

Слънцето прежуряше. На хоризонта над скалистите върхове се издигаха над три хиляди метровите възвишения. Пътят не беше много стръмен, но на много места бе изложен директно на слънце. Там, където горите хвърляха сянка, на човек се предоставяше съмнителното удоволствие да срещне цели стада глигани, които обитават младите горички още от Средновековието и там си търсят храна. Мирисът на подправки от топлата земя се смесваше с дъх на бор и прясно окосена поляна.

Макар пилигримската отсечка между Сарлабу и Баняр дьо Бигор през този девети ден да не изглеждаше особено трудна за изминаване, километрите, които трябваше да преодолеят на връщане, си бяха предизвикателство. Но това не можеше да се сравни със задачата, поставена на Юдит.

— Каролине не е много разговорчива — беше отбелязала Естел, когато двете отново се присъединиха към групата до внушителния каменен мост, извиващ се във висока дъга над реката.

— За разлика от вас двете — добави тя иронично, когато видя мрачните физиономии на Юдит и Ева.

— Не питай нищо. Ще научиш достатъчно навреме — каза Ева.

По време на поклонението Юдит не изпускаше Каролине от поглед.

— Каролине, случи ми се нещо глупаво. Една малка грешка.

Не беше ли работа на Филип да ѝ каже истината? Той беше женен за нея. Не Юдит. Защо ѝ беше посветил толкова много време? Известно е, че в трудни моменти жените се впечатляват и от най-дребното внимание. Всички жени се влюбват в своя лекар, психиатър или фризьор. Не бива да се възползваш от това. А случаят беше точно такъв, Филип се беше възползвал от слабостта ѝ. Беше я засипал с телефонни обаждания.

— Как си?

— Мога ли да направя нещо за теб?

— Имаш ли нужда от нещо?

Можеше ли някой да я упрекне, че болестта на Арне ѝ беше дошла в повече? Трябваше само да погледне встрани, за да види, че има такъв човек.

— Говоря сериозно, Юдит — не спираше да ѝ напомня Ева. Светкавиците в очите ѝ само показваха, че тя няма да мръдне и на сантиметър от намерението си.

Как щеше да го направи сама? Типично: мъжете се измъкват, когато стане напечено. Юдит усещаше сърцето си в гърлото. Нямахше да успее. Не беше силна като Каролине.

Тя се огледа, търсейки помощ. Трябваше ѝ опора. Трябваше да поговори с някого. Някой, който да я разбере. Естел? Не става. Юдит се боеше от острия ѝ език. Ами Кики? Тя имаше най-много опит в любовните катастрофи. Как ли би се справила жена, която трошеше мексикански чаши? Вероятно Кики знаеше изхода от такива ситуации.

Юдит плахо се доближи до приятелката си, помота се малко край нея, преди да подхване темата:

— Кики, как беше при теб, онази история с женения мъж? След като жена му разбра.

Кики не успя да реагира на странния въпрос на Юдит. Звукът от получен есемес отклони вниманието ѝ.

— Момент — извини се Кики и затърси мобилния телефон на Макс.

— Още ли ти пишеш на Талберг? — смая се Юдит.

Кики се изкикоти:

— Напоследък това е начинът ми да общувам с фирмата.

— Дори майка ми ми опява пред Кики — допълни Макс.

Юдит погледна съчувствено приятелката си.

— Лъжата не е хубаво нещо — предупреди тихо тя. — Рано или късно всичко излиза наяве. И после не знаеш как да се измъкнеш от кашата.

Кики най-после приключи с изпращането на съобщенията.

— Какво искаш да знаеш за Мексико? — попита тя.

Макс бе увил ръка около Кики и също му беше любопитно.

— Забрави — махна с ръка Юдит. Пред тях се изпречи Каролине. Някакъв камък се беше забил в дебелията подметка на туристическата ѝ обувка. Това беше. Моментът за самопризнание.

Страхът може да ти помогне да балансираш по парапета на мост, да те накара да погалиш зло куче или да изпробваш цяла палитра разширяващи съзнанието наркотици. Но сега тя се чувстваше черна и лепкава, имаше неприятно усещане в стомаха. Юдит беше хлътнала в аферата с Филип. Как се обяснява такова нещо? Без да бъде наранена Каролине. Юдит усети, че ѝ се гади. Може да беше болна. Ако беше болна, Ева нямаше да иска от нея да казва истината на Каролине.

Каролине яростно удряше обувката си о една бетонна плоча, на която бе закрепен кръст. Във всички посоки пръскаше кал, ала камъкът не излизаше.

— Каролине е разбрала, че Филип има афера с друга жена — прошепна Естел, която незабелязано се беше приближила до Юдит. — По-добре я остави на мира.

— Не — извика Юдит.

Естел кимна. Тя можеше да каже и още.

— Проверила е всичките му срещи, Филип редовно се е срещал с друга.

Друга ли? Дали тя знаеше коя е другата? Каролине извади от раницата си джобно ножче. Острието изскочи от дръжката и блесна на слънцето. Действие, напълно достатъчно за Юдит да вземе вероятното за сигурно и да развинти фантазията ѝ. Далеч, само далеч. От Каролине. Кой знае на какво е способна в яростта си? На човек, занимаващ се с какви ли не смъртни случаи и убийства, току-виж, му хрумнала някоя щура идея.

Юдит тичаше ли, тичаше. Но не стигна далеч. Отзад някой сложи ръка на рамото ѝ. Тя се вцепени.

— Трябва да ти благодаря, Юдит — чу тя Каролине зад гърба си. Божичко, какъв е този тон? Защо Каролине говореше така приятелски? Къде бе оставила ножа? Юдит очакваше всеки момент да бъде нападната. Но Каролине продължи с объркващия си тон: — Ако не беше ти, щях да продължа да вярвам, че съм щастливо омъжена.

Юдит изстена. Тази неописуема, непредвидена дружелюбност ѝ беше непонятна. Тя се сети за котката на съседите, която една неделна сутрин ѝ донесе на балкона полумъртва мишка. Вместо милостиво да приключи с нея, котката няколко минути си игра с мъчително пищящото същество. Пускаше за малко раненото животно, за да го сграбчи после отново. Жестока игра, която накрая мишката загуби. И Юдит сега се чувстваше така: като мишка малко преди екзекуцията.

— Съжалявам, наистина — запелтечи тя.

— Как разбра? — попита Каролине.

— Че Филип е влюбен ли?...

Как започна всичко? Един ден Филип я докара от болницата къщи. Защото Арне трябваше да остане една нощ там, защото Юдит нямаш книжка, защото беше станало късно. Тя много се страхуваше да влезе в празния апартамент и затова покани Филип на по едно питие. В кръчмата. Там започна всичко. Когато той я погледна в очите. Твърде дълго, за да може да мине за незначително. Това беше онзи поглед. След два часа Юдит се прибра пияна у дома. Без да е пийнала капка алкохол.

— Ти си ги видяла двамата, така ли? — припомни Каролине въпроса си.

Двамата ли? За какво говореше Каролине? Минаха няколко секунди, докато Юдит мислено се завърне от онази кръчма.

— Не е нужно да казваш нищо, ако не искаш — продължаваше Каролине.

Юдит започна да разбира какво означават въпросите ѝ.

— Нямах представа с кого има афера Филип, така ли? — попита смаяно Юдит. Каролине поклати глава.

Ева внимателно наблюдаваше отдалеч какво се случва.

„Трябва да ѝ кажеш“, насърчаваше се Юдит. „Сега. Длъжна си.“

— Може да я познаваш. Да ти е близка? Жена, от която никога не си очаквала такова нещо — закръжи Юдит внимателно около истината.

— Тази вечер ще разбере — отвърна рязко Каролине.

— Така ли? — изстена Юдит.

— Изпратих човек в любовното му гнездо.

— Какво любовно гнездо?

Каролине се покашля:

— Онзи семинар на личните лекари. Докато ние сме на поклонническо пътуване, Филип си прекарва няколко романтични дни със своята Туси.

— Филип си има любовница? — извика ужасено Юдит.

Сега бе ред на Каролине да изгледа неразбиращо.

Юдит. Юдит дори не разбра, че е допуснала тежка тактическа грешка. Беше като зашеметена.

— Докато ние пътуваме, той се среща с друга? — повтори невярващо тя. Възмущението, свило се на гневно кълбо в стомаха ѝ, беше искрено и неподправено. — Тази невярна свиня! — изруга Юдит от дъното на душата си.

— Това е от месеци. Някаква пациентка. И аз не мога да повярвам — рече Каролине.

— Ще го убия — процеди Юдит.

Каролине се разтопи от вълнение.

— Много мило от твоя страна. Но по-добре да се заема сама.

— Ще го направим двете.

Каролине погледна щастливо приятелката си.

— Благодаря ти, Юдит. Радвам се, че си моя приятелка.

Вълна от симпатия заля Юдит. Отдавна беше забравила какво щеше да каже. Тя прегърна Каролине.

— И двете загубихме един мъж. Това ни свързва — заяви патетично тя. Мислеше всяка дума, която казваше.

66.

Каролине се беше сгушила като самата окаяност на пластмасов стол в един малък снейкбар, каквито имаше във всяко селце, през което минаваше пътят им. В тези селца почти не живееха хора, но затова пък съществуваше информационно обслужване за туристи, а при повече късмет — и бар. Оставаха още няколко километра до дневната им цел — Баняр дьо Бигор. Оттам до Лурд оставаха около трийсет километра.

Макар че следобедното слънце огряваше площада, Каролине зъзнеше. Край нея гъмжеше от мъже с мускулести прасци, голи от кръста нагоре и с ярки панталони за каране на колело, които не скриваха нито една подробност от мъжкия релеф. Група италиански колоездачи сменяха изпотените си трика с един холандски екип, сякаш току-що са играли футбол. В днешно време пилигримството беше свързано много повече със спорта, отколкото с религията. От обърканата смесица от гласове Каролине успя да разбере, че неколцина колоездачи ще ходят във Финистере. До края на света, истинската крайна точка на Пътя на Яков, на шейсет километра след Сантяго де Компостела.

Каролине беше една крачка пред тези пилигрими велосипедисти. Тя вече беше стигнала края на своя свят. И си блъскаше главата над това, кога и къде бе изтекъл животът ѝ. Двамата с Филип се бяха отклонили от общия си път. Вече взаимно се бяха изгубили от поглед.

Дори не ѝ хрумна да се обади на Винсент и Жозефин. Каролине избягваше да обсъжда личните си проблеми с децата. Тя беше горда, че двамата са толкова независими. Това изискваше и от себе си. Да бъде силна.

— Къде сбърках? — попита Каролине Естел, която идваше от бара с две чаши червено вино.

— Никъде. Абсолютно никъде — увери я Естел. — Ти си фантастична майка, велика адвокатка, изглеждаш добре за възрастта си, чудесна приятелка си. Толкова. Нямах трески за дялане.

— Говоря сериозно, Естел.

— Аз също — отвърна приятелката ѝ с обичайния си сух глас. — Поне веднъж в състояние ли си да се прибереш късно, да се напиеш, да направиш някоя глупост? Ти винаги знаеш най-добре. Нищо чудно, че мъжът ти търси нуждаеща се от помощ пациентка, която да го боготвори.

— Не съм такава. Не съм идеална — възрази Каролине.

Естел не беше убедена.

— Има ли нещо, което не можеш? — попита недоверчиво тя.

На Каролине не ѝ трябваше много време да помисли.

— Да пея.

— Понякога трябва да пееш. Току-виж, помогнало. На мен поне ми помага — рече Естел.

Каролине залепи целувка на бузата ѝ. Естел нямаше цена. Езикът ѝ беше остър, обичаше да се забавлява за чужда сметка, но беше умна и лоялна приятелка.

Да пее? Странното предложение не оставяше на мира Каролине. Тя разбра какво имаше предвид Естел. Умението да показваш слабост. Не да бъдеш като в работата си.

„Съжалявам, не мога да се справя“ не е нещо, което иска да чуе, който и да е клиент. Дори съдиите са алергични към изказвания, че нямаш и най-малка представа как е станало престъплението, за което се води делото. На Каролине ѝ плащаха, за да знае какво да прави в трудни житейски ситуации. Колебанията бяха удоволствия за личния живот.

„Не е нужно да имате добра самооценка, за да се изправите уверено в съда. Опитвайте се да бъдете сигурни в силите си и чувството ви за самоуважение ще си дойде от само себе си“, беше ги учил един стар професор по наказателно право. Може би тази здрава черупка около постоянния самоконтрол се бе стегнала и около личния ѝ Аз.

„Трябва да пееш повече“, реши Каролине, докато всяка вечер простираше прането си. Този път — в обора на селския двор, където бяха намерили подслон за тази нощ. С треперещ глас тя се опита да изпее нещо на „Попис“. Кравите спряха да преживят и тъпо се втренчиха в Каролине. След няколко измъчени тона тя млъкна

обезкуражено. Ами ако любовницата на Филип можеше да пее? Опита се да си представи що за жена може да е впечатлила Филип. Адвокатът я беше описал като дребничка и изящна. Момичешки тип. Това ли е привлякло Филип? Усещането да е нужен като закрилник?

Все едно. Сега въпросът беше пеенето. Каролине се оттегли под стряхата до оградата, там, където никой не можеше да я чуе. Дори и крава.

Каролине не беше единствената, която тази вечер се бе отделила от групата и потърсила усамотение. Във въздуха се носеше някакъв възбуден женски глас. Каролине погледна навън през една пролука в дървото. На поляната зад оградата, малко встрани от къщата, сновеше една фигура и говореше по телефона. Тя възбудено жестикулираше. Вятърът довяваше думите ѝ.

Каролине внимателно се изплъзна навън през страничната врата, запристъпва, залепена за дъсчената стена, докато не стигна до края на стряхата. Зад ъгъла, само на няколко метра от нея по телефона говореше Юдит. Говореше високо. Едва сега Каролине можеше да чуе всяка отделна дума.

— Ти си задник, Филип! — беснееше тя. Гласът ѝ беше по-висок и по-задъхан от обикновено. — Нещо си пропуснал да ми кажеш. Искаше нов живот. Не, Филип, ти ме изслушай. Каролине заслужава нещо по-добро от теб. Всяка жена заслужава нещо по-добро от теб. А аз, идиотката, за малко да напусна Арне. За да живея с теб. Филип, познаваш ме. Не ме търси повече.

Юдит затвори, пое дълбоко въздух и тръгна обратно към къщата. Мястото на ъгъла, където Каролине подслушваше, беше празно.

67.

На закуска Юдит се мъчеше да не вдига поглед от чинията си. Тя избягваше да поглежда Ева. На масата на петте приятелки цареше мълчание. Кики и Макс се мъчеха да сглобят в картина парченцата хартия, разкъсана при водната катастрофа, когато едно радостно пеене ги откъсна от концентрацията им.

— Добро утро на всички. Добре ли спяхте? — Каролине изглеждаше изключително весела, когато влезе в малката закувалня. Никой не беше видял как е прекарала изминалата нощ. Първата реакция след вчерашното фиаско беше да си стегне раницата и да се махне. Този път я нямаше свинята Роза, която да застане на пътя и да осуети бягството ѝ. Въпреки това Каролине не стигна кой знае колко по-далеч от Ева.

Вече се развиделяваше, когато понечи да напусне отдалечения двор, облечена в неприятно мокрите си дрехи. Една камениста меча пътека водеше право към гората. Пред Каролине се разкри разгърнат хълмист пейзаж. Никъде не се виждаше следа от човешко присъствие, нито едно село, което да послужи за цел. Нямаше никакъв смисъл да си тръгва. Щеше да измине пътя докрай. Пътят до Лурд. И пътя, който трябваше да измине с Юдит. Пък и защо да се прибира? Имаше ли все още тя изобщо дом? Свой дом?

Половината нощ се опитваше да си представи какво ли е казал Филип на Юдит. Как се утешава любовница?

„Не мога да напусна Каролине, защото тя е толкова лабилна“, беше добро основание да разкараш някого. Но пък арсеналът от техники за прелъстяване беше далеч по-богат. Изречения като:

„Отдавна не обичам жена си.“

„Каролине не ме разбира.“

„Ние живеем като брат и сестра.“

Представата, че мъжът ѝ може да е разкрил на Юдит сексуалния им живот, я изпълни с физическо отвращение. За разлика от много двойки, отпразнували сребърната си сватба, те имаха такъв.

Независимо какво твърдеше Филип. Може би не беше толкова вълнуващо, колкото в началото, когато го правеха на кухненската маса, на плажа или в асансьора, но го имаше.

„Все още съм с Каролине само защото...“

Децата бяха големи, причини като разстройване от развода не можеха да бъдат извинение. Защо бяха още заедно? Какво друго ги свързваше, освен двацет и пет годишното минало, семейните албуми, една обща ипотека и един хладилник, който периодично зареждаха и съвместно изпразваха? Каролине нямаше отговор. Не знаеше как да постъпи с Юдит.

Каролине седна подчертано бодро на масата за закуска.

— Кой знае какво още ни очаква днес. Свети Яков изважда всички тайни наяве.

Юдит се размърда неспокойно на стола си. Прекалено веселят тон на приятелката ѝ не предвещаваха нищо добро. Тя хвърли поглед към Ева, която поклати глава.

— Проблем ли имаш, Юдит? — попита Каролине с меден глас.

— Маслото? Къде е маслото? — потърси Юдит спасение в реалността.

— Къде би могло да е? На кино?

Каролине посочи разопакованите пакетчета, които бяха точно под носа на Юдит.

Разговорът замря. Дори Кики и Макс, които от манастира насам се занимаваха предимно със себе си, разбраха, че нещо не е наред.

— Всъщност знаете ли, че Юдит има връзка със съпруга ми? — попита Каролине с безгрижен глас и отхапа с апетит от хлебчето си. — Очевидно Филип си има цял харем.

На приятелките им беше достатъчно да видят притворените очи и пламналите бузи на Юдит, за да разберат, че Каролине говори истината.

— Има ли още някой, който да е спал с мъжа ми? — заинтересува се тя.

Естел вдигна ръка. Каролине я погледна незаинтригувано.

— Не се шегувам — изтърси Естел. — Приличам ли на човек, който има връзка? Абсурд. Не и преди да си направя корекции на корема.

Никой не се засмя. Безотказното средство на Естел да отпуска напрежението с шеги не проработи. Кики стана. Толкова рязко и изведнъж, че чак събори сгода. Започна да жестикулира, понечи да каже нещо и се отказа. Двамата с Макс се оттеглиха. Има моменти, твърде лични, за да присъстват неканени сеирджии. Експлозията се усещаше във въздуха.

— Опитвах се да говоря с теб — поде нерешително Юдит.

Каролине продължи, сякаш тя не съществуваше. Нямахте настроение да слуша как Юдит не била виновна, как вината си била нейна. Писна ѝ от сълзите на Юдит, от жестовете на безпомощност и от очите на кошута.

— Любопитна съм какво ще ни сервира Пътят днес — каза весело Каролине. Тя тикна хлебчето между зъбите си, взе си раницата и напусна закусвалнята.

— Религията не е добър съветник — стигна до този извод Естел. — В Библията се казва да обичаш ближния си. Само дето са забравили да допълнят, че човек не бива да забравя и себе си.

— Мога да обясня всичко — пъхтеше Юдит след Каролине.

Каролине спря и я изгледа сияещо.

— Някой беше казал, че при проблеми трябвало да се търси диалог. — Каролине направи драматична пауза. — Този някой сигурно е пълен идиот. — И отмина.

Юдит хукна след нея. Раницата подскачаше на гърба ѝ.

— Съжалявам, че си ми толкова ядосана.

— Не искам да слушам, Юдит.

Каролине бутна клоните, изскочили на пътеката, и ги остави да се върнат с всички сила назад. Един клон удари болезнено Юдит в лицето. Очите ѝ се напълниха със сълзи. Каролине безмилостно увеличи темпото си. Юдит продължаваше да подтичва след нея.

— Това е детинско, Каролине. Не можем ли да разговаряме като възрастни?

Каролине запуши уши. Жалко, че във Франция нямаше шведски сухар. Понякога, когато много ѝ се насъбираше, с Винсент и Жозефин ядяха на вечеря шведски сухар. Звукът на коричките, които се мелеха от кътните зъби, надвикваше вечерните караници между уморените деца.

— Мааамооо! Винсент ме ритна в прасеца.

— Ритнах я, защото ми взе от пържените картофи.

— Ама Винсент си е сложил много повече.

— Не е вярно. Фийн само лъже.

— А ти все си мислиш, че си прав. Което те прави още по-глупав.

— Мааамооо.

Двамата показваха учудваща енергия надълго и несправедливо да се обвиняват. И от нея се очакваше да посочи истинския виновник. Но да го играе съдия не беше силната ѝ черта. В такива случаи

Каролине усещаше, че губи търпение. Хрупането на нещо ѝ действаше успокояващо. Например пакетче шведски сухар. Шведският сухар, беше прочела още тя, бил богат на витамини, минерали и баластни вещества, както и на вторични растителни вещества, съдържащи се и в белия хляб, и имал същата хранителна стойност като другите пълнозърнести хлябове. За приятния звук, който заглушаваше всичко, не се споменаваха на опаковката.

Не, тя не беше идеална. Никога не е била. Просто беше малко повече перфекционист от своите приятелки. И малко по-малко споделяше за обкръжението си, когато се касаеше за моменти в живота, изискващи помощта на шведския сухар.

А сега ѝ се искаше да се държи детински. И най-вече — да скрита Юдит в прасеца. Но нямаше да ѝ достави това удоволствие. Просто си представяше какво би последвало. Юдит щеше да избухне в сълзи и да го разиграва наранена, нуждаеща се от помощ сърничка. И накрая Каролине щеше да е тази, която утешава Юдит, защото ако си зряла жена, не можеш да риташ някого безнаказано.

Каролине нямаше ни най-малка потребност да разбира Юдит. Пулсът ѝ заби учестено, задъхваше се, сърцето ѝ щеше да се пръсне, краката маршируваха, а тя беше на крачка от лудостта. Нямаше да ѝ се размине на приятелката ѝ. Юдит беше изпечена лъжкиня. Винаги е била. Беше мамила Кай, изневерила на Арне и потъпкала приятелството на дамите. И в същото време продължаваше да се изкарва безпомощна жертва. Движеше се по пътя на най-малкото съпротивление и си правеше каквото си иска. Зад гърба ѝ. Излагаше на показ проблемите си, докато дойде някой друг да ѝ ги реши. Не, Каролине не желаше да бъде разумна. Съжаляваше за всяка секунда, в която е била на страната на Юдит. Край на терора на слабите, който Юдит упражняваше върху перфектността.

Простото желание да избяга заличаваше всичко останало. Каролине не спираше да върви под палещата жегга. През шипове, коприва и трънаци. Докато силното пробождаване встрани ѝ попречи да продължи нататък. По лицето и гърба ѝ се стичаше пот. Тя се мъчеше

да овладее дишането си и да си възвърне самообладанието. Юдит я настигна и вдигна плахо багажа, който Каролине бе оставила на земята. Наистина ли си мислеше, че ще я умилостиви, като ѝ поеме товара? Юдит не беше мила, а само търсеше мило отношение. Каролине дръпна грубо презрамките. За миг и двете се хванаха за раницата. Но Юдит внезапно я пусна и Каролине загуби равновесие, опита се да се задържи, препъна се в един камък и се удари на скалистата земя. После уморено се надигна и се опита да стане.

Коляното ѝ гореше като огън. Беше приятно, че душевната болка се съчета с физическата. Също като в онази глупава приказка: единственото, което помага срещу махмурлук, е зъбоболът.

— Ти кървиш, Каролине — извика Юдит.

Кръвта бликаше неспирно и оцветяваше панталона от бедрото до коляното. Каролине не искаше да показва слабост. Не и пред Юдит. Поне докато беше възможно. Тя се срути омаломощена в уличната канавка. Секунда по-късно дойде Ева и избута енергично Юдит встрани.

— Аз ще се погрижа — каза заповеднически тя.

— Само искам да помогна.

Ева ѝ се тросна:

— Просто я остави на мира, Юдит!

— Нали ми каза, че трябва да ѝ кажа истината — изплака Юдит, сякаш Ева беше виновна за яростта на Каролине.

— Да, казах ти. Но какво ще стане сега, ще реши тя. Не ти.

— Искам да се извиня.

— Каролине не желае да приема извинения.

Каролине беше доволна, че Ева говори вместо нея.

Тя не можеше да контролира чувствата си. Когато чу гласа на Юдит в обора, изгуби почва под краката си. Сякаш самата тя бе излязла от себе си. Онази Каролине, която беше казала думи като: „Доволна съм от живота си“, беше напуснала тялото ѝ и гледаше със съчувствие жалките физически останки. Животът ѝ беше достигнал разделителна черта. Каквото и да станеше отсега нататък, щеше да има едно „преди Лурд“ и едно „след Лурд“.

Раната ѝ започна да щипе от дезинфектанта и я отклони от черните ѝ мисли. Ева лекуваше болезненото място изключително прецизно. Болеше я. Каролине обаче не искаше да плаче. Нито за Филип. Нито за Юдит. Нито за краха в отношенията на приятелките.

Юдит, която колебливо хапеше устните си и чакаше знак за помирение, разбра, че не е нито желана, нито необходима. Посърнала, тя продължи нататък.

69.

— Вече не може да се възстанови — изстена Кики.

С което нямаше предвид приятелките. Всички опити за залепване и реставриране бяха напразни, проектът бе съсипан. Беше вечерта преди последния етап, в една компания, която трудно можеше да се нарече така. Атмосферата беше обтегната от катастрофата, сполетяла групата. На открития огън пред квартирата Юдит мълчаливо изгаряше дневника. Страница по страница. Димът лютеше на очите ѝ. Естел и Ева с по чаша вино в ръка гледаха мълчаливо. Какво трябваше да кажат на Юдит?

Кики и Макс седяха стгушени един в друг и се занимаваха предимно със своите си проблеми.

— Може да е за добро това, че скиците ти се съсипаха — утешаваше я Макс.

Кики не мислеше така:

— По-скоро е ирония. Толкова добро нещо не бих могла да направя втори път.

Тя нанесе няколко щриха с блед молив и после се отказа. Кариерата ѝ отново беше стигнала до дъното.

— Мозъкът е чудна работа. Забравя всички маловажни неща — добави замислено Макс.

— Моят забравя и важните.

Макс изрови от чантата си един блок.

— Нарисувай каквото си спомняш. Това е основното в един проект.

— Основното са детайлите.

— Нещата може да бъдат изчистени — каза Макс и прозвуча като собствения си баща.

Кики взе молива с нежелание. Идеите са непостоянно нещо. Ако не се приковат незабавно върху хартията, изчезват и си търсят друг дом. Тя знаеше, че този проект няма как повторно да се закрепил на хартията. Силуетите бързо се възстановиха. Но какво ставаше с

филигранния шедьовър? Там, където преди няколко дни бе хаотично нахвърлян някакъв сложен модел, сега се появяваха уверени, плавни линии. Макс кимаше поощрително. Изглеждаше различно. Просто. Изглеждаше като нещо, за което не е нужно упътване. Изглеждаше като нещо, което би убедило Талберг. Кики започна да се забавлява. Докато не се появи Каролине и не запръска отрова.

— Какво е това траурно настроение? Да не е умрял някой? А, да. Арне. Нали затова сме на траурно поклонение. За да си спомним за идеалната любов между Юдит и Арне.

Кики сви рамене. Никой не можеше да работи в такава атмосфера. Това не се издържаше. Кики и Макс се разбраха с един бърз поглед. Нямаше нужда да им го казват. Очевидно бе, че са излишни. Освен това — и заети. Ако Кики искаше да има шанс, трябваше да завърши проекта си днес.

70.

Каролине погледна след Кики и Макс. След нощта в манастира двамата буквално бяха залепнали един за друг, сякаш с постоянните си докосвания трябваше да се уверят, че това е истина.

— Пеперуди в стомаха, тайни срещи, откраднати целувки. Красиво нещо е любовта — каза възторжено Каролине с нотка на горчивина.

Едно дяволче я бе лишило от самоконтрол. И тя не можеше да спре да трови атмосферата с язвителни коментари. Ако продължаваше така, скоро щеше да попадне на семинар по овладяване на гнева, с който наказваха клиентите ѝ. Вече се виждаше как седи в група от известни престъпници в града и как участниците в семинара си подхвърлят кълбо, за да научат малките си имена и да се почувстват обединени, свързани и разбрани. Едно такова психомероприятие беше точно като за Юдит.

— Всъщност дали има семинари за помощ на хора, които се чувстват зле, задето са разрушили брака на своя приятелка? Семинар за разбивачки на бракове — продължи да човърка тя.

Каролине знаеше, че това е дребнаво, необективно и нараняващо. Вече чуваше кроткия глас на терапевта да я насърчава да каже какво изпитва. „Каролине, може би искаш да споделиш как се чувстваш, когато седиш с приятелката си Юдит край лагерния огън.“ Тя можеше да отговори още сега:

— Добре е да се освободиш от гнева.

Юдит това и чакаше. Тя веднага се хвана за думите.

— Наистина много съжалявам за историята с Филип. Но не съм единствената, която е лъгала.

— А, да! И Филип. Вярно — рече сухо Каролине. Дяволчето на гнева беше будно.

— Искаш да кажеш, не си забелязала, че бракът ти е в криза? — продължаваше Юдит.

— Нищо чудно, щом приятелката ми спи с мъжа ми.

Последва бърза размяна на удари. И двете не се отказваха. От дребната, ранима Юдит, която ти идеше да прегърнеш, не бе останало нищо. И двете щяха да свършат на семинара.

— Ти се самозалъгваше, Каролине.

— Вие ме залъгвахте. Ти и Филип.

— И другите жени, които имаше Филип.

— Те не са били мои приятелки.

— Направих грешка. Човек може да влезе в една къща само ако е отворена вратата.

Естел, която през цялото време бе седяла мълчаливо, изруга. Това беше твърде много дори за нея.

— Изяснете се най-послед. Добре, млъквам — прие тя забележката на Каролине.

— Няма какво да се изясняваме.

— Искам да знаеш как се случи — молеше Юдит, което още повече вбесяваше Каролине.

— Спести ми подробностите. Или ще ми говориш за намеренията ви?

Юдит беше безсилна срещу вербалната мощ на Каролине. Каквото и да кажеше, Каролине имаше готов отговор. Това дело не можеше да се спечели. Юдит хвърли в огъня последните остатъци от дневника и последва примера на Естел. Нямаше смисъл.

Ева, която досега беше мълчала, оставаше на страната на Каролине. Тя просто взе ръката ѝ. Простичък жест, който ѝ показваше, че няма нужда от семинар за овладяване на гнева и че не са ѝ необходими по-добри терапевти. Каролине си имаше приятелките. Поне една от тях.

— Няма смисъл да се надяваме друг да ни прави щастливи — започна предпазливо Ева. Тя не съдеше, не осъждаше. Ева говореше за себе си. И за нещата, които ѝ се бяха случили през тези девет дни, докато беше на поклонение с приятелките си. — Обичах да обвинявам Фридо за това, че съм се превърнала в скучна майка домакиня. Но вината не е негова. Аз също участвах в това. Всеки божи ден. Човек винаги участва.

Каролине знаеше, че Ева е права. Мирното съжителство беше удобна възглавница. Бракът им с Филип беше сигурен, беше даденост и не се полагаха грижи за него. И точно там беше бедата. Липсата на грижи постепенно се бе превърнала в липса на любов.

Някога интересувала ли се е какво е научил и преживял той по време на семинарите? Беше ли се запитала през последните месеци какво става с Филип? Как се чувства? Сигурно се е чувствал потиснат, отегчен, стигнал до края. Тя нищо не беше забелязала. Защото вече не го забелязваше.

— Може би Юдит е права — рече Каролине. — Моят брак не беше наред. Просто бяхме потънали в едно удобно всекидневие.

— Добре ли си? — попита тревожно Ева.

Каролине поклати глава:

— Всичко ме боли. Отвътре и отвън.

Тя се извърна от приятелката си. Никой не биваше да вижда сълзи в очите ѝ. Дори и Ева.

71.

Върховете на Пиренеите се белееха. През нощта високо горе в планината беше наваял сняг. Вятърът беше довял студен въздух в долината. Хазяинът съчувстваше на жените за решението им да прекарат деня навън при тези арктически температури. За жител на Южна Франция тринайсетте градуса в подножието на Пиренеите се равняваше на рязко застудяване. Дори куче не би изгонил пред вратата си. Каролине се радваше на студа. Според нея внезапното застудяване беше много подходящо за последния етап.

Тя куцукаше по пътя мълчаливо. Започнаха да се появяват първите табели: Лурд беше на дванайсет километра оттук, после на седем и накрая — на три. Каролине я болеше. Тя свали раницата си и се обърна към Юдит.

— Можеш да я носиш. Щом искаш.

Юдит пое допълнителния товар на гърба си като справедливо наказание.

— Боях се месеци наред. Изпитвах страх и угризения. Сега се случва най-лошото.

Каролине много добре разбираше какво ѝ е на Юдит. Тя молеше за прошка, за приятелството ѝ, за гаранция, че всичко е наред. Но Каролине не беше стигнала дотам. Тя се питаше дали изобщо някога ще бъде в състояние да забрави. Беше твърде уморена и измъчена, за да спори и да прощава.

— Нека да говорим друг път, Юдит. Най-напред трябва да подредя живота си.

— Говори ли с Филип?

Каролине поклати глава:

— Има неща, които не можеш да обсъждаш по телефона. Особено ако не знаеш как ще реагираш.

Големият гняв се беше изпарил след изминатите километри. Но нямаше и какво повече да си кажат. Юдит и Каролине трябваше да изминат определен път. Който вече не можеше да бъде общ.

Ева държеше да поемат по обиколния път над Пик дю Жер, планински връх, намиращ се в покрайнините на Лурд. На тази над хиляда метра височина, под големия дървен кръст, който пронизваше ефира, можеше да се почувстваш близо до небето още преди да си започнал изкачването към мястото на поклонението.

Вятърът бръснеше ледено над платформата, а от нея се разкриваше панорамата. Може би затова беше толкова пусто. Освен приятелките, нагоре се изкачваше само още една двойка съпрузи, които очевидно не ги свързваше нищо друго, освен брачната халка. Двамата мълчаливо пиеха от термос. Настроението беше гадно, а гледката — необятна.

Тук горе нищо не препречваше погледа — можеше да се рее в диапазон от шейсет и три градуса: като се започне от Тарб, към По, в долината на Аржел Газо и се стигне до покритите със сняг и високи над три хиляди метра върхове. Пред тях — типичен хълмист пейзаж с гъста растителност и широки поляни. Лурд се простираше под тях. Виждаха се остри кули на църковната базилика. Пред нея имаше голяма асфалтирана равнина, по която можеше да се разпознае за какви хора бе устроен районът на поклонението.

Беше настъпил моментът, когато трябваше да ознаменуват края на пътуването си с радостно ликуване, да стиснат юмруци, да свалят триката си. Беше настъпил моментът да се смеят и прегръщат, ала на никого не му беше до това.

Макс запечата забележителния миг с фотоапарата на Кики. Каква разлика с веселата групова снимка, която бе направила Кики на самоснимачка през първия ден. Сега Юдит и Каролине стояха толкова далеч една от друга, че почти излизаха от кадър. В средата, хванати за ръце, бяха Естел, Ева и Кики. Лицата им бяха белязани от трудностите на пътя, кожата им бе нашарена от слънцето, дрехите им — прашни.

Ева отдавна не беше единствената с практична конска опашка. Никой не се усмихваше.

Каролине се чувстваше изтощена и празна. Тя знаеше какво я очаква: там долу се намираще не само пещерата на Бернадет. В долината я очакваха телефони с добър обхват, хотели с бърз интернет, влакове и автобуси, извозващи до летищата „По“ и „Лурд“. Само една вечер я делеше от завръщането в Кьолн. И от срещата с Филип. Подобно нещо предстоеше и на Кики. Макс бе дал ясно да се разбере, че държи на намерението си: да представи Кики на родителите си.

— Нали виждаш докъде водят лъжите и тайните — беше казал той.

И Кики беше кимнала.

— Тук горе има една пещера, която може да се разгледа — опита се да разприказва групата Ева. Тя прозвуча толкова ентузиазирано, сякаш беше изминала стотици километри само за да разгледа пещерата.

— Успяхме — извика Естел. — Оцелях! Какво не бих дала за една гореща вана! — Естел обяви края на поклонническото пътуване.

Кики и Макс първи я последваха. Те трябваше веднага да изпратят по факса на Талберг в Кьолн скиците, които се получиха чисти, ясни и ярки на хартията.

— Поне можем да пийнем нещо тук, а? — опита още веднъж Ева.

— По-добре да го направим в Лурд — рече Естел. — На кого му се закусва, когато краят на мъките е толкова близо?

Ева усети как една ръка се пхна в нейната.

— Страх ли те обзе? — прошепна Каролине, която много добре разбра какво я вълнуваше.

Ева кимна с благодарност.

— Какво ли следва след целта? — попита тя.

Каролине сви рамене. Добре, че им предстоеше още една, последна вечер. Организирана беше строга програма, преди да отпътуват. Щяха да завършат поклонническото пътуване в една светлинна процесия до мястото на поклонението. „Трябва да идвате на

процесиите“, беше завещала Богородица чрез Бернадет. И приятелките
щяха да го направят.

72.

— Какво е това? Католически „Дисниленд“?

Естел беше смаяна. Малката уличка бе залята от синя неонова светлина, идваща от магазините за сувенири. Синя като ешарпа на Дева Мария, чиито хиляди копия очакваха своите купувачи. От всеки втори магазин се носеше различна музика. След толкова дни, прекарани в усамотение и тишина, Лурд беше истински шок за дамите. Естел минаваше унило покрай дългите редици магазини, носещи имена като „Алианс Католик“, „Пале дьо Розер“ или най-обикновеното „Немски магазин“, и предлагащи на пилигримите все едни и същи набожни предмети. В тясната улица „Дьо ла Трот“ Дева Мария се срещаше на хиляди места. Тя изскачаше на пощенски картички, икони, медальони и ментови бонбони, имаше я като пластмасова бутилка във върбови кошници, молеше се безмълвно като статуетка от пластмаса, гипс и дърво. Някои статуетки на Богородица бяха оградени с кант от разноцветни светлини, други бяха поставени в пластмасова пещера, която трябваше да представлява мястото на видението. За онези, които имаха повече профанни, отколкото религиозни потребности, се продаваха чипс, шоколади и други бързи закуски.

Преди повече от сто и петдесет години виденията са били спектакъл, а сега се бяха превърнали просто в търговия. На когото не му беше достатъчна Богородица, можеше да си избере от сергията някоя броеница, разпнат Исус или ключодържател с папа Бенедикт XVI, който все още бе засенчван от популярността на своя предшественик. С идеята за религиозна драма, една богомолка бе коленичила пред високия над човешки ръст портрет на папа Йоан Павел II, подпряла бастуна си на червената стена, сключила смирено длани за молитва.

Макс излезе от един магазин, като клатеше глава. Държеше в ръка скиците на Кики.

— Тук е по-лесно да намериш чудо, отколкото факс.

Кики се зарови в прозрачните пластмасови шишета под формата на статуетки с образа на Дева Мария. Най-накрая се спря на едно шише с Богородица и коленичещата пред нея Бернадет; в основата на предмета блестеше златен надпис: „Que soy ega Immaculada Councersiou“. И тук, както и на останалите шишета, синята корона на Божията майка на капачката се отвинтваше, за да се напълнят Богородица и Бернадет със светена вода, преди да ги отнесат вкъщи. За онези пък, които имаха по-голяма нужда от лековитата вода, се предлагаша туби. Въпреки благочестивите илюстрации и сините капачки те приличаха на бензинови.

— Дали да не си напълним светена вода? — размишляваше Кики.

— Задаваш този въпрос на атеист. Вярвам в Бог по време на полет. След приземяването — значително по-малко.

Само че Кики вече беше извадила портмонето си.

— Ако не помогне, поне няма да навреди.

Макс я прегърна и я целуна.

Естел беше ядосана. Накъдето и да се обърнеше, все виждаше хора в инвалидни колички. Те бяха заведени организирано до пещерата на видението. Онези, които не можеха да се придвижват сами, ги носеха на подобни на рикши инвалидни колички в посока към поклонението. Там, където другите градове имаха велоалеи, в Лурд се виждаше маркирана в червено линия, по която се придвижваха хората в колички.

— Чувстваш се едва ли не виновен, че не си поне с бастун — оплакваше се Естел.

Ева беше купила свещи и раздаде на приятелките си.

— За светлинната процесия довечера — обясни тя.

— Бях в добро настроение, преди да дойда тук — отказа Естел.

— Нуждата ми от католически ритуали е удовлетворена за сто и

петдесет години напред.

След километрите пилигримстване запасите ѝ от компромиси се бяха изчерпили. Тя беше стигнала до Лурд. Не можеше да се иска повече от нея. И без това подозираше, че здравите идват тук само за да видят, че има и по-зле от тях.

— После ще разгледам снимките — извика Естел и се изгуби в посока към хотела. Когато махна с ръка на приятелките си, забеляза, че не е единствената отцепила се. Юдит беше изчезнала. Без да каже дума.

73.

— „Светлината на тази свещ е знак, че се моля за теб“ — четеше Юдит. Изречението беше гравирано в дебелата стоманена плоча, образуваща гърба на кутията за волни пожертвования. До нея — още една количка със същия надпис, този път на английски. А после и на френски, на холандски и на италиански. Кутиите за волни пожертвования се редяха от двете страни и образуваха пътека от стомана и светлина. Юдит видя, че много от свещите бяха купени едва от улица „Дьо ла Грот“. Само там имаше от тези специални свещи със синя основа. Някои бяха донесли в Лурд огромни свещи с гравирани във въска благочестиви надписи, а Юдит носеше свещта от гроба на Арне.

Зад нея високоговорителят призова хората в инвалидни колички за вечерната светлинна процесия. Един пазител на свещите, който следеше да не се бъркат кутиите за дарения с кошчета за боклук, ѝ показа къде е мястото на свещта на Арне. Юдит запали тържествено фитила от друга горяща свещ и внимателно я втъкна в стоманения статив.

Колко много светлини. Колко много молитви за някого. У Юдит бе настъпил покой. Тя и не желаше друго. Беше стигнала в Лурд. Беше издържала докарай. Юдит си беше изяснила отношенията. И си понесе последствията. По пътя беше успяла да се отърси от демоничния пилигрим: „Истината, която човек разбира за себе си, невинаги е приятна.“ Междувременно бе разбрала, че страхът ѝ беше не от пилигрима, а от собствените ѝ тайни. Но спасението не беше дошло. Досегашният ѝ живот бе пометен от ураган. Тук, в морето от светлини, беше спокойно. Като окото на тайфун. Всяка крачка встрани от това място щеше да я запрати отново във водовъртежа.

Юдит вече беше стигнала до пещерата, плъзгаше ръка по легендарния камък и се питаше защо Богородица я бе довела в Лурд. Богородица, която излизаше от нишата си в скалата и поглеждаше към хората в инвалидни колички и туристите зяпачи, оставаше безмълвна,

както беше безмълвна и през целия път. Духовната приповдигнатост на пилигрима не я споходи дори в пещерата на Лурд. Юдит нямаше представа накъде ще я отведе пътят ѝ. Всичко изглеждаше възможно.

Когато вдигна поглед от кутията за дарения, тя забеляза, че вече не е сама. Видя до себе си Селин в нейната пъстра инвалидна количка. Родителите ѝ тържествено поставяха една свещ. Жълтите светлини танцуваха по лицето на детето, което бе заспало от изтощение. Мокрите му плитки се подаваха изпод шапка с наушници. Сигурно тъкмо идваха от една от баните.

„Отпий от извора и се измий в него“, беше чула Бернадет от устата на Богородица. Юдит бе изумена от боричкането на хората в опита им да се докопат до заветните места на дървените пейки, гарантиращи им баня с дванайсетградусова студена изворна вода. И тук, както навсякъде в Лурд, предимство имаха инвалидите в количка, болните и децата.

— Най-чудното е, че се очаква хората да спрат да боледуват в Лурд — беше се пошегувала Естел преди няколко часа. — Водата се сменя само два пъти на ден. Гади ми се от самата мисъл да легна в тази супа.

Когато Юдит видя съпрузите, разбра, че Естел не беше права. Струваха ѝ се съвсем различно отпреди няколко дни на закуската в подслона на Доминик. Сивотата беше изчезнала от лицата им. Те изглеждаха успокоени, почти радостни. Здравословното състояние на детето им не се беше променило ни най-малко. И въпреки това лицата им светеха.

Съпрузите минаха с количката покрай Юдит, без да я забележат или изобщо да я познаят. Така и нямаше да разберат, че малката Селин ѝ бе помогнала да избере пътя си. Вече знаеше какво трябва да прави.

74.

Камбаните от кулата на базиликата на непорочното зачатие забиха. „In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti“ отекваше от високоговорителите над широкия площад. През последния половин час той се беше изпълнил с хора. Кики и Макс си намериха удобно място върху балюстрадата на горната базилика, откъдето се разкриваше гледка към целия свят регион. Чувстваха се по-добре сред туристите и зяпачите, отколкото между вярващите, които тъкмо се строяваха за процесията. Навред се вееха знамена, ленти с надписи, флагове, виждаха се дъски от дърво и пластмаса, някои — светещи с батерия.

Каролине им махна с ръка. Тя се бе наредила с Ева в процесията и беше приквещена от група италиански пилигрими на U.N.I.T.A.L.S.I. от Равена. Избледнелите цветове на допотопните им ленти, които се открояваха на вечерното небе, говореха за отдавнашна пилигримска традиция. Докато чакаха, те се разговориха. Каролине имаше удоволствието да изслуша историята на Джовани Батиста Томази, основателя на пилигримската организация, който пътувал за Лурд през 1903 година. С тежък артрит в крайниците и оръжие в чантата. Човекът имал ясна представа какво ще търси в Лурд: „Или Богородица ще ме излекува, или ще се застрелям.“

Накрая не станало нито едното от двете. Томази бил толкова поразен от атмосферата на това място, че си поставил за цел в живота да показва пътя за Лурд на болните и нуждаещите се. Организацията просъществувала и след смъртта му. До ден-днешен. Каролине се засмя на тази история. Откаченият Томази ѝ беше симпатичен.

Подобно на него преди век, тя беше впечатлена от хората и масите, струпали се тук. Каролине изчисли, че на този площад са се събрали двайсет хиляди души. Никога досега не беше виждала толкова много стари, болни и нуждаещи се от помощ хора и хиляди инвалидни

колички на едно място. Сигурно поне сто доброволци дърпаха поне сто от тези сини рикши. Пред нея имаше хора от лурдското обединение „Вестфален“, които тази сутрин бяха пристигнали от Германия с дванайсет коли с легла и лазарети за тежко болните. Някои пилигрими бяха толкова болни, че участваха в процесията на носилки, с клатушкаци се буркани за преливане над главите. Навсякъде сновяха доброволци в униформи, за да помагат. Те, изглежда, знаеха как трябва да се подредят инвалидните колички и сините коли, така че да има място за всички. Начело на процесията бяха нуждаещите се. Точно след осветената Мадона, която предвождаше вярващите.

Каролине беше трогната от нежната богородична песен, която звучеше от високоговорителите. Поклонниците се приближаваха все повече до чистия, ясен глас, съпровождащ песента. Тихият напев прерастваше в мощен хор, който малко изоставаше от основния глас и размиваше контурите му. По време на рефрена в беззвездното вечерно небе се издигаха хиляди свещи, чиито пламъци се предпазваха от синьо-бели хартиени розетки.

— Аве. Аве. Аве. Аве Мария.

Каролине се потопи в морето от светлини и в песента, която топло я обгръщаше. Не можеше да си криви душата: тя, която никога не беше ходила на поклонение и нямаше нищо общо с католицизма, беше завладяна от настроението тази вечер и от магията на площада около високата базилика. Ева се беше изгубила в навалищата, Кики и Макс гледаха от балюстрадата. Те също се бяха потопили в религиозната церемония.

И ето я пак статуята на Богородица да се носи сред множеството. И този път сякаш се усмихваше широко на Каролине. По лицето на Каролине течаха сълзи. Които тя рязко бършеше. Докато не видя, че съседът, един висок свещеник в пищни църковни одежди, също плаче. За нея вече нямаше значение дали някой вижда сълзите ѝ. Тя плачеше и се смееше едновременно.

Какво значение имаше дали историята с виденията на Бернадет е вярна. Какво значение имаше какво предлагат магазините за сувенири в светия регион на Богородица и Бернадет? Това, което Каролине преживяваше тази вечер на площада, беше посвоему истинско. То не беше свързано с неразбираемите догми и зрелищните изцеления. Беше свързано с дребните жестове на човечността. Да придружиш болен, да

тикаш инвалидна количка, да теглиш рикша, да хванеш някого за ръка.
Може би това бяха истинските чудеса, които човек отнася у дома.

75.

Раздялата с Лурд настъпи по-бързо, отколкото ѝ се искаше на Каролине в магическия момент на площада. В хотел „Ла Солитюд“ цареше обичайната припряност. Там тя веднага се сблъска с характерната навалица от пилигрими. Струваше ѝ се, че всичките триста петдесет и шест стаи на хотела са заети. Предимно по-старите пилигрими нахлуваха на групи в бара, в магазините за сувенири и дрехи във фоайето и се тълпяха пред петте високоскоростни асансьора. Единственото спокойно място беше терасата на покрива на хотела, която отвеждаше до един минибасейн. Само едно луничаво холандско момченце беснееше в него и неуморно ловеше предметите, които майка му хвърляше във водата. Какво ли търсеше тази весела двойка в Лурд? След час и тези двама души изчезнаха.

Дълбоко под нея блестеше реката Гав. Осветените фасади на хотела и неоновите реклами на магазините се отразяваха във водата. Една група минаваше по моста към нощната си квартира.

Последната чаша вино на покрива бе последвана от неспокойна нощ и припряна закуска на следващата сутрин сред пилигрими. Каролине изпита облекчение, когато излезе на улицата. Една кола изсвири с клаксон.

— Изненада — извика познат глас.

Очите на Ева мигом се напълниха със сълзи. Фридо беше дошъл. С четирите деца. Те нямаха търпение да вземат лично Ева и да я върнат в семейното гнездо. Развълнувана, тя ги прегърна и петимата. Толкова се радваше, че отново вижда семейството си.

— Изглеждат здрави и ни най-малко недохранени — прошепна ѝ Каролине.

— Анна е толкова висока. Като че ли е пораснала поне с няколко сантиметра — рече Ева и потисна една сълзичка.

Зад колата на Фридо спря такси. Естел излезе от хотела. В костюм и на високи токчета. Откъде ли се беше снабдила с тях?

— Накъде си? — извика Каролине към нея.

— Към летището. Имам резервация за две седмици спа почивка. Трябват ми, за да се почувствам отново в собствената си кожа.

Нямаше време да се сбогуват както подобава. Към хотела нямаше локално платно, а улица „Бернадет Субирос“ беше толкова тясна, че автомобилът на Фридо пречеше на движението. Зад тях бибиткаха коли на снабдители, хора в инвалидни колички се оплакваха, че няма откъде да минат, един часовникар им каза, че е абсолютно забранено да се спира тук. След десет дни спокойствие всичко стана някак много бързо.

Когато Кики и Макс, току-що изкъпани, излязоха от хотела, можеха само да помахат на Ева и Естел.

Каролине се огледа търсещо.

— Къде е Юдит?

— Тръгна си — каза Кики делово. — Още вчера.

Каролине сви рамене:

— Може би така е по-добре.

Тя се отправи с натезало сърце към Кьолн. При Филип.

76.

Юдит влезе колебливо в болничното заведение, където Доминик слагаше масата за обяд. Той се изненада, че я вижда, но после спря да ѝ обръща внимание. Нямаше никакво желание да разговаря с нея. Имаше да върши по-важни неща.

— Бих искала да поговорим — опита тихо Юдит.

Доминик я прониза с един-единствен поглед. Под гъстите му вежди не личеше и следа от разкаяние и мекост.

— Имате невероятния талант да се появявате винаги в неподходящия момент — изръмжа грубо той. После я остави и продължи да си върши работата.

Юдит не се впечатли. Тя имаше толкова много въпроси. За Арне. За времето, което е прекарал тук. А може би искаше и да докаже на Доминик, че тя не е лош човек.

— Мога да чакам колкото ви е необходимо — каза предпазливо. — Имам време.

Вместо отговор Доминик тикна в ръцете ѝ няколко чинии. Без въпроси и без обяснения.

Юдит се поколеба за миг, после прие предизвикателството. Тя разпредели чиниите на масата за осем души. После сложи приборите, салфетките и панерите с хляб. Имаше много работа. И всяка ръка беше от помощ. Юдит не потърси с поглед Доминик и неговата реакция. Не ѝ беше нужно одобрение. Което на свой ред накара Доминик да се учуди.

77.

Ева прекара чудесен ден със семейството си. На тръгване те минаха по „Пик дю Жер“ със зъбчатата железница. За Ева беше важно семейството ѝ да добие поне бегла представа за величието на пейзажа и за пътя, който оставаше зад тях. Ядоха сладолед на панорамната тераса на планината и си разказваха истории. Ева разказа за свинята Роза, за пилигримите, които беше срещнала, за кавгите между Юдит и Каролине, за Макс и Кики и за касулето. Дори Жак, изирайдъра готвач, се мярна из разказите. Само за целувката си премълча. Не е нужно човек да знае всичко, още по-малко пък да разказва всичко — това беше научила тя през последните дни. Фридо гледаше жена си с любопитство. В очите ѝ имаше блясък, светлина, която от дълго време не беше виждал. Припомни си защо се беше влюбил в нея.

Половин час по-късно Ева седеше в колата. Пейзажът, на който се беше наслаждавала, бързо бягаше покрай нея. Липсваха ѝ ароматът и усещането, което оставяше топлият въздух по кожата ѝ. Климатикът изолираше от специфичността на природата. Села и полета бързо се стрелваха покрай прозореца ѝ. Не се задържаше нито една подробност, Фридо беше поставил ръката си в нейната и обсипваше Ева с влюбени погледи и комплименти.

— Толкова е хубаво, че отново си тук. Липсваше ми.

Ева кимаше щастливо. Отзад всички ѝ говореха един през друг.

— Знаеш ли, че все закъснявах за тенис — извика Давид. — Другите майки не са и на половина точни като теб.

— Отложих печенето на сладки от майка и дете за утре. Не е ли прекрасно? — прекъсна брат си Анна. — Трябва да купиш още някои неща.

Ева бе полята със студена вода. Да купи ли? Утре да пече? Тя се беше надявала уморената ѝ душа да се съвземе от това темпо, да има

време да се подготви за връщането си в Кьолн и към всекидневието. Преди да успее да отговори нещо, Лене бурно запротестира:

— Не може. Мама трябва да отиде при класния ми. Иначе той ще ми се кара.

Ева погледна към Фридо:

— Мислех, че си отишъл на родителската среща.

Той леко се сви.

— Ти ги умееш по-добре тези неща — похвали я Фридо. — Никой не може да общува така добре с учителите. И ако мога да си пожелаю нещо за утре, твоят крем карамел...

Той не довърши. Ева изкрещя:

— Стоп! Спри!

Изплашен до смърт, Фридо спря колата. Коланите се врязаха в коремите им. Спирачки засвистяха зад тях. Навсякъде бибиткаха коли.

— Искаш да ни убиеш ли? — изрева Фридо, когато спря колата в аварийната лента. — Да не си полудяла?

Ева беше спокойна. Толкова спокойна, колкото отдавна не е била.

— Обичам ви. И петимата, но няма да продължаваме така.

Без да каже дума повече, тя отвори рязко вратата и слезе от колата, Фридо не можеше да повярва.

— Какво ти става?

Ева заобиколи автомобила, отвори багажника и извади оттам куфара си — само по себе си опасно начинание по оживения пиренейски път. Фридо се приближи гневно до жена си.

— Ева? Какво правиш? Къде отиваш?

— В Сантяго де Компостела — отвърна тя, сякаш това беше най-нормалното нещо на света.

— Какво? — Фридо не вярваше на ушите си. — Не можеш.

Ева го изгледа критично. Ако сега кажеше „Утре имам заседание“, тя щеше да извърши убийство. Четирите деца притискаха носове о стъклото на прозореца, Фридо отвори уста и пак я затвори. Разбра, че никакъв аргумент не е в състояние да убеди Ева от утре отново да го играе доброто домашно духче. Или топка против стрес за майка си Регине.

— Едва в началото на своя път съм — заяви тя. — Най-добре свиквайте, че за в бъдеще ще имате независима майка.

Тя се чувстваше като алкохоличка, която току-що е излязла от клиниката и сега се мъчи да се въздържа от всяко изкушение. Всичко беше твърде прясно. Твърде ново. Ева още беше твърде крехка. Ако сега се върнеше вкъщи с тях, след три дни всичко щеше да бъде постарому. Дните на поклонничеството бяха пречупили нещо у нея. Но ѝ трябваше повече време. Време за себе си. Време да помисли. За себе си. За Регине. За всичко. Семейството ѝ щеше да се научи да живее с липсата. С липсата в живота на семейството и в хладилника.

— Петнайсет години те подкрепях. Сега аз съм наред.

Тя спря нерешително, Фридо знаеше, че е права.

— Не знаех колко много работа е това — добави той. — Четири деца, всички тези срокове, пазаруване всеки ден, готвене. С теб всичко изглежда толкова просто. Сякаш само се върши — извиняваше се Фридо.

Ева поклати глава. Не се вършеше само.

— Аз се научих. И ти ще се научиш. Дори ако понякога не се получава. Имам си чудесен застраховател...

Фридо се засмя. Магическото средство на Естел да разведрява конфликти с хумор помогна и при Ева.

— Не искам друг мъж. Само малко време. Може би една детегледачка...

Тя не продължи.

— Сами ще се оправим — прекъсна я възмутено Давид. — Вече не сме бебета.

И четирите деца закимаха енергично. Ева не продължи мисълта си. Знаеше, че те са прави. Беше време да се пооткъснат от полата ѝ.

— Обичам те. Всички те обичаме — каза ѝ Фридо по пътя. После залепи една целувка на устните ѝ, което предизвика у четирите деца общ родителите-ни-са-супер възглас.

— Знаем — отвърна Ева. Сега оставаше само тя самата да започне да се обича. Имаше няколкостотин километра време за това.

Анна седеше на задната седалка със своя лаптоп и чертаеше пътя на приятелките, пръснали се във всички посоки. Но две стрелки водеха към Кьолн. На Кики и на Каролине.

78.

Странно. Офисът не е затворен? По това време? Каролине завъртя объркано ключа в бравата. Тя се върна с влака заедно с Кики и Макс. Страхуваше се, че ако Филип разбере кога пристига самолетът, може да я чака на летището. Беше решила по-късно да си прибере колата от паркинга. По-важно беше да спечели време за размисъл. Каролине се надяваше, че за дванайсет часа пътуване с влак все ще ѝ хрумне някакво решение. Кое е правилното? Да излее душата си? Да прости? Веднага да подаде молба за развод?

При прехвърлянето в Париж-Монпарнас, откъдето щяха да продължат с метрото до Париж-Север, тя се раздели с Кики и Макс. Кики беше придумала Макс да прекарат още една нощ в Париж. Каролине завиждаше на тяхната влюбеност, която те най-безцеремонно излагаха на показ. Бяха хубава двойка. Въпреки разликата във възрастта. Все пак Каролине имаше смътното подозрение, че Кики иска да остане в Париж и за да отложи с още един ден конфронтацията с Талберг. Макс не криеше, че ще сложи край на тайните веднага след като пристигнат в Кьолн. Беше научил, че лъжите са бумеранги.

От Париж на Каролине ѝ оставаха четири часа. Когато „Галис“ навлезе в кьолнската централна гара, Каролине бе решила да постъпи като Кики. Щеше да прекара нощта в офиса и утре да говори с Филип. След френските общи спални една нощ на дивана в офиса не можеше да я уплаши.

Тя се спря объркано. Какво беше това? Свети? По това време? Сега ѝ липсваха само любопитни колеги. Едно от огромните въртящи се кресла във фоайето се размърда, Филип стана тежко.

— Знаех, че ще отидеш най-напред в офиса — каза той с дружелюбен тон. Изглеждаше отслабнал, бузите му бяха хлътнали, под очите му личаха тъмни кръгове. Обаждането на Юдит го беше разтревожило. Каролине не можеше да овладее шока си. Не искаше да го поздравява, не искаше да говори с него, не искаше абсолютно нищо. Не искаше да я пришпорват така. След поклонението не ѝ беше до изненади от съпруга ѝ.

— Направих нещо много глупаво. И сега ми трябва добра адвокатка, която да ми помогне да подредя живота си — започна разговора той.

Колко ли време му е струвало да измисли подходящото въведение? Текстът звучеше така, сякаш го е упражнявал пред огледалото. Със съответната разкаяна физиономия.

— Мен не ме търси за това — отсече Каролине. Не ѝ харесваше, че Филип я беше изненадал така.

— Аз приключих — заяви той с едва ли не горд тон.

— С всички ли? Или само с приятелките, за които аз знам?

Той видя, че не може да продължи в този дух.

— Какво да направя, за да те убедя, че съм сериозен?

Наистина ли Филип си мислеше, че има проста рецепта за това? Наистина ли очакваше отговор?

— Не става въпрос за теб. Не само за теб — призна Каролине. — Става въпрос за нас. Работата, приятелите, спортът, конгресите, приятелките. Всичко ни беше по-важно от времето, прекарано един с друг. Ние от години живеем разделени, Филип.

Струваше ѝ усилия да погледне истината в очите. Нямахше смисъл да се изплъзва от отговорност. Юдит имаше право: влизаш през врата, която е отворена, Филип видя, че няма надежда.

— Историята с Юдит не означаваше нищо за мен — твърдеше той с верни очи на дакел. — Просто изживявам криза на средната възраст.

Юдит беше поела отговорността. Каролине беше готова да обяви своята част от кошмара, който изживяваше. А съпругът ѝ се оправдаваше с хормоните, които правели един мъж безпомощен след най-добрите му години. Поне да беше любов. Нещо голямо. Естествен порив. Но Филип се измъкваше с кризата на средната възраст. Не ѝ харесваше, че говори така за приятелката ѝ. Сякаш Юдит беше без

значение. Каролине, която досега успяваше да запази самообладание, усети, че гневът отново я обхваща.

— Искам да си вървиш — каза твърдо тя.

Филип не можеше да повярва.

— Искаш да заличиш двайсет и пет годишен брак?

— Ти направи това, Филип. С аферите си.

— Това е минало, Каролине — кълнеше се той.

Логиката му я потресе. Явно Филип смяташе, че бракът функционира на принципа на търговската отстъпка. След определен брой години съвместен живот автоматично ти се полага втори шанс.

— Трябва ми време да помисля. И за хобитата ми — каза небрежно тя.

— Откога имаш хобита, Лине?

Не, нямаше да избухне. Не, не, не.

— От днес — съобщи тя и затърси телефона в раницата си. Макс ѝ беше изпратил във влака чрез блутут песни от своя мобилен телефон. Мелодията беше по-добра и от шведски сухар. Слагаш слушалките в ушите си и се изолираш от всички неприятни шумове. Каролине увеличи звука. Със своите весели младежки гласове „Попис“ надвикваха всичко, което казваше Филип.

Non, non, rien n'a change.

За какво: нищо нямаше да се промени. Камък върху камък не беше останал след Лурд. Трябваше да помисли. Утре. Вдругиден. Но не и днес. Днес щеше да пее с „Попис“ и да си внушава, че всичко си е постарому.

Филип вече беше хванал дръжката на вратата, когато гласът на Каролине се понесе из офиса. Силен и много характерен, Филип не знаеше, че жена му може да пее. Подозираше, че не знае още много неща.

Каролине пееше и танцуваше из офиса си и търсеше сред брошурите със закони, папките с делата и събраните броеве на „Новото юридическо седмично списание“ специално място на най-важния армаган: една дървена статуетка на Богородица, каквито се продаваха с хиляди и евтино в Лурд. Масова стока, произведена в Далечния изток. Но от нея се излъчваше магически блясък, който

озаряваше тъмната стая. Едва ли. На Каролине ѝ беше все едно. Богородица беше влязла в живота ѝ. А за това не беше нужно нито да е вярваща, нито католичка.

79.

— Налага ли се? — попита жално тя.

Макс просто продължаваше да дърпа Кики. Тя познаваше Талбергови достатъчно добре, за да предположи как ще реагират, когато сега Макс я представи. Насред игрището за голф. Кики беше прочела в интернет, че според шведски изследователи голф играчите живеят пет години по-дълго от хората, които не играят голф при равни други условия по отношение на пол и възраст. Кики се боеше, че това се отнася само за шведските голф играчи, защото онова, което предстоеше на аристократичната двойка до дупка номер девет, със сигурност нямаше да допринесе за удължаването на живота им.

Тя позна шефа си отдалеч. Йоханес Талберг беше облечен с кариран панталон и бял пуловер без ръкави със синьо V-образно деколте и носеше дизайнерски хипи очила с бели рамки; жена му беше облечена изцяло в бяло. За първи път Кики я срещна, когато трябваше да донесе нещо в аристократичната вила „Мариенбургер“. И тогава госпожа Талберг беше облечена изцяло в светли цветове. Така идеално пасваше на кремавия дизайнерски интериор, че Кики за малко да не я забележи.

От силното напрежение Кики не забелязваше почти нищо и не усети кога Макс се отдалечи от нея. Грийнкийпърът^[1], голям негов почитател от епизода с падането му в блатото, беше разбрал, че Макс е дошъл, и възторжено го прегръщаше, без да може да го пусне от прекомерна радост, че го вижда.

— Кики — извика Талберг. Явно проектът ѝ я беше издигнал до ранга да си говорят на „ти“. — Какво попадение, Кики — оповести Талберг. — Вазите. Страхотни скици. Просто, ясно, убедително. Не можете да си представите какви сложни и подробни боклуци получих от колегите ви.

Кики кимна мълчаливо, потърси ръката на Макс и напипа празното. Едва сега тя забеляза, че е сама с Талберг.

— Това си е повод, който трябва да бъде отпразнуван — продължи той. — Но за жалост имаме лични ангажименти.

Макс все още беше зает с грийнкийпъра. Тя беше попаднала в капан.

— Очакваме нашия син с новата му приятелка — обясни госпожа Талберг, която не държеше особено на дискретността, която мъжът ѝ проявяваше към личните си неща. — Направо не можем да го познаем нашия Макс. Толкова близо ни е допуснал до себе си.

— Дори проявява интерес към управлението на фирмата — прекъсна Талберг жена си, но твърде късно. Бъбривата госпожа Талберг просто не млъкваше.

— И мъжът ми си обясняваше това с някоя афера на Макс във фирмата — засмя се тя.

Най-после Макс отиде до нея.

— Не мога повече. Не става — измрънка му Кики.

Той уви внимателно ръка около нея. Лицата на родителите му замръзнаха.

— Предложенията за рационализация, идеите за нова линия на продуктите, брачните съвети, всичко това идва от Кики — обяви той и заговорнически намигна на майка си. Това не беше дипломатично представяне, но пък ефикасно. За няколко секунди Макс обясни на родителите си положението на нещата.

— Хубавото е — продължи невъзмутимо той, — че не е нужно да се запознавате с приятелката ми. Защото вече я познавате.

Майката реши да сложи край на неловкото положение. Със завидно самообладание тя разтърси ръката на Кики.

— Извинете ни, моля.

Много бързо и с взаимни препирни те напуснаха игрището. Кики гледаше нещастно. Стана точно както се опасяваше, че ще стане.

Макс сияеше до нея:

— Мисля, че ще те харесат.

[1] Човек, който се грижи за състоянието на тревната площ на голф игрище. — Бел.прев. ↑

80.

— Отново за четирима? — попита внимателно Том.

— Също като миналия месец — отвърна Каролине.

Беше първият вторник на месеца и тя очакваше останалите на масата до камината в „Ле Жарден“.

Том взе от масата табелата за резервация и петото блюдо. Люк го наблюдаваше с непроницаема физиономия. Изминаха няколко седмици, докато разбере какво се е случило на екскурзията във Франция. Още не можеше да свикне с това. Ако той чувстваше празнотата на петото място толкова силно, то какво ли им беше на приятелките?

В коридора имаше цял куп картички, които неговите дами му бяха изпрацали през изминалите месеци. На едната беше Масив дьо ла Клап и бе подписана и от петте. До нея лежаха картички от Юдит, която от месеци работеше безплатно в един санаториум. Други три ги беше писала Ева на път към Сантяго де Компостела. Последната пристигна от нос Финистере. „На скалата трябва да се остави нещо от екипировката. Като знак, че пътят е свършил. Аз оставих там една своя стара снимка“, пишеше тя на гърба на картичката. Люк трябваше два пъти да погледне, докато установи, че възторжено влязлата в бирарията елегантна и освежена дама е Ева. С модерното си палто и без небрежната конска опашка тя изглеждаше с десет години по-млада.

— Умирам от глад — прошепна му тя, докато Люк галантно ѝ помагаше да съблече връхната си дреха.

— Още не сте яли у дома?

Ева поклати глава.

— Нито пък съм готвила. Ще си претоплят нещо в микровълновата. — Напоследък свикна да живее с грозящата опасност антиоксидантите да се изгубят. Нещо повече: беше на път да направи още една крачка напред.

Тя гордо показа на Каролине новия си костюм. Не беше свалила нито грам, но вече не криеше закръглеността си.

— С какво още ще ме изненадаш днес? — попита смаяно Каролине.

— Лекарката, сецаш се, с която изминах последните сто и двайсет километра. В болницата при нея търсят заместник по време на отпуските. Утре мога да отида на интервю. Така добре ли съм?

Тя направи умел пирует пред Каролине, която възторжено кимна. Люк се улавяше как вдига палец за дамите.

— Ако ти трябва почистващ персонал, да ме имаш предвид! Свободна съм — извика един глас отзад. Вътре влетя Кики. Както винаги, тя изглеждаше малко отнесенена.

— Старият Талберг не го ли прие вече?

Кики поклати тъжно глава:

— От години не съм имала толкова свободно време.

Люк знаеше, че Талберг я е уволнил седмица след легендарната среща на игрището за голф. На масата на петте дами се беше обсъждало надълго и нашироко дали Кики да си търси правата по съдебен ред. Накрая тя реши да не го прави. Не искаше да всява раздор в семейството. Надяваше се, че серията вази ще улесни достъпа ѝ до други фирми, тъй като вази се произвеждаха. Люк всеки ден очакваше да му изпратят двайсетте екземпляра, които бе поръчал за бирарията си.

— Затова пък тя живее с Макс. Така говорят в голф клуба — обяви Естел, която междувременно също беше влязла.

Както винаги, с перфектен стил. С перфектен маникюр. Тя считаше, че дължи това на баща си, който цял живот се е ядосвал на грубите си ръце. Някои ходеха на гробищата, за да почетат мъртвите си близки. Естел ходеше на маникюр.

— Заедно ще си купим мебели — потвърди Кики. — Макс — фотьойлите, аз — дивана. В случай че нещо не потръгне.

Люк тайничко се подсмихна. След катастрофите с Матийо, Михаел, Робърт и кой ли още не това беше огромна крачка за Кики. Нов етап, така да се каже.

— Ами ти? — Ева погледна към Каролине.

На масата до камината настъпи тишина. Всички очи се насочиха към хладната адвокатка, която през изминалите месеци вече съвсем не изглеждаше толкова хладна. Люк, който се беше запътил към кухнята, за да сервира предястията, спря. Това го интересуваше повече от всичко друго. Той беше приготвил нещо специално за своите пет дами. Нещо, което нарушаваше неписаното правило, към което той се беше придържал петнайсет години. Нещо, което щеше да изненада дамите. Люк напрегнато се заослушва какво ще отвърне Каролине.

— В новия апартамент липсва почти всичко — каза тя. — Печка, етажерки, празни приказки. Миналата седмица бяхме с Фийн в мебелния магазин. А през уикенда Винсент ще донесе останалите кашони. Ще стане.

Приятелките я погледнаха мълчаливо. Това го бяха чували от Каролине. Който искаше да знае нещо, трябваше да се научи да мълчи.

— Понякога се виждаме с Филип. Много си говорим — продължи тя. — Трудно е.

Една батарея чаши за шампанско се катурна и намокри Каролине. Люк се сниши. Не си беше представял така началото на своето начинание.

До масата до камината стоеше една гледаща засрамено Юдит с огненочервена коса. В ръцете си смутено въртеше таблата.

— Доминик ми показва как да прислужвам. Но там нямаше шампанско.

Каролине се втренчи в нея така, сякаш току-що се беше приземила с космически кораб. Люк потри нервно ръце. Той се надяваше, че познава своите дами достатъчно добре и че правилно е интерпретирал подочутото откъм масата до камината. Когато през първите две седмици след края на поклонничеството на обяд идваха само Ева, Каролине и Кики, те не пропускаха да споменат Юдит. Месеци наред загладваха острите ръбове на гнева. „Как ли е Юдит?“, се питаха все по-често те. След Лурд нито една от приятелките не бе имала контакт с нея. Когато през последната среща във вторник хвана Каролине да чете в коридора картичките от Юдит, Люк разбра, че трябва да действа. Написа на Юдит картичка до Франция. С днешната дата. А под нея — няколко кратки думи: „Не забравяйте отново, че

това е първият вторник на месеца.“ В осем без двајсет Юдит се появи в „Ле Жарден“. Беше притеснена, несигурна.

Ева първа наруши тишината, възцарила се на масата до камината след появата на Юдит.

— Изяснихте ли се с Доминик? — попита тя.

Юдит поклати глава.

— Не сме си говорили в действителност. Радвах се, че ме приема като част от екипа си. Това означаваше много за мен.

— И ти издържа на това четири месеца? — попита Кики.

— Най-хубавото там е, че нямаш време да размишляваш. Трябва да наглеждаш гостите. За първи път имах усещането, че върша нещо смислено.

Отново настъпи тишина. Каролине бършеше с една кухненска кърпа последните остатъци от шампанско по панталона си. Дори и след като вече нямаше какво да се бърше. Юдит се огледа неуверено за Люк. Той ѝ кимна незабелязано.

— Всеки първи вторник си мислех за вас. Липсвахте ми — призна Юдит.

Каролине помисли още малко, чудейки се как да подходи в тази ситуация.

— Толкова често се питах как си — обърна се Юдит направо към Каролине. — Не посмях да ти се обадя.

Люк затаи дъх. Сега щеше да се разбере дали е преценил правилно ситуацията. Каролине стана безмълвно и дръпна петия стол изпод масата.

— Искате ли ме още? — попита Юдит.

— Без теб кръгът не е пълен — отвърна Каролине.

Юдит беше трогната. И после прегърна Каролине толкова силно, като че ли искаше да смачка своята нова стара приятелка.

Люк засия с цялото си лице. Той даде знак на Том отново да напълни чашите с шампанско. Малко по-късно Естел вдигна своята:

— За приятелките.

Чашите се чукнаха със звън, след което гласовете на неговите пет дами изпълниха помещението. Чак сега Люк си даде сметка колко много му е липсвало високото говорене една през друга, което от

петнайсет години изпълваше бирарията му всеки първи вторник на месеца.

— Поклонническото пътуване те учи да преодоляваш трудностите в живота — издекламира малко патетично Ева.

Люк я разбираше. Ако сега не беше моментът да си патетичен, то кога друг път?

— Какво толкова ви донесе пилигримството? На мен нищо — възмути се Естел.

— Просто не си признаваш — прекъсна я Кики.

— Добре де, мазоли на краката — отстъпи Естел. — Това брой ли се за промяна?

— Мислиш ли, че Фридо щеше някога да ме оцени, ако се бях отказала през онази първа сутрин? — намеси се Ева.

Естел не беше убедена.

— Това беше Божие провидение. Свинята Роза ти спаси живота.

Люк се усмихна дяволито и се оттегли в кухнята си, там, където се чувстваше най-добре. Зад кадър. Преди да изчезне през въртящата се врата, той се обърна още веднъж към Каролине.

Тя се беше облегла назад и гледаше приятелките си. Как говорят, жестикулират, спорят, смеят се, ядат и пият. Нищо не се беше променило. Макар да се бе променило всичко. Каролине тихо се усмихваше на себе си. В този миг тя беше доволна. От себе си и от света. И от всичко, което ѝ предстоеше. Утре.

С БЛАГОДАРНОСТИ НА:

Марк Конрад, който придружаваше на всяка крачка приятелките със съвет, действие и ентузиазъм. Без него идеята за тази история щеше още да се рее неоформена.

Керстин Глеба за доверието, откритостта и приятелството, за новите познания и новите светове. Нищо не може да е случайно.

Петер Щерц (неговото твърдоглавие ми създаваше грижи) и Михаела Рьол.

Марие Амслер и Руди. За обиколките между Лурд и Каркасон, съвместното търсене на миди на Яков в Пиренеите и френската помощ от всякакъв вид.

Отец Уве Барцен в Лурд, който се грижи за спасението на душите на поклонниците, Софи Лоце и болничните доброволци, които споделиха с мен вижданията си за града.

Йорн Кламрот, който направи филмирането възможно, и Клаудия Луциус, която написа сценария.

Хайде и Карл-Хайнц Пец за непрекъснатата подкрепа.

Също и Петер Ян Броуер, Лоте и Сам. За всичко.

Издание:

Моника Пец. Дамски вторници
Немска. Първо издание
ИК „Enthusiast“, София, 2012 г.
Редактор: Велислава Вълканова
Коректор: Людмила Стефанова
Предпечат: Митко Ганев
Художник: Иво Рафаилов
ISBN: 978-954-8657-66-2

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.